

**KKTC
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
FEN VE SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YENİ TÜRK EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

**NECATİ ÖZKAN'IN İSTİKLÂL GAZETESİNDEKİ
TOPLUMLA İLGİLİ YAZILARI
(1952-1954)**

Yüksek Lisans Tezi

**Hazırlayan
Sezer CAZIMOĞLU**

**Tez Danışmanı:
Doç. Dr. Bülent YORULMAZ**

Lefkoşa – 2003

Sezer CAZIMOĞLU:

Necati Özkan'ın İstiklâl Gazetesindeki Toplumla İlgili Yazıları
(1952 – 1954)

Fen ve Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
Prof. Dr. Fahrettin M. SADIKOĞLU

Tez, tarihinde aşağıdaki jüri üyeleri tarafından oy birliği ile kabul/
ret edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Doç. Dr. Bülent YORULMAZ, Tez Danışmanı, Yakın Doğu Üniversitesi,
Fen- Edebiyat Fakültesi Dekanı ve
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Başkanı

Prof. Dr. Birol EMİL, Yakın Doğu Üniversitesi,
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi

Doç. Dr. Gülden SAĞOL, Yakın Doğu Üniversitesi,
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi

İÇİNDEKİLER

Önsöz	3-4
-------------	-----

Giriş	5-8
-------------	-----

I. Eğitim Sorunu

A. İngiliz Döneminde Eğitim	9-19
B. Necati Özkan'ın Yazılarında Eğitim	
1. Orta Öğretim Öğretmenlerinin Sorunları ve Yavuz Konnolu.....	20-26
2. Orta Öğretimde Okulların Durumu.....	27-29
3. Necati Özkan'ın Orta Dereceli Okullar ve Maarif Kanunu ile İlgili Düşünceleri.	30-37
4. Necati Özkan'ın Yabancı Dille Eğitim Yapan Kurumlar ve Yabancı Dil Eğitimi Konusundaki Düşünceleri.....	38-39
5. Necati Özkan'ın Türkiye Milli Gençlik Teşekküllerinin Raporu ile İlgili Düşünceleri	40-42

II. Evkaf Sorunu

A. İngiliz Döneminde Evkaf İdaresi.....	43-49
B. Necati Özkan'ın Yazılarında Evkaf.....	50-52

III. Müftülük Sorunu

A. İngiliz Döneminde Müftülük	53-58
B. Necati Özkan Yazılarında Müftülük	59-66

IV. Necati Özkan'ın Toplumsal Yaşayışla İlgili Düşünceleri

A. Hükûmet Dairelerindeki Türk Memurların Durumuyla İlgili Düşünceleri	67-69
B. Yeni Trafik Nizamnamesi ile ilgili Düşünceleri	69

C. 3 Nisan 1952'de Yapılan Şoförlerin Greviyle İlgili Düşünceleri	70
D. Türkiye'de ve Yunanistan'da Tıp Tahsili Gören Kıbrıslı Hekimlerin Durumlarıyla İlgili Düşünceleri.....	70-71
E. Türk Mezarlığının Bisiklet Alanı Yapılmasıyla İlgili Düşünceleri.....	71
F. Gayr-i Ahlâkî Hallerle İlgili Düşünceleri	71
G. Türkiye'deki Bankaların Kıbrıs'ta Şubelerinin Açılmasıyla İlgili Düşünceleri	72
H. Hayat Pahalılığı ile İlgili Düşünceleri	72
V. Necati Özkan'ın İstiklâl Gazetesinde Yayınlanan Yazıları	73-188
VII. Kaynakça	189

ÖNSÖZ

Necati Özkan'ın 1949 – 1954 yılları arasında çıkardığı İstiklâl gazetesi, Kıbrıs basın tarihinde önemli bir yere sahiptir. Türk toplumunun siyasal ve sosyal alanda en yoğun bağımsızlık mücadelesi verdiği yıllarda, gazetenin adının da "İstiklâl" olması oldukça anlamlıdır. Necati Özkan, İstiklâl gazetesiyle ve gazetenin yayına başlamasından hemen sonra kurduğu İstiklâl Partisiyle Kıbrıs Türkünü en kısa zamanda istiklâle kavuşturmayı amaçlamıştır. Kıbrıs Türkünün bağımsızlığına kavuşmasını sağlamak için hem bir parti hem de onun yayın organı olan bir gazete ile büyük bir mücadele vermiştir. Bu mücadele içerisinde toplumun her kesimiyle içli dışlı olmuş, toplumun çektiği sıkıntıları görebilmiş, bu sıkıntılarla, onlara bulunacak çarelere gazetesinde yer vermekte gecikmemiştir. Anavatan sevgisi ve milliyetçi duygularla dolu, aynı zamanda Atatürkçü çizgiden asla taviz vermeden yayın hayatını sürdüren İstiklâl gazetesi, yaptığı yayınlarıyla Kıbrıs Türkünün çıkarlarını daima üstün tutmuştur.

Gazetenin çıkarıldığı yıllarda Kıbrıs Türk toplumu, iki büyük hayati sorunla karşı karşıyadır. Bunlardan birincisi, Rumların her geçen gün yoğunlaşan Enosis hayalleri ve İngiliz hükûmetinin tutumu, diğeri de; Kıbrıs Türklerinin ekonomik, kültürel ve sosyal alanda yaşadığı şikâyetlerdir.

1952 – 1954 yılları arasında, Necati Özkan'ın yazılarından hareketle Kıbrıs Türk toplumunun toplumsal sorunlarını ele alarak incelediğimiz bu çalışmada, genel olarak, eğitim, Müftülük, Evkaf ve toplumsal yaşayışın çeşitli sorunları üzerinde durduk. Necati Özkan'ın gazeteyi çıkarmaya başladığı 1949 yılından itibaren gazetenin yayın hayatına son verdiği 1954 yılına kadar yazdığı bu konularda o kadar çok yazı vardır ki bütün bu yazıları bir araya getirip, incelemek, bir yüksek lisans çalışmasının kapsamını çok aşacağından zaman sınırlamasına gittik ve 1952-1954 yılları arasındaki gazete sayfalarını inceledik. Aynı konular üzerinde yazarın sayısız yazılarının bulunması bu konulara verdiği önemi ve toplumsal duyarlılığını anlamak için yeterlidir.

1920'li yıllardan 1954 yılına kadar Belediye Meclisi üyeliği, Kavanin Meclisi üyeliği, gazetecilik, siyasi liderlik ve hareketli bir ticaret hayatı içinde toplumu çok yakından ilgilendiren görevlerde bulunan Necati Özkan'ın, günümüzde, Kıbrıs Türk toplumunca yeterince tanınmadığı inancındayız. Bu Yüksek Lisans çalışmasını hazırlarken, Necati Özkan'ın, İstiklâl gazetesindeki toplumsal konulu yazılarından yola çıkarak, İngiliz döneminin siyasal, sosyal ve ekonomik özelliklerini ve arapsaçına dönen toplum sorunlarının, o güne kadar hangi aşamalardan geçtiğini, ortaya koyabilmek için gazete dışında da geniş bir araştırma yapmak zorunda kaldık. Necati Özkan'ın o günkü siyasi ve sosyal sorunlara bakışı, tespiti ve çözüm önerileriyle birlikte bu konular üzerinde açılan tartışmaları da aktarmaya çalıştık. Bu çalışmamızla, pek çok yönüyle

aydınlatılmamış Necati Özkan'ın kişiliği ve gazetesi aracılığıyla yapmaya çalıştıkları konusunda bazı gerçekleri vurgulamayı amaçladık.

Beş bölümden oluşan çalışmamızda toplumsal ve sosyal konuları Necati Özkan'ın yazılarında yer verdiği sayısal çoğunluğa göre ele aldık. Buna göre:

I. Bölümü, Eğitim sorununa, II. Bölümü, Evkaf sorununa, III. Bölümü Müftülük sorununa, IV. Bölümü, Necati Özkan'ın toplumsal yaşayışla ilgili düşüncelerine ayırdık. V. Bölümde ise, ihtiyaç duyulduğunda bakılması için İstiklâl gazetesinde yayınlanan konuyla ilgili makalelere yer verdik. Ayrıca Necati Özkan'ın yazılarında eğitim, Evkaf ve Müftülük konularını daha iyi anlayabilmek için bu konuları içeren bölümlerin başında İngilizler dönemindeki uygulamalara da değindik.

Çalışmamızın bizden sonra Kıbrıs Türk basınıyla ilgili çalışma yapanlara ve Necati Özkan'ı araştıranlara yararlı olması ümidini taşımakla birlikte, Kıbrıs Türk toplumunun özgürlük ve bağımsızlık yolunda verdiği mücadeleyi bir kez daha takdir ediyor, bugün sahip olduklarımızın kıymetini daha iyi anlıyoruz.

Kıbrıs Türklerini doğrudan ilgilendiren böylesine önemli bir konuda çalışmamız için bizi yönlendiren ve çalışmamızın her aşamasında fikirlerinden istifade ettiğimiz değerli hocamız Doç. Dr. Bülent YORULMAZ'a, kaynak temininde bize yardımcı olan Necati Özkan Vakfı Başkanı Ahmet Necati ÖZKAN'a, Halkın Sesi gazetesi arşiv sorumlusu Altay SAYIL'a teşekkür ederiz.

Sezer CAZIMOĞLU
Lefkoşa

GİRİŞ

04 Haziran 1878 Türk-İngiliz savunma anlaşması gereği, Osmanlının adadan ayrılmasıyla Kıbrıs Türkleri için endişe rüzgarları esmeye başlar. Atalarının kurduğu imparatorluğun bünyesinde huzur içinde yaşayan Kıbrıs Türklerinin hayatında o günden sonra "SORUN" sözcüğü büyük anlam kazanır. Kıbrıs semalarında İngiliz bayrakları dalgalanırken duydukları hüznün, Rumların neşeli tavırları karşısında bir kat daha artar.

Rumlar, İngilizlerin adaya gelişiyle, Osmanlı döneminde (1570/71-1878) besleyip büyüttükleri Enosis hayallerinin gerçekleşeceğine daha fazla inanmaya başladılar. İngiliz idaresi süresince Enosis isteklerini her fırsatta dile getiren Rumların bu isteklerine, Türkler de Enosis karşıtı hareketleriyle karşılık verirler. O günlerden itibaren başlayan Türk – Rum anlaşmazlıkları bugün de boyutlarını değiştirerek devam etmektedir.

Sömürge yönetiminde, Türklerin direnişiyle karşılaşan İngiliz hükûmeti, ilhak konusunda Rumlara yardım etmenin çok kolay olamayacağını anlamıştır. Ancak, her şeye rağmen, Türk direnişini kırmak için Rumlarla el ele hareket etmekten geri kalmamıştır.

Rumların toplumsal kurumlarına müdahale etmeyen İngilizler, Türklerin dini kurumu olan Müftülük makamını kaldırmış, atalarının bağışlarıyla kurulan Evkaf'ı kendi idareleri altına almışlardır. Evkaf mallarının idaresine sahip olmayan Kıbrıs Türk toplumu, varlık içinde yokluk yaşamış ve fakir düşmüş, hatta II. Dünya Savaşı yıllarında, parasızlık yüzünden kızlarını, para karşılığı, Araplara satar duruma düşmüşlerdir.¹ Yine Evkaf'tan aldığı mali yardımlarla ayakta durabilen eğitim kurumları Evkaf'ın yardımlarından mahrum bırakılmış ve mali sıkıntılar gerekçe gösterilerek, İngiliz hükûmetince birçok okul kapatılmıştır.

Kıbrıs Türkleri yaşamın her alanında sıkıntı çekerken, Kıbrıs Rumları toplumsal kurumlarına sahip çıkabilmiş, okulları kilisenin yardımı ve güvencesi altında eğitimlerini sürdürmüştür. Dahası, II. Dünya Savaşı yıllarında Kıbrıs Türk toplumunun ilim ve irfan yuvası olan tek, "Lise'si" sözde güvenlik gerekçesiyle Lefkoşa'dan Lapta'ya taşınmış, ailelerden uzak bir ortamda eğitim alamaya çalışan Türk gençlerinin milli duyguları yok edilmeye çalışılmıştır. Lise'nin dışında Lefkoşa'daki ve diğer bölgelerdeki bütün okullar yerinde kalmış ve eğitimlerine devam etmiştir. Lise binası da adeta Türkleri kahretmek istercesine savaştan kaçıp gelen Yunanlılara verilmiş, Türklere Türk bayrağı asma yasağı uygulanırken, Yunan bayraklarının mültecilerin bulunduğu Lise binasında dalgalanmasına izin verilmiştir. Bu da yetmezmiş gibi Yunanlı mültecilerin Lise'nin bahçesinde domuz beslemelerine bile göz yumulmuştur.

¹ Daha geniş bilgi için bkz. Haşmet Muzaffer Gürkan, *Bir zamanlar Kıbrıs'ta*, 1996, Lefkoşa s.148-164

Kıbrıs Türk toplumu, yaşadığı bütün olumsuzluklara rağmen sakin ve sabırlı davranmaktadır. Ancak sabrın da bir sınırı vardır. İngiliz hükûmeti, Müftülük makamını kaldırıp Kıbrıs Türk toplumunun sözcülüğünü, tamamen, İngilizlere itaati ile ün yapan Evkaf delegesi Mehmet Münir'e verdikten sonra sorun kalmadığı düşüncesindedir. İngiliz hükûmeti açısından her şeyin yolunda gittiği bir dönemde Kavanin Meclisi üyeliğine adaylığını koyarak, özellikle Lise gençliğinin büyük desteğiyle, 15 Ekim 1930 tarihinde seçimi kazanan, Necati Özkan'ın çalışmaları İngiliz Valisince, sürekli izlenmiş ve Vali tarafından zaman zaman uyarılmıştır.

1920'lerden itibaren Kıbrıs siyaset hayatında kendini göstermeye başlayan, Atatürkçü ve halkçı, Necati Özkan'ın Girne-Lefkoşa bölgesinden aday olarak Evkaf delegesi Mehmet Münir'e karşı seçimi kazanması çok büyük bir başarıdır. Arkasına Evkaf'ı ve İngiliz hükûmetinin desteğini alan Mehmet Münir'in başarısızlığı İngiliz hükûmetini hayal kırıklığına uğratar. Necati Özkan'ın başarısını hazmedemeyen Vali Storrs, 29 Ekim 1930 günü coşkulu Cumhuriyet Bayramı kutlamaları sırasında, Necati Özkan'ı makamına çağırır. Lise'de meydana gelen küçük bir olayı bahane ederek hakaret derecesine varan sert bir dille uyarır. Vali'nin halkın seçtiği bir lidere karşı tehditkâr tutumu, tamamen, sömürge yönetiminin güvenilir adamı Mehmet Münir'in yenilgiye uğratılmasından kaynaklanmaktadır.

Necat Özkan'ın büyük gayretleriyle İngiliz hükûmeti Türk Lisesi'ne ve Viktorya Kız Okulu'na Türk müdür getirilmesine razı olmuştur. Ancak 21 Ekim 1931 Rum İsyanı'ndan sonra İngiliz hükûmeti adadaki Rumları ve Türkleri kontrol altında tutabilmek için, baskı rejimi uygulamış, Kavanin Meclisi'nin faaliyetlerine son verilmiş, Necati Özkan'ın da içinde bulunduğu halkçılar gurubu etkisiz hale getirilmiştir. Böylece Evkafçılar ve Mehmet Münir Kıbrıs Türk toplumunun mutlak yöneticileri ve İngiliz hükûmeti nezdinde itibarlı kişiler olarak toplum sorunlarıyla ilgili her konuda istedikleri gibi hareket etme olanağını bulmuşlardır.

Doğru bildiği yolda, tehlikeleri göze alarak, ilkelerinden asla sapmadan, engellerle mücadele cesaretini gösteren Necati Özkan İngiliz hükûmetinin koyduğu yasakları da dinlemez. 28 Ekim 1938 günü, Cumhuriyet Bayramı münasebetiyle, Türk bayrağını çeker, yüzlerce kişiyi peşinden sürükleyerek Atatürk Meydanı'ndan Türkiye Cumhuriyeti Konsoloslukuna kadar yürür. İngiliz hükûmetince bu davranışından ve insanları arkasından sürüklemesi gibi toplumu yönetime karşı harekete geçirmesinden dolayı tutuklanır.

Necati Özkan, 1943 yılında KATAK'ın kurulmasında da önemli rol oynar. KATAK'ın bilinen anlamı "Kıbrıs Adası Türk Azınlığı Kurumu" olmakla birlikte Necati Özkan'a göre gizli tutulan anlamı "Kemal Atatürk'ün Türk Adası Kıbrıs" tır. Altı ay kadar faaliyet gösteren KATAK da dağılır ve KATAK'ı oluşturan örgütler kendi bağımsız çalışmalarını sürdürür.

1949 yılında İstiklâl gazetesini çıkaran Necati Özkan, aynı yıl gazetesıyla aynı adı taşıyan İstiklâl Partisini kurar.

KATAK sonrasında aralarında küskünlük ve anlaşmazlık başlayan ve birbirini rakip gören Necati Özkan ile Dr. Fazıl Küçük arasında sert tartışmalar yaşanır. Gazeteleri aracılığıyla sürdürdükleri bu tartışmalarda Necati Özkan, rakipleri tarafından maddi ve manevi yönlerden yıpratılır. Üstelik Türkiye’de iktidarda bulunan Demokrat Parti yönetimi de kendisine karşı tavrı alır. Bütün bunlardan yorulan Necati Özkan 1954 yılı itibarıyla politikadan ayrılır. Çıkarmakta olduğu İstiklâl gazetesi de yayın hayatına son verir.

Necati Özkan, son derece milliyetçi ve toplum çıkarlarını önde tutan bir kişiliğe sahiptir. Bununla beraber o yıllarda Türk toplumunun lideri durumundaki Dr. Fazıl Küçük’e ve arkadaşlarına güvenmez. Necati Özkan’a göre KATAK’ın dağılmasından sonra eğitim kurumlarına verilmesi gereken KATAK paraları, Dr. Fazıl Küçük’ün partisine aktarılmıştır. Bu sebeple İngiliz yönetiminin adada kalmasını ister. İngilizler adada kalmalı, Türklerin toplumsal kurumlarını denetleme hakkına sahip olmalıdır. İngilizlerin adadan ayrılması durumunda, Rumların Enosis’i gerçekleştirmelerinden de endişe duyar. Böyle bir durumda, ada eski sahibi olan Türklere (Türkiye Cumhuriyeti’ne) devredilmelidir.

Kıbrıs Türklerinin siyasi ve toplumsal alanda en önemli mücadelelerini verdiği yıllarda (1949-1954) yayın yapan İstiklâl gazetesinin 1952-1954 yılları arası Necati Özkan’ın yazılarında sosyal ve toplumsal konuları ele aldığımız yüksek lisans çalışmamızda; toplumu derinden etkileyen sorunlar karşısında Necati Özkan’ın ve gazetesinin genel tavrını ortaya koymaya çalıştık. Amacımız; Kıbrıs Türk toplumunun bağımsızlığa kavuşması için önemli hizmetlerde bulunan Necati Özkan’ın mücadelelerini ve düşüncelerini aktarmakla birlikte ,Kıbrıs Türk basınının yapı taşlarından biri olan İstiklâl gazetesi hakkında da bir kanaat oluşturmaktır.

Necati Özkan Vakfı’nın tasarrufunda bulunan İstiklâl gazetelerini taramakla başladığımız çalışmalarımızı zaman zaman Halkın Sesi Arşivi’nde sürdürmek durumunda kaldık. 1952-1954 yılları Necati Özkan ile Halkın Sesi gazetesinin sahibi Dr.Fazıl Küçük’ün hemen her konuda çatışma içinde olduğu yıllardır. Her ikisinin de toplumsal konulardaki görüş farklılığını gazetelerinden takip ederek önemli gördüğümüz bölümleri alıntılarla vermeye çalıştık. Ayrıca Necati Özkan’ı daha iyi tanıyabilmek için İstiklâl gazetesinden önce yazılarını yazdığı “Söz” gazetesinin bazı sayılarından alıntılar yapmayı uygun bulduk.

Çalışmalarımız sırasında Necati Özkan’la ilgili Ergin M. Birinci’nin “M. Necati Özkan” isimli dört ciltlik kitabının dışında yeterli kaynak olmadığını gördük. Bu durum bizi Kıbrıs Tarihi’ni anlatan genel kaynaklardan Necati Özkan’la ilgili bölümleri araştırmaya yöneltti. Oralarda da

yeterli ve açıklayıcı bilgiler bulabildiğimizi söylemek mümkün değildir. Bu sebeple çalışmalarımızı daha ziyade Necati Özkan'ın İstiklâl gazetesindeki yazıları çerçevesinde sürdürdük. Ayrıca İstiklâl gazetelerinin bazı sayfaları yıpranıp yırtıldığından, bazı sayıları da bulunamadığından yazılarda bütünlük oluşturabilmek için Necati Özkan Vakfı Başkanı Ahmet Necati Özkan'dan bilgi alma ihtiyacı duyduk.

I. EĞİTİM SORUNU

Meslek hayatına öğretmenlikle başlayan ve genç yaşta politikaya atılarak Kıbrıs Türk toplumunun sorunlarıyla karşı karşıya gelen Necati Özkan'ın makalelerinde "eğitim" konusu önemli bir yere sahiptir. Osmanlı Devleti'nin adayı İngilizlere kiraladığı andan itibaren eğitimde baş gösteren iniş-çıkışlar Necati Özkan'ı da etkilemiştir. Lise öğreniminden sonra İngiliz sömürge yönetiminin Türk gençlerine uyguladığı engellemeler sebebiyle yüksek öğrenim yapamamıştır. Necati Özkan'ın yüksek öğrenim yapmasını engelleyen uygulamalar, ve genel olarak yüksek öğretim konusunu anlamak için "İngilizler Dönemi'nde Kıbrıs'ta eğitim " konusuna bir göz atalım.

A. İngilizler Döneminde Kıbrıs'ta Eğitim

Kıbrıs Türkleri ulusal varlıklarını sürdürmek için eğitimin ne denli önemli olduğunu çok iyi biliyorlardı. Okullarda dini ve toplumsal değerler öğretiliyor, öğretmenler yol gösterici, güvenilir, üstün nitelikli kişiler olarak görülüyordu.

Kıbrıs Türklerinin eğitime verdikleri değer, atalarından miras kalmıştı. Osmanlı Türkleri adaya yerleşmelerinin hemen ardından kendi çocukları için okullar açmışlar; Rumların da kendi okullarında özgürce eğitim vermelerini sağlamışlardır. Osmanlı Türkleri o dönemde bile özgürlükçü, ileri ve vatandaşlarına değer veren bir toplum yapısına sahip olduklarını göstermişlerdir.

Osmanlı İmparatorluğu 1878 yılında adayı İngilizlere kiraladığı zaman, adada Türklerin 65 iptidai (ilkokul), 1 rüştiye (ortaokul) 7 medreseleri (yüksek okul) vardı. Çocuklar iptidailere okula başlama törenleriyle başlar, o gün, çocuğun hayatında dönüm noktası olarak görülürdü. Bu okullarda İslam diniyle ilgili basit bilgiler öğretilir, çocuklara bazı sureler ve ayetler ezberletilirdi. İptidâiyi bitiren çocuklardan bir kısmı yine dine dayalı olarak eğitim veren, fakat diğer derslerin de (Arapça, mantık, sözbilim, hukuk) okutulduğu medreselere giderdi. Rüştiye ilköğretimin ikinci veya ortaöğretimin ilk aşması olarak kabul edilirdi. Kıbrıs'ta ilk rüştiye 1860 yılında Lefkoşa'da Selimiye'de açılmış, 1897'de adı İdadi (lise seviyesine yakın okul) 1920'de Sultani (liselerin Cumhuriyetten önceki adı) 1926'da da Lise olmuştur.

İngilizler adaya geldiğinde Osmanlı maarif yasaları hüküm sürüyordu. Türkler ve Rumlar kendi okullarını kendileri yönetiyorlar, çocuklarını kendi yöntemlerince eğitebiliyorlardı. İngiliz işgaline kadar Osmanlı Hükümeti'nin Türk okullarına maddi yardımlarına karşın Türk okullarının esas gelir kaynağı Evkaf Rum okullarının da kiliseydi. İngilizler mevcut sistemi değiştirmeden

1905'te maarif kanunu çıkardılar. Adem-i merkeziyet² esasına dayanan bu kanun Osmanlı zamanında verilen hakları genişletmesi bakımından önemli bir gelişmeydi. Kanuna göre ayrı ayrı Türk ve Rum Maarif Encümenleri kurulabilecek, her kazada bir "Kaza Komisyonu" her köyde bir "Köy Okul Komisyonu" bulunacak, halk kendi okullarını kendisi idare edecek, öğretmenlerini atayacak, gençlerin tahsil ve terbiyesiyle yakından ilgilenebilecekti. 1920 yılına kadar bu uygulama devam etti.

Osmanlı Devleti I. Dünya Savaşı'nda Almanların yanında yer almış, İngiliz güçlerine karşı Almanlarla müttefik olmuştur. Arkasından 19 Mayıs 1919'da Atatürk'ün Samsun'a çıkmasıyla başlayan Kurtuluş Savaşı'nda sömürge hükümeti tedbir alma ihtiyacı duymuştur. 1920 yılında çıkarılan bir yasayla eğitim teşkilatı kısmen merkeziyet esasına bağlanmış, eğitim kurumlarımız denetim altına alınmak istenmiştir. Öğretmenlerin atamaları konusunda yetki hükûmette olacak, Maarif Encümeni ise sadece tavsiyede bulunacaktır.

Türklerin ve Rumların ayrı eğitim kurumlarına sahip olmaları büyük bir avantaj olmakla birlikte Türk halkının kendi okullarını yürütecek parasal gücü yoktu. Bu sebeple Türk eğitimi her geçen gün geriliyordu. Osmanlı zamanında kurulan Evkaf İdaresi'nin³ amacı okulların ve din kurumlarının geliştirilmesiyken, zengin Evkaf malları yeteneksiz ellerde olduğundan bu amaç için kullanılamıyordu.

İngiliz hükûmeti Türk okulları üzerinde yaptırım uygularken orta dereceli Rum okulları kendi cemaatleri tarafından yönetilmiş ve hiçbir zaman İngiliz denetimine girmemiştir. 1920'lerin başları Anadolu hareketinin (Kurtuluş Savaşı) ideolojisinin Kıbrıslı Türkler arasında da yayılmaya ve benimsenmeye başladığı bir dönemdir. Yerel hükûmet bu durumdan huzursuzluk duyar. İngilizler, Evkaf'ın idaresine İngiliz delege vasıtasıyla müdahale şansına sahiptir. Bu imkanı olumsuz yönde kullanan İngiliz hükûmeti zaman içinde Evkaf'ın gelir kaynaklarının kurutulmasına sebep olmuş ve Türk eğitiminin maddi yönden kendisine muhtaç hale gelmesini sağlamıştır. Halbuki Rum okulları Kilisenin ve Rum halkının yardımıyla Yunan uygarlığının yapısal özelliklerini yansıtan okul binaları yapmışlar, kendi ulusal inançları doğrultusunda öğrencilerini yetiştirmişlerdir.

1920 Maarif Kanunu'na göre evkafçı olmayan⁴ hiç kimse Maarif Encümeni'ne üye olamıyordu. Türk toplumunun çıkarları doğrultusunda hareket eden, bu sebeple de "*Evkafçılar*"a karşı olan "*Halkçılar*"ın, yazılarını yazdığı, "SÖZ" gazetesinde bu durum şu sözlerle eleştirilir:

² Adem-i merkeziyet: Merkezdeki iktidarın işlerini bozmamak şartıyla yerel idarelere geniş özerklik verilmesidir.

³ "Necati Özkan'ın Makalelerinde Evkaf" konusunda yer verilecektir.

⁴ Evkaf'ta çalışanlar kısmen veya tamamen İngiliz çıkarlarına hizmet etmektedir. Onlar ve onlar gibi düşünenler Evkafçı olarak adlandırılmıştır.

*“1920 Maarif Kanunu’na göre teşekkül eden Maarif Encümenine alınanda evkafçı damgası olmayan hiçbir fert, mektep, terbiye ve maarif işlerinden ne kadar anlarsa anlansın aza olamazdı. Diğer taraftan yalnız evkafçı oldukları için bir imam, bir emekli, bir medrese hocası velhasıl okuyup yazması bile orta dereceden de aşağı olanlar maarif encümenine aza olabiliyorlardı. Koskoca bir cemaatin, maarif kadar hayati bir meselesine işte ancak bu vasıfta olan bir zümre el koyabiliyordu.”*⁵

1920 Maarif kanununun sonuçları 1929 Maarif kanununun çıkarılması için sebep teşkil eder. Maarif Encümenlerindeki bu işten anlayan kimseler olmadığından, Maarif Encümeninin öğretmenlerin tayin ve yer değiştirmeleri konusundaki tavsiye yetkileri de elinden alınır. Bununla beraber Maarif Encümenine üye olabilecek kişilerin maarif işlerinden anlaması şart koşulur. Buna rağmen durum eskisinden pek farklı olmamış, yine İngiliz hükûmetinin etkisi altında bulunan evkafçılar Maarif Encümenine girmiş, gerçekten eğitimden anlayan kişiler hak ettikleri yerlere getirilmemiştir.

Her toplumda olduğu gibi sosyal ve siyasal olaylar Kıbrıs Türk halkını ve eğitimini derinden etkilemiştir. Rumlar “Enosis” hayallerinden vazgeçmediği gibi bu hayallerine engel teşkil ettiğini düşündükleri İngiliz hükûmetine karşı da tepkilerini sürdürüyorlardı. 21 Ekim 1931’de Fanaromeni papazı Dionisios Cikkotis’in ihtilal çağrısıyla ayaklanan Rumlar vali konağını yakmışlardır. Bu olay İngilizler için fırsat yaratmış, Kavanin Meclisi’ni⁶ kaldırmış, bayrak çekmeyi yasaklamışlardır. Osmanlı zamanından beri seçimle gelen muhtar ve azalarını da hükûmet atamaya başlamıştır. İsyanla hiçbir ilgisi olmayan Türklere de, Rumlara verilen cezalar aynen uygulanmıştır. O güne kadar İngiliz’e karşı hiçbir başkaldırısı olmayan Türklere de Rumlara verilen cezaların aynen –hatta daha ağırların- uygulanması İngiliz hükûmetinin Türklere karşı tutumunu ortaya koymaktadır.

1931’deki Rum isyanının ardından 1933’te çıkarılan Maarif Kanunu hem Türkler hem de Rumlar arasında derin üzüntü yaratmıştır. Rum Maarif Encümeni kanuna tepki gösterip, sakıncaları hakkında valiye beyanatta bulunurken, haksız yere cezalandırılan Türk cemaatinin Maarif Encümeni susmuş ve sesini çıkarmamıştır.

⁵ Söz gazetesi, 22.06.1933, Sayı: 594, s.2

⁶ Kavanin Meclisi (Yasama Meclisi): İlk Yasama Meclisi 1879 yılı Nisan ayında oluşturulup çalışmaya başladı. Üç İngiliz, bir Türk bir Rum ve bir de İtalyan asıllı olmak üzere altı üyesi vardı. Rumların gerek Yasama Meclisinde gerekse belediyelerle mahkemelerde nüfus oranına göre temsil edilmek için yaptığı girişimler sonucu (Türkler eşit temsiliyet istemiştir.) İngilizler Rumlar lehindeki ilk somut davranışı göstererek 1879’da yürürlüğe giren anayasayı onların istekleri doğrultusunda değiştirdiler. 1882 yılında yapılan değişikliğe göre meclis, 9 Rum, 3 Türk ve 6 İngiliz hükûmetince atanmış toplam 18 üyeden oluşturuldu.

“Ankara’nın taşına bak”, “İzmir yollarına bomba koydular” ve “Annem beni yetiştirdi” gibi okullarda söylenen marşların bile yasaklandığı yıllarda Atatürk resimleri sınıflarda görünmez olmuş, milli renkleri kullanmak yasaklanmış, Türkiye haritasında bulunan küçük Türk bayrağının bile üzerine kağıt yapıştırılmıştır. Türkiye’den kitap getirme yasağıyla, ders kitaplarının yokluğu özellikle, Tarih ve Coğrafya derslerindeki eğitimi etkilemiştir. İngiliz Maarif Dairesince deneyimli öğretmenlere hazırlatılan alfabe ve o zamanın Lise müdürü İsmail Hikmet Bey’e yazdırılan Türkçe okuma kitapları (kıraatlar) ile bir şeyler yapılmaya çalışılmıştır. Türk Maarif Encümeni, kanunun değişmesine ses çıkarmazken ve evkafçılar öğretmenleri etki altında bulundurmaya çalışırken, Türk öğretmenler hiçbir tesir altında kalmadan genç nesli bilgili ve becerikli bir şekilde yetiştirmeye çalışmış, kendi hazırladıkları notları öğrenciye aktarmışlardır.

Yeni Maarif Kanunu’yla hükûmet mali sebepleri bahane ederek, o zaman sayıları yirmi bir olan rüştiyeleri (ortaokul) üç yıl içinde kademeli olarak kapatmıştır, Lefkoşa’daki üç yıllık İdadi (Lise)’nin altına eklenmesi kararlaştırılmıştır. Dolayısıyla ortaokul sayımız bire inmiş, birçok öğretmenin de işine son verilmiştir.

Lefkoşa’da (1935-1936) ilkokulların dışında Necati Özkan’ın makalelerinde sık sık karşımıza çıkacak olan, tek lise, “Kıbrıs Türk Lisesi” ve “Viktorya Kız Okulu” (Bu okula bir statü verilmemişti, ortaokul lise arası bir eğitim veriliyordu.) vardı. Kıbrıs Türk Lisesi zaman zaman “Kıbrıs İslam Lisesi”, “Celal Bayar Lisesi” ve “Lefkoşa Türk Lisesi” isimleriyle anılmıştır.

1897 yılında kurulmuş olan Lise, Osmanlı sistemini göre, önce “İdadi” sonra da “Sultani” (1920) isimleriyle eğitim verdikten sonra “lise” (1926) adında karar kılınmıştır. Hükûmetin eğitim politikası gereği, Kıbrıs Türk Cemaatinin irfan yuvası olan lise de zaman içinde İngiliz hükûmetinin keyif ve arzusuna göre yönetilir hale gelmiştir.

1925 yılında İdadi’ye müdür olarak gelen Kazım Nami Bey⁷ ilk olarak okulun adını “Kıbrıs İslam Lisesi” olarak değiştirir. Evkafçıların etkisinde kalmış, aşırı İngiliz hayranlığı yüzünden Türk halkı ile çatışarak adadan ayrılmıştır. Okuldaki huzursuz dönemden faydalanarak İngiliz hükûmeti lise komisyonundaki Evkafçıların da yardımıyla 1928 yılında Lise’ye İngiltere’den bir İngiliz müdür getirilir. Yeni müdür bir sene içinde Kolej adı altında bir sınıf oluşturarak Lise’nin gelecekte kapatılması için ilk adımları atar.

Lise’yi yöneten komisyon, halkın Kavanin Meclisi için seçtiği üç mebusla, bu üç mebusun seçtiği üç azadan, iki Evkaf görevlisi ve Kıbrıs Maarif Müdürü’nden oluşmaktadır.

⁷ Kazım Nami Bey, iyi bir eğitimci olmasına rağmen, yeterince otoriter olmadığı için başarılı bir yönetici de olamamıştır.

15 Ekim 1930 tarihinde yapılacak Kavanin Meclisi için aday iki grup vardır. Graplardan biri Evkafçılar, diğeri Halkçılar. Seçim sonucu Halkçılardan Necati Özkan ve Mehmet Zeka Bey, Dr. Eyyüb Bey seçimi kazanır. Evkafçıların başlarına getirdiği İngiliz müdürden memnun olmayan Liseliler halkçı grubu destekler ve arkadaşları Ratip Akdeniz' in yazdığı "Kahraman Necati'ye" adlı şiiri propagandalarında kullanırlar.

"

*Zamanın ateşin mert halaskârı
Bir neslin açıldı sonra kolları
Kıbrıs Türk Lisesi talebesiyiz
Yakarız, yıkarız, kırar geçeriz*

*Geç öne doğru yol göster Necati
Bağrımız yanıktır su ver Necati*

*Çapkın Liseliler dediler bize
Kıymak istediler gençliğimize
Güveniyorlarsa imanlarına
Gelsinler duralım şimdi yan yana*

*Canlının kanına zehir döktüler
Cansızın kalbini yeden söktüler*

*Biz kaba kuvvete esir olmayız
Eflaki sarsarız biz sarsılmayız
Cennet şerbetinden er-geç içeriz
Yakarız, yıkarız, kırar geçeriz*

*Geç öne doğru yol göster Necati
Bağrımız yanıktır su ver Necati"⁸*

Kavanin Meclisi seçimi sırasında Türk toplumunda beliren canlılık İngiliz hükûmetinin gözünden kaçmaz. Seçimlere Lise öğrencilerinin katılması, köylerde öğretmenlerin Evkafçılar ve İngilizler aleyhinde çalışması İngilizleri kuşkulandırmaya başlar. Türkiye'de birbirini takip eden

⁸ Söz gazetesi, 22.10.1930, Sayı: 460, s.4

Atatürk devrimleri Kıbrıs'a da yansımaktadır. Türk öğrencilerin milli ve Atatürkçü tavrı Lise'nin İngiliz müdürlerini rahatsız eder. Aralarında zaman zaman sorunlar yaşanır ve İngiliz müdürler öğrencilere cezalar verirler. Bu olaylardan bazılarında Necati Özkan da müdahale etmek zorunda kalır.

Yapılan seçimle Necati Özkan'ın da aralarında bulunduğu Kavanin Meclisi'ne seçilen üyelerin çoğunluğu halkçı ve milliyetçidir. Halkçılar, Kolej bölümlerini, İngilizlerin Türk toplumunu kendi kültüründen uzaklaştırma hareketi olarak görürler. Bu sebeple; Kolej'i kapatıp, Lise bölümünü güçlendirmeye çalışırlar. İngiliz müdürün geri gönderilmesine, Türkiye'den Türk öğretmen ve müdürler getirilmesine karar verilir. Komisyonda bulunan ve İngiliz hükûmetinin inisiyatifıyla hareket eden evkafçılar buna azı olmaz. Uzun süren tartışmalar, kavgalar hatta Evkafçıların hükûmet adına yaptıkları tehditler sürer gider. 1931 Rum isyanından sonra da hükûmet Kavanin Meclisi'ni kapatır. Buna rağmen Necati Özkan ve arkadaşlarının çabaları sonuç vermiş, 1932 yılında İsmail Hikmet Bey Lise'ye müdür olarak atanmıştır.

İsmail Hikmet, iki yıla yakın müdürlük yapar. Lise'nin adı yine Kıbrıs Türk Lisesi olur. Halkçılardan yana olan ve "Söz" gazetesinden büyük destek bulan İ. Hikmet Bey, eğitimde uyguladığı katı ilkeler dolayısıyla "Masum Millet" ve "Söz" gazeteleri arasında çekişmeye konu olur. Yeni bir okul tüzüğü çıkardığı ve Lise'ye giriş sınavı koyduğu gerekçesiyle Dr. Fazıl Küçük'ün "Masum Millet" gazetesindeki eleştirilerine hedef olmuş ve çeşitli nedenlerle Kıbrıs'tan ayrılmak zorunda kalmıştır. Bu nedenlerden biri de 1931 isyanı sonucu İngiliz Baskı Yönetiminin, Lise'ye İngiliz müdür atama isteğidir.

1933-34 Öğretim yılında İsmail Hikmet Bey'in müdürlükten ayrılmasının hemen ardından Lise'de Harold Wood dönemi başlamıştır. Kıbrıs'ta siyasal ve sosyal alanda söz sahibi olan insanların yetiştiği lise tekrar on beş yıl süreyle İngiliz müdürün yönetimine girer.

Kıbrıs Türk toplumu için eğitimin durumu içler acısıdır. İngiliz hükûmeti Lefkoşa'daki bir tek rüştiye (ortaokul) dışında bütün rüştiyeleri kapatmış, Lefkoşa'daki rüştiyeyi de Lise'ye bağlamış ve buna sebep olarak bütçesinde yaptığı kısıtlamayı göstermiştir. Türkler de okulların ihtiyaçlarını karşılayacak paraları olmadığı için ses çıkaramamıştır. Lefkoşa'da bulunan tek Rüştiye'ye dolayısıyla Lise'ye girmek için sınav konulmuş, okumak çok zorlaşmıştır.

Lise'yi bitirenlerin çoğu Türkiye'ye göç ediyor, orada tahsil yapabilmek için vatandaş oluyor, Türkiye vatandaşı olduğu için de İngiliz hükûmetince Kıbrıs'a dönüp çalışmasına izin verilmiyordu. İngiltere'de tahsil yapmaksızın çok para gerektiriyordu.

İngiliz hükûmeti, Anavatan Türkiye ile Kıbrıslı Türklerin eğitim ve kültür bağlarını koparmak istiyordu. Lise'ye getirdiği müdür de bu isteğe hizmet edecek yapıdaydı.

Mr. Wood Çanakkale Savaşı'na katılmış ve bu savaşta yara almıştı. Türklere karşı öfke duyan bu İngiliz, Kıbrıs Türk gençlerine dolayısıyla, Türk halkına zarar vermiştir. İlk olarak " Kıbrıs Türk Lisesi " olan okulun adını "Kıbrıs İslam Lisesi" olarak değiştiren Wood, akabinde ulusal günlerin kutlanmasını yasaklamıştır. Ulusal günlere sahip çıkmak isteyen öğrencilere çeşitli cezalar vermiş; bütün öğrencilerin ahlak notunu ikiye düşürmüştür.

Türkiye ile yazışmalar ve kültür derneklerinin çalışmaları sonucu görevden alınarak, emekliliğe sevk edilmiş; her şeye rağmen Kıbrıs Türk basını kendisine teşekkür etme nezaketini göstermiştir.

Mr. Wood'un on beş yıllık Lise müdürlüğünü Yavuz Konnolu takip eder. İlk Kıbrıslı Türk Müdür olma özelliğini gösteren Yavuz Konnolu'yu, Kıbrıs Türk eğitimi hakkında araştırma yapan Ali Nesim şöyle anlatır:

"Konnolu ile birlikte okulun adı yeniden Kıbrıs Türk Lisesi'ne dönüştürülmüş ve okula İngiliz bayrağı yanında Türk Bayrağı da çekilmeye başlanmıştır.

*Daha adaya vardığı andan itibaren kendini politik çekişmelerin içinde bulan Konnolu, Wood dönemini aratmak isteyenlere fırsat vermemiş; çok dürüst, toplumcu ve bilimsel yöntemiyle kısa sürede Kıbrıs Türk eğitiminin önemli aşamaya ulaşmasında büyük katkıları olmuştur."*⁹

1931 Rum isyanı sonrası Lefkoşa'da bulunan Lise'den başka orta dereceli diğer okul "Viktorya Kız Okulu"ydü. "Viktorya Kız Lisesi" adıyla da anılan okul aslında ortaokul düzeyindeydi. Amacı ilkokullara öğretmen yetiştirmektir. 1901 yılında, adının Viktorya olması şartıyla İngiliz Hükümeti'nden sağlanan yardımla kurulmuştur. "Kıbrıs Viktoria İslam İnas Mektebi" adıyla açılan okula 1935 yılına kadar Türkiye'den müdürler atanmış 1935'te İngiliz hükümetinin teklifiyle İngiliz müdürler dönemi başlamıştır. 1951-1952 öğretim yılında okul komisyonunun ısrarıyla yine Türkiye'den müdür gelmiş, 1958'de Viktorya adı kaldırılmış, Kız Lisesi olmuş, 1980'de de karma liseye dönüştürülerek "20 Temmuz Lisesi" adını almıştır. Bugün ise "20 Temmuz Fen Lisesi" olarak eğitimdeki yerini devam ettirmektedir.

⁹ Ali Nesim, *Batmayan Eğitim Güneşlerimiz*, KKTC Milli Eğitim ve Bakanlığı Yayınları, 1987, s.36

Hiçbir suçı olmadığı halde en ağır cezalara maruz kalan Türk cemaatinin durumuna, İngilizlerce Evkaf yönetiminin başına getirilmiş ve "sir"lük unvanı verilmiş Münir Bey bile dayanamamış durumu Sömürgeler Bakanlığı'na bildirmiştir. Gençlerin Türkiye'ye göç ettiğini, köylünün vergisini ödeyemediği için sattığı, fakir ailelerin kızlarını zengin Araplara satmak zorunda kaldığı, bazı gençlerin İngiliz ordusuna katılmaya mecbur edildiği bir dönemde kimse yapılanları görmezden gelemezdi. Münir Bey de öyle yaptı. 12 Ağustos 1937'de gönderdiği bir raporla Türklerin eğitim konusunda yaşadığı huzursuzluğu şöyle ifade etmiştir:

"Halka nasıl muhteşem bir devletin himayesinde olduğumuzdan söz ederek, İngiltere' de gördüğüm taç giyme törenini anlattım. Kendilerine sulama ile ilgili sorunların çözüme kavuşturulacağını, İngiltere'nin adada üsler açmasıyla¹⁰ halkın mali durumunun düzeleceğini bildirdim. Halkın en büyük yakınması, Lise'nin yalnızca 50 kişilik bir kontenjanla sınırlı kalmasından ötürü çocuklarının okuma olanağından yoksun oluşudur".¹¹

İkinci Dünya Savaşı yıllarında hükûmet baskıları daha da artmış, bu sebeple eğitimdeki gerileme hızlanmıştı. İngiliz hükûmeti dilini ve kültürünü yaymak, Türklük kavramını unutturmak için elinden geleni yapmaya başlamıştı. Türklere karşı "Müslüman halk" deyimini kullanmasının sebebi de, Türk olduklarını unutturup Türkiye Cumhuriyeti ile birlikte hareket etmelerini önlemektir. Türk halkı ise, kendisini Türk milletin bir parçası saymış ve bu özelliğini korumak için elinden geleni yapmıştır. Bunda öğretmenlerin etkisi büyüktür. İngilizler daha Birinci Dünya Savaşı öncesinde durumu fark etmiş ve tedbiri elden bırakmamıştı. Savaş yıllarında Türk Toplumun ileri gelenlerinden yaklaşık on üç kişiyi Girne Kalesi'ne hapsetmişti. İngiliz hükûmetinin tutuklama sebebini açıklamamasına rağmen gerçek ortadaydı. Daha Osmanlı Devleti Birinci Dünya Savaşı'na girmeden önce, İngiltere'ye ısmarlanan ve İngiliz tersanelerinde yapımı tamamlanan iki büyük savaş gemisini İngiltere'nin Osmanlı Devleti'ne teslim etmekten kaçınması, kendilerini Osmanlı Devleti'nin bir parçası sayan Kıbrıs Türk toplumu içinde tepkilere yol açmıştır. İngiliz hükûmeti, Kurtuluş Savaşı yıllarında Türklerin gizlice para toplayıp Anadolu'ya gönderdiği, kaçabilenlerin karşıya geçip Kuva-yi Milliye'ye katıldığını da biliyordu. Türklerde milli bilincin uyanmasını ve gelişmesini sağlayan eğitim ve öğretmenler olduğuna göre, İngilizlerin eğitim kurumlarını hedef almaları çok doğaldı.

¹⁰ 1931 Rum İsyanından sonra İngiltere imparatorluğu Savunma Komisyonu yaptığı toplantıda Kıbrıs'ın Cebelitarık gibi bir deniz üssü haline gelmesine karar vermiştir. Bu sebeple adanın çeşitli yerlerine toprak konacak ve Mısır'da bulunduran askerlerden büyük bir kısım Kıbrıs'a getirilecektir. Şüpheli yoktur ki alınan bu ciddi ve yeni tedbirler adanın gelecekteki durumunu belirleyecek birtakım uygunsuzluklara neden olan ilhak ve iltihak gibi meselelere tamamıyla son verecektir.

¹¹ Şükrü Sina Gürel, *Kıbrıs Tarihi* Cilt 1, İstanbul, s.179

Her şeyin bir başı olduğu gibi iyi ya da kötü bir de sonu vardır. 1941 martında adanın üzerinde savaşın kara bulutları dolaşırken, Kıbrıs Türkleri için parlayan bir güneş doğar. Türkiye'nin Dışişleri bakanı Şükrü Saraçoğlu, İngiltere Dışişleri Bakanı Sir. Anthony Eden ile Lefkoşa'da buluşmaya karar verir. O yıllarda ortaokul öğrencisi olan Dr. Hüsnü Feridun o günü şöyle anlatır:

*"Anavatanımızın o zamanki Dışişleri Bakanı Şükrü Saraçoğlu ile zamanın İngiltere Dışişleri Bakanı Sir. Anthony Eden'in Lefkoşa'da buluşacakları ve 18 Mart 1941 günü bir araba içinde Sarayönü'nden (Atatürk Meydanı) beraberce geçerek halkı selamlayacakları, okulun tüm öğrencilerinin Girne Caddesi'ne öğretmenlerin nezareti altında gidecekleri ve en önemlisi, öğrencilerin ellerinde Türk ve İngiliz bayrakları taşıyacakları bildirildi. Belli ki İngilizler savaşa katılması için Türkiye'ye kur yapıyordu. Sevinçten uçuyor, ilk defa kendi bayrağımızı taşıyabileceğimiz anı sabırsızlıkla bekliyorduk. Bir gün evvel okulda hep birlikte küçük kağıt Türk bayrakları hazırladık. İngiliz kağıt bayraklar dışarıdan sağlanmıştı. 18 Mart günü yine Türk ve İngiliz bayrakları ile süslenmiş Girne Caddesi bizler için büyük bir bayram yeri olmuştu..."*¹²

İngiliz Dışişleri Bakanı Sir .Antony Eden'in kurları boşa çıkmıştı ama Türk toplumu yasaklar dahilinde sandıklarında sakladıkları Türk bayraklarını çıkarıp dalgalandırma fırsatı bulmuştu. Böylece yasaklar delinmiş, bir yumuşama dönemi başlamıştı.

İngiliz hükümetinin uyguladığı baskıları yumuşatmasını Haşmet Muzaffer Gürkan şöyle değerlendirir:

*"İkinci Dünya Savaşı'nın Kıbrıs'a yalnızca ekonomik ve sosyal bakımlardan değil siyasi bakımdan da yararı olmuştur. Çünkü, savaş dolayısıyla çok sıkışık duruma düşen İngiltere, Kıbrıs Türk halkının gönlünü almak, onu hoş tutmak ve böylece kendi saflarında kalmasını sağlamak amacıyla adada reform sayılacak girişimlerde bulunmuştu."*¹³

Daha II. Dünya Savaşı yıllarında baskılardan kurtulmaya başlayan Kıbrıs Türk toplumu, eğitimin yanında siyasal ve sosyal alanda tarihinin dönüm noktalarını teşkil edecek olan "Kıbrıs Adası Türk Azınlığı Kurumu (KATAK)"nu kurmuştur. 1942 yılında kurulan KATAK ilk kongresini 18 Nisan 1943'te gerçekleştirir. KATAK, o zamanlar Kıbrıs Türk toplumunun, sivil kuruluşları olan; Türk İşçiler Birliği, Kıbrıs Türk Halk Partisi, Kıbrıs Türk Çiftçiler Birliğini de kapsayan bir konfederasyonu temsil ediyordu.

¹² Dr. Hüsnü Feridun, *Eğitimle Bir Ömür*, İstanbul, s.29

¹³ Haşmet Muzaffer Gürkan, *Bir Zamanlar Kıbrıs'ta*, Lefkoşa, 1986, s. 122

KATAK'ın eğitimle ilgili ilkelerini şöyle sıralayabiliriz:

- 1- 1944-1945 ders yılında *Barister-at Law*¹⁴ olmak üzere iki öğrencinin İngiltere'ye gönderilmesi,
- 2- Kimyager ve yapıcı ustaları yetiştirme imkanlarının aranması,
- 3- Gelecek sene Kaza merkezlerinde Lise programı takip edecek Orta mektepler açılmadığı takdirde, Baf, Leymosun, Larnaka ve Mağusa'da KATAK tarafından birer Orta Mektep açılması için izin istenmesi,
- 4- Aşağıda sayılı işler hakkında hükümet nezdinde girişimde bulunmak
Kıbrıs Lisesi diplomasının İngiltere üniversitelerinde matrikulayışın derecesinde kabul edilmesi,
a) İlkokul öğreniminin zorunlu olması
b) İlkokullarda kitapsız öğretim uygulanmasına son verilmesi
c) Türkiye hukuk mezunlarının da Kıbrıs'ta avukatlık yapabilmesi
d) 29 Ekim'in Türk okullarında tatil olarak kabul edilmesi "

KATAK tüzüğü'nün 3 üncü maddesinde kuruluşunun amacı belirtilmiştir.

" Cemiyetin amacı : Kıbrıs Türk azınlığının haklarını aramak, ilmi, iktisadi ve sanayi seviyelerini yükseltmek ve genellikle Kıbrıs Türklerinin menfaatlerini temine çalışmaktır." ¹⁵

Kıbrıs Türk İşçi Birlikleri Kurumu'nun çağrısı ile bir araya gelen KATAK, Milli Parti Çiftçiler Birliği ve Kıbrıs Türk İşçi Birlikleri Kurumu, 23 Aralık 1945' de, "Kıbrıs Türk Kurumlar Birliğini" kurar. Kuruluşunun amacı: Enosis'e karşı tek vücut olarak mücadele etmektir. Ancak bu birlik altı ay kadar sonra dağılmış ve her örgüt kendi bağımsız çalışmalarını sürdürmüştür.

Savaş sonrasında da Kıbrıs Türk toplumunun kendi sorunlarına eğilme ve direnme süreci devam etmiştir. Bu yolda 8 Eylül 1949'da toplumun birlik ve beraberliğini sağlayacak ve Türk Cemaat Meclisi'nin kuruluşuna kadar öncülük edecek bir kuruluş olan, "Kıbrıs Türk Kurumları Federasyonu" doğar. Kıbrıs Türklerine ait bütün kurum ve kuruluşlar "federasyon" adı altında toplanmıştır. 17 Nisan 1957'de Rauf Raif Denktaş'ın başkanı olacağı kurumun ilk başkanı [1949-1957] Faiz Kaymak, öğretmen kökenli olduğu için eğitim konularına büyük önem vermiştir.

1952 yılında politik ve kültürel ilişkiler kurmak amacıyla Faiz Kaymak başkanlığında bir federasyon heyeti Türkiye'ye gitmiş, Kıbrıs Türk toplumunun sorunlarını, ihtiyaçlarını içeren bir

¹⁴ Barrister at Law: Hukukçu.

¹⁵ Kıbrıs Türk Milli Arşivi "KATAK" Dosya:1

raporu ilgililere sunmuştur. Yedi bölümden oluşan raporun dördüncü bölümü eğitimle ilgilidir. K.T.K. Federasyonu ve Türkiye Milli Gençlik teşekkülleri tarafından hazırlanan bu raporun eğitim bölümünde; öğretmen gönderilmesi, öğretmenlerin emekliliklerinin T.C. tarafından garanti edilmesi ve yeni okullar açılması isteniyordu.

Türkiye Cumhuriyeti Federasyon heyetinin istekleri doğrultusunda 1960 ve sonrası Ada'ya yeni okullar açmış, bunların giderlerini karşılamış, öğretmenler yollamış ve açtığı okulların bağımsız komisyonlar tarafından idare edilmesini temin etmiştir.

1952 yılında Kıbrıs Türk Kurumlar Federasyonu heyet yollayıp Türkiye Cumhuriyeti yetkililerine sorunlarını aktarırken, İngiliz hükûmeti eğitim konusunda son adımlarını atmaktaydı. Toplumun tepkilerine göre, ardı ardına değişikliklere uğrayan yasalarla ilk ve ortaöğretimin idare yetkisini merkeze, Koloni İdaresi Maarif Müdürü'ne bağlamak istediler. Bunu gerçekleştirmek için de maaşları düşük olan öğretmenlere dolgun maaş ve emeklilik hakkı vadedyorlardı. Türkiye'den beklenen yardımların gecikmesi sonucu 3 Eylül 1952 tarihinde yayınlanan bir kararla, Valinin seçip atadığı komisyonlar göreve başlıyordu. Namık Kemal Lisesi, Gönendere Ortaokulu, Mehmetçik Ortaokulu (Mağusa Kazası'na bağlı okullar) dışında bütün Türk Ortaöğretim okulları 1952-1953 ders yılı başından itibaren (Baf Kurtuluş Lisesi Komisyonu bir müddet tereddüt ettikten sonra) Public Aided Schools (Amme Yardımı Gören Okulları) statü için başvurup okullarını Koloni Maarif Dairesi'nin denetimine vermişlerdir.

Mağusa Kazası Okul Komisyonu'nun başında bulunan Dr. Niyazi Manyera sonuna kadar direnmiş, daha sonra da Anavatan'ın yardımlarıyla bu bölgedeki okulların eğitimde devamlılığını sağlamıştır. Amme yardımı gören okullarımız şunlardı : Lefkoşa Lisesi, Viktorya Kız Okulu, Poli Hürriyet Ortaokulu, Gönendere Ortaokulu, Lefke Türk Ortaokulu , Lamaka Türk Ortaokulu.¹⁶

¹⁶ Necati Özkan'ın 1952-1954 (iki yıl) makaleleri incelendiğinden Eğitim tarihimizin bu yıllara kadar olan kısmına yer verilmiştir.

B. Necati Özkan'ın Yazılarında Eğitim

1- Ortaöğretim Öğretmenlerinin Sorunları ve Yavuz Konnolu

Milletleri yükselten, onları diğer milletlerden üstün hale getiren en önemli faktör eğitimidir. Eğitimsiz insanın düşünceleri saplantıdan ve sabit fikirden öteye geçemez. Öğretmen ise eğitilmek üzere karşısına gelen kişileri yoğurur, şekillendirir, geleceğe hazırlar. O halde istikbâlümüz öğretmenlerin elindedir.

Necati Özkan makalelerinde eğitimin yapı taşı olan öğretmene, öğretmenlik mesleğine, adadaki öğretmenlerin durumuna yer vermiş, mağdur olduklarını düşündüğü için de daha ziyade ortaokul ve lise öğretmenlerinin sorunlarını dile getirmiştir.

Orta dereceli okulların öğretmenleri, Lise'yi bitirince Türkiye'ye gidip, yüksek tahsillerini tamamladıktan sonra adaya gelerek mesleklerini icra etmektedirler. Fakat, Kıbrıs adasının gerçeği, medeni ülkelerin gerçeklerinden farklıdır. Okullarında büyük bir fedakarlık ve feragatla çalıştıkları halde emeklerinin karşılığını alamazlar. İlkokul öğretmenlerinin hem maaşları daha iyidir hem de emeklilik hakları vardır.¹⁷ Buna rağmen yüksek tahsil gören ve daha üst gruba ders veren zümre mağdurdur. Necati Özkan orta öğretimde çalışan öğretmenlerin durumunu şu sözlerle anlatır.

"Kıbrıs Türk Lisesi ile tali okullar (ilkokul ile yüksek okul arasındaki okullar) kadrosunda bulunan ve tali okul öğretmenliği yapan talihsiz bir zümre vardır. Bunlar en kötü şartlar altında en büyük feragat ve fedakarlıkla çalışmalarına rağmen ne kafi maaş almaktadırlar ve ne de

¹⁷ Rum isyanını takip eden 1933 Maarif Kanunu'yla ilköğretim İngiliz hükûmetine bağlanmış, öğretmenlere de 1942 yılında emeklilik hakkı verilmiştir. Ortaöğretime bağlı öğretmenlere ise, 1952-1953 Öğretim yılında yürürlüğe giren Maarif Kanunu ile emeklilik hakkı verilmiş ve ortaöğretime bağlı okullar İngiliz hükûmetine bağlanmıştır. Ortaöğretime bağlı okulların İngiliz hükûmetine daha geç bağlanmasının sebebini, yaptığım bir mülakatta, Ma. Emekli İlköğretim Baş Müfettişi Kemal Yücel şu sözlerle ifade etti:

"1952-1953 Ders yılına kadar, Kıbrıs Türk Lisesi'ne ilaveten 1946 ile 1952 -1953 ders yılları arasında açılan ortaokullarda ilkokul kökenli öğretmenler (görevlendirilmek suretiyle) çalıştıkları için maaşları hükûmet tarafından ödenirdi. Diğer ortaokul ve lise öğretmenlerinin maaşları; hükûmetin verdiği yardımlar, Evkaf'ın yardımı, öğrencilerden alınan duhuliyeler ve Türkiye'deki Kıbrıs Türk Kültür Derneği'nin yaptığı yardımlarla ödeniyordu. Okul emcûmenleri öğretmenlerini bulur, (Maarif Müdürü onaylar) okulun gelirine göre öğretmenleri öderdi. İlkokul öğretmenleri hükûmet tarafından tayin edilir ve ödenirdi. O sebeple emeklilik hakları da vardı. İlköğretimin hükûmet kontrolüne girdiği yıllarda(1942-1943), Rumlar milli duyguyu aşılatabilmek için, ortaöğretim kurumlarının hükûmetin kontrolüne girmesini istemiyordu. Bu sebeple Türk ortaokul ve liselerinin de, hükûmetin kontrolüne girmesi daha geç olmuştur."

tekaüdiyeleri vardır. (1952-1953 Öğretim yılına kadar) Bunlar en çetin şartlar altında mesleki faaliyetleri sırasında yokluk ve ihtiyaçla daima karşı karşıya pençeleşmek zorundadır. İşin en acıklı tarafı ise senelerce memleket maarifine ve vatan çocuklarının yetiştirilmesine hasr-ı nefis ettikten sonra ihtiyarlık zamanlarında usaresi alınmış limon posası gibi açlık ve sefaletle terk edilmeye mahkum olmalarıdır.”¹⁸

Kıbrıslı tali okul (ortaöğretim) öğretmenleri, ilkokul öğretmenlerine göre mağdur oldukları gibi Türkiye’den gelip tali okullarda ders veren diğer öğretmenlere göre de mağdur durumdadırlar. Türkiyeli öğretmenler hem oradan hem de buradan maaş almaktadırlar. Üstelik Türkiye’de emeklilikleri vardır. Öyle olduğu halde Kıbrıs Türk Lisesi ve tali okullarında¹⁹ çalışan Türkiyeli öğretmenlerin maaşlarının az olduğu ve açlık içinde çalışılamayacağı görüşü vardır. Aynı çatı altında, aynı şartlarda çalışan öğretmenlerin ödemelerinin de eşit olması gerektiğini düşünen ve adaleti savunan Necati Özkan bu duruma karşı oldukça öfkeli. Şöyle der:

“Türkiye’den gelen öğretmenler Türkiye’den tam maaş aldıkları gibi bareme göre terfilerini de almakta ve ayrıca tekaüdiyeye de tabi bulunmaktadır. Bu emin vaziyetlerine rağmen buradaki şartları feci olursa, aynı şartlar altında çalışan terfileri, istikballeri ve tekaüdiyeleri olmayan Kıbrıslı lise ve tali okul öğretmenlerinin durumunu ifade etmek için artık bilmem hangi acıklı ifade kullanılabilir?”²⁰

Necati Özkan, Kıbrıslı öğretmenler ile Türkiyeli öğretmenler arasındaki maaş farklarının giderilmesini ve bu konuda görevin Türk tali okullar komisyonu ile tali okullara yardım yapan hükümete düştüğünü dile getirirken N. Özkan’ın sözleri, aynı hedefe başka başka yollardan yürüyen, beraber olamadıkları gibi halkın gözünde ayrı da düşünölemeyen Dr. Fazıl Küçük’ün gazetesinde “Bir Okur” adıyla yazan kişi tarafından farklı değerlendirilir. Necati Özkan için şu ifadeyi kullanır:

“Türkiye’den gelen öğretmenlerin maaşlarına göz dikip adadan maaş almamalarını ister.”²¹

Necati Özkan’ın Türkiyeli öğretmenlerin aldığı maaşta gözü olmadığı gibi buna ihtiyacı da yoktur. O sadece Kıbrıslı öğretmenlerin de hak ettikleri refah seviyesine ulaşmalarını ister. Necati Özkan, Lise’yi bitirip Türkiye’ye okumaya giden öğrencilerin öğretmenlik mesleğini

¹⁸ *İstiklâl gazetesı*, 15 03 1952, s.1

¹⁹ Necati Özkan’ın makalelerinde tali okul zaman zaman “ortaokul ve lise” için kullanılırken, zaman zaman da sadece ortaokul yerine kullanılmıştır.

²⁰ *İstiklâl gazetesı*, 22.01.1952, s.1

²¹ *Halkın Sesi gazetesı*, 10.07.1952, Sayı: 2921,s.1,

seçmek istememelerinden rahatsız olur. Ona göre, öğretmen olarak çalışanlar da hayatlarını başka sahalarda temin etmediklerinden pişmandırlar. Okullarda zaman zaman öğretmen eksikliği yaşandığı da göz önüne alınarak, ortaokul ve lise öğretmenlerinin durumunu düzeltme yoluna gidilmelidir. Bu konuda Necati Özkan'la Dr. Fazıl Küçük aynı görüşü paylaşırlar. Dr. Fazıl Küçük de öğretmenlerin refah içinde yaşamasını istemektedir. Bunu şu sözleriyle ortaya koyar.

*" Öğretmenin istikbali hiç şüphe yoktur ki hepimizin birer davasıdır. Çünkü öğretmen ne kadar refah içinde yaşayabilirse, yetiştireceği gençlik o nispette verimli, bilgili ve cemaate nâfi birer uzuv olarak hayata atılabilecektir. Bunları inkar edebilecek tek bir şahıs mevcut değildir."*²²

Öğretmenlerin sorunları hakkında fikir birliği içinde olan iki lideri ayıran, çözüm yollarının farklı oluşudur. Dr. Küçük, öğretmenin durumunu iyileştirmek için okulları hükümet emrine vermenin yanlış bir tutum olacağı, Kıbrıs Türk Toplumunu için kötü sonuçlar doğuracağı kanaatindedir. Kendi gazetesinde çıkan aynı yazısında şöyle der:

" Her şeyden evvel Kıbrıs'ta yaşayan 100 bin Türkün bugün bu dava ile alakadar olması icap ediyor. Acaba biz bu hükümetin insanına muhtaç olmadan tek bir Lisemizi idareden aciz miyiz ? Buna katıyen hayır diyeceğiz. 100 bin Türk'e senevi isabet edebilecek olan 2 şilinle bu dava çok kolay halledilebilir. Yeter ki hepimiz içinde yaşadığımız nazik durumu göz önüne alarak ve bizi bekleyen büyük tehlikeyi takdir ederek harekete geçelim."

Necati Özkan ise, Dr. Fazıl Küçük'ün öğretmen maaşıyla yaşamadığı için öğretmenin durumunu iyi değerlendiremeyeceği kanısındadır. Özkan'a göre öğretmenlerin sıkıntısını, yüz bin Kıbrıs Türk'ünün iki şilin vermesiyle çözümlenemeyen olanaksızdır. Bu konudaki düşüncesini de "Laf ile peynir gemisi yürümez." sözüyle ifade eder. Çözümün, İngiliz hükümetinin, Tali Eğitim Kanunu'nu²³ kabul etmekle mümkün olabileceği görüşünü makalelerinde ısrarla savunur.

*" Maarif ve tali tedrisat azim ve mesânif isteyen ve devlet bütçesine muhtaç olan büyük işlerdir. Fakir ve himayesiz olan cemaatimizin yalnız başına tali tedrisat faaliyetini idare ettirebilmesine imkan yoktur. Bu hususta hükümetin mali yardımı en lüzumlu ve en mübrem bir ihtiyaçtır. Bu sayede modern ve uygun okul binaları yapmak mümkün olabilecektir. Bu sayede öğretim vasıtaları temin ve ıslah edilerek tali mekteplerimiz tekamül edebilecektir. Bu sayede tali okul öğretmenlerimizin mali durumları iyileşebilecek, istikballeri ve tekaüdiyeleri taht-ı temine alınarak bugünkü acıklı durumdan kurtulabileceklerdir."*²⁴

²² Halkın Sesi gazetesi, 12.06.1952, Sayı: 2896, s.1

²³ 1952-1953 Tali Eğitim Kanunu'na "Necati Özkan'ın Orta Dereceli Okullar, Maarif Kanunu ile İlgili Görüşleri" konusunda yer verilecektir.

²⁴ İstiklâl gazetesi, 08.05.1952, s.1

Necati Özkan'ın tali okul öğretmenleri arasında en çok eleştirdiği kişi 1950-1953 yıllarında Lise'de müdürlük yapan Yavuz Konnolu'dur. 1949-1950 ders yılının sonunda Wood'dan boşalan okul müdürlüğüne, Tali Okullar Komisyonu'nun TC Milli Eğitim Bakanlığı'na yaptığı başvuru üzerine, aslen Kıbrıslı olan Yavuz Konnolu atanır.

Konnolu rüştiyeyi Kıbrıs'ta bitirmiş sonra Türkiye'ye giderek, İzmir Muallim Mektebi ve Ankara'daki Dil-Tarih-Coğrafya Fakültesi'nin, Tarih Bölümü'nden mezun olmuştur. Kayseri Amerikan Koleji ve Çorum Lisesi'nde yöneticilik yapmış, başarılı yöneticiliği, enerjik ve bilgili kişiliğiyle dikkati çektiği için kendi ülkesi olan Kıbrıs'ta da başarılı olacağı düşünülerek ataması yapılmıştır.

Yavuz Konnolu, daha adaya gelmeden politik çekişmelerin sebebi olmuştu. Bu durumu Ahmet C. Gazioğlu "Enosis Çemberinde Türkler" adlı kitabında şöyle dile getirir.

" 'Yeşilada' dergisinde, Konnolu'nun Lisemize müdür atanmasına ilişkin olarak çıkan haber-yorumda bu isabetli atamadan dolayı TC Milli Eğitim Bakanlığı'na teşekkür edilmekte ve bu atamayı, Kıbrıs'ta yerel basınımızda o günlerde rakip iki siyasi partimizin istismar etmesi kınanmaktaydı. Özellikle Dr. Küçük'ün Milli partisi ile Necati Özkan'ın İstiklâl Partisi'nin, bu atamayı kendi partilerine mal etmeye çalışmalarının yanlış olduğu vurgulanarak şöyle denilmekteydi:

'Şunu hatırlatalım ki, bizi bu hayati meselede ne federasyon, ne Kıbrıs Türk Birliği, ne de İstiklâl Partisi ilgilendirir. Kıbrıs Türkünün her zaman iftihar duyduğu Lise'nin başına Türkiye Milli Eğitim Bakanlığı tarafından gönderilen bir zatın tayininde şunun veya bunun tesiri olduğu intibai (izlenimi verilerek) lehinde ve aleyhinde neşriyat (yayın) yapılmasını, ve bu hususta demeçler verilmesini, tabir mazur görülsün, bir karıştırmacılık – bozgunculuk sayarız.

Kıbrıs Türkünün menfaatleriyle oynama hakkı kimsede yoktur, bunu aklımıza yerleştirelim."²⁵

Yavuz Konnolu kötü bir dönemde Lise'ye müdür olmuştu. Kendinden önceki müdür, eşi Ermeni olan Harold Wood adında bir İngiliz'dir. Lise'yi Wood'dan ziyade karısı idare eder. Türk öğretmenlerle birlikte Lise'de öğretmenlik yapan birçok İngiliz öğretmen vardır. Hedefleri Türk öğretmenlerin milli hislerini törpülemektir. Bu konuya "Kıbrıs Mektubu" dergisi, (Dr. Fazıl Küçük'ün yazılarından alarak yayınladığı Kıbrıs Türkünün Geçirdiği Acı Günler" adlı yazısı) sayfalarında şöyle yer verir.

²⁵ Ahmet C. Gazioğlu, *Enosis Çemberinde Türkler*, Lefkoşa, 2000, s.284 (Ahmet C. Gazioğlu'nun yazısına yaptığı alıntı, *Yeşilada dergisi*, Kasım 1948, s.6'dan yapılmıştır.

"Lise o hale gelmişti ki müdürün eşi Ermeni kadın tarafından idare ediliyordu. Mevcut Türk öğretmenler arasına birçok İngiliz öğretmenler de getirilmişti. Ermeni kadın sabahleyin kocası ile okula gelir, müdür odasına yerleşir, programı ele alır, ilaveler, çıkarmalar yapar, Türk öğretmenler arasında hareketli ve milli hislerini açığa vuranları odasına çağırır ve bunun yanında öğrencileri de takipten geri kalmazdı. Bu sırada Lise'de bir de kolej kısmı açılmıştı. Siyasetleri (gereği) Lise'yi tamamen kapatıp yalnız kolejin devamını sağlamak istiyorlardı. Ermeni kadın şu kadarını itiraf etmeliyim ki zeki ve kurnaz Türk düşmanı idi. Genç öğrencileri nasıl İngiliz tarafına getirebilir, milli hislerden onları hangi yolları tutarak uzaklaştırabilir düşüncesi içinde idi. Sınıflarda sınıf gözcüleri sınıfını ihdâs etmiş kendisinin bulduğu öğrencilerin kollarına bir işaret takarak arkadaşlarına bunların kendisi tarafından tayin edildiğini ve bunlara karşı saygılı olmalarını söyleyip duruyordu. Maalesef bu genç çocuklardan bazıları Ermeni kadının daha da gözüne girebilmek için öğrenciler arasındaki bütün konuşmaları kendine rapor veriyorlar ve Türkçe'yi iyi bir üslûpla konuştuğundan da adeta itimat kazanıyordu. Çocuklara koleji sevdirmek ve orada toplamak için büyük imtiyazlar veriyordu. Bir defa buraya giren öğrenciler için sınıfta kalma yoktu. Bilir veya bilmez imtihandan iyi bir notla çıkardı ve yine mezun olanlara hükümet dairelerinde hemen iş bulunuyor ve koleji böylece cazip hale getiriyordu. Milli his ve heyecanlar sarsıntı geçiriyordu." ²⁶

Konnolu'ya düşen Lise'yi toparlamak, on beş yılı aşkın bir süredir müdürlük yapan Wood'un ve karısının etkilerini silmek, öğrencilerin milli duygularını geliştirmektir. Konnolu, TC Mili Eğitim Bakanlığı tarafından kendisine verilen görevi yerine getirmeye çalışırken Dr. Fazıl Küçük ve gazetesi tarafından sürekli takdir edilir, Necati Özkan ve gazetesi tarafından ise yerilir, Necati Özkan değişik tarihlerde yazdığı makalelerinde Yavuz Konnolu için şu ifadelerle yer vermiştir.

"Kıbrıs Türkleri yaldızlı sözler ve beyhude nümayişler yerine işler, eserler ve müspet neticeler beklerler. Bilgili, varlıklı ve azılı (büyük) bir çoğunluk olan kültürlü ve kudretli bir gençliktir. Bu gençleri yetiştirecek olan ilim müesseselerimizin başında gelen Lisemizin durumu acıklı ve faaliyeti semeresiz olursa halimiz ne olacaktır? 'Benim Türkiye' de yerim açıktır, icap ederse hemen giderim' diye çocuk velilerine atıp tutan bir lise müdürü cemaatimizin akibeti ile nasıl ilgili olabilir?

Kudret ve kabiliyeti olmayan insanlardan verimli işler ve faydalı eserler beklenemez. Fakat eğer mevcut olan teşkilat ve eserleri de perişan ederlerse ne olacak ve derdimize kimler yanacaktır?" ²⁷

²⁶ Kıbrıs Mektubu (Dergi), Mart-Nisan 2002 s.7

²⁷ İstiklâl gazetesi, 15 07 1952, s.1

*"Mezun gençlerin işsiz, istikbalsiz ve bedbin halde çile doldurması şayan-ı endişe değil midir? Türk Lisesi'nin, Türk öğretmenlerden ders gören Türk talebesinin, Türkçe'den hükümet imtihanında muvaffak olmaması tüyler ürpertici değil midir? Fakat ifadesi ne kadar acıdır ki, Halkın Sesi gazetesi şahısları (Yavuz Konnolu) şakşaklamak için hakikatleri feda etmekte hiçbir mahzur görmemektedir."*²⁸

*"Son iki sene Lise'nin hiçbir ilerleyiş kaydetmediği bilakis her hususta bir gerileme kaydettiğini, bugünkü perişan hale geldiğini biz esefle karşılamaktayız. Eğer Lisemizi bugünkü esef(üzücü) durumundan kurtarmak istersek yapılacak pek çok ve pek çetin işler vardır. Bunların başında Lise'nin dirayetli, enerjik, lisan ve protokol bilen bir Türk müdüre kavuşması gerekmektedir."*²⁹

Çekişmelerin diğer ucundaki Dr. Fazıl Küçük' e göre Yavuz Konnolu, görevini layıkıyla yerine getirmektedir. Dr. Fazıl Küçük ve Halkın Sesi gazetesi, Necati Özkan'ın yazılarıyla Yavuz Konnolu'ya saldırmasının arkasında başka bir sebep olduğu görüşündedir. Bu görüş "Halkın Sesi" imzalı bir yazıda şu cümlelerle ortaya konulmaktadır.

"Bu şahıs vaktiyle müdür olmak arzusunda imiş, olamamış.

.....
*Onu müdür yapmayan Türkiyeli öğretmenler veya Türkiye'den gelen müdür değildir. Eğer müdür olmak ehliyeti varsa bu şekilde en yakın meslektaşlarına çatan bir öğretmen nasıl olabilir? Hakkını Tali Okul Komisyonu'nda arasın. Ehliyetini ispat etsin ve müdür olsun."*³⁰

Hür Söz gazetesi de Halkın Sesi gazetesiyle birlikte hareket etmektedir. Necati Özkan, yerli lise öğretmenlerine yapılan asılsız ve yakışsız saldırılara karşı susan, Lise'nin acıklı ve perişan durumu karşısında yapılan gerçek yayınlara omuz silken Hür Söz gazetesinin, Yavuz Konnolu'nun meddahlığını yapmak için dile gelmesine anlam veremez.

Necati Özkan, Lise'nin müdürü Yavuz Konnolu'yu beğenmez, kendisinin ve Türk toplumunun bir müdürde aradığı özellikleri şöyle ifade eder:

"...Kıbrıs Türkleri Lise'nin başında bir Türk isterler. Bu güneş gibi nurlu bir hakikattir. Fakat Türk müdürden beklenen çok şeyler vardır. Biz öyle bir Türk müdür isteriz ki, parti ve siyaset

²⁸ *İstiklâl gazetesi*, 22.08.1952, s. 1

²⁹ *İstiklâl gazetesi*, 07.09.1952, s. 1

³⁰ *Halkın Sesi gazetesi*, 10.09.1952, Sayı:2972, s. 1-4

işleriyle uğraşacak yerde, bîtaraf ve kendisini kültürüne vermiş maarif mensubu olarak gayret ve faaliyet gösterebilir. Biz öyle bir Türk müdür isteriz ki nümayiş ve zahiri faaliyet ile hadiseleri yaldızlamaya yeltenecek yerde işleri ve eserleri ile en büyük kültür ve eğitim başarısı sağlamış olsun. Biz öyle bir Türk müdür isteriz ki, göstereceği iş ve yaratacağı ahenk ile öğretmenlerine sevgi ve samimiyet, öğrencilerine de kuvvetli bir kültür ve karakter telkin ederek Lise'yi adanın en başarılı irfan müessesesi haline getirsin. Biz öyle bir Türk müdür isteriz ki nümayiş ve zevahirat ile vakit geçirecek yerde Lise mezunlarının en bilgili ve en kültürlü ve en karakterli olmasını sağlasın. Böylece milletimize ve insanlığımıza en faydalı elemanlara Kıbrıs Türklüğü kavuşmuş olsun.”³¹

³¹ *İstiklâl gazetesİ*, 15.07.1952, s. 1

2- Ortaöğretimde Okulların Durumu

İngiliz Koloni İdaresi, adayı devraldığında eğitim sistemi, Sübyan (ilkokul), Rüштиye (Ortaokul) ve Medrese (din eğitimi veren ortaokul üstü okullar) kuruluşlarından oluşuyordu. Okulların ve dini kurumların idaresi Evkaf'a verilmişti. İngiliz idaresi idari yetkililerin Evkaf'a bağlılığından yararlanmak üzere Türk Evkaf Murahhası'nın(delegesinin) yanına bir de İngiliz Murahhas koyarak Kıbrıs Türk Maarifi üzerinde doğrudan söz sahibi olmuştur. İngiliz Koloni İdaresi sahip olduğu yetkileri kullanarak; 1920, 1929, 1933, 1935 yıllarında çıkardığı Maarif kanunlarıyla eğitimin yönetim ve denetimini zaman içinde halkın seçtiği Maarif Encümenlerinden alarak - Kıbrıs'ı yöneten İngiliz- Vali'ye ve dolayısıyla Maarif Müdürü'ne devretmiştir. O yıllarda Maarif Müdürü'nün başkanlığında, Vali tarafından atanan üyelerden oluşan encümen ve komisyonlarla eğitimde kararlar alınmış; doğal olarak Vali'nin uygun gördüğü kitaplar okutulmuştur. Ayrıca öğretmen atama, nakil, görevden alma Maarif vergilerinin kontrolü Vali adına Maarif Müdürü'ne verilmiştir. Rum isyanını takip eden 1933 Maarif Kanunu'yla müfredat programına da müdahale edilmiş, 1935-36 ders yılından itibaren ilkokul müfredat programını Maarif Dairesi hazırlamaya başlamıştır.

İngilizlerin ortaöğretime müdahalesi ilkokullara göre daha yavaş olmuştur. Daha önce de belirtildiği gibi 1935-36 ders yılından itibaren Lefkoşa dışındaki köylerde ve kasabalarda bulunan 23 rüştiye (ortaokul) kapatılmış, Lefkoşa'da bırakılan bir rüştiye de Lise'ye bağlanmıştır. Böylece ortaöğretime devam etmek isteyen öğrenciler -ortaöğrenim imkanı veren okulun bir tane olması sebebiyle ve 80 kişi sınırı konduğu için- hem sınava girmek zorunda kalmış hem de uzak yerlerden Lefkoşa'ya gelmek durumunda bırakılmıştır. (Uzak yerlerden gelenlere ücret karşılığında yurt olanağı sağlanmıştır.)

Ortaöğretim olanağının kısıtlı olması, Türk toplumunun tepkilerine ve yeni okullar açılması yolunda isteklerine sebep olmuştur. Çaresiz kalan İngilizler, 1944' te Magosa, Lefkoşa, Gönendere ve Mehmetçik'te yeni ortaokulların açılmasına rıza göstermek zorunda kamilşlardır. Ortaokul sayısının ve mezunlarının artışı ile Lefkoşa'daki Lise'nin ve Viktorya Kız Okulu'nun öğrenci kapasitesi yetersiz kaldığından kaza merkezlerinde liseler, açılmış 1950'den itibaren Lise'ye, 1952'den itibaren de Viktorya Kız Okulu'na İngiliz müdürlerin yerine Türk müdürler getirilmiştir.

1950'li yıllar İngiliz İdaresinin ortaöğretim kurumlarımızın idaresini kaybetmeye başladığı, Kıbrıs Türk toplumunun politik kuruluşlar ve basın yoluyla sesini duyurma şansına sahip olduğu yıllardır. İdari bakımdan önemli gelişmeler olmasına rağmen öğrenciler eski ve sağlıklı binalarda eğitim görmeye devam ederler.

Toplumu ilgilendiren her konuda duyarlılık gösteren N. Özkan'ın okul binalarının durumuna duyarsız kalması beklenemezdi. O da, üstüne düşeni yapar ve düşüncelerini şu sözleriyle ortaya koyar:

"Kıbrıs Türk Lisesi ile tali okullarının binaları ve tedris vasıtaları yürekler acısı bir haldedir. Tali okullarımız ne ihtiyacı karşılayacak vaziyettedir ve ne de modern eğitim icaplarına lüzumlu şartlar da mevcut değildir. Eğitim ve sıhhat kaidelerine asla uymayan havasız, nemli ve perişan dersanelerde ve iki kişilik sıralara dört öğrenci istifleyerek vatan evlatları çok acıklı ve çok sıkıntılı günler geçirirken kaç zenginimiz, kaç sözde liderimiz, kaç hayırseverimiz ve kaç maarifseverimiz bu acıklı hallerle meşgul olmuş ve ne gibi inşaat ve ıslahatta bulunmuştur?

Tali okul binaları ile dersane ve koşullarının acıklı halini ifade edecek kelime bile bulmak güçtür. Çatı aralıklarından yıldızların sayılabileceği kadar harap ortaokul dersaneleri vardır. Kışın yağın yağmurdan sızıp odalara akan sulardan kurtulmak için şemsiye tutmak icap edecek kadar perişan ders odaları vardır. Okul avlusuna biriken çamur deryalarından kurtulmak için bataklık kuşları olmak icap etmektedir. Döşemelerin eski, delik deşik ve sıçan yuvası haline gelmiş vaziyeti insanı ürpertmektedir.

Birçok tali okul binaları icarla elde edilmiş ve mucirin irade ve insafına kalmıştır. Bugün Viktorya Kız Okulumuz bile icarla tutulan binadadır. Lise ile kolej ismini taşıyan iki ayrı müessesemiz dahi bir bina dahiline sıkıştırılmış ve ihtiyacı karşılamaktan çok uzak vaziyettedir."³²

Necati Özkan'a göre, eskiden dedelerimiz, dini inançlarının, aldıkları ahlaki terbiye ve telkinlerin etkisiyle hayır işlerine önem verir; çeşmeler, okullar, camiler yaptırırlardı. Son zamanlarda ekonomik yönden sıkıntılarımız olmakla beraber zihniyetimizde değiştiği için okullara kimse elini uzatmamaktadır.

1952 yılı itibarıyla Lise'de bir tane bile edebiyat öğretmeni yoktur. Edebiyat derslerini Lefke ortaokulundan gelen Türkçe öğretmeni vermektedir. Necati Özkan bu durumdan son derece rahatsızdır. Lise'ye Türkiye üniversitelerinin Edebiyat Fakültesi, Türkoloji bölümünden mezun bir öğretmen getirilmesi taraftardır. Bu konuya makalelerinde de yer vermiştir.

"Lise'de üç mütehassıs tarih öğretmeni bulunduğu halde bir tek mütehassıs edebiyat öğretmeni bulunmayışına hayret ediyoruz.

³² İstiklâl gazetesi, 07.08.1952, s.1

Lisemizin en önemli kültür dersi olan Türkçe-Edebiyat derslerini okutacak edebiyat mütehassısı bir öğretmenin Lise'de bulunmayışına hayret ediyoruz. Türkiye'den Lise ve ortaokullara yirmi kadar öğretmen getirildiği halde Lise'de bir tek mütehassıs edebiyat öğretmenin bulunmaması ve bir ortaokul Türkçe öğretmenin edebiyat derslerini vermesi asla doğru değildir. Lise'de edebiyat derslerini okutmakla vazifelendirilen öğretmenin şahsını mevzu bahis ederek asla rencide etmek istemeyiz. Bizim tebarüz ettirmek istediğimiz bu şekil bir vazifelendirme ve bunun bir an evvel tashih edilmesidir.

.....

Türkçe Edebiyat, Lise talebesinin kültürünün can damarıdır. Türkçe Edebiyat, Lise edebiyat kolunun en önemli dersidir. Türkçe Edebiyat Devlet olgunluk imtihanlarının ana unsurudur. Binaenaleyh şahsi düşünce ve keyfi hareketlerle lise edebiyat öğretmenliği de asla kabul edilmez. Ne Türk kültürü, ne Türk Edebiyatı'nın önemi, ne de eğitim teşkilatları böyle bir ihmale müsaade edemez.³³

Necati Özkan Lise'de edebiyat öğretmeni bulunmamasının sebebini de Yavuz Konnolu'ya bağlar. Bir önceki sene Lise'ye yeni gelen edebiyat öğretmeni (Mehmet Durulgan) yaz tatilini geçirmek üzere Türkiye'ye gitmiş ve dönmemiştir. Bunun üzerine Yavuz Konnolu'nun yeni bir edebiyat öğretmeni getirilmesi için girişimde bulunması gerekirken; O, Türkçe öğretmenine edebiyat dersleri verdimi tercih etmiştir. Bu tercih Necati Özkan'ı ve (Necati Özkan'a göre) Türk toplumunu asla tatmin etmez. Yapılacak en iyi iş, Lise komisyonunun hemen faaliyete geçip, Türk Edebiyatı üzerine ihtisas yapmış bir edebiyat öğretmeni getirmesidir.

³³ İstiklâl gazetesi, 16.07.1952, s.1

3- Necati Özkan'ın Orta Dereceli Okullar ve Maarif Kanunu ile İlgili Düşünceleri

İngilizler, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra sömürüye karşı uyanmaya başlayan koloni halklarını kaybetmemek; bağımsızlıklarına kavuşsalar bile politik, kültürel ve ekonomik alanlarda sömürüyü sürdürme gayreti ve planlaması içindeydiler. Bu gayret eğitim alanında da kendini gösterdi. Türk okullarının ve öğretmenlerinin durumu ortada idi. Hazırladıkları Yeni Maarif Kanunu ile okulların durumu düzeltilecek, ders araç gereçleri temin edilecek öğretmenlerin maaşı yükseltilecek ve emeklilik hakkı verilecek; buna karşılık da okullar İngiliz hükûmetine bağlanacaktı.

Yeni Maarif Kanunu daha proje aşamasındayken, üzerinde durulmuş, uzun uzun tartışılmıştır. Eylül 1952'de kanunlaşan tasarı ile ilgili, 1952 yılının ilk aylarında değerlendirmeler yapılmıştır. Kanunun Türk toplumunu rahatsız etmesinin sebebi ortaöğretim kurumlarımızın tamamiyle İngiliz hükûmetinin kontrolüne bırakılma düşüncesidir.

Necati Özkan yeni kanun tasarısının mevcut durumu değiştirmeyeceğini ileri sürer.

*"Bütün tali okullar hükûmet müsaadesiyle açık bulunarak faaliyet gösterebilmektedir. Bütün tali okul öğretmenleri hükûmetin izni ile muallimlik etmektedir. Hükûmet istediği mektebi teftiş ve mürakabe edebilmekte ve hatta bütün hesabâtı bir müfettişe kontrol ettirmek salahiyetine haiz bulunmaktadır. Zaten kanunsuz ve kontrolsüz hangi memlekette tali okullar vardır ? "*³⁴

Necati Özkan'a göre, ortaöğretim halen hükûmetin elindedir ve Yeni Tali Eğitim Kanunu çerçevesinde hükûmetin okullarımıza yapacağı yardım büyük önem taşımaktadır. Hükûmet yardımı sayesinde orta dereceli okullarımız kötü durumdan kurtulacak, okul binaları ve ders araç-gereçleri yenilenecek, duhuliyeler³⁵ azalacaktır. Böylece fakir çocuk babaları çocuklarını okutabilecek, öğretmenlik değerli bir meslek haline gelerek rağbet görecek, iyi yetişmiş eğitim elemanlarından Ada Türklüğü layıkıyla faydalanabilecektir. Bütün bunların gerçekleşmesi için gereken maddi kaynak hükûmet tarafından sağlanacaktır. Yıllardır eğitimimizin geri kalmasının ve her geçen gün daha da gerilemesinin sebebi maddi kaynak yetersizliğidir. Yıllar önce de var olan bu sorunu 10.08.1896 yılında, Maarif Encümen üyesi Mehmet Faik Bey, Sadrazam Halil Rifat Paşa'ya sunduğu raporda dile getirir. Mehmet Faik Bey'e göre yeni ilkokullar ve Lefkoşa'da bir lise açılmalı, Lise'yi bitirenlere adadaki ilkokullarda öğretmenlik yapma imkanı verilerek, eğitimin

³⁴ *İstiklâl gazetesî*, 29.07 1952, s.1

³⁵ Duhuliyeye: Bir yere girmek için verilen ücret.

kalitesi artırılmalıdır. Böylece adadaki Türklerin Osmanlılığı muhafaza edilecek, İslamiyet'ten taviz vermeleri önlenecektir. Mehmet Faik Bey'in Sadrazam Halil Rıfat Paşa'ya sunduğu raporun eğitimle ilgili bölümü şöyleydi :

"Antlaşmalarla Müslüman tebaanın Osmanlılara bağlılığı kabul edilen Kıbrıs Adası, Yunan ve sair yabancı devletlerin entrikalarına sahne olmaktadır. Adanın muhakkak idaresinin geri alınması şarttır. Akdeniz'de Osmanlı İmparatorluğu'nu tarassuta müsait olması en başta gelen sebeplerden biridir. Ön tedbir olarak burada yaşayan Müslümanları mahvolmaktan kurtarmak, bunun için de onları maarifin nimetlerinden ve her türlü terakkiden faydalandırmak gerekmektedir. Müslümanların kurtuluşu ise adada din hukukunu ve Osmanlılığı muhafaza ve himaye etmeye bağlıdır. Maarif Nezareti tarafından münasip miktarda paranın tahsisi yukarıdaki hususlar için gerekmektedir. Ahalisi Hristiyanlaşmakta olan Müslüman Türk köylerine birer ilkokul açılmalıdır.

Vilayet merkezi olan Lefkoşa'da diğer Osmanlı vilayetlerinde olduğu gibi, bir lise kurulması ve bu okul için İstanbul'dan iki veya üç öğretmenin tayini gerekmektedir.

*Vilayet merkezindeki liseden mezun olacak talebenin istedikleri takdirde Adadaki ilkokulların öğretmenliklerine tayinleri yapılabilmelidir. Ziraat ve ticaretle meşgul olabilmeleri için din ve müspet ilimler, matematik, tarih, edebiyat yanında teknik ziraat ve ticaret dersleri de konmalıdır. Bu hususlarda her ne gerekiyorsa onun yapılmasını Kıbrıs Adası Müslümanları adına istirham ederim.*³⁶

Türk toplumu 1896 yılında okulların sayısını artırmak ve kaliteyi yükseltmek için dış yardıma ihtiyaç duyduğu gibi elli altı yıl sonra yine aynı yardıma ihtiyacı vardır. Bu yardımın alınabileceği iki kaynaktan biri Türkiye Cumhuriyeti diğeri İngiliz hükûmetidir. Türkiye'den istenen yardım gecikmiştir. O halde İngiliz hükûmetinin yardım önerisi kabul edilmelidir. İngiliz hükûmeti tarafından hazırlanan ortaöğretim kanunuyla ilgili Türk icraat azası Halit Bey başkanlığında bir toplantı yapılmış ve kanunun maddeleri üzerinde durulmuştur. Necati Özkan'ın da katıldığı bu toplantıda üzerinde durulan iki görüş vardır. Birincisi, hükûmetin nüfuz ve baskı kullanılmasından korkulduğu ve geçmişin acı tecrübelerinin tekrarlanmasına meydan vermemek için tamamıyla reddedilmesi yönündedir. İkinci görüş ise, layihanın kabul edilmesini ancak uygulamadaki kanun ile hazırlanan kanunun karşılaştırılıp toplumumuza zararlı olabilecek noktalar varsa bunların incelenip düzeltilmesinin istenmesinden yanadır. Necati Özkan ikinci görüşe katılmaktadır. Yapılan müzakereler sonucunda sadece öğretmenlerin tayini meselesinde

³⁶ Mustafa Haşim Altan, *Kıbrıs'ta Rumlaştırma Hareketleri*, s.1

fak bir fark olduğu belirlenmiştir. Yeni layihaya göre öğretmenleri, idare heyetleriyle görüş aliş – verişinden sonra Vali tayin edecektir. Toplantıda bu maddenin düzeltilmesi, öğretmenlerin tayinini Ortaöğretim Komisyonu’nun yapması ve Vali’nin onaylaması istenmiştir.

Lise ve tali okullara tayin olacak öğretmenlerin din ve ırkların cemaatin ve ırkına uygun olması esastır. Sadece yabancı dersler için gerekirse yabancı ğretmen tayin edilebilecektir. Böylece müdür ve müdirenin Türk olması şartı vardır. Aynı zamanda Türkiye müfredat programı, aynen uygulanacaktır.

Toplantıda bulunan Tali Okul Komisyonu Asbaşkanı Dr. Ziyad Bey’ in görüşlerini Necati zkan şöyle dile getirir :

“Müdürün Türk olması hususu müzakere edilirken Komisyon Asbaşkanı Dr.Ziyad Bey söz olarak evvelce de bu meselenin bulunduğu ve komisyonun ısrarla ileri sürdüğü 4 şart olduğunu söylemiş ve şartlar sayılmıştır. 1. Lise’nin ismi Türk Lisesi olacak; 2. Lise müdürü Türk olacak; 3. Lise programı Türkiye müfredat programının aynı olacak; 4. Öğretmenler komisyon tarafından tayin ve becayış edilecek. Muallimlerin tayini hususunda ilan çıkarılması ve müracaat eden namzetlerden münasip olanların tespiti ile Vali hazretlerinin tasvibine arz edilmesinin münasip olduğunu ve uygun Kıbrıslı namzetler bulunmadığı takdirde Türkiye’den getirilmesi cihetine gidilmesinin muvafık olacağını söylemiştir.”³⁷

Toplantının sonucunda öğretmenlerin tayini ile ilgili maddenin dışında prz olmadığı, bu konuda düzeltme istenmesi karara bağlanmıştır N. zkan’ın toplantıyı “fevkalade toplantı” diye değerlendirdiği, müzakerelerden ve alınan sonuçtan pek memnun olduğu makalelerinden anlaşılmaktadır.

Bir grup aydın Türk İcraat azası Halit Bey’in başkanlığında toplanıp, yeni kanun tasarısını (layiha) bir karara bağlarken diğer bir grup aydın da sakıncalarını dile getirip, bu düşüncelerine gazete sütunlarında yer vermektedir. Bunlardan biri de (doğal olarak) N. zkan’ın, İstiklâl gazetesindeki yazıları ile tezini çürütmeye çalıştığı hatta zaman zaman kınadığı Dr. Fazıl Küçük ve gazetesini Halkın Sesi’dir. Dr. Fazıl Küçük de yeni kanun tasarısına gazetesinde geniş yer verir ve kanunun kabul edilmesinin sakıncalarını belirtir. Hkmet okullarımızın ve öğretmenlerimizin durumunu düzeltirken diğer taraftan Türklüğü söndürmeye, millî hisleri yok etmeye çalışmaktadır. Hkmet gerçekten iyi niyet sahibiye Türklere yardım elini uzatır görünmeden önce Evkaf’ın idaresini teslim etmelidir. Böylece Kıbrıs Trk okullarını kolayca yönetir, “Benim dediğim olmazsa size parayı keserim” tehditlerinden de kurtulmuş olurdu.

³⁷ İstiklâl gazetesini, 10.08.1952, s.1

Dr.Fazıl Küçük İngiliz hükûmetine güvenmediği gibi, ortaokulları ve Lise'yi sözde idare eden komisyona da güvenmez. Gazetesinde çıkan bir yazıda şu ifadelere yer vermiştir. (Yazı "Halkın Sesi" imzalı olmakla beraber, bugün, Halkın Sesi gazetesi arşiv sorumlusu Altay Sayıl "Halkın Sesi" imzalı yazıların da Dr. Fazıl Küçük tarafından yazıldığını ifade etmektedir.)

*"Evet bir komisyon vardır. Fakat bu komisyon hiçbir zaman cemaat namına ne söz söyleyebilir ve ne de kendisine böyle bir hak ve salahiyeti hükûmet tanıyabilir. Çünkü yalnız kendisinin adamları kendi amaline çalışanlar hükûmete karşı mesuldür. Nitekim iki seneden beri aldıkları kararlardan cemaat tamamen habersiz kalmış ve hep yaptıkları işten kimseye hesap vermiş değillerdir. İşte bu siyaseti takip eden ve edecek olan hükûmet hümiyetine kavuşan Lisemizi tekrar siyasetine almak için bu zavallıları bir alet olarak kullanmak istiyor."*³⁸

Dr. Fazıl Küçük'ün üzüldüğü konulardan biri de Türk toplumunun aydınlarından olan ve yine bu toplumun aydınlarını yetiştiren bazı öğretmenlerin çıkarlarının peşine düşerek toplumu karanlığa sürüklemesidir. Öğretmenler için şöyle der :

*"Lise'de bulunan bazı öğretmenler istikballerinin taht-ı emniyete alınacağından kendilerine bugünkünden daha fazla bir maaş verileceğinden bu kanun lehine ciddi suretle propagandaya girmişler ve hatta içlerinden bazılarının köy ve kasaba kahvelerinde halkı iğfal edebilecek yalan ve yanlış propagandalara kalktıklarını bile işitiyoruz."*³⁹

Dr. Fazıl Küçük, Lise'nin hâlâ (1952) İngiliz müdürün yarattığı olumsuz etkilerden kurtulmadığı görüşündedir. Bunları bile bile tecrübelerimizi bir tarafa bırakarak yeni kanunu kabul etmek intiharla eşdeğerdir.

Necati Özkan'a göre, Dr. Fazıl Küçük hazırlanan kanunun maddelerini bilmeden karşı çıkmaktadır. Kanunun maddelerini inceleme lütfunda bulunursa "sözde millî hassasiyet" gösterme davranışlarından vazgeçecektir.

Halkın Sesi gazetesinde yazan Ahmet Mithat Berberoğlu'nun⁴⁰ "tasarıya karşı gerekirse Enosisçi veya komünist Rumlarla işbirliği yapma" önerisine Necati Özkan şiddetle karşı çıkar. A.Mithat Berberoğlu yazısında şöyle der:

³⁸ Halkın Sesi gazetesi, 25.07.1952, Sayı: 2934, s.1

³⁹ Halkın Sesi gazetesi, 23.07.1952, Sayı:2932, s.1

⁴⁰ Ahmet Mithat Berberoğlu, İngilizlere karşı Rumlarla beraber hareket etme taraftarıydı. Çünkü; Rumların "Yeni Layiha"yı kabul etmeyeceğinden emindi. Ortaöğretim kurumlarının İngiliz idaresine geçmesini istemiyordu. Berberoğlu bu konuda (Ortaöğretim kurumlarının İngiliz idaresine verilmemesi) Dr. Fazıl Küçük'le aynı görüşü paylaşmakla beraber, Türklerin genel politikası olan, Rumların ilhak arzusuna karşı, İngilizlerle beraber hareket etme fikrine katılmıyordu. Siyasi düşüncelerinin farklılığı sebebiyle Dr. Fazıl Küçük'ten ve gazetesinden ayrılarak 28 Aralık 1970'te Cumhuriyetçi Halk Partisini kurmuştur.

*"Müzakeresini yaptığımız tasarı birçok haklarımızı çiğnemekte olduğu gibi, Kıbrıs halkını iki yerine dörde ayırabilecek bir mahiyettedir. Bugüne kadar Enosis meselesi dolayısıyla, Kıbrıs halkı ikiye ayrılmış bulunmaktadır. Şimdi bu tasarı dolayısıyla mevcut iki zümreden her biri tekrar ikiye ayrılmak istidadını gösterebilir. Bundan istifade edecek olan sadece müstemleke hükûmetidir. Zarar görececek olan Kıbrıs halkıdır."*⁴¹

Kıbrıs Türklerinin ve Rumların bir araya gelerek bu yolun yanlış olduğunu anlatmaları gerektiğini savunan A. Mithat Berberoğlu yazısına Mr. Churchill' in bir sözüyle son vermiştir.

"Nazi belasına karşı, Stalinle değil şeytanla bile işbirliği yapmaya hazırım."

Necati Özkan A. Mithat Berberoğlu'nun bu düşüncesine karşı "Bu Ne İfade" başlıklı üç makaleyle cevap vermiştir. Birinci makalenin ilk cümlesi şudur:

*"Enosisçi ve komünist bütün Rumlarla işbirliği yapabileceğini ilan edenler Kıbrıs Türk cemaatinin mukadderatı hakkında bir tek kelime söyleyemezler."*⁴²

Necati Özkan, A. Mithat Berberoğlu'nun da mevcut ortaöğretim kanunları ile yeni tasarının karşılaştırmasını yapmadığı kanaatindedir. Necati Özkan'a göre, Berberoğlu böyle bir karşılaştırma yapmış olsa hem tasarının iyi ve kötü taraflarını ortaya koyarak halkı aydınlatacak hem de Enosisçi olsun, komünist olsun bütün Rumlarla işbirliği istemeyecektir. Uygulamadaki kanun gereği, bütün ortaöğretim okullarının idare heyeti azaları Vali tarafından tayin edilirken ve Maarif Müdürü de bütün okulları teftiş ve kontrol hakkına sahipken bağımsızlıktan söz etmek yanlış olurdu.

Necati Özkan Ahmet Mithat Berberoğlu'nu şu sözleriyle eleştirir:

"Eğer A. Mithat Berberoğlu Kıbrıs'taki Türk tali okullarının mali vaziyet ve perişanlığını tetkik etse, yardım gördüğü kaynakları ve bütçe vaziyetini incelese ve bu müesseselerin idame ve terakkisi için lazım olan paranın temini hususunda hükûmet kanalından başka kanallar gösterse ve esasa müstenit, mevsuk malumat ile efkar-ı umumiyeyi tatmine çalışsa idi, Enosisçi Rumlar ve komünistler ile işbirliği yapmanın hiçbir faydası olmayacağını takdir edecekti."

⁴¹ *Halkın Sesi* gazetesi, 30.07.1952, Sayı:2938, s.1

⁴² *İstiklâl* gazetesi, 01.08.1952, s.1

Daha henüz Ortaçağ zihniyeti güden ve Türklere mal ve hatta zeytinyağı mahsullerini bile satmayacak kadar kara ve hayretengiz bir taassup gösteren kilisenin idare ve direktifi ile hareket eden ve Kıbrıs Türklerinin milli servetlerini eritmeyi mukaddes vazife sayan Enosisçi Rumların bizlere ne faydası olabilir? Tali okullarımızın içinde bulunduğu müzayakayı nasıl önleyebilir?”⁴³

Necati Özkan İngiliz hükûmetinin hazırladığı Yeni Tali Okullar Kanunu'na çok olumlu bakmış ve bu düşüncesinden sonuna kadar ödün vermemiştir. Ona göre İngiliz hükûmeti, genç Türkiye Cumhuriyeti ile iyi ilişkiler içerisinde. Bu ilişki Kıbrıs Türklerine de yansımış ve hükûmet Türklere yardım elini uzatmıştır. Özkan, Kıbrıs Türk eğitimini, Türk öğretmenini ve öğrencisini her bakımdan iyi yerlerde görmek istemiştir. Daha kanunun proje aşamasında Maarif Müdürü Dr. Sleight ile görüşmüş ve sonuna kadar muhafaza edeceği şu kanaate varmıştır:

“Kıbrıs Türk cemaati hükûmetin tali okullarımıza yapa geldiği yardımı artırmasını en büyük memnuniyetle karşılamalıdır. Bu sayede tali okullarımızın acınacak vaziyette olan birinci meselesi hemen yok derecede denecek olan tedris vasıtaları ıslah edilerek okulların seviyesi yükseltilecek, Talim heyeti de layık olduğu hayat ve istikbale kavuşabilecektir. Bu cihetlerin gerçekleşmesi sarf edilecek gayretleri ve gösterilen alakayı sempati ile karşılamamaya imkan yoktur.

.....
Bugünkü Türkiye'nin bahtiyar durumu ve mesut İngiliz dostluğu sayesinde ve bu dostluğun iktizasıdır ki Kıbrıs Hükûmeti, Kıbrıs Türklerine yardım ve nazarlarını çevirmiş bulunmaktadır. Milli günlerimizi tesit ve milli heyecanlarımızı izhar edebilmek fırsatı da bu dostluğun tabii bir neticesidir. Bunun için Lisemizde Türk müdür bulunmasına müdahale mevzuu bahis olamaz. Bunun için tali okullarımızda tatbik edile gelen Türkiye müfredat programının değiştirilebileceği söz konusu olamaz bunun için milli günlerimizin tesidine müdahale yapılamaz.”⁴⁴

Kıbrıs Türk toplumu kendi içinde orta eğitim kanunlarını tartışırken hükûmet kanunları Resmi Gazete' de yayınlarak yürürlüğe koymuş, ilk ve orta eğitimin idare yetkisini İngiliz hükûmeti Maarif Müdürü'ne bağlama yolunda önemli adımı gerçekleştirmiştir. Özellikle “Public Aided Secondary Schools” yani “Amme Yardımı Gören Ortaöğretim Kurumları” yasası hükûmeti amacına yaklaştırmıştır. Bu yasa o tarihe kadar toplum kuruluşu yapısında olan ortaöğretim kurumlarımızı Koloni idaresine vermekle birlikte öğretmenlere daha iyi maaş ve emeklilik hakkı getirmiştir. Toplumumuz fakir olduğundan o güne kadar öğretmenine hak ettiğini verememiştir.

⁴³ *İstiklâl gazetesİ, 03.08.1952, s. 1*

⁴⁴ *İstiklâl gazetesİ, 08..05.1952, s. 1*

Halbuki Rumlar, hem toplum olarak daha zengindirler hem de Rum Ortodoks Kilisesi Rum okullarına gerekli parayı sağladığı için İngiliz hükûmetinin kanunlarıyla ilgilenmemişlerdir.

Kıbrıs Türk toplumu, İngiliz yasalarına karşı, Türkiye'den yardım aldığı takdirde direnilebilirdi. Kıbrıs Türk Kurumları Federasyonu bir girişimde bulunarak hem Kıbrıs Türk Kültür Demeği aracılığıyla Türkiye'den yardım istedi hem de Koloni Müsteşarına yasayı eleştiren yazılar gönderdi.

Türkiye'den beklenen yardımın gecikmesi sonucu Magosa ve Kazası okulları (Namık Kemal Lisesi, Gönendere Ortaokulu ve Mehmetçik Ortaokulu) dışında bütün okullar (Lefke Ortaokulu, Poli Ortaokulu, Luricine Ortaokulu, Larnaka Ortaokulu, Galatya Ortaokulu, Konentra Ortaokulu, Baf Kurtuluş Lisesi) Amme Yardımı Gören okullar statüsü için başvurup okullarını Koloni Maarif Dairesi'nin denetimine verdiler.

Magosa'ya bağlı okullar, Magosa Kazası Okul Komisyon Başkanı Dr. Niyazi Manyera sayesinde İngiliz hükûmetinin emrine girmemiş; Anavatan'dan gelen yardımlarla eğitimimize katkı sağlamıştır.

Yeni Ortaöğretim Kanunu gereği hükümet öğretmenleri sınıflandırarak, sınıflamaya göre maaş ödemiştir. Bu sınıflamaya göre, yüksek okul bitiren ve öğretmenlik yapabilme belgesi olanlar "A" sınıfına, Lise öğretmenleri "B" sınıfına, Ortaokul mezunu olanlar ise "C" sınıfına konmakla beraber bazı öğretmenlerin özel durumları (tecrübeleri, yaptıkları hizmetler ve başarıları) göz önüne alınarak değişiklikler de yapılmıştır. Dr.Fazıl Küçük yapılan bu değişiklikleri öne sürerek sınıflamanın âdilane olmadığını söylese de Necati Özkan, Dr. Fazıl Küçük'ün şahsi çıkarları uğruna etrafı bulandırma ve bir adım öne çıkma sevdasında olduğunu ileri sürer.

İngiliz hükûmeti Ortaöğretim Kanunu'nu kabul eden okullarda uygulamak üzere okul yönetmeliği düzenler. Bu yönetmeliğe göre 3 yazılı imtihan yapılacak, birincinin $\frac{1}{4}$ 'ü ile ikincinin $\frac{1}{4}$ 'ü ve üçüncünün $\frac{1}{2}$ 'sinin toplamı sınıf geçme notu olacak 3 veya daha az dersten %50 notu bulmayan talebe bütünlemeye kalacaktır.

Dr .Fazıl Küçük, gazetesinde yeni yönetmeliği "İlk Darbe" başlığı altında eleştirir. *"Son yayınlanan ortaokulların imtihan talimatnamesine dünyanın neresinde ve hangi memlekette rastlanabilir? Bütün Avrupa liseleri ve buradaki İngiliz mektebinde acaba böyle bir usûl mevcut mudur? Hayır, bu sırf Türk cemaatinin bünyesinde en ağır bir yarayı açmak için hükûmet tarafından tertiplenmiş ve bulunduğu adamlarla yürürlüğe giren bir imha siyasetidir. İmha siyasetidir diyoruz çünkü; birkaç sene içinde yüzlerce talebe kapı dışarı edilecek ve dolayısıyla*

Dr .Slieght'in göttüğü halkı cahil bırakmak Müstemlecilik(sömürgecilik) siyaseti artık icra edecektir.”⁴⁵

Dr.Fazıl Küçük'ün yazısının yayınlamasından hemen sonra (ertesi gün) Necati Özkan Dr. Fazıl Küçük'e, gazetesi vasıtasıyla şu cevabı verir.

“Maarif işleri, tedris sistemleri, imtihan ve not verme şekilleri mesnet ve ihtisas işleridir. Bunlar hakkında söz ve salahiyet sahibi terbiyecilerin etraflı tedkikat ve etütler ile fikir ve mütalaa yürütmesi icap ettiği halde Küçük Bey hiçbir esas ve tedkike dayanmayan tekerlemeleri ile şimdi de başımıza maarifçi kesilerek mesnetsiz yazılar ile evkaf-ı umimiyeyi bulandırmaya çalışmaktadır.

Yeni imtihan ve not sistemi talebenin derslerine iyi çalışması, yazılı imtihanlara iyi hazırlanarak layık olduğu notu almasını ve ancak ehliyetli talebenin terfi ederek tali okullarımızın verim ve muvaffakiyetinin artmasını istilzam etmektedir. Bizim de istediğimiz budur. Bunun, halkı cahil bırakmak, onlardan intikam almak yüz kızartıcı olmak ve cemaati imha etmek ile ne münasebeti vardır?”⁴⁶

Necati Özkan, Dr. Fazıl Küçük'ün ve gazetesinin yazılarını, kendisini hedef almasa da hedef kendisiymiş gibi cevap verme ihtiyacı duymaktadır. Dr. Fazıl Küçük'ün İngiliz hükümetini ve uygulamasını hedef alan yazılarına da cevap vermesi şu soruyu akla getirmektedir.

Necati Özkan'ın gizli bir İngiliz hayranlığı mı vardı, yoksa sadece kendisine rakip gördüğü için mi Dr. Fazıl Küçük'ün her düşüncesine muhalefet ediyordu?

Bilinen tek gerçek; Necati Özkan'ın toplumun geleceğinin teminatı olan eğitim konusunda olumsuzluk yaşamak istememesidir. Eğitim konusunda toplumun birlik ve beraberlik içinde aynı yolu yürütmesi en büyük arzusudur. Çünkü eğitim bu şekilde gerçek amacına ulaşabilir.

Yeni kanun ve eğitimle ilgili tartışmalar sürüp gitmiş, İngiliz hükümeti 1959 yılında Türk okullarının idaresini Türklere iade etmiştir.

⁴⁵ Halkın Sesi gazetesi, 03.02.1953, Sayı: 3095, s.1

⁴⁶ İstiklâl gazetesi, 04.02.1953, s.1

4-Necati Özkan'ın Yabancı Dille Eğitim Yapan Kurumlar ve Yabancı Dil Eğitimi

Konusundaki Düşünceleri

Necati Özkan'ın yabancı dille eğitim yapılması ile yabancı dille eğitim yapan kurumlar hakkında ikilem içinde olduğunu görüyoruz. 19 Mart 1953 tarihinde kendi gazetesinde yazdığı yazısında çocuklarını yabancı okullara verenleri milli kültürü feda etmekle suçlar.

Necati Özkan'ın, millî kültürü feda etmekle suçladığı kişiler, muhtemelen, Dr .Fazıl Küçük, Faiz Kaymak, Yavuz Konnolu'dur. Çünkü; Dr. Fazıl Küçük'le toplum lideri olma yolundaki kavgaları hemen her konuda kendini göstermektedir. Dr. Fazıl Küçük'ün yanında yer alan Faiz Kaymak ve Yavuz Konnolu da bu kavgalardan nasibini almaktadır. Çocuklarını yabancı okullara verenler için şu ifadeleri kullanır:

"Mekteplerimizi esarete verdik diye yaygara koparanların kendi çocuklarının yabancı mekteplere devam ettiği ve Türk mekteplerinden ürperdikleri acı bir hakikat değil midir? Paraları var diye evlatlarının parlak istikbali için ecnebi mektebini tercih eden bu efendilerin Türk mekteplerinin esarete verilmesinden dem vurması ne mana ve kıymet ifade edebilir?

*Cemaate rehberlik etmek sevdasında olanlar çocuklarını ne için ecnebi mekteplerine yolluyorlar? Kendi çocukları için milli kültürü feda edenler Kıbrıs Türk cemaatinin Milli kültürünün nasıl müdafii kesilebilirler?"*⁴⁷

Bugün de hem KKTC'de hem de TC'de güncelliğini koruyan bu soruna, N. Özkan 1953 yılında cemaatin başında bulunan kişilerin söz ve hareketleri arasında dağlar kadar fark olduğu yorumunu getirir. Necati Özkan, 22 Eylül 1953 tarihinde yine kendi gazetesinde yazdığı "İlmin Milliyetle İlgisi Yoktur" başlıklı yazısında çocuğunu İngiliz Okulu'na vermekle doğru yaptığını ifade etmektedir. O, çocuğunun İngiliz Okulu'na gitmekle milli hislerini kaybetmeyeceğinden emindir. Şöyle der:

".....akidesi sağlam olan çocuklar hangi mektebe gönderilirse gönderilsinler milli hislerini asla kaybetmezler. Akidesi bozuk olan kimselerin çocukları hangi mektebe gönderilirse gönderilsinler, nafi edirdir. Tahsil bunları milliyetçi yapamaz. Ben çocuğumun akidesinden emin olduğum içindir ki iki çocuğumu İngiliz okuluna göndermekte mahzur görmedim. Bilakis bunda büyük bir fayda gördüm. Çünkü zamanımız Anglo Sakson Maarifi zamanıdır."⁴⁸ Her sahada örnek ittihaz ettiğimiz Türkiye'mizdeki maarif müesseseleri hep

⁴⁷ *İstiklâl gazetesİ*, 19.03.1953, s. 1

⁴⁸ Anglo Sakson: İngiltere ve Saksonya.

Anglo Sakson Maarifi usulüne göre tesis etmektedir. Kaldı ki, benim çocuğum İngiliz okulu duhul imtihanlarına⁴⁹ giren tek Türk çocuğu değildir... Bahis konusu imtihana doksandan fazla Türk çocuğu girmiştir. Bu çocukların ebeveynlerinin milliyet hislerinden şüphe etmek affolunmaz hatadır.⁵⁰

⁴⁹ Duhul imtihanları: Giriş sınavları.

⁵⁰ *İstiklâl gazetesi*, 22.09.1953, s. 1

5-Necati Özkan'ın Türkiye Milli Gençlik Teşekküllerinin Raporu ile İlgili Düşünceleri

Kıbrıs Türk toplumunun siyasi ve sosyal alanda başlattığı süreç dahilinde 8 Eylül 1949' da topluma öncülük eden Kıbrıs Türk Kurumlar Federasyonu'nun kuruluşundan daha önce bahsetmiştik.

1952 yılında Kıbrıs Türk Kurumlar Federasyonu'ndan Faiz Kaymak başkanlığında bir heyet Türkiye'ye giderek, Türkiye Milli Gençlik teşekkülleriyle birlikte, Kıbrıs Türk toplumunun siyasal, sosyal ve eğitimle ilgili sorunlarını içeren bir rapor hazırlamıştır. Hazırlanan bu rapor Kıbrıs Türk Kültür Derneği ve Türkiye hükümetine sunulmuştur. Yedi bölümden oluşan raporun dördüncü bölümü eğitimle ilgilidir.

Rapor Kıbrıs Türk eğitiminin içinde bulunduğu durumu şu sözlerle anlatır :

"...Rum unsura ait olan Ortaokullarla Cimnazyumlarla,⁵¹ mahalli hükümetçe tayin edilen birer komisyon tarafından idare edilmelerine rağmen, doğrudan doğruya Rum cemaat teşkilatının kontrolüne tabiidirler. Hükümetten az-çok yardım görmekle beraber, bu güne kadar hiçbir aktif müdahaleye maruz kalmamış olan bu okulların öğretmenleri, hizmette oldukları müddetçe, mahalli Rum cemaat teşkilatı tarafından desteklenen okul idaresinden, emekliye ayrıldıkları zaman ise, Yunanistan hükümetinden maaş alırlar. ...Esasen Rum ortaokulları, kendi müfredat programlarını diledikleri gibi tanzim etmek serbestisini de haiz bulunmaktadır.

Adada bulunan tek Türk lisesiyle Türk Koleji ve Viktorya Kız Okulu ise, yukarda izah edilen sebepler dolayısıyla, uzun zaman Kıbrıs maarif idaresinin kontrolünde kalmış, İngiliz müdürlerin ve ehliyetsiz öğretmenlerin elinde planlı bir şekilde tedenniye uğratılmış, Türk kültür dersleri tedricen programlardan çıkarılarak bu okullar milliyetsiz ve dejenere nesiller yetiştirecek şekilde organize edilmeye çalışılmıştır. ...Müstemele hükümeti, sözü geçen okulların, halk tarafından müntehap olması istenen, fakat halen hükümet tarafından mansup bulunan, 12 kişilik bir komisyonun idaresinde güya cemaat kontrolüne devretmiştir. Bu komisyon, hükümet tarafından nasbedilmiş olmasına rağmen, başlangıçta hareket serbestisini muhafaza ederek ve halkın dileklerine uyarak, İngiliz müdürlerin vazifelerine son vermiş, bütün kazalarda ve büyük köylerde ortaokullar tesis etmiş ve ehliyetsiz öğretmenleri tasfiye ederek tedris kadrosunu süratle takviye etmiştir.....

*Ancak, Kıbrıs Türklerinin çeyrek asırlık bir mücadeleden sonra elde ettikleri bu netice, daha tamamlanmadan bugün maalesef tehlikeli bir vaziyete düşmüştür."*⁵²

⁵¹ Cimnazyum: Rumların lise dengi okulları.

⁵² Faiz Kaymak, *Kıbrıs Türkleri Bu Duruma Nasıl Düştü?* İstanbul 1968.s.79-81

Rapora göre; Yerli ortaokul ve lise öğretmenleri maaşlarının azlığından ve emeklilik hakları olamadığından şikayet etmektedirler. Ayrıca ortaokullar komisyonu, 1951-1952 ders yılı içinde yeni bir lise binasının inşasına ihtiyaç olduğunu belirtmiş, maddi imkansızlık yüzünden komisyon mahalli hükûmetten yardım istemeyi önermiştir. Bu sorunları fırsat bilen İngiliz hükûmeti yeni bir kanun projesi hazırlamıştır. Projeye göre hükûmetten ek yardım isteyen ortaokullar birer hükûmet okulu gibi idare edilecekler, öğretmenlerine daha dolgun ücret ve emeklilik hakkı verilecektir.

Türkiye Milli Gençlik Teşekkülleri, projenin kanunlaşmasıyla iki yıllık nisbi hürriyetten sonra Türk ortaokullarının yeniden İngiliz maarif dairesinin kontrolü altına gireceği endişesini taşımaktadır. Bu endişeye raporda şöyle yer verilir:

*“Türk ortaokulları yeniden müstemleke maarif idaresinin tam kontrolü altına girecek olursa, milli eğitim bakanlığımızın gönderdiği müdür ve öğretmenlerin süratle vazifelerinden uzaklaştırılacakları ve yerlerini, evvelce olduğu gibi, ehliyetsiz İngiliz müdür ve öğretmenlere terk edecekleri aşıkardır. Ayrıca, müfredat programlarının yeniden alt üst edileceğine, Türk kültür derslerinin bu programlardan çıkarılacağını ve okulların milliyetçi, cahil ve dejenere nesiller yetiştiren müesseseler haline getirilmeleri için, evvelce yapıldığı gibi, her türlü gayretlerin sarf edileceğine muhakkak nazarıyla bakılmaktadır.”*⁵³

Türkiye Milli Gençlik Teşekkülleri ve Kıbrıs Türk Kurumlar Federasyonu, sorunların çözümü için, Türkiye Cumhuriyetinden mali yardım, öğretmen gönderilmesi, öğretmenlerin emekliliklerinin (Yunanistan'ın yaptığı gibi) Türkiye tarafından temin edilmesini ve yeni okullar açılmasını istemiştir.

Necati Özkan, Türkiye Milli Gençlik Teşekküllerinin TC hükûmetine verdiği raporun gerçekleri yansımadığını ve bazı şahısların tesiri altında hazırlandığını ifade eder.

Necati Özkan'a göre; Kıbrıs adasındaki bütün ortaokullar için aynı kanun geçerlidir. İngiliz hükûmetinin gerek Rum gerekse Türk ortaokul ve liselerine keyfi müdahale etmesi söz konusu değildir. Türk okullarında Türkiye müfredatı takip edilmektedir. Kıbrıs Türk Lisesi'nin ehliyetsiz öğretmenler elinde zarara uğradığı dönem Yavuz Konnolu dönemidir. Ayrıca Lise ve ortaokullardan ehliyetsiz olduğu için hiçbir öğretmen uzaklaştırılmamıştır. Kıbrıs Türkleri Maarif İdaresinin yaptığı yardımları takdir etmektedir. Türklerin takdir ettiği bir konuda, Türkiye Milli Gençlik Teşekküllerinin hazırladığı raporun aksi görüşte oluşu hayret vericidir. Bunu şu sözleriyle ortaya koyar:

⁵³ Faiz Kaymak, *Kıbrıs Türkleri Bu Duruma Nasıl Düştü?* İstanbul 1968. s.84

*“Türkiye ile İngiltere’yi ilgilendiren nazik meselelere temas eden Umumi Devletler Hukuku Ekalliyetler Prensipleri ile Birleşmiş Milletler insan haklarından dem vuran mühim ve ciddi bir raporda Kıbrıs Türk Tali okulları içtimai meselesinin bu şekilde tahrif ve tağyir edilmesi karşısında hayret edilmektedir.”*⁵⁴

⁵⁴ *İstiklâl gazetes*i, 28.09.1952, s.1

II. EVKAF SORUNU

A. İngiliz Döneminde Evkaf İdaresi

Evkaf, vakıf sözcüğünün çoğulu olup, doğuşu İslam dininin doğuşuna dayanır. "Komşusu açken tok yatan bizden değildir." diyen Hz. Muhammed, varlıklı Müslümanların sahip olduklarını yoksullarla paylaşmasını istemiştir. Ahiret inancı olan Müslümanlar, sevap kazanmak amacıyla, düşkünlere yardım etmek, İslamiyet'i güçlendirmek ve yayılmasını sağlamak için mallarının bütününe veya bir kısmını bağışlamışlardır.

Vakıf; Tanrı'nın rızası gözetilmek üzere bir malın insanlık yararına bırakılmasıdır. Başka bir deyişle, bir malın Tanrı malı olarak kabul edilmek suretiyle insanların yararına devredilmesi; özel mülkiyet olmaktan çıkarılması; sonsuza dek insanlık hizmetine kullanılması ve geliştirilmesidir. Dolayısıyla vakıf malları alınıp satılamaz, miras bırakılamaz.

Türkler İslamiyet'i kabul ettikten hemen sonra vakıf kurumunu benimsemiş ve geliştirmiştir. Osmanlı Dönemi'nde Evkaf en önemli hayır kurumu haline gelmiştir. Kıbrıs'ın 1571 yılında Osmanlı İdaresine geçmesiyle, vakıf Kıbrıs'ta da başlamış ve hızla gelişmiştir. 1878 yılında Kıbrıs'ın İngiliz idaresine geçmesiyle Evkaf idaresi ve vakıflar üzerinde bazı değişiklikler yapılmışsa da Evkaf, ana hedefinden uzaklaşmamıştır.

4 Haziran 1878 Türk-İngiliz Savunma Anlaşmasının 1 Temmuz'da imzalanan ek maddeleri gereği Kıbrıs Vakıflar sorumlusuna yardımcı olmak üzere İngiliz yetkililerince bir memur atanabilecektir. İngilizce orijinal metninden çevrilen madde aynen şöyledir:

*"Adadaki camilere, okullara, mezarlıklara ve diğer dini kurumlara ait mal, arazi ve bağışları, İngilizlerce atanacak bir delege ile birlikte yürütmek için Osmanlı Evkaf İdaresince Kıbrıs'ta oturan bir Müslüman kişi atanacaktır."*⁵⁵

Anlaşmanın hemen ardından gereği yerine getirilerek Evkaf İdaresi, biri İngiliz diğeri Osmanlı iki delege tarafından yürütölmeye başlar. Evkaf yönetimi açısından ise yanlış bir yol izlenmektedir O güne kadar Evkaf'ı, Evkaf müdürleri idare ediyordu. Evkaf müdürleri gelirleri toplar evvelce belirlenmiş gerekli masrafları yapardı. Şeriye mahkemesinin⁵⁶ izni veya onayı olmadan müdürler Evkaf'ın kanunlarında ve çalışma şartlarında belirlenmiş miktardan fazla para

⁵⁵ Ahmet C. Gazioğlu, *Enosis Çemberinde Türkler*, Lefkoşa, 2000, s.18

⁵⁶ Osmanlı İmparatorluğu zamanındaki dine dayalı hükümler veren mahkemeler.

harcayamazdı. Hatta bu malları idare yetkileri de idare meclisinin kontrolünde idi. İdare meclisleri kazanın en yüksek idari kurumuydu. İngiliz hükümeti, Evkaf yönetimine seçilen delegelerin görev ve yetkilerini genişletti. Evkaf kanunları aynı kalmakla beraber delegelere Evkaf mallarının teftişiyle birlikte malların idaresi de verildi. Bu duruma Türk Toplumunu razı olmadı. Durumu protesto edip, Evkaf idaresini doğrudan doğruya kontrol edecek Evkaf Reisi'nin Halife tarafından atanmasını ve Kıbrıs Kadısının Evkaf'ın da reisi olmasını istedi ve bir-iki yıl içinde bu istek gerçekleşti.

Evkaf yönetimiyle ilgili mücadele kadı, müftü ve Evkaf delegesi arasında devam etmiştir. Türk Evkaf delegesi Musa İrfan Bey adadaki Türk seçmenlere nüfuz ederek Kavanin Meclisi üyesi olmuş, diğer iki üyenin de kendisini destekleyecek kişilerden seçilmesini sağlamıştır. O halkın ve hükümetin gözünde Türk toplumunun lideri durumundadır. İngiliz hükümeti İrfan Bey'in Türkler üzerindeki nüfuz yeteneğinden yararlanıp Türklere ulaşmak için İrfan Bey'i desteklemiştir.

Musa İrfan Bey⁵⁷'in Kavanin Meclisi üyesi olması Evkaf'ın ıslahını ve Evkaf'a sahip çıkılması gerektiğini düşünen Kıbrıs Türk toplumunun ileri gelen yöneticileri tarafından eleştirilmiştir. Bu eleştiriler, çoğu zaman kırıcı ve yıkıcı boyutlara varındığından yaratılan boşluklar ve fırsatlar İngilizler ve Rumlar tarafından değerlendirilmiş, vakıf mallarının bir kısmının sessizce yitip gitmesine sebep olmuştur. Bunlardan biri ve en önemlisi "Afendrika Çiftliği"dir. Hala Sultan Tekkesi'ne ait vakıf malı olan bu çiftlik, Evkaf yönetiminin ihmali yüzünden, bir kısmı, o bölge ahalisi Rumlar tarafından tecavüz edilerek, bir kısmı da zamanaşımı gerekçesiyle elden çıkmış, Evkaf yönetimi de bu duruma göz yummuştur. Türk İşleri Komisyonu'nun⁵⁸ 1949'da hazırladığı raporda bu olaydan şöyle söz edilir:

"Yaptığımız incelemede, Evkaf Dairesi'nin zamanaşımı yoluyla elden çıkan bu arazinin Evkaf aleyhine sonuç vermesini önlemek için herhangi bir girişimde veya harekette bulunduğunu saptayamadık. Bu arazi hakkında hükümetten 20.000 Sterlin tazminat koparmak için yapılan

⁵⁷ Musa İrfan Bey, 21 Aralık 1903'te İngiliz Evkaf delegesi olmuştur. Hemen arkasından Kavanin Meclisi üyesi seçilen Musa İrfan Bey'den Türk İşleri Komisyonu'nun Ara Raporu'nda(s.28) şöyle bahsedilir: "...İrfan Bey Ada'daki Türk seçmenleri üzerindeki nüfuzunu istismar ederek kendisine tamamıyla uyan ve sadık olan Türk azaların seçilmesinde de muvaffak olmuştu. Bu suretle Türk Evkaf Murahhası vakıf mallar üzerindeki mali salahiyetini ve adada dağınık bir halde bulunan mütevellilerin birçoğu üzerindeki nüfuzunu istimal ederek salahiyetini azaltmaksızın muhafaza etmişti. Zamanla kendisini Türk cemaatinin reisi yapmıştı...O, halkın ve hükümetin nazarında Türk cemaatinin önderiydi. ...İrfan Beyin başlattığı sistemi desteklemek hükümete uygun geliyordu. Çünkü Türk Evkaf Murahhası vasıtasıyla Ada Türkleriyle anlaşmaya varmak daha kolaydı. Fakat aleyhindeki şikayetlerin arkası kesilmemişti..."

⁵⁸ Türk İşleri Komisyonu, 1926'da Türklerin çeşitli sorunlarını halletmek amacıyla kurulmuştur.

zayıf girişim dışında kesin hiçbir hareket yapılmamış ve bu mesele bugüne kadar halledilmemiştir.⁵⁹

Evkaf'ın gayrimenkulleriyle birlikte, sularının da el değiştirmesi söz konusudur. "Evkaf'ın su meselesi" olarak Kıbrıs'ta yaygınlaşan ve efsaneleşen olayların temelinde vakıf suların Evkaf yöneticilerinin elinden alınarak belediyelere devredilmesi, su vakıflarının vakfiye koşullarına aykırı bir şekilde yeni statülerde yönetilmeleri yatar. Vakfiyelerle nasıl yararlanılacağı açıklıkla belirtilmiş olan vakıf suların kullanımıyla ortaya çıkan sorunlar bahçe, tarla, arazi ve çiftlik kesimleriyle birlikte şehir içi su dağıtımıyla da kendini göstermiştir. İngiliz hükümetinin esas hak sahibi Evkaf'tan yana olması beklenirken, hükümet belediyeden ve suya ihtiyacı olan şahıstan yana olmayı tercih etmiştir.

Kıbrıs Adası'nın Osmanlı topraklarının bir parçası olması ve Kıbrıs Türklerinin Anadolu Türklerine bağlılığı karşısında İngiltere ve Yunanistan ada üzerinde ortak tutum izlemişler, Osmanlı İmparatorluğu'nun gerileyen ve güçsüzleşen durumundan faydalanmak istemişlerdir. İngilizler, Rumların Kıbrıs Adası üzerindeki isteklerini anlamaya, Rumların istekleri doğrultusunda yasalar ve kararnameler çıkartarak onları onare etmeye çalışırlar. Bu durumu Mustafa Haşim Altan şöyle anlatır :

*"Türk toplumunun istek ve iradesi dışında birtakım uygulamalarla ata yadigarı vakıfları, doğal ve yasal statülerinden soyutlanarak belediye ve hükümet istekleri doğrultusunda eritip yok edilirken (ki bu durum kilisenin 1820 yılından beri izlediği Kıbrıs-Enosis politikası ve Megali Ideasının amaçlarına yardımcı olacaktır); beri taraftan Enosis çığırkanlığı yaparak, Türk toplumuna ve onun ulusal ve dini mabetlerine yakışmayacak biçimdeki insanlık dışı baskı ve saldırıları her gün bir başka şekilde tezahür eden Kıbrıs Rum toplumu yalnızca Yunanistan'ın değil İngiltere'nin de yardımlarından yeterince yararlanmıştır."*⁶⁰

1903 yılından 1925 yılına Türk Evkaf delegesi olarak görev yapan İrfan Bey'in Evkaf'la ilgili konularda başarısız olmasının iki sebebi olabilir; birincisi Evkaf yönetimindeki diğer (İngiliz) delege aracılığıyla çeşitli baskılara maruz kalması, ikincisi ise; İngiliz hükümetinin de desteğiyle sürdürdüğü Türkler üzerindeki siyasi otoritesini koruyabilmek için İngiliz hükümetine taviz vermesidir.

11 Ağustos 1925 tarihinden itibaren (İrfan Bey'in ölümünden sonra) zamanın valisi Malcolm Stevenson Mehmet Münir Bey'i Evkaf delegesi olarak atadı. Münir Bey İngiltere'de okumuş bir

⁵⁹ Ahmet C. Gazioğlu, *Direnış Örgütleri Gençlik Teşkilatı ve Sosyo Ekonomik Durum*, Kıbrıs Araştırma ve Yayın Merkezi, 2000 s.147

⁶⁰ Mustafa Haşim Altan, *Belgelerle Kıbrıs Türk Vakıflar Tarihi* (I.Cilt), Kıbrıs, 1986, s.360

Türk olduğu için hem İngilizce'yi hem de İngiliz kültürünü çok iyi biliyordu. Mehmet Münir Bey'in bu özelliği vali için bir tercih sebebiydi. İngilizlere ve İngiliz uygulamasına karşı gösterdiği hoşgörü sebebiyle de "sir" lük unvanını aldı.

Evkaf Kıbrıs Türk toplumunun olduğu kadar Türk maarifinin de yaşam kaynağıdır. Kıbrıs Türk maarifi, Kıbrıs Türk vakıflarının yardımıyla ayakta durmuş, varlığını sürdürmüştür. Evkaf, İngiliz hükûmetinin denetim ve yönetimine girdikçe, maarif gücünü yitirmiş ve sarsılmıştır. Bu durum toplumumuz için büyük bir kayıp olarak tarihe geçmiştir. İngiliz Sömürge Müsteşarı A.B. Wright başkanlığında oluşturulan "Lise Komisyonu"nun ilk toplantısıyla komisyon başkanlığına Evkaf delegesi M. Münir Bey'in getirilmesi de yine Evkaf'ın maarif üzerindeki gücünden faydalanmak ve eğitimi daha fazla kontrol altına almak içindir.

Doktor Eyyüb Necmeddin Bey "Hakikat" gazetesinde yayınlanan "Anarşiye Sürükleniyoruz" başlıklı yazısında, Mehmet Münir Bey'in içinde bulunduğu durumu şu sözlerle eleştirir.

"Lefkoşa-Gime mebusu Mehmet Münir Bey'in Evkaf makamı hemen hemen müstakil ferma be ferma makam; maaş da 800 lira. Muhasebecilikten, müfettişlikten, avukatlıktan hatta hakimlikten daha parlak, daha üstün böyle bir mevki-i bâlâ ve müstesna henüz iptidai hesapları ilk yaşayan insanların birçoğunu isyankar harekete geçirmek için en büyük hesap teşkil etmez mi?

Hele kendi mevkiini liyakatı ve seciyesi ile değil; tesadüfen ve yahut sair esbab-ı fevkaladenin yardımı ile temin eden bir kısım erbab-ı tereddidi çıldırtmaya kafi gelecek yağlı bir lokmaya ne dersiniz?"

*Memleketin içinde yaşayan insanların ahval-i umumîyesine bilhassa uzun tecrübeler neticesinde bugünün bir kısım münevverlerinin irfan ve seciyesine ve ruh-i temayüllerine vâkıf olanlara meçhul değildir ki; ferdî, zümrevî muhalefetler hemen umumiyetle müspet meseleler üzerinde samimi ve vâzıh olmaktan ziyade şahsî ve enfûsîdirler."*⁶¹

Mehmet Münir, Dr. Eyyüb Necmeddin Bey tarafından yerilirken, İngiliz Valisi Sir.Ronald Storrs tarafından göklere çıkarılmakta ve "The İndis Pensable and Parleмент Atatürk of Cyprus" ifadesi kullanılarak, Kıbrıs' ta Atatürk örneği bir kurtarıcı olarak değerlendirilmektir.

Mustafa Haşim Bey düşüncelerini "Belgelerle Kıbrıs Türk Vakıflar Tarihi" adlı kitabında şu sözlerle anlatır:

⁶¹ Mustafa Haşim Altan, *Belgelerle Kıbrıs Türk Vakıflar Tarihi* (II. Cilt), Kıbrıs, 1986, s.727 (*Hakikat* gazetesi, 4 Mart 1931, Sayı: 474'ten alıntı yapılmıştır.)

*"İngiliz Valisi Ronald Storrs'un (Mehmet Münir Bey'in kişisel özellikleri ve yöneticiliği açısından) son derece olumlu olduğunu ve hakkında çok iyi duygular beslediği adı geçen bu kitabından (orientations) açıkça anlaşılmaktadır. Sayın Vali Kıbrıs' la ilgili tüm işlemlerinde özellikle Kıbrıs Türk Toplumunu ilgilendiren konularda Mehmet Münir Bey'le her zaman görüş alış-verişinde bulunmuş, yardımlarından ve yararlı önerilerinden ötürü de kendilerini her fırsatta övmüştür."*⁶²

Evkaf delegeliğinin yanı sıra çeşitli kuruluşların yönetim kurullarında görev alması sağlanan Münir Bey' e 1947 yılında İngiltere Kralı'nın doğum günü münasebetiyle "sir" unvanı verilmiş ve Münir Bey, Kralın doğum günü daveti üzerine eşiyle birlikte Londra'ya gitmiştir.

İngiliz Valisi Storrs, Türk toplumunu susturmak ve Türk Evkaf delegesiyle Türk toplumunu karşı karşıya getirmek gayesindeydi. Bu sebeple de Mehmet Münir'i kendi tarafında tutmak ister Evkaf'a balyoz misali inen bir darbe niteliğindeki 1928 Ferman-ı Kanuni'sinin onun zamanına rastlaması da tesadüf değildi. İngiliz Kraliyeti tarafından hazırlanan kanunlara göre, Evkaf Dairesi, Türk toplumundan tamamen kopararak doğrudan Kıbrıs Valisi'nin eline bırakılmıştı. Biri İngiliz diğeri Türk olan Evkaf delegeleri de Evkaf Dairesi'ni ilgilendiren bütün konularda valiye danışacaktı. Kıbrıs Türk toplumunun en ufak bir söz hakkımız kalmamış, Evkaf bir hükümet dairesi olarak ilan edilmişti. Hükümet dairelerinde çalışan memurların siyasetle uğraşmasına izin verilmezken yine hükümet memuru olarak kabul edilen Evkaf delegelerinin siyasetin her dalına atlamasına rıza gösteriliyordu. Böylece Türk delegesinin siyasi mevkiini devam ettirebilmek için Evkaf'ın kurallarından taviz vermesi hedefleniyordu.

Türk İşleri Komisyonu'nun 20 Ocak 1949'da Vali'ye sunduğu raporda yanlış ve hatalı yöntemi vurgulamak için verilen somut örnekler arasında Evkaf olanaklarının siyasi istismarı da yer almıştı. Raporda şöyle deniyordu:

*"Evkaf Murahhası siyasi mevkiini yani Türk toplumu liderliğini devam ettirebilmek için Evkafın olanaklarını kullanmak yoluna başvurmuştur. Böylece Evkaf, siyasi mevki için bir araç olmuştur. Bu nedenle, bir evkaf müdürü siyasi seçimlere katılmaktan kaçınmalıdır."*⁶³

Kıbrıs Türk toplumunun ileri gelenlerinin tepkilerine rağmen mevcut uygulama II. Dünya Savaşı'nın sonuna kadar sürmüştür. II. Dünya Savaşı'ndan yenik çıkan İngiltere sömürgesindeki devletlere uyguladığı baskıyı azaltmak ve şikayetlere kulak vermek zorunda kalmıştır.

⁶² Mustafa Haşim Altan, *Belgelerle Kıbrıs Türk Vakıflar Tarihi* (II. Cilt), Kıbrıs, 1986, s.682

⁶³ Ahmet C. Gazioğlu, *Direnış Örgütleri Gençlik Teşkilatı ve Sosyo Ekonomik Durum*, Kıbrıs Araştırma ve Yayın Merkezi, 2000 s.145

Gasp edilen hakların geri alınması ve sürekli yaşanan sürtüşmeler yerel hükûmet kadar Merkezi hükûmeti (İngiltere hükûmeti) de rahatsız ettiği için Merkezi hükûmet olup biteni yerinde araştırması için 1948'de Lord Winster'i vali olarak gönderdi. Adaya ayak bastığı günden itibaren görevini titizlikle yapan vali, Türk toplumunun başına yine güvendiği birini getirmeyi uygun bulmuş, ondan gelen raporlarla devam eden huzursuzluğu gidermeye çalışmıştır. Bu doğrultuda Halit Bey'i icraat meclisi üyeliğine getirerek ona geniş yetkiler vermiştir. Halit Bey de bir komisyon oluşturarak bu komisyon vasıtasıyla halkın istek ve şikayetlerini rapor halinde hükûmete sunmuştur. Kıbrıs Türk toplumunun çözümünü istediği dört esaslı konu vardır. Bunları Dr.Fazıl Küçük şu şekilde sıralar:

"1.Evkafın kayıtsız şartsız cemaate devir teslimi

2. Lise ve ortaokullarımızın toplum tarafından seçilecek azalarla idaresi

3. Herhangi bir makamdan herhangi bir makamın nüfuz ve tesiri altında kalmayacak müstakil bir müftülük makamı ihtası

*4. Şer'i Mahkemelerin lağvı ile , Türkiye'de kabul edilmiş olan kanunun kayıtsız şartsız kabulü."*⁶⁴

Halit Bey kurduğu komisyonun başına cemaatin sevgisini kazanmayı başarmış Hakim Zeka Bey'i getirir. Oluşturulan Türk işleri Komisyonu; Evkaf, Müftülük, Aile Kanunu ve Şeriye Mahkemeleri konularında çalışmalar yapıp rapor hazırladı. Böylece Vali'nin 24 Haziran 1948'de Türk işleri Komisyonu'nun ilk toplantısında verdiği demece uygun hareket etmiş oluyordu. Bu demece şöyleydi:

*"Bu Ada'da Türk cemaatine ait işlerin, istikbalde daha iyi bir tarzda tedvir ve idare edilme usullerini tetkik edip fikir vermek gayesiyle kurulan bir komisyonda hizmet etmeyi kabul etmekle omuzlarınıza aldığınız mesuliyeti tamamıyla müdrük olduğunuza eminim. Teklif edeceğiniz ıslahat ve tatbik sahasına girdiğinizde cemaatimize daha fazla saadet getireceğini umarım."*⁶⁵

Türk işleri Komisyonu raporun Vali'ye sunulduğu 20 Ocak 1949'u takip eden günlerde resmi gazetede (The Cyprus Gazette) Evkaf'la ilgili önemli bir hükûmet kararı yayımladı. Yeni kararlar Evkaf'ı sömürge yönetiminin denetimine sokan 1928 Kraliyet Evkaf Emirnamesi kaldırıldı. Bu önemli Gelişme Evkaf'ın Türk toplumuna devredileceği işaretini veriyordu.

⁶⁴ Dr. Fazıl Küçük, *Evkafın Kayıtsız Şartsız Topluma Devri-Teslimi 56 Yıl Süren Kavga*, Lefkoşa, 1999 s.100

⁶⁵ a.g.e., s.109

Kıbrıs Türk Toplumunu mücadeleden yılmamış, 17 Şubat 1954 günü Lefkoşa'da Beliş Paşa Sineması'nda adanın her tarafından gelen 300 kadar kurum kuruluş temsilcisi toplantı yapmış ve şu kararlar alınmıştır:

1. Türk İşleri Komisyonu raporuna uygun olarak Evkaf'ın derhal topluma devredilmesi,
2. Bu devir işinin geciktirilmesinin protesto edilmesi,
3. 28 Mart 1954'te bu maksatla büyük bir miting düzenlenmesi
4. Evkaf sorununun halli için seçilecek bir Kıbrıs Türk Kurumlar Federasyon⁶⁶ heyetinin Ankara ve Londra'da temaslar yapması⁶⁷

Alınan kararlar Federasyon Başkanı Faiz Kaymak tarafından Sömürgeler Bakanına duyurulmuştur.

28 Mart günü Lefkoşa'da büyük ve görkemli bir miting yapılmış, mitingin ardından Ankara'yla da temasa geçilmiş, Kıbrıs Türk toplumunun sorunları ve Evkaf konusu anlatılmıştır.

İkinci büyük miting 6 Şubat 1955'te Dr.Fazıl Küçük'ün başkanı olduğu Kıbrıs Milli Türk Birliği⁶⁸ tarafından düzenlenir. Mitingde Evkaf mallarının İngiliz hükûmetinin yönetim ve denetiminde olması kınanmış, kilise mallarına karşı böyle bir uygulama olmadığı vurgulanmış ve çifte standardın kaldırılarak Evkaf'ın kayıtsız şartsız Türk toplumuna devri istenmiştir.

Adanın tek İngilizce gazetesi Cyprus Mail'in de Türk Toplumunu desteklemesiyle Vali Londra'ya giderek Evkaf'ın Türk Toplumuna teslimiyle ilgili ön çalışmalar yapmıştır. Sömürge Hükûmeti 22 Temmuz 1955'te Evkaf'ın Türk Toplumuna Teslimi Yasa Tasarısını hazırlayarak Resmi Gazete'de yayımlamıştır. 14 Nisan 1956 günü; 1878 yılından 1928 yılına kadar, Türk-İngiliz Anlaşması hükümlerince yönetilen, 1928'den sonra ise tamamıyla Vali'nin yetki ve sorumluluğu altına girerek hükûmet dairesi gibi yönetilen en köklü tarihi ve dini kurumumuz (Evkaf) Kıbrıs Toplumuna devredilmiştir. Böylece iç siyasete alet edilen, yolsuzluklarla gündemdeki yerini koruyan, amaçlarından uzaklaştırılıp, yöneticilerin ihmali yüzünden büyük oranda mal ve mülkünü kaybeden Evkafımız nihayet tamamıyla Türklerin idaresine geçmiştir.

⁶⁶ Kıbrıs Türk Kurumlar Federasyonu'na "İngiliz Döneminde Eğitim" konusunda geniş yer verilmiştir.

⁶⁷ Ahmet C. Gazioğlu, *Direnış Örgütleri Gençlik Teşkilatı ve Sosyo Ekonomik Durum, Kıbrıs Araştırmaları ve Yayın Merkezi*, 2000 s.151

⁶⁸ Kıbrıs Milli Türk Birliği, Dr. Fazıl Küçük 'ün partisinin adıdır.

B. Necati Özkan'ın Yazılarında Evkaf

Necati Özkan, 1928 Ferman-ı Kanuni'sinin çıkarılmasından sonraki seçimlerde Lefkoşa-Girne Bölgesi Kavanin Meclisi üyesi seçilir. Necati Özkan'ın seçilmesi İngiliz hükümetini her zaman rahatsız etmiştir. İngiliz hükümeti görevlileri seçimlere katılan iki gruptan evkafçıları destekler. Diğer grup ise halkçılardır. Bu iki grup aslında Kıbrıs Türk toplumunun genel yapısını ortaya koymaktadır. İsmet Konur "Kıbrıs Türkleri" kitabında bu durumu şu sözlerle ifade eder.

*"... Evkafçılar cemaatı hiç düşünmeden hareket ediyorlar ve hareket ederken yalnız hükümeti memnun bırakmaya çalışıyorlar. Bundan dolayı hemen daima cemaatin emel ve arzularına muhalif icraatta bulunuyorlar. Cemaatin hayır ve iyiliğini düşünen kimseler ise Evkafçıların bu hareketini tenkit ediyorlar ve yapılan işlerin yanlışlığını ve sakatlığını halka bildirerek halkı ikaz ediyorlar. Buna mukabil evkafçılar ellerindeki salahiyetlerden bilistifade camiiler, minareler yaptırmak suretile halkın gözünü boyamaya çalışıyorlar. Böylelikle iki zümre daima birbiriniyle çarpışıyor ve zaten zayıf olan bünyelerini daha fazla yıpratıyor. Hükümet de Kıbrıs Türk cemaatinin bu iki zümresini birbirine kırdırarak İngiltere'nin ezeli siyasetini, "ayırarak ve ayrılan parçaları çarpıştırarak idare etmek siyasetini başarıyla tatbik ettiğinden memnun, vaziyeti seyreder."*⁶⁹

Necati Özkan o günlerde yazılarını 8 Eylül 1919 yılında kurulmuş ve Türk toplumu tarafından hemen benimsenmiş olan SÖZ gazetesinde yazmaktadır. Kıbrıs Türk Toplumunun yanında ve toplumun menfaatleri için sürekli mücadele eden Necati Özkan Evkaf'ın idare şeklinden memnun değildir. Üstelik İngiliz hükümeti Rum kiliselerinin mallarına karışmadığı halde Türk vakıflarının idaresini tamamıyla üzerine almıştır. SÖZ gazetesindeki bir yazısında bu konudaki düşüncelerini şöyle ifade eder:

"Şimdiki Evkaf idare şeklinin iyi bir halde olmadığı Türk cemaatinin büyük bir ekseriyetinin bu idare şeklinden şikayet etmeleriyle sabittir."

Halkın bu şikayetlerini bitaraf bir görüş ve düşünüşle tetkik edersek istenilen ve aranan doğru neticeyi elde edebiliriz."

*Bir defa halk kendi gözüyle görüyor ki Kıbrıs'ta mevcut diğer unsurlara ait vakıflarla kendi vakıflarının idareleri arasında benzer ve uyar bir taraf yoktur. Bu fark nereden hasıl olmuş ve bunu icap ettiren nedir?"*⁷⁰

Yine aynı makalesinde Mehmet Münir ile 1928 Kanun Fermanı'nın çıkarılması arasında bağlantı kuran N. Özkan, Türk İşleri Komisyonu'nun 1949 yılında hazırladığı raporda belirttiği gibi evkaf delegelerinin siyasetten uzak tutulması gerektiğini görmüş ve belirtmiştir.

⁶⁹ Ergin M. Birinci, *M. Necati Özkan* (II. Cilt) İstanbul, 1998, s.259

⁷⁰ *Söz gazetesi*, 23.02.1933, Sayı:577 s.1

“... Evkaf Murahhası İrfan Bey merhumun yerine yine hükûmet tarafında tayin edilen zat Londra'ya gitmiş ve orada bir müddet kaldıktan sonra şimdiki Evkaf idaresini tanzim ve teşkil eden fermanla avdet eylemiştir.

O günden şimdiye kadar Kıbrıs Türk cemaatı ne Evkaf Komisyonu'nun verdiği rapordan haberdar edilmiş ve ne de Londra'da yeni Evkaf Murahhası ile hükûmet arasında geçen müzakerelerden ve uyuşulan noktalardan haber almıştır.

.....
Evvla Evkaf Murahhası'nın siyasi işlere karışması ve intihablara iştirak eylemesi halkı ikiye, bazen de üçe bölmekte ve bu yüzden aramızdaki ihtilafın büyümesine sebebiyet vermektedir.”⁷¹

Necati Özkan Evkaf'ı yöneten komisyonun seçimle oluşturulmasını istemekle beraber Evkaf mallarının kayıtsız şartsız Türk toplumuna devri konusuna şüpheli bakmaktadır. Çünkü Evkaf komisyon üyeliğine hazırlananlara güvenmez. Bu kişiler ikili davranmaktadır. İstiklâl gazetesindeki bir makalesinde şöyle der:

“Cemaatımızın arasında öyle öne atılmak isteyenler oldu ki bunlar bir taraftan Evkaf'a ve sabık Evkaf Murahhası'na hücum ettiler; diğer taraftan menfaatleri için onu eteklemekte mahzur görmediler. Acaba bütün bunlar unutuldu mu zannediliyor? Evkaf malının en kıymetli ve yağlı bir parçasını ucuz bir fiyatla tesahübe kalkan şahıslar, acaba ata mallarımız ve dini emanetlerin idaresi ellerine tevdi olunursa ayrı rolleri oynayacaklarını mı sanıyorlar? Bu halefi ruhiyede sözde millilere ve halkçılara kayıtsız şartsız ecdat mallarının idaresini nasıl teslim edebilirsiniz?

Cemaatımız arasında öyle sözde cemaatı düşünenler ve öne atılmak isteyenler görüldü ki, kendi hempalarına menfaat koparmak için Evkaf Dairesi'nin arka kapısından gizlice sabık Evkaf Murahhası'nın huzuruna çıkarak onu eteklemekten çekinmediler ve diğer taraftan Evkaf için en ağır hücumlar yapmaktan da geri kalmadılar. Bütün bu tezadların unutulduğunu veya farkedilmediğini mi zannediyorlar bu zavallılar?”⁷²

Necati Özkan'a göre Evkaf idaresini ele almak isteyenler aynı zamanda KATAK (18) paralarını cemaata sormadan harcayan ve cemaata hesap vermeyen kişilerdir. Bu konuda şöyle der:

“Halkın dışından tırnağından artırarak verdiği binlerce liranın her sene açık hesabını vermek lüzumunu bile sezmeden ve bu hususta yapılan haklı neşriyata kulaklarını tıkayan şahısların Evkaf idaresini ele almaları nasıl tasvip edilebilir? Bu gibi şahısların Evkaf işini de KATAK işine

⁷¹ İstiklâl gazetesi, 17.06.1952, s.1

⁷²). KATAK'a "İngiliz Döneminde Eğitim" konusunda yer verilmiştir.

çevirmeyeceklerini kim temin edebilir? Hükûmet, Evkafın idare, idame ve masuniyeti için muadeleler ile mesuliyet yüklenmiş ve taahhüt altına girmiştir.”

Yine aynı makalesinde Evkaf'ı idare edecek komisyonun Türk toplumunun güvenini kazanması için Türk toplumunun seçeceği kişilerden oluşmasını ister.

“Halkın hükûmetten Evkaf meselesinde beklediği en mühim şey; Evkaf komisyonunun Lefkoşa Türk Bankası idare heyetinden alınan üç kişi ile şekillendirilmesi değil, her kazadan seçilecek azaların teşkil edeceği bir komisyon tarafından ve hükûmet murakabesi altında idare edilmesidir.”⁷³

Necati Özkan KATAK'tan ayrıldıktan sonra⁷⁴ KATAK, faaliyetlerini bir müddet daha yürütmüş, siyasi açıdan da Dr. Fazıl Küçük'ün kurduğu Milli Birlik Partisi'nin yanında yer almıştı. Milli Birlik'in 1948'de tertiplediği ilhak aleyhindeki tarihi mitingde Milli Birlik'in yanında olan KATAK daha sonra Milli Birlik Partisi'yle birleşti. KATAK'ın sosyal dengeyi korumak adına halktan topladığı paralar da Milli Birlik Partisi'ne kaldı. Necati Özkan Evkaf Komisyonu üyeliğine soyunanların (Dr. Fazıl KÜÇÜK, Faiz KAYMAK) KATAK paralarını Kıbrıs Türk Toplumuna sormadan çarçur ettiklerini bildiği için Evkaf mallarının da, paralarının da aynı şekilde çarçur edilmesinden korkuyordu. Bu sebeple Evkafın kayıtsız şartsız Türk Toplumuna devredilmesine karşıydı. Evkaf mallarının, komisyon tarafından idare edilse bile, İngiliz hükûmeti kontrolünde olmasını istiyordu. Bu konudaki görüşünü aşağıya aldığımız paragrafında açıkça ortaya koymuştur.

“Evkaf mallarının idaresinde cemaat tarafından seçilen heyetlerin idaresine tamamiyle taraftarız. Fakat bu idarenin hükûmetin kontrolüne tabii olması şart olduğuna inanıyoruz. Öyle kayıtsız şartsız idare istemek olmaz. Çünkü KATAK paralarının ne şekilde idare edildiği ve ne olduğu henüz halk tarafından unutulmuş değildir. Kooperatifler halk tarafından seçilen komisyonlar tarafından idare edilmektedir. Fakat bu idarede hükûmetin murakabe ve kontrolü mevcuttur. Kayıtsız şartsız bir idare mevzuu bahis değildir. Hükûmet kontrolü bu kooperatiflerin çok güzel işler yapmasına mani değil belki de onu telakki ve emniyet altına almaktadır.”⁷⁵

⁷³ *İstiklâl gazetesini*, 23.01.1953 s.1

⁷⁴ Necati Özkan'ın KATAK'tan ayrılmasının sebebi; Dr. Fazıl Küçük'ün yumuşak siyasetten ayrılıp , daha sert çıkışlar yapma zamanının geldiğini düşünmeye başlamasıdır. Necati Özkan bunu yapmak istemez. Çünkü; Rumlar her gün isyan halinde gazetelerde sürekli İngiliz hükûmetine saldırmakta, düzenledikleri mitinglerle İngilizleri Ada'dan kovmaya çalışmaktadır. Türkler de aynı şeyi yaparsa İngilizlerin Ada'yı Rumlara bırakıp gitmesinden endişe etmektedir.

⁷⁵ *İstiklâl gazetesini*, 26.06.1953, s.1

III. MÜFTÜLÜK SORUNU

İngiliz Döneminde Müftülük

İslamiyette din işleri "İmamülmüslimin" adındaki yüksek bir din reisi tarafından idare edilirdi. Hz. Muhammed hayatta olduğu sürece din reisliğini kendi yürüttü. Peygamberin ölümünden sonra bu görevi sırasıyla dört halife devam ettirdi. Emeviler Devri'nde halifeliğin teokratik bir saltanat haline getirilmesiyle Halife İslam toplumunun hem devlet başkanı hem de dini reisi oldu. İslamiyet yayıldıkça Halife tek başına idaresi altındaki bütün ülkelerin din reisliği görevini yürütemediği için; din reisliğini vekillerine yani kadılara ve müftülere bıraktı. Kadı, halife tarafından atanır, Müftü ise halk tarafından seçilirdi. Osmanlılar Kıbrıs'ı fethedince aynı yöntem Kıbrıs'ta da uygulandı.⁷⁶

Kıbrıs'ın İngiliz yönetimine geçmesinden sonra Müftülük makamı Kıbrıs hükûmetince tanınmış ve müftü Seyit Ahmed Zâde Asım Efendi ölünceye kadar(1896) görevini sürdürmüştü. Ölünce de, yerine Ali Rıfkı Efendi Kıbrıs Müftüsü olarak seçilmiştir. Ali Rıfkı Efendi 1909 yılına kadar müftülük makamında kalmış yaşlılık sebebiyle 1909'da emekliye ayrılmıştır. Aynı yıl göreve getirilen Hacı Hafız Ziyai Efendi'nin müftülüğü de Kıbrıs'taki Mahalli İngiliz hükûmetince kayıtsız şartsız kabul edilmiştir.

Lozan Antlaşması'na kadar Kıbrıs Kadısı Halife(Osmanlı Padişahı) tarafından atanıyor ve müftülük makamına da yine halkın seçtiği aday Halife'nin onayıyla görevlendiriliyordu. Müftü "arz-ı mahzar" usûlüyle seçiliyordu. Yani halk müftü olmasını istediği aday için dilekçe yazıp imzalayarak Hilafet makamına gönderiyor, Halife de en çok oy alanı müftü tayin ediyordu. Lozan Antlaşması'ndan sonra (1927 yılında) Halife'nin tayin ettiği Hacı Hafız Ziyai Efendi'yi hükûmet emekliye sevk etti.

Atatürk'ün halifeliği kaldırmasıyla(1 Kasım 1922) Kıbrıs Müslüman Türk toplumu doğal olarak kendi din reisini seçme hakkına sahip olmalıydı. İngiliz hükûmeti böyle düşünmüyordu. Halifelik kaldırıldığı için Kıbrıs Türkleri dilekçe gönderip müftüsünü seçememişti. Bu durumu fırsat bilen hükûmet, seçimle doldurması gereken bir makama Hürremzâde Hakkı Efendi'yi atadı. O gün için en uygun kişi Hürremzâde Hakkı Efendi olmakla beraber bu atamanın toplumu rahatsız eden tarafı, seçim sisteminin ortadan kaldırılması ve Hristiyan bir hükûmetin din kurumumuza müdahale etmesiydi.

⁷⁶ Müftülük'ün tarihçesi ile ilgili bilgiler Hüseyin Mehmet Ateşin'in "Kıbrıs'ta İslami Kimlik Davası" ve Halil Sadrazam'ın "Dr. Fazıl Küçük" adlı kitaplarından yararlanılarak yazılmıştır

İngiliz Sömürge Yönetimi, bir yıl sonra Müftülük maaşının genel bütçeden çıkarılarak Evkaf'tan alınmasını bahane ederek "Müftü" unvanını ortadan kaldırmış ve Hakkı Efendi'yi de "Fetvâ Emîni" göreviyle yalnız fetva vermeye yetkili kılmıştır. Böylece 1928 yılında Müftülük makamı resmen ortadan kaldırılmış, Fetva Emîni'liği de Evkaf delegelerinin emrine verilmiştir. İslam dinine zarar veren Evkaf Fermanı'nın çıkarılması⁷⁷ gibi olaylar Mehmet Münir'in Evkaf delegeliğine rastlar. Bütün bunların Mehmet Münir'in başının altından çıktığını düşünen Halil Sadrazam bu konudaki öfkesini şöyle dile getirir:

*"Başkanlık ve Müftülüğün kaldırılması Mehmet Münir isimli bir şahsın Evkaf murahhası olduğu dönemde gerçekleştirilmiştir. Bu şahsın diğer marifetleri arasında bir Evkaf fermanı çıkarıp Evkaf işlerinin kontrolünü İngiliz yönetimine devretmek de vardı. Mehmet Münir aynı zamanda hükûmetin icraat meclisinde üye ve Türk Okul Komisyonları başkanı idi. Bu son sıfatından faydalanarak Türk Lisesi'ne bir İngiliz müdür tayin ettirmişti. İngilizlerin ve İngiltere'nin yararına yaptığı işlerden dolayı İngilizler kendisine şövalyelik unvanını layık görmüşler ve SİR MEHMET MÜNİR diyerek ödüllendirmişlerdi."*⁷⁸

İngiliz Sömürge Yönetimi'nin kanunsuz ve kuralsız bir müdahaleyle Müftülük makamını kaldırmasını Kıbrıs Türk halkı kabul edemedi. 1931 yılında toplanan Milli Kongre Bafı Avukat Ahmet Sait Hoca'yı seçerek tepkisini ortaya koydu. Lefkoşa'da toplanan kongrede Kıbrıs kasabaları ve köylerinin yüzde doksanından temsilci vardı. İngiliz hükûmeti halk tarafından seçilen Müftü'yü tanımadığı gibi Vali resmi bir ilan çıkararak "Müftü" adıyla imza atacak herhangi bir kişinin cezalandırılacağını bildirdi.

Halifeliğin kaldırılmasıyla, Kadılık da ortadan kalkmış, din işlerinin sorumlusu sadece Müftü olmuştur. İngiliz hükûmeti Lozan Antlaşması'ndan sonra bu makamı tanımamakla birlikte din teşkilatımızın sorumluluğunu da Evkaf delegelerine vermiştir. Böylece din işlerimiz birisi Hristiyan diğeri Osmanlı Türk ve Müslüman iki Evkaf delegesinin eline kalmıştır.

İslamiyet'e karşı böylesine haksız bir müdahaleye o güne kadar rastlanmamıştır. İngiliz hükûmetinin Kıbrıslı Türklere yaptığı haksızlığı hiçbir Müslüman devlet yaşamamıştır. Bu görüşe Ergin M. Birinci, kitabında şöyle yer vermiştir.

"Müslüman dinine karşı böyle haksız ve hürriyetsiz bir müdahale vukua geldiğine tarih boyunca hatta Haçlılar Seferleri esnasında bir misal bulmak mümkün olmadığı gibi Habeşistan

⁷⁷ Evkaf Fermanı'na "İngiliz Döneminde Evkaf" konusunda yer verilmiştir.

⁷⁸ Halil Sadrazam, *Dr. Fazıl Küçük*, 1996 s.36

ve Çin gibi geri devletlerin idaresinde bulunan Müslümanların bile böyle bir tecavüze maruz kalmamış olduklarına eminiz.”⁷⁹

Osmanlı'nın fethettiği ülkelerde ve Kıbrıs'ta Hristiyan kiliselerine geniş haklar vermesine karşılık Hristiyan bir devletin hükûmeti Osmanlı'nın torunlarına din hürriyetini çok gördü. Kıbrıs'ın yönetiminden sorumlu Vali, geçmişî göz önünde bulundurarak mevcut durumu bir kez daha değerlendirmek ve düzeltme yoluna gitmek zorundaydı. Böylece hem Türklere dini reislerini seçme hakkını iade edecek hem de Hristiyanlığın Türklere olan borcunu ödemiş olacaktı. Sömürge hükûmeti buna yanaşmazdı çünkü; Kıbrıs Türk toplumunun yaşamında Müftülük kurumunun ayrı bir önemi vardı. Müftüler dini görevlerinin yanında halka çeşitli konularda rehberlik ederek sosyo-politik işlevler de yüklenmişlerdi. Hacı Hafız Ziyai Efendi'nin Müftülükle beraber Kavanin Meclisi üyeliğini de yürüttüğü düşünüldüğünde, İngiliz hükûmetince emekliliğe sevk edilmesinin sebebi daha iyi anlaşılabilir. Toplumda söz sahibi olan tek makam Evkaf Murahhaslığı'dır. Bu makamda bir İngiliz delege ve bir de İngiliz dostu Mehmet Münir vardı. Böylece Sömürge hükûmeti Türkleri çok kolay kontrol etme imkanına da sahip olmaktaydı.

Kıbrıs Türkleri, İngiliz Sömürge hükûmetinin, Ortodoks Hristiyanların din işlerine karışmayıp onlara özgürlük verirken, Müslüman Türk toplumunun din işlerine karışmasını hiç hazmedemedi. İnsan hakları ve demokrasinin savunucusu olduğunu iddia eden İngiltere'nin tutumu savunduklarıyla bağdaşmıyordu. Bu ikili uygulamayı Faiz Kaymak şöyle anlatır :

“..... Hükûmet, Türk toplumunun haklarını zorla ele geçirmiş ve onları sıkı bir baskı altında denetime almıştı. Rum toplumunun kendi oyları ile seçilip başa geçirilen ve her gün "Enosis!" diye haykırıp duran başpiskoposlarına karşı hiç ses etmeyen sömürge yönetimi, hükûmet mekanizmasını iyi niyetle destekleyen Türklerin haklarına saygı göstereceği yerde, onları Türk toplumunun elinden pervasızca almıştı. Örneğin, MÜFTÜ seçmek hakkı Türk toplumuna verilmişken müftüyü kendi isteğince atamaya başlamış; kısa bir süre sonra da, "Dinsel Toplum Başkanlığı" diye anılan önemli bir makamı lağvederek, "Fetva Eminliği" adı altında ve Evkaf yönetimi buyruğunda bir güçsüz makam yaratmıştı.”⁸⁰

Zamanın İngiliz Valisi Storrs Müslümanları sevmez. Kıbrıs'taki güçlü konumundan dolayı da bu duygusunu saklama ihtiyacı bile duymaz. İngilizlerin adayı devralmasından sonra da Müftü,

⁷⁹ Ergin M. Birinci, *M. Necati Özkan* (II.Cilt) İstanbul 1998 s.216-217 (KATAK) adına, Ekselans Valiye sunulan Arıza'da "Müftülük konusunda hükûmetten talep edilen haklarımız" adıyla Avukat Fadıl Niyazi Korkut'un 1947'de yayınladığı kitapçıktan alıntı yapılmıştır.)

⁸⁰ Faiz Kaymak, *Kıbrıs Türkleri Bu duruma Nasıl Düştü?*, İstanbul, 1968 s.11

Osmanlı Dönemi'nde olduğu gibi özel bir yere sahiptir. Ada'nın Osmanlı mülkü olması dolayısıyla Kıbrıs Müftüsü resmi kimliği ile protokol sıralamasında Başpiskopos'un önünde gelmektedir. Kıbrıs Başpiskoposu 1925 yılından sonra (Lozan Barış Antlaşması'ndan sonra) resmi törenlere katılmaz. Storrs Müftülük makamını kaldırmakla bu soruna da çözüm bulunduğunu bir raporunda şu sözleriyle ifade etmiştir:

*"1 Ocak 1929'da Müftülük makamının tarafımdan ilga edilmesinden önce, Müftü Hazretleri, Ortodoks Başpiskoposu'nun her zaman önünde gelirdi. Bu tarihten bu yana Ortodoks Başpiskopos Müstemelekedeki bütün dini topluluk liderlerinin tümüyle üstünde bir yere sahip olagelmıştır."*⁸¹

Bir zamanlar adı bile bütün cihanı titretmeye yeten Osmanlı'nın torunları zor günler yaşamaktadır. 1930'lu yıllardan 1950'lere kadar Türk aydınlarının şikayet konuları arasında Müftülük yer almışsa da ne yazık ki bir çözüme varılamamıştır. Bunda Vali Storrs'un payı büyüktür.

1948' de Lord Winster'in⁸² vali olarak atanmasından sonra Kıbrıs Türk toplumu derin bir nefes almış ve toplumsal sorunlarını yavaş yavaş çözmeye başlamıştır. Vali'nin desteğiyle, Türk toplumunun sorunlarının belirlenmesi ve çözümlenmesi amacıyla Hakim Zeka Bey' in başkanlığında "Türk İşleri Komisyonu" kurulmuş ve çalışmaya başlamıştır. Böylece hükümet Türk toplumunun çeşitli sorunlarıyla ilgilenir, olmuştur.

Türk İşleri Komisyonu, Türk toplumunun her kesimini temsil eden kişiler ve gruplarla işbirliği yaparak yedi aylık bir sürenin sonunda (20 Ocak 1949) sorunlar ve çözüm önerilerini içeren bir raporu hükümete sunmuştur.

Raporda Müftülükle ilgili şu öneriler vardır:

- " 1) Yetkileri ve görevleri belirlenmiş olarak müftü seçimle iş başına getirilmelidir.
- 2) Müftü, toplumun dini reisi olarak görev yapacak ve hiçbir siyasi görevi olmayacaktır.
- 3) Müftü seçimi, raporun seçimlerle ilgili bölümünde önerilen şekilde yapılacaktır.
- 4) Müftü, herhangi bir akli rahatsızlık ihtiyarlık veya başka nedenlerle görevini yapamaz duruma düşmediği takdirde, bu görevi yaşam boyu sürdürecektir.

⁸¹ Hüseyin Mehmet Ateşin, *Kıbrısta İslami Kimlik Davası*, İstanbul, 1996, s.246

⁸² Lord Winster, Türk İşleri Komisyonunun raporu üzerine hazırlanan yeni anayasayı Rumlara kabul ettiremediği için adadan ayrılmıştır.

5) Seçilmesi tarihinden itibaren en az 5 yıl geçmiş olması koşuluyla eğer Müftü'nün harket ve tavrı toplum içinde soğukluk ve nifak yaratacak mahiyette olursa, seçimle iş başına gelen Türk Kaza Temsilcilerinin dörtte üçünün çoğunluğu ile derhal hizmetine son verilecektir.

6) Müftülük makamının emeklilik hakkı olmayacaktır.⁸³

Kıbrıs sömürge yönetimi, Türk toplumu içinde Müftülük yapabilecek, ehliyetli birinin bulunmadığı gerekçesiyle 1951 yılında TC hükümetine başvurarak bir müftü ister. Bu istek üzerine Türkiye Cumhuriyeti Diyanet İşleri Reisliği Yakup Celal Menzilioğlu adında birini Kıbrıs'a müftü olarak gönderir. Yakup Celal Menzilioğlu Atatürk aleyhtarı sözleri ve davranışlarıyla Türk toplumunun tepkisini toplamış ve kısa sürede adadan ayrılmak zorunda kalmıştır.

Türk İşleri Komisyonu'nun hazırladığı raporla ilgili çalışmalar tamamlanarak, Müftü'nün seçimle başa geçmesini öngören yasa tasarısı 17 Eylül 1952 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmış, 24 Şubat 1953'te de yasalaşarak yürürlüğe girmiştir. Yasa yürürlüğe girdikten uzunca bir süre sonra da müftü seçimi için hazırlıklara başlamasına izin verilmiştir.⁸⁴

"Sütten ağzı yanan yoğurdu üfleyerek yer" misali Türk halkı seçeceği müftünün Atatürk ilkelerine kayıtsız şartsız bağlı ve Evkaf'ın Türk halkına devredilmesi mücadelesinde etkili olabilecek bir kişiliğe sahip olmasını istiyordu. Kıbrıs Türk toplumunun Yakup Celal Menzilioğlu gibi bir müftüye tahammülü yoktu.

Müftülük makamı için arayışlara girildi. İstiklâl gazetesinin başyazarı Necati Özkan Türkiye'ye gidip, Vaiz Mahmut Kamil Toker'le görüşerek adaylığını koymaya razı etti. Kıbrıs Türk Kurumları Federasyonu, başpiskopos Makarios'la boy ölçüşebilecek kişi olarak gördüğü Mehmet Dana Efendi'nin adaylığını ilan etti. Evkaf taraftarları ise Kıbrıs'ta Topukçu Hoca diye anılan kişiyi aday gösterdi.

Necati Özkan'a göre; Müftülük makamı için en uygun kişi Mahmut Kamil Toker'dir. Ahmet Fehim Topukçu'nun din konusunda doğru düzgün bir eğitimi olmadığı gibi Mehmet Dana Efendi de Kıbrıs medreselerinden yetişmektedir. Kıbrıs medreselerindeki eğitim ise, müftülük için yeterli değildir. Necati Özkan bu konuda şunları söyler:

⁸³ Ahmet C. Gazioğlu, *Kıbrıs Tarihi İngiliz Dönemi (1878-1960)* CYREP, Lefkoşa 1997, s.103 (Türk İşleri Komisyonu Ara Raporu, 1949, Kıbrıs Hükümet Basımevi, Lefkoşa 1950'den alıntı yapılmıştır.)

⁸⁴ Lord Winster'in yerine 1922-1943 tarihleri arasında Kıbrıs'ta müsteşarlık yapmış olan Sir Andrew Wright atanmıştır. Wright'ın gelişyle Türk İşleri Komisyonunun raporu rafa kaldırılmış, Türk işlerinde Lord Winster'in yaptığı gibi halkın güvenini kazanmış kimselere değil, kendi güvendiği kişilere danışmaya başlamıştır. Lord Winster zamanında itibarını kaybeden Sir Mehmet Münir valinin akıl hocası olmuş, Lord Winster'in Türkleri temsilen söz hakkı tanıdığı Zeka Bey bir kenara itilmiştir.

"Vaktiyle Kıbrıs'ta mevcut medreselerde ancak iptidai dini tahsil verilmekte idi. Bu medreselerde tahsil görenler müftü olmak için gereken ilmi almaktan çok uzak bulunmakta idiler. Nitekim Kıbrıs medreselerinde ihzari dini malumatı elde ettikten sonra yüksek dini tahsil görmek için Türkiye'ye ve Mısır'a gidilmekte idi. Şimdiye kadar Kıbrıs medreselerinde tahsil görmekle müftü olmuş hiçbir şahıs yoktur.

Vaktiyle Kıbrıs Müftüsü Hacı Ali Efendi, Hacı Hafız Ziyai, Hürremzade Hakkı Efendiler buradaki medreselerdeki tahsil ile değil dışarı gidip yüksek tahsil görerek müftü olma hakkı kazanmışlardır. Eğer iptidai bir tahsil ile müftü olmak mümkün olsa idi bunların dışarı giderek yüksek ilmiye tahsiline lüzum olmayacaktı."⁸⁵

Müftülük seçimleri öncesinde müftü adaylarına itirazlar olmuş, durumları mahkemede görüşülmüş Dâna Efendi'nin ehliyetli olduğu kabul edilmiş fakat Ahmet Fehim Topukçu'nun ehliyetli olduğu kabul edilmemiştir. Mahmut Kamil Toker ayağının kırılmasını mazeret göstererek bir buçuk ay kadar doktor raporu ile istirahatlı olduğunu bildirmiş, duruşmanın ertelenmesini istemiştir. Mahkemenin uzayacağını anlayan Dâna Efendi'nin avukatının davayı geri çekmesi üzerine mahkeme, Mahmut Kamil Toker'i de ehliyetli saymıştır.

İngiliz yönetimi Baf'ta meydana gelen depremi ve müftü adaylarından Mahmut Kamil Toker'in gelmemesini bahane ederek seçimi 11 Ekim 1953' ten 13 Aralık 1953'e ertelemiş bu zaman diliminde de Mahmut Kamil Toker adaylıktan çekilmiştir. 13 Aralık ve 30 Aralık 1953 tarihlerinde yapılan iki aşamalı seçimi Mehmet Dana Efendi kazanmıştır. Böylece Kıbrıs Türk toplumu 25 seneden beri yoksun kaldığı dini şeref ve hassasiyetine yeniden kavuşmuştur. Mehmet Dana Efendi'nin Kıbrıs Müftülüğü'ne seçilmesi, büyük bir törenle Müftülük makamına oturması Kıbrıs Türk halkı tarafından büyük bir ilgi ve sevinçle karşılanmış, unutulmaz tarihi bir gün yaşanmıştır.

⁸⁵ İstiklâl gazetesi, 20.06.1953, s.1

B. Necati Özkan'ın Yazılarında Müftülük

1930 Kavanin Meclisi⁸⁶ seçimlerinde Lefkoşa-Girne Bölgesi Milletvekili olarak Mısırlızade Necati Özkan Bey seçilmiştir. Necati Özkan 1 Mayıs 1931'de Milli Kongre'yi⁸⁷ toplamış, toplum sorunlarının yoğun bir şekilde tartışılmasını ve çözümler aranmasını sağlamıştır. Toplantının en çok konuşulan konularından biri de şüphesiz "Müftülük"tür.

Necati Özkan Bey, Kavanin Meclisi seçimlerinde 1925 yılında Evkaf Murahhaslığının yanında Kavanin Meclisi üyeliğine de seçilerek İngiliz hükümetinin gözünde Türk toplumunun liderliğini üstlenen Münir Bey'e karşı mücadele etmiştir. Evkaf'ın bütün gücünü arkasına alarak hareket etmesine rağmen Münir Bey seçimi kaybeder. Hüseyin Mehmet Ateşin Necati Özkan'ın kişiliğinden ve başarısından şöyle bahseder :

"Mısırlızade Necati Bey gençliği arkasında sürüklemeyi başaran ve yeni devrin kendi kendisini yetiştiren ilk lideridir. İsmet İnönü ve Halk Partisi'ne yürekten bağlılığını Demokrat Partisi iktidara geldikten sonra da devam ettiren, buna rağmen daha sonra göreceğimiz gibi, diğer yenilikçi liderlerin hilafına karşı dini hissiyatı da nispeten kuvvetli olan bir kişiliğe sahiptir. Kavanin Meclisi'ne seçilmiş olmakla beraber hükümetin kendi tutumu doğrultusundaki siyasi kararlılığa karşı daha önce Müftü Ziyai Efendi'nin yaptığı gibi ancak cemaat sathında ve cemaati de arkasına alarak konuşabilecek bir teşkilatın gerçekleşmesi ile isteklerini resmi makamlar nezdinde kabul ettirebileceğini anlamış görünen bir kişidir. Bu yolda attığı ilk adım "Milli Kongre" teşebbüsüdür".⁸⁸

Şükrü Sina Gürel'e göre de Necati Bey Kavanin Meclisi üyeliğine seçildiği dönemde, İngiliz yönetiminin kendi halkının sırtına mali külfetler yüklemesine karşı çıkabilmiş değerli bir liderdir. Necati Özkan'ın Milli Kongre'yi toplamasını takdirle karşılar Ayrıca kitabında, 1931 Rum ayaklanmasından önceki günlerde Özkan'ın siyasal tutumu ve Türk toplumunun siyasal eğilimleri karşısında valinin görüşüne de yer verir. Valinin görüşü şöyledir:

"Hükûmeti güç duruma düşürmek için girişilecek olan çabalarda Necati Bey'in de yer alacağını var saymak için her türlü neden ortadadır. Necati Bey, son zamanlarda, bütün ülkeyi

⁸⁶ Bkz. Dipnot 5

⁸⁷ Milli Kongre ilk kez 10 Aralık 1918'de Meclis-i Milli adı altında toplanmıştır. Kıbrıs Türklerinin ulusal ve siyasal haklarını korumak için Müftü Hacı Hafız Ziyai Efendinin adanın her tarafına bildiriler göndererek temsilciler davet etmesiyle ilk kongre Lefkoşa'da yapılmıştır. İngiliz sömürge yönetimi Kıbrıs Türklerinin sorunlarını ve kararlılıklarını daha ileriye götürmelerine fırsat vermemiştir. Tekrar toplanması seneler almış, 1 Mayıs 1931'de "Milli Kongre" adıyla gerçekleştirilmiştir.

⁸⁸ Hüseyin Mehmet Ateşin, *Kıbrısta İslami Kimlik Davası*, İstanbul 1996, s. 293-294

dolaşarak Türk ulusal duygularını körüklemektedir. (Necat Bey) 1 Mayıs'ta, siyasal ve dinsel bir lider olarak bir Müftünün saptanması için ve Evkaf Dairesi'nin yönetimini devralacak bir komitenin oluşturulması için adanın her yanından gelen Türklerin katıldığı bir toplantı yapmıştı. Bu toplantıya 140 kadar Türk katılmış, kendilerine Ulusal Kongre (National Congress) adını vermiş ve kurulan bir Merkez Komitesi ile "Müftü" birer manifesto(beyanname) yayınlamışlardır"⁸⁹

Necati Özkan Kavanin Meclisi'ne üye seçildikten hemen sonra Milli Kongre'yi toplamakla hem toplumsal sorunları görüşmüş hem de Hacı Hafız Ziyai Efendi'nin⁹⁰ ilkinin gerçekleştirdiği Milli Kongre'yi devam ettirerek onu desteklemiştir. Necati Özkan'ın Kavanin Meclisi seçimlerinde rakibi olan Mehmet Münir Bey, Hacı Hafız Ziyai Efendi'nin yeğeni ve damadıdır. Çıkarlarından başka bir şey düşünmeyen Mehmet Münir Bey, Hacı Hafız Efendi'nin emekliliğe sevk edilmesine ses çıkarmaz. Ziyai Efendi'nin gidişi Evkaf yönetimine kimsenin müdahale edemeyeceği anlamına gelmektedir. Hüseyin Mehmet Ateşin bu durumu şöyle ifade eder :

"Hafız Ziyai Efendi vakıf murahhaslarının anlayışları ile de mücadele etmiş fakat bu hususta etkinlik sağlayamamıştı. En sonunda müftülüğten alınışı, yeğeni ve damadı olan Evkaf Münir Bey zamanında vuku bulur."⁹¹

Necati Özkan, Ziyai Efendi'nin faaliyete geçirdiği Milli Kongre'yi devam ettirerek Mehmet Münir Bey'in tamamiyle karşısında olduğunu göstermiştir. 1927 yılında Hafız Ziyai Efendi'nin emekli olmasından sonra yerine, İngiliz hükümeti, Hürremzâde Hakkı Efendi'yi müftü yapmış bir yıl sonra da Müftülük makamını kaldırarak "Fetva Emini" adı altında yeni bir makam icat etmiştir. Evkaf İdaresine bağlanan bu makamın gerekli ilimden yoksun Mehmet Münir Bey'in sorumluluğunda olması Necati Özkan'ı rahatsız etmiştir. Bu sebeple de Milli Kongre'yi toplayarak delegelerin oyları ile yeni bir müftü seçimini gerçekleştirmiş, Ahmet Sait Hoca Kıbrıs Müftüsü seçilmiştir (1931).

İngiliz hükümeti "Milli Kongre"de seçilen müftüyü tanımaz. Kıbrıs Türk toplumunun haklarını korumaya kararlı olan Necati Özkan'ın hükümete cevabı sert olur. Şöyle ki:

⁸⁹ Şükrü Sina Gürel, *Kıbrıs Tarihi I*, İstanbul, 1984 s.173 (Co 67 / 239, f.41268, Stors'tan Passfield'e, Nicosia, 4 June 1931' den alıntı)

⁹⁰ Hacı Hafız Ziyai Efendi, Osmanlı Devleti'nin son alimleri arasında kabul edilen bir ilmi kişiliğe sahiptir. Değerli bir eğitimci ve öğretmen olan Hacı Hafız Ziyai Efendi Kıbrıs'ın son Müftüsüdür. Sosyal konularda ön planda olmaktan çekinmeyen Ziyai Efendinin "Meclisi Milli" toplantısından sonra, toplumun hukukunu yurt dışında savunmasına engel olmak için yerel hükümetçe yurt dışına çıkışı yasaklanmıştır.

⁹¹ Hüseyin Mehmet Ateşin, *Kıbrıs'ta İslami Kimlik Davası*, İstanbul 1996, s. 241

" Hükümet, Türk cemaatinin uyanmasından ve hukukunu bizzat takip etmesinden kuşkulmuş, memnun kalmamıştır ve bunu sürdürmek ve dağıtmak için, haklı-haksız kuvvetine güvenerek cemaatin karşısına dikilmiş ve cemaatin işlerinde ikinci bir parti rolünü deruhte etmiştir. Bunda hükümeti asabiyete ve harekete getirecek ne vardır? Halkın bu hareketi gayr-i kanuni ise memleketin mahkemeleri var. Oraya sevk edilebilirler ve orada hesap verirlerdi. Hükümet Türk cemaatinin de şikayet ve müracaatlarının mercii değil midir?⁹²

Necati Özkan hükümetin, Kıbrıslı Rumların din işlerine karışmazken, Türk halkının din reisine müdahale etmesini hazmedemez. Sömürge yönetiminin seçilen müftüyü tanımamasına hatta "Müftü" sıfatıyla imza atan kişinin cezalandırılacağını duyurmasına aldırmandan Necati Özkan'ın da içinde bulunduğu "Halkçı Grup" (ülkenin aydın kesimi olarak bilinir) Sait Hoca'yı Baftan getirerek Lefkoşa'daki Müftülük makamına oturturlar. Sait Hoca Lefkoşa'da kalabalık ve coşkulu bir törenle karşılanır.

Ancak bu işin sonunu getirmek mümkün olmaz. Müftülük makamının tanınması için hükümete yapılan başvurular sonuçsuz kalır. 1931 Rum isyanından sonra da sıkı yönetimin yürürlüğe girmesi, yasakların artmasıyla müftülük konusu zaman içinde güncelliğini kaybeder.

1932'ten 1943'e kadar süren baskı dönemi⁹³) sona erdiğinde toplumda tekrar hareketlenme başlamış, rafa kaldırılan konular gündemdeki yerini almıştır. KATAK'ın⁹⁴ kurulmasıyla "Müftülük" makamı için hükümete başvurular artmıştır. Bütün girişimlere rağmen Sömürge yönetiminin Kıbrıs Türkünün bu konudaki isteklerine karşılık vermesi 1951 yılına rastlar. İngiliz Yönetimi Kıbrıs Türk toplumu içinde Müftülük yapabilecek ehliyetle birisi bulunmadığı gerekçesiyle Türkiye Cumhuriyeti'nden müftü istemiş ve Yakup Celal Menzilioğlu, Müftü olarak gönderilmiştir.

Yakup Celal Menzilioğlu oldukça yaşlı, eski bir cüppe giyen başına güvelerin yediği fes takan, fesinin etrafında gelişi güzel sarılmış sarılığıyla dikkati çeken biridir. Dış görünüşüyle olduğu kadar Atatürk aleyhtarı davranışları ve sözleriyle de Kıbrıs Türk toplumunun tepkisini toplamış hakkında Türkiye Cumhuriyeti'ne yapılan şikayetler dolayısıyla da Kıbrıs'tan 8 ay içinde ayrılmak zorunda kalmıştır.

Cumhurbaşkanımız Sayın Rauf R. Denktaş, Yakup Celal Menzilioğlu'nun gelişi ve Kıbrıs'taki faaliyetleriyle ilgili şunları anlatır:

⁹²). Söz gazetesi, 21.05.1931 Sayı 488, s. 1

⁹³ Baskı döneminin sebepleri ve ortadan kaldırılışına "İngiliz Döneminde Eğitim" konusunda yer verilmiştir.

⁹⁴ KATAK'ın kurulması ve faaliyetlerine "İngiliz Döneminde Eğitim" konusunda yer verilmiştir.

“...İngiliz idaresi Türkiye’den müftü getirilmesine izin verdi. Müftüyü büyük bir ümitle ve 25 yılı aşkın bir hasretle karşıladık. Yaşlı, muhterem bir kimseydi, fakat Kıbrıs’ın Atatürkçü zeminine intibak edemedi. İlk günden halktan aksi raporlar almaya başladık. Müftü Bey. Atatürk inkılaplarını kötülüyor, kadınları çarşafa girmeye davet ediyor, Atatürk inkılapları aleyhine esip yağıyor deniyordu. Bu raporlar çoğalmaya başlayınca Müftü Bey’i makamında ziyaret ettik. Gidenler arasında Avukat Fadıl Korkut, Fazıl Plümer, Dr. Fazıl Küçük, ve ben vardım. Müftü Bey’e mümkün olduğu kadar tatlı bir lisanla işittiğimiz dedikoduları anlattık Kıbrıs Türkünün Atatürk inkılaplarına bağlılığını, Atatürk’e karşı söz söylenemeyeceğini söyledik.

Adamcağız, İngiliz idaresinden yararlanarak içinin zehrini döktü. Yola geleceği yoktu. Bunun üzerine “Halkın Sesi” yılmadan müftü aleyhine bir kampanya açtı”⁹⁵

Kıbrıs Türklerinin Müftülük konusundaki zorlu mücadelesi 24 Şubat 1953’te meyvelerini vermiş Müftü’nün seçimle başa geçmesi kanunlaşmıştır. Kanuna göre, Müftü iki dereceli seçimle seçilecek, Müftü adayları 40 yaşını doldurmuş olacaktır. Müftülük için adaylığını koyanların İstanbul veya Ankara İlahiyat fakültelerinden veya El Ehzer üniversitelerinden mezun olmaları gerekmektedir.

Kanun yapılan itirazlara göre değiştirilerek 14 Mayıs 1953’te Resmi Gazete’de yayımlanmış ve yürürlüğe girmiştir. Kanunun ilk şekline şikayet edenlerden birisi de Necati Özkan’dır. Necati Özkan’a göre seçilecek Müftü Türk-Müslüman olmalı, ilahiyat mezunu olmalı ve bir seçimle iş başına gelmelidir. Ayrıca 40 yaşını doldurmayan Müftü adayları da gerekli eğitimi almışsa Müftü olabilmelidir. Müftü vazifesinde hür olmalıdır. Bu sebeple Vali tarafından tayin edilecek bir komisyon tarafından sorgulanması veya müftülükten çekilmeye zorlanması yanlıştır.

Müftülük Kanunu’nun yürürlüğe girmesinden sonra, o makama yaraşır aday arayışına girilmiştir. Türk İşleri Komisyonu’nda yapılan tartışmalardan sonra Kıbrıs’ta Müftülük yapabilecek ehliyetle birisi olmadığına karar verilmiştir.

Kıbrıs’taki farklı görüşlerdeki çevreler kendi müftü adaylarını bulmak için faaliyetlere başlarlar. İstiklâl gazetesi başyazarı Necati Özkan Türkiye’ye gidip Mahmut Kamil Toker’le görüşerek adaylığını koymaya razı eder. Kıbrıs Türk Kurumlar Federasyonu⁹⁶ Başkanı Faiz Kaymak da uygun bir Müftü adayı bulmak için Türkiye’ye gider. Birkaç girişimde bulunduktan sonra sonuç almadan Kıbrıs’a döner. Kıbrıs Türk Kurumlar Federasyonu, Evkaf’ın Türk

⁹⁵ Rauf R. Denktaş, *Koloni idaresinde Kıbrıs Türkleri*, İstanbul, s.94

⁹⁶ Kıbrıs Türk Kurumlar Federasyonu’na “İngiliz Döneminde Eğitim” konusunda yer verilmiştir.

oplumuna devri konusunda yardımcı olacağına inandığını, Atatürk ilkelerine bağlı ve aydın bir din adamı olarak gördüğü Mehmet Dana Efendi'yi müftü adayı olarak ilan eder. Evkaf taraftarları ise Kıbrıs'ta Topukçu Hoca diye anılan daha önce fetva emininin işlerini yapana bir adamı aday gösterir. Halil Sadrazam Topukçu Hoca için *"Günün birinde başına bir sarık takıp hoca olmuştur."*⁹⁷ der.

Mehmet Dana Efendi'nin, Türk işleri Komisyonu'nda Müftülükle ilgili yapılan tartışmalarda bulunduğu ve "Kıbrıs'ta Müftülük ehliyetine haiz bir aday yoktur." fikrine katıldığı halde 10 Haziran 1953'te adaylığını duyurması büyük eleştirilere sebep olmuştur.

Necati Özkan Mehmet Dana Efendi'ye karşı sonuna kadar Mahmut Kamil Toker'i desteklemiştir. Türk işleri Komisyonu'nun kadrolarında yer almamak Necati Özkan'ı üzmüştür. Gençliği arkasından sürüklediği (1930) seçim yılları geride kalmış toplumun lideri konumundaki yeni bir kadro başa geçmiştir. Hüseyin Mehmet Ateşin, Necati Özkan'ın içinde bulunduğu durumu kendince şöyle yorumlar:

*"Necati Beyi, zirvelerde halkın kendisine karşı sevgi ve ilgisine alıştıktan sonra saf dışı bırakılan siyaseten sivrilmiş kişinin halet-i ruhiyesini yaşamakta ve halkı tutumlara dayandırarak teklif ettiği siyasi tercihler kendisi açısından tutarlı addolunsa bile, sırf muhalefet için muhalefet yapan bir konuma itilmiş görünmektedir."*⁹⁸

Necati Özkan kendisine yapılanı haksızlık olarak gördüğü için gazetesinde komisyon başkanının kendisini dışlayıcı tutumunu eleştirir. Müftülük konusunda da Türk işleri Komisyonu'yla farklı düşünmektedir. Necati Özkan'a göre Müftülük Ortodoks Başpiskoposluğu gibi bağımsız bir kurum olmalı seçimde de Müslümanların söz hakkı olmalıdır.

1940'lı yılların sonunda Dr. Küçük'ün çevresinde toplanan kadronun dışına itildiği için muhalif bir parti kurmak ve gazete çıkarma gereğini hisseden Necati Özkan, karşıtları tarafından çok yıpratılmıştır. Rauf R. Denktaş'a göre bu duruma sebep Necati Özkan'ın kendisidir. Denktaş'ın bu konudaki düşüncesi şöyledir:

"Necati Özkan, sık sık Türkiye'ye gider, orada kendisini "Kıbrıs Mebusu" diye tanıtır, gazetelerle propagandasını yaptırır, geri, geldiğinde mitingler tertip ederdi. Bu mitinglere birkaç yüz kişi iştirak ederdi. Fakat bunlar Doktoru ve arkadaşlarını milli davayı bırakıp şahsi

⁹⁷ Halil Sadrazam, *Dr. Fazıl Küçük*, İstanbul, 1996, s.46

⁹⁸ Hüseyin Mehmet Ateşin, *Kıbrıs'ta İslami Kimlik Davası*, İstanbul, 1996, s.329

muhaliflerle uğraşmaya zorluyordu. Necati Özkan açıkça babadan bulduğu bütün malını Dr. Küçük'ü mahvetmek yolunda harcıyordu. Baba dostu olan ve 1931'lerde Evkafçılara karşı mücadeleye atılarak mebus seçilmiş olan Necati Özkan'ın niye Dr.Küçük' ün yanında olmadığını bir türlü anlayamıyordum. Herhalde bunun tek cevabı doğal liderlik kavgasından veya hırsından olacak.”⁹⁹

Her girişimde olduğu gibi Müftülük'le ilgili girişiminde de Dr.Fazıl Küçük'ü ve gazetesini karşısında bulan Necati Özkan, Müftülük makamına aday olacakların İlahiyat fakültelerinden mezun olmaları gerektiği görüşündedir. Bu sebeple de Mahmut Kamil Toker'i sonuna kadar destekler. Dr .Fazıl Küçük ise, Kıbrıs Türk toplumundan çıkan bir adayı destekleme taraftarıdır, görüşünü şöyle ifade eder:

“Parolamız şudur: Bilmediğimiz, tanımadığımız kara kuvvet elinde oyuncak olacak şahısları başımıza kat'iyen getirmeyeceğiz. Biz, ancak cemaat davalarını yakından bilen ve takip eden, kendi aramızdan kimseleri o mevkiye getirmek istiyoruz ve bunun için de sonuna kadar mücadele edeceğiz...”¹⁰⁰

Türkiyeli gazeteci İffet Halim Oruz, Müftülük seçimlerinin gündemde olduğu günlerde tesadüfen Kıbrıs'a gelmiş ve Mahmut Kamil Toker'le ilgili düşüncelerini şu sözlerle dile getirmiştir.

“...İşte bu defa Kıbrıs Türk cemaatine müftülük yapmak üzere burada adaylığını öğrendiğim Mahmut Kamil isimli zat, Türk vatanının parçalanmasına hizmet edici bir cemiyet içinde çalışan kimselerden biridir. Nasıl oluyor da şimdi bu isim, masum Türk cemaatine, Atatürk inkılaplarının aşığı ve türlü meziyetlere sahip bir şahıs olarak tanıtılıyor bilmem.”¹⁰¹

Necati Özkan, İffet Halim Oruz'un Halkın Sesi'nde yayınlanan Müftü adayı Urfalı Mahmut Kamil Toker'le ilgili yazısına cevap vermekte gecikmez. İstiklâl gazetesinde bu konuyla ilgili şunları yazar.

“Eğer Mahmut Kamil Efendi Türk vatanının parçalanmasına hizmet edici bir cemiyet içinde çalışan kimselerden biri...! ise ne diye Türkiye Cumhuriyeti Diyanet İşleri Reisliği, kendisini vazifekar kılarak İstanbul'un en muazzam camilerinde vaaz-ü nasihat etmesine müsaade ediyor? Bu hususta ne diye gençliği tenvir ve ikaz etmediniz? Eğer bu gibi mazisi olanlara devlet

⁹⁹ Rauf R. Denктаş, *Koloni idaresinde Kıbrıs Türkleri*, İstanbul, s. 83-84

¹⁰⁰ *Halkın Sesi* gazetesi, 11.06.1953, Sayı: 3203 s.1

¹⁰¹ *Halkın Sesi* gazetesi, 13.6.1953, Sayı:3205 s. 1

resmi hizmet verir ve gençler onu omuzlarında taşırsa, bunu önlemek için ne diye Türkiye'de mücadeleye atılmadınız? Yoksa milli hassasiyet ve mazinin değer hükümleri, kanaatinizce Kıbrıs için mi mevzubahistir?"¹⁰²)

Necati Özkan, Mehmet Dana Efendi'nin adaylığına karşı olmasının sebebini de İstiklâl gazetesinden okuyucularına duyurmuştur. Şöyle ki :

"Vaktiyle Kıbrıs'ta mevcut medreselerde ancak iptidai dini tahsil verilmekte idi. Bu medreselerde tahsil görenler müftü olabilmek için Türkiye'ye, Mısır'a gitmekte idi. Şimdiye kadar Kıbrıs medreselerinde tahsil görmekle müftü olmuş hiçbir şahıs yoktur."¹⁰³

Halkın Sesi gazetesi sahibi ve başyazarı Dr. Fazıl Küçük ile İstiklâl gazetesi sahibi ve başyazarı Necati Özkan Müftü adayları konusunda anlaşamamışlardır. Kıbrıs Valisi konuyu çözümlmek üzere üç kıdemli Türk yargıcını (M. Zeka, Vedat Derviş ve Ekrem Kemal) görevlendirir. Yapılan incelemeler sonucu Dana Efendi'nin ve Mahmut Toker'in adaylığını onaylamış, seçim takvimi başlamıştır.

İstiklâl gazetesi Mahmut Kamil Toker'i desteklerken Kıbrıs Türk Kurumları Federasyonu ve Halkın Sesi gazetesi Mehmet Dana Efendi'nin propagandasını yapmaktadır. Dana Efendi taraftarları Mahmut Toker aleyhine karalayıcı bir kampanya sürdürmüşler ve Mahmut Toker'in adaylığını çekmesinde başarılı olmuşlardır. Necati Özkan bu durumu şöyle anlatır :

"Namzetlerden Mehmet Dana en ücra köylere kadar seyahat ederek seçim kampanyasında bulunmak fırsatına malik olduğu halde diğer namzet Mahmut Kamil Toker, bu fırsattan mahrum edilmiştir. Bu zata Türkiye makamları tarafından pasaport verilmemiş ve böylelikle onun Kıbrıs'a gelerek Mehmet Dana'nın seçim kampanyasına müvazi bir kampanyaya girişmesi imkansızlaşmıştır. Bu da yetmiyormuş gibi müntehipler seçim tarihi olan 13 Aralık 1953 tarihine bir hafta kala M.K. Toker'e Kıbrıs Müftü namzetliğinden Mehmet Dana lehine feragatta bulunması hususunda tazyikte bulunmuş ve bir zoraki feragatname dahi bu memleketteki partizanların Türkiye'deki ajanları tarafından temin edilmiştir."¹⁰⁴

Mahmut K. Toker'in (seçime kısa bir süre kala) adaylıktan çekilme isteği İngiliz hükümeti tarafından kabul edilmez. Mehmet Dana Efendi'yle birlikte seçime girmek zorunda kalan Mahmut Kamil Toker seçimi kaybeder. Necati Özkan seçimin demokratik bir ortamda yapılmadığı görüşündedir. Bu konudaki görüşünü şu sözlerle ortaya koyar:

¹⁰² İstiklâl gazetesi, 16.06.1953, s. 1

¹⁰³ İstiklâl gazetesi, 20.06.1953, s. 1

¹⁰⁴ İstiklâl gazetesi 05.01.1954, s. 1

"...13 Aralık 1953'te yapılan müftü seçimi...muhterem Kamil Toker için yaratılan gayri müsait ahval tahtinde cereyan etmiştir ki seçimin hakiki manasını takdir edenler böyle bir seçimin manasız ve mantıksız olduğunu teslim etmekte asla tereddüt etmezler. Bu seçim tıpkı savaşa hazırlanmış iki kişiden birini silahlandırmak, diğerini ise silahtan tecrit ederek savaşa davet etmeye benzer. Ve bu ahval tahtinde rakibini mağlup eden tarafın sevinci de gafil ve saf insanların sevinmesine benzer."¹⁰⁵

Geniş propaganda olanağıyla seçime giren Dana Efendi seçimi rahatlıkla kazanmış ve müftü koltuğuna oturmuştur. Ancak Necati Özkan'ın içi hiçbir zaman rahat etmemiştir. Bunu şu sözleriyle ortaya koyar:

"Kıbrıs Türk cemaatine âdilâne bir seçim yoluyla bir din reisi temin etmek hususunda hazırlanmış olan Müftü Kanunu'nun hükümleri hedefine ulaşamamış ve demokratik bir müftü seçimi maalesef yapılamamıştır..."¹⁰⁶

¹⁰⁵ *İstiklâl gazetesi*, 18.12.1953, s.1

¹⁰⁶ *İstiklâl gazetesi*, 05.01.1954, s.1

NECATİ ÖZKAN'IN TOPLUMSAL YAŞAYIŞLA İLGİLİ DÜŞÜNCELERİ

Kıbrıs Türkünü güçlü bir konumda görmeyi kendine hedef edinen Necati Özkan toplumu ilgilendiren her konuya el atmış, sorun olarak gördüğü konulara gazetesinde yer vermiş ve çözüm yolları önermiştir. Bu sayede Türk halkını cesaretlendirmeyi başarmış, mücadele gücü kazanmıştır. Kıbrıs Türk toplumunun bugünkü durumuna gelmesinde katkılarını küçümseyemeyeceğimiz Necati Özkan'ın toplumsal yaşayışla ilgili görüşlerini şu başlıklar altında ele almak mümkündür.

A- Hükûmet Dairelerindeki Türk Memurların Durumuyla İlgili Düşünceleri

İngiliz hükûmeti devlet dairelerinde bulundurduğu memurların adadaki Türklerin ve Rumların nüfusuyla orantılı olmasına özen gösteriyordu. Bu oran dörtte bir Türk, dörtte üç Rum şeklinde düzenlenmişti. Zaman içinde yüksek mevkilere Rumlar getirilmeye başlanmış, Türklerin şikayetleri dikkate alınmamış ve Rumlar da bu durumdan pek memnun olmuşlardır. Hal böyleyken Kıbrıslı Türklerden Bay Necati Münir, Solicitor General (Başsavcı) tayin edilmiştir. Bu durumdan rahatsız olan Rumlar gazetelerinde, hükûmet dairelerinde Türklerin ¼ oranında bulunması gerektiğini tekrar gündeme getirmişlerdir. Halbuki aynı Rumlar birçok dairede Türk memurunun azlığı ve hatta yokluğu konusuna hiç değinmemektedir. Bu duruma karşı Necati Özkan'ın cevabı şöyledir :

*"Bütün hükûmet dairelerine nüfus nispetine göre ve hakkaniyet üzerine memur tayin edilmesine samimiyetle taraftarız. Nitekim gazetemiz her fırsatta bu hususu belirten neşriyatta bulunmaktadır. Fakat bizlere çuvaldız batırmak isteyen Rum vatandaşlarımıza iğne batırılınca bu kadar patırtı ve yaygara koparmalarını fazla görmekteyiz. Binaenaleyh hükûmetin Bay Necati Münir'i Solicitor-General tayin etmesini çok isabetli bulur ve bu hususta Rumların kopardığı haksız yaygaraları hırs ve samimiyetsizlik eseri sayarız."*¹⁰⁷

Necati Münir Bey'in Solicitor General olması istisnai bir durum olarak kalmıştır. Hükûmet dairelerinde, yüksek mevkilerde yine Rumlar bulunmaktadır. Kıbrıs Türkü gittiği dairede isteklerini anlatabileceği, işlerini kolaylaştırabilecek Türk memur olmasını istemektedir. Dairelerdeki Türkler daha çok odacı, mübaşir, gardiyan ve polis olarak çalıştırılmaktadır. Hatta bazı dairelerde Türk memur yok denecek kadar azdır. Türk toplumunun dilini bilmeyen, sosyal durumunu anlamayan bir Rum memurdan ilgi ve kolaylık beklemesi olanaksızdır.

¹⁰⁷ *İstiklâl gazetesi*, 9 Ekim 1952, s.1

Necati Özkan'a göre yapılacak en iyi iş şudur :

*"Hükûmet dairelerinde yüksek mevki işgal eden Rum memurların yanında Türk muavinler veya yüksek Türk amirler yanında Rum muavinler bulundurmak suretiyle hem işler kolaylaştıracak ve hem de iki unsurun tatmin edilmesi mümkün olacaktır. Bu hal ise hem hükûmet otoritesini, hem Kıbrıs Türk cemaatini ve hem de Rum vatandaşlarımızı tatmin edecek bir vaziyet olsa gerektir."*¹⁰⁸

Hükûmet dairelerinde her ne kadar Türklerin dörtte bir oranında bulunması gerekiyorsa da zaman zaman bu oran Rumların lehine değişiklik göstermiştir. Bu değişiklik Türk hakim kadrolarında da yaşanmıştır. Kıbrıs'ta altı kaza merkezinde bulunan Türk hakim kadrolarına zaman içinde Rum hakimler alınmıştır. Necati Özkan diğer memurlar da olduğu gibi Türk hakimlerin yerine Rum hakimlerin alınmasına da içerler. Bu durumu şu sözlerinden anlıyoruz.

"Birçok dairelerde yüksek Türk memurlarının bulunmaması ve tekaüde çıkan birçok Türk memurların yerine Rumların geçirilmesi ile Türk cemaatinin yediği darbelerden bütün cemaat ve Türk gazeteleri daima acı acı şikayet etmekte ve bu cihetin düzeltilmesini beklemekte idi. Vaziyetin salaha doğru gitmesi beklenirken şimdi aynı darbe adli sahada da indirilmekte Kıbrıs Türk cemaatinin sükutu hayali bir kat daha artmış bulunmaktadır."

*Kıbrıs hükûmeti Rum çoğunluğunu memnun etmek için bu harekette bulunuyorsa Türk azınlığının haklarının gözetilmesi icap ettiğini de teslim etmeli ve Türk mevkilerine Rumları tayin etmekle bir tarafı memnun etmek isterken diğer tarafı gücendirmek doğru değildir. Hele bir tarafı memnun etmek için diğer tarafın hizmetlerini ve haklarını feda etmek cihetine gitmek hak ve adalet prensipleri ile kabili telif değildir."*¹⁰⁹

Necati Özkan Türk toplumuna yapılan haksızlıkların giderilmesi için gazetesinden İngiliz hükûmetine bir mesaj vererek, beklentilerini belirtir. Beklentilerle beraber Kıbrıs Türkünün özellikleri de anlatılan bölüm şöyledir:

"Kıbrıs Türkleri hükûmetin en sadık ve en muti tabası olmakla müftehirdir. Kıbrıs Türkleri mensup oldukları hükûmete saygı ve bağlılık göstermeyi vakar ve ağır başlılıklarının iktizası saymaktadırlar. Eğer Kıbrıs Türkleri diğer unsurlar kadar sokulganlık göstermiyorsa bunun sebebini ruhlarında ve ağırbaşlılıklarında aramalıdır. Aynı zamanda Türkler sükûneti sevmektedirler. Ikide bir yaygara koparmak ve böylece mevki kapmak sevdasını beslemezler. Binaenaleyh bu hal iyice takdir edilmeli ve Türklere gereken mevki mesuliyetlerin verilmesi

¹⁰⁸ *İstiklâl gazetesi*, 9 Temmuz 1953, s.1

¹⁰⁹ *İstiklâl gazetesi*, 4 Şubat 1953, s.1

*cihetine gidilmelidir. Eğer İngiliz daire reisleri bir tetkikat ve istatistiğe dayanan incelemeleri yaparlarsa Türk memurlarını artırmak ve icap eden makamlara Türk tayini cihetine gitmek hususunda geç kalmayacaklardır. Böylece hem Türk ashabı-müracaatın işleri daha kolay, daha çabuk, daha iyi görülecek hem de birçok tahsilli Türk gençleri vazife bularak istikballerini temin etmeye ve ailelerini geçindirme fırsatına sahip olacaklardır. Bu önemli meselemizin ilgili makamlar tarafından etraflıca tetkik edilerek yakın bir atide faaliyete geçirileceğini ümit ve temenni etmekteyiz.*¹¹⁰

B- Yeni Trafik Nizamnamesi ile İlgili Düşünceleri

İngiliz hükûmetinin şehir trafiğini düzenlemek amacıyla koyduğu kurallara uymak oldukça zordur. Şehir halkına (Lefkoşa) kolaylık getirmedeği gibi yeni sıkıntıları da beraberinde getirmektedir. Özellikle bisiklet sürücüleri ve bebek arabası kullanacak anneler bir yerden bir yere ulaşabilmek için uzun mesafeler kat etmek veya bisikletten vazgeçmek zorunda kalacaklardır.

Yeni trafik nizamnamesine (Şubat 1952'de çıkarılan) göre; bisikletlerin tek yolda yaya olarak sürülmesi, iki şahsın yan yana bisiklet sürmesi, sürücülerin bisikletlerini kaldırımlarda veya duvarlar üzerinde on dakikadan fazla durdurması yasaktır.

Yeni nizamname, yol müsait olsa bile iki şahsın yan yana bisiklet sürmesini yasaklar. Yine yeni nizamnameye göre, bisikletli bir şahsın herhangi bir yerde işi on dakikadan fazla süreceksa sorun yaşayacaktır. Ya bisikletine binerek işini bırakıp gidecek ya da bisikletine binip bir tur attıktan sonra bisikletini aynı yere bırakacaktır. Necati Özkan'a göre bu uyulması zor bir kuraldır.

Necati Özkan her bisikletin arkasına kırmızı bir reflektör takılmasını emreden yasayı da gereksiz bulur. Çünkü, bisikletin arkasından gelen motorlu taşıt (otomobil) bisikleti aydınlatacağı için reflektöre gerek yoktur.

Yeni trafik nizamnamesi maddelerinden biri de taksi şoförlerinin asla taksilerinden ayrılmamasıdır. Necati Özkan bu maddeyi fazla taciz edici bulmaktadır. Bu duruma göre işi olmayan şoförler saatlerce otomobil içerisinde bekleyerek sıkıntı yaşayacaklardır.

Sonuç olarak, yeni trafik nizamnamesi Lefkoşa'ya uygun değildir. Çünkü; Lefkoşa'nın hem geniş yaya kaldırımları vardır hem de trafik azdır.

¹¹⁰ *İstiklâl gazetesi*, 5 Ocak 1953, s.1

C- 3 Nisan 1952' de Yapılan Şoförlerin Greviyle İlgili Düşünceleri

Kıbrıs'ta 3 Nisan 1952' de şoförler ilk kez grev yapmıştır. Bu grevde şoförler cemiyetinin istekleri şunlardır.

- a) Otomobil seferi için alınan paranın kaldırılması.
- b) Benzin alınan verginin azaltılması.
- c) Yolcu otomobillerinin damları üstünde eşya taşıma yasağının kaldırılması.
- d) Otomobil ithalinin kontrol edilmesi.”¹¹¹

Kıbrıs halkının taşıt aracı otomobillerdir. O sebeple otomobille yapılan taşımacılığın ucuzlatılmasıyla ada halkı dilediği yere kolayca gidebilecektir. Necati Özkan'ın bu konudaki görüşü şöyledir.

*“Kıbrıs'ın belli başlı taşıt vasıtası otomobiller olduğuna şüphe yoktur. O halde adanın nakliyat işlerinde otomobiller en mühim rolü oynamaktadır. Eğer otomobille yapılan nakliyatın ucuzlatılması icap eden şartlar mümkün mertebe yerine getirilecek olursa hem ada halkı dilediği yere kolayca gidebilecek hem de eşya nakliyatı daha ucuz yapılacak, memleketin ticari ve iktisadi faaliyeti artacaktır. Bu hususta göze batan ilk nokta benzin fiyatlarının ucuzlatılmasıdır. Bunun için de gümrük resminin tekrar gözden geçirilmesi icap etmektedir.”*¹¹²

D- Türkiye’de ve Yunanistan’da Tıp Tahsili Gören Hekimlerin Durumları ile İlgili Düşünceleri

Türkiye’de ve Yunanistan’da tıp tahsili olarak mezun olarak mezun olan tıp doktorlarının Kıbrıs’ta çalışmalarına yasal engel vardır. Kıbrıs’ta hekimlik yapabilmek için İngiliz vatandaşı olmak şarttır. Halbuki Türkiye’de tıp tahsili yapan Kıbrıslı Türkler tıp eğitimini ücretsiz yapabilmek için Türkiye vatandaşı olmuşlar ve böylece de adaya dönme şanslarını kaybetmişlerdir. İngiltere’de eğitim pahalı olduğundan pek tercih edilmiyordu.

Kıbrıs'ın bazı kasabalarında ve Türklerin yoğun olarak yaşadığı semtlerde Türk doktoru yoktur. Durum böyleyken, Kıbrıslı doktorların adaya gelmesine engel kanunların bulunması son derece rahatsız edicidir. Necati Özkan bu konuda şunları söyler:

‘Kıbrıs'ın birtakım sıhhat bölgelerine ayrılması ve buralara ayrı ayrı doktorlar tayin edilerek Kıbrıs toplumunun sıhhatini garanti altına alacak sosyal bir teşekkülün meydana getirilmesi icap

6).

ederken ve bunun için de birçok Kıbrıslı doktorlara ihtiyaç hissedilmesi mevzuu bahis iken Türk

¹¹¹ *İstiklâl gazetesi*, 5 Nisan 1952, s.1

¹¹² *İstiklâl gazetesi*, 5 Nisan 1952, s.1

veya Yunan tabası olmuş Kıbrıslı doktorların icra-yı tababet etmesini men edecek bir tasarı asla uygun olmaz.”¹¹³

E- Türk Mezarlığının Bisiklet Alanı Yapılmasıyla İlgili Düşünceleri

Lefkoşa Ayasofya Camii etrafındaki aziz Türk ölülerin mezarlıkları kaldırılmış ve mezarlıkların etrafı demir parmaklıklarla çevrilerek koruma altına alınmıştır. Önceleri mezarlıklara çiçekler ekilmiş gereken ilgi gösterilmiştir. Zaman içinde bakımsız kalan mezarlıklardan birine Evkaf Dairesi, Lefkoşa Belediyesi’ nin kil dökerek bisiklet alanı yapmasına izin vermiştir. Necati Özkan şu sözleriyle Evkaf Dairesi’nin geri adım atmasını ister.

“...Bu çok hatalı karara bir türlü akıl erdiremedik. Evkaf Dairesi aziz Türk ölülerinin topraklarının ayaklar altında çiğnenmesine nasıl müsaade edebilir? Bu çok hatalı hareketin hemen durdurulmasını dileriz! Türk ölülerin mukaddes topraklarının bu hale gelmesine hiçbir Türk ve Müslüman müsaade edemez! Evkaf idaresinden hemen faaliyet bekleriz.”¹¹⁴

F- Gayr i Ahlâkî Hallerle İlgili Düşünceleri

Lefkoşa’nın birçok mahallesinde, özellikle de Türk mahallelerinde umumhane kadınları yaşamaktadır. Ailelerin yaşadığı bu semtlerde umumhanelerin bulunması temiz aileler ve kızları için tehlike oluşturmaktadır. Necati Özkan Lefkoşa Polis İdaresinin de, Mağusa Polis Müfettişi Mr. Birch gibi umumhaneleri kapatarak sanıklarının adalete teslim etmelerini ister. Necati Özkan’a göre umumhane kadınları adalete teslim edilmediği takdirde, umumhanelerin kapatılması pek bir anlam ifade etmez. Bu konudaki düşünceleri şöyledir:

“...Kanun, gayri ahlaki halleri ve umumhanede vücut satmasını şiddetle men etmektedir. Fakat eğer kanun bu menedişi sanıkları, yakalayıp mahkemeye vermek hususunda gereken polis faaliyeti takip etmezse netice bir hiç olur ve meydana boş bulan birçok ahlak düşkünleri serbestçe gayri ahlaki faaliyetlerine devam edebilirler. Binaenaleyh bu çirkin hallere son vermek ve Lefkoşa’yı ahlaksız kadınların iğrenç hallerinden kurtarmak için polis otoritesine çok mühim vazife ve mesuliyet düşmektedir.”¹¹⁵

Lefkoşa’nın ahlaklı insanların yaşayabileceği temiz bir şehir haline gelmesi Necati Özkan’ın en büyük arzularından biridir.

¹¹³ İstiklâl gazetesi, 12 Nisan 1952, s. 1

¹¹⁴ İstiklâl gazetesi, 29 Şubat 1952, s. 1

¹¹⁵ İstiklâl gazetesi, 8 Ekim 1952, s. 1

G- Türkiye'deki Bankaların Kıbrıs'ta Şubelerinin Açılmasıyla İlgili Düşünceleri

Türkiye bankalarının Kıbrıs'ta şube açmaları Necati Özkan'a göre Türkiye'nin Kıbrıs Türküne yardım ve himaye elini uzatmasıdır. Bu sayede iktisadi, mali ve ticari yönden gelişebilecek olan Kıbrıs Türkleri ecnebilere karşı durabilecektir. Kıbrıs'ın Yunanistan'a ilhakı konusu Birleşmiş Milletlerin gündemine girerse, Kıbrıs'taki Yunan sermayesi ve menfaatlerine karşı Türkiye hak iddia edebilecektir. Bütün bu olumlu taraflarına rağmen Türkiye bankalarının Kıbrıs'ta şube açmasına karşı olanlar vardır. Bunlar tamamıyla kişisel çıkarlarını düşünerek hareket etmektedirler. Necati Özkan söz konusu kişileri sert bir şekilde eleştirir:

"Kıbrıs Rumlarının göz kamaştırıcı imar ve faaliyetleri karşısında gün geçtikçe zayıflayan ve ezilen Türk cemaatinin imdadına koşacak olan Türkiye bankalarının Kıbrıs'a şube açmasını önlemeye ve neticede Kıbrıs Türk cemaatinin cesedi üzerine basarak şahsi menfaat ve hırslarını tatmin edecek olan bu kimselerin Türklük ile beraber insanlık duygularına da şüphe ile bakmak icap etmektedir.

*Türkiye bankalarının Kıbrıs'ta şube açmalarını istememek ve bu suretle Kıbrıs Türkünün mahvına sebebiyet vermek, Rum amâline hizmet demektir ve Kıbrıs'ın Yunanistan'a ilhakına yardım etmek faciasından başka bir şey değildir."*¹¹⁶

H- Hayat Pahalılığı ile İlgili Düşünceleri

Kıbrıs'ta İkinci Dünya Savaşı sırasında başlayan pahalılık savaşın bitmesine ve üzerinden on yıl geçmesine rağmen hâlâ devam etmektedir. Savaş yıllarının pahalılığı devam ettiği halde eski kazanç ve para bolluğundan eser yoktur. Halkın sıkıntısını giderme, hayat pahalılığını kontrol etme görevi hükümete düşmektedir. Necati Özkan hayat pahalılığının insanlara zarar vermesinden korkmaktadır. Bunu şu sözleriyle ifade eder:

*"İhtiyaç ve pahalılık halkın ruhuna pek fena tesir yapabilir. Bu fena tesirden ruhları kurtarmak ve halkı ucuzluk ve bolluğa kavuşturmak için hayat pahalılığını önlemek en başta gelen ve en hayırlı olan faaliyetlerden biridir. Bunu da hükümetten beklemekteyiz."*¹¹⁷

¹¹⁶ İstiklâl gazetesi, 31 Ocak 1952, s.1

¹¹⁷ İstiklâl gazetesi, 6 Şubat 1953, s.1

NECATİ ÖZKAN'IN

İSTİKLÂL GAZETESİNDE YAYINLANAN YAZILARI

Türk Memurları Artırılmaz mı?

06 Mayıs 1952 s. 1

Bazı hükümet dairelerinde Türk memurları hiç denecek derecede azdır. Bu dairelere baş vuran Türk ashabı-müracaatın işlerinin zamanında ve layıkıyla halledilebilmesi için kafi miktar Türk memur bulundurulması lazımdır. Aksi takdirde cemaatımız daima mağdur durumda kalacaktır. Aynı zamanda bazı dairelerde yüksek Türk memur mevcut değildir. Bu gibi dairelerde Türklere ait işlerin özel şekilde tezekkür edilerek halledilebilmesi hayli müşkül ve belki de imkansız olmaktadır. Birçok yüksek memuriyetlerin Rum vatandaşlarımız tarafından işgal edilmesiyle Türkler mağdur edilmektedir. Binaenaleyh başkatip veya mukayyitleri Rum olan dairelere Türk muavin tayin edilmesi veya başkatibi Türk olan dairelerde Rum muavini bulundurulması en adilane ve en uygun bir hareket olacağı kanaatindeyiz.

Hükümet dairelerine memur tayin edilirken Rumluk veya Türklük düşünülmez ve sadece Kıbrıslılık düşünülür denebilir. Fakat dairelerle ilgili işlerin daha ziyade Rum ve Türklere ait olduğu ve sadece Kıbrıslılık ile işlerin halledilemeyeceği meydandadır.

Birçok dairelerde Türk memurların azlığı veya bazı dairelerde Türk memurun yetersizliği iddia edilirken genel istatistikler çıkararak yekûn memur sayısı nüfus nispetine uygundur demek değildir. Hele nispeten sayısı çok olan gardiyan odacı, polis gibi hükümet mensubunu ortaya atarak Türklerde nüfusa nispeten kâfi memur vardır iddiasını ileri sürmek hiç de durumu ıslaha fayda verici bir tez şekillendirmez.

Kıbrıs Türkleri hükümetin en sadık ve en muti tabası olmakla müftehirdir. Kıbrıs Türkleri mensup oldukları hükümete saygı ve bağlılık göstermeyi vakar ve ağır başlılıklarının iktizası saymaktadırlar. Eğer Kıbrıs Türkleri diğer unsurlar kadar sokulganlık göstermiyorsa bunun sebebini ruhlarında ve ağırbaşlılıklarında aramalıdır. Aynı zamanda Türkler sükuneti sevmektedirler. İkide bir yaygara koparmak ve böylece mevki kapmak sevdasını beslemezler, Binaenaleyh bu hal iyice takdir edilmeli ve Türklere gereken mevki mesuliyetlerin verilmesi cihetine gidilmelidir. Eğer İngiliz daire reisleri Türk memurlarının azlığı meselesin göz önüne alarak etraflı bir tetkikat ve istatistiğe dayanan incelemeleri yaparlarsa Türk memurlarını artırmak ve icap eden makamlara Türk tayini cihetine gitmek hususunda geç kalmayacaklardır. Böylece hem Türk ashabı-müracaatın işleri daha kolay, daha çabuk daha iyi görülecek hem de birçok tahsilli Türk gençleri vazife bularak istikballerin temin etmeye ve ailelerini geçindirme fırsatına sahip olacaklardır. Bu önemli cemaat meselemizin ilgili makamlar tarafından etraflıca tetkik edilerek yakın bir âtide faaliyete geçileceğini ümit ve temenni etmekteyiz.

Lise Öğretmenlerinin Durumu

22 Ocak 1952, s.1

Kıbrıs Türk Lisesinde öğretmenlik yapan fedakar ve cefakar öğretmenlerimizin aldıkları maaş hiç de tatmin edici değildir. İşin daha feci tarafı tekaüdiyeleri de yoktur. Üniversite veya yüksek tahsil gördükten sonra öğretmenlik mesleğine intisap eden bu talihsiz zümre güya yüksek tahsil görmek ve Kıbrıs'ta Lise öğretmeni olmakla bir kabahat işlemiş gibi mağdur edilmektedir.

Kıbrıs Türk Lisesi'nde öğretmenlik eden Kıbrıslı öğretmenlerin durumu çok acıdır diye biliriz. Onları ancak ilkokul öğretmenleri kadar maaş almaktadır. Senelik maaş zamları ise daha azdır. Bilhassa tekaüdiyeye tabi olmamaları çok acıklıdır. Senelerce memleket Maarifine hizmet ettikten ve vatan evlatlarını yetiştirmek için bütün ömürlerini tükettikten sonra ihtiyarlık çağında açlık ve sefaletle baş başa terk edilmeye mahkumdurlar.

Kıbrıs Türk Lisesinde öğretmenlik eden muvazzaf muallimlerin durumunu etraflıca incelemek ve bu acıklı Maarif davasını halletme çarelerini araştırmak en mühim cemaat ve Maarif işlerinden biri olmalıdır. En ağır ve en önemli bir vazife ifa eden Lise öğretmenlerini üsareleri alındıktan sonra limon posası gibi bir tarafa atmak yirminci yüzyıl insanlık ve adalet prensiplerine hiç de uymasa gerektir.

Kıbrıs Türk Lisesi öğretmenlerinin acıklı durumu bu memlekette bir tali tedrisat davasının mevcudiyetini ve bu en önemli Maarif davasının uygun bir şekilde halledilmesi icap ettiğini meydana çıkarmaktadır. Hükümet ilk tahsil davasını ele alarak halletmiş ve bugün ilkokul mesleğini cazip ve emin bir hale getirmiştir. Tâli tahsilin ilk tahsilden daha az lüzumlu ve önemli olduğu asla ileri sürülemez. Binaenaleyh hükümetin karşısında muazzam bir tâli tedrisat davası vardır. Hükümet tarafından mali yardım gören tali okullardaki öğretmenlerin layık oldukları hayatı yaşayabilmeleri için gereken maaşı almaları, terfi ve tefirleri temin edilmelidir. Aynı zamanda ihtiyarlık hayatları da taht-ı temine alınmalıdır. Bu gün dünyanın birçok yerlerinde işçilerin ve çalışan bütün fertlerin hayat ve istikballeri emniyet altına alınmaktayken Lise öğretmenlerimizin hayat ve istikballerinin , gelişi güzel kararlarla kader ve lakaydiye terk edilmesi asla doğru değildir.

Kıbrıs Türk Lisesi ile tali okullarda çalışan Türkiyeli öğretmenlerin Kıbrıs'ta aldıkları maaşın asla kâfi gelmediğini belirterek açlık içerisinde çalışılamayacağı yayınlanmaktadır. Türkiye'den gelen öğretmenler Türkiye'den tam maaş aldıkları gibi, bareme göre terfilerini de almakta ve ayrıca tekaüdiyeye de tabi bulunmaktadırlar. Bu emin vaziyetlerine rağmen buradaki geçinme şartları feci olursa, aynı şartlar altında çalışan terfileri, istikballeri ve tekaüdiyeleri olmayan Kıbrıslı Lise ve tali okul öğretmenlerinin durumunu ifade etmek kullanılabilir. Lise ve ortaokul

öğretmenlerinin durumu iyileştirmek için etraflı tahkikat ve ciddi faaliyet lazımdır. Bu meseleyi hayırlı bir şekilde halledebilmek için ilgili makamlarla hükümet vaziyeti benimsemesi ve bu memlekette halledilmesi gereken bir tâli tedrisat davasının mevcudiyetini kabul ederek faaliyet ve fiiliyata geçilmesi lâzımdır.

Aziz Ölülerimizin Toprakları mı Çiğnenecek

29 Şubat 1952, s.1

Lefkoşa Ayasofya Camii etrafında bir çok aziz Türk ölüleri bulunmaktaydı. Evkaf idaresinin 1930 yılında Lefkoşa belediyesiyle yaptığı bir anlaşmaya göre bu mezarlar cami etrafından kaldırılmış ve mezarlıkların etrafı demir parmaklıklarla çevrilmişti. Başlangıçta bu yerlere çiçek ekilmeğe ve bu toprakların kutsallığına yakışan alaka göstermeye başlamış, fakat sonradan metruk bir halde bırakılmıştı. Bu hal oradan geçen her Türkü üzmemekte idi. Mamafî etraftaki demir parmaklıklar bu mukaddes toprakların ayaklar altında çiğnenmesine mani idi.

Bugün yazıhanemize bir çok vatandaşlar gelerek acı şikayetler yapmağa ve teessürlerini bildirmeye başlamışlardır. Haber aldığımızı göre Evkaf Dairesi bu mezarlıklardan birine Lefkoşa Belediyesinin havara döktürüp tesviye-yi turap yapmasına ve halkın bisiklet mahalli olmasına da müsaade etmiş ve işe de başlanmıştır. Bu çok hatalı karara bir türlü akıl erdiremedik. Evkaf Dairesi aziz Türk ölülerinin topraklarının ayaklar altında çiğnenmesine nasıl müsaade edebilir. Bu çok hatalı hareketin hemen durdurulmasını dileriz! Türk ölülerinin mukaddes topraklarının bu hale getirilmesine hiçbir Türk ve Müslüman müsaade edemez! Evkaf İdaresinden hemen faaliyet bekleriz.

Yeni Trafik Nizamları Dolayısıyla

01 Mart 1952, s.1

Bugünden itibaren yürürlüğe giren yeni trafik nizamlarında kabiliyet-i tatbikiyesi olmayan ve şehir halkına zorluklar çıkaracak olan maddeler bulunduğuna kâni bulunmaktayız. Yeni trafik nizamları bisiklet sürücüleri, hatta bebek arabası kullanacak anneleri bile taciz edici maddeler ihtiva etmekte ve bu maddelerin yol kazalarına veya taşıt kolaylıklarına pek yararlı olmayacağı da tahmin edilmektedir.

Bisikletlerin tek yolda yaya olarak sürülmesinin men edilmesi Lefkoşa halkının büyük bir çoğunluğunun sıkıntılı bir hal karşısında kalmasına sebep olacaktır. Bir mağaza veya evden diğer bir yere giderken kısa bir tek yolu yaya ve bisikleti tekerleyerek geçemem sebebiyle uzun mesafeler kat etmek; veya bisikletten faydalanmamaktan vazgeçmek icap edecektir. Halbuki Lefkoşa halkının büyük bir çoğunluğu bisikleti hem taşıt vasıtası hem de işlerini süratle ve kolaylıkla görebilmek amacı olarak kullanmaktadır. Bu durum karşısında ise Lefkoşa'da bisiklet kullanmak sıkısı veya kullanılması müşkül bir hala gelecektir. Bu ise Şehir halkının üzüntüsünü artıran sebep olacaktır.

Yeni trafik nizamnamesinin iki şahsın yan yana bisiklet sürmesini men etmesi de anlaşılmayacak noktalardan birisidir. Lefkoşa'daki trafik çok yerlerde ve çok yere buna pekala müsait olabilir. Trafik vaziyeti buna müsait olduğu zaman bir babanın çocuğu ile bir arkadaşın diğeri ile yan yana gitmesine hiçbir mahsur düşünülemez. Eğer üç veya daha ziyade bisikletli bir arada sürerek yolu kapamak mahsuru düşünülse ve bunu men eden madde konsa idi daha münasip olacağı hatıra gelebilir.

Çocuk arabaları ile çarşıya veya gezmeye gidecek anne ve aileler için de yeni trafik nizamnamesi büyük zorluklar ihdas etmektedir. Çocuk arabası süren bir anne tek yolda gidemez. Böylece çocuk arabası sürenler kısa bir yoldan varacağı menzile ulaşabilmek için sırasında uzun mesafeler kesmeye mecbur kalacaklar; böylece Lefkoşa dahilinde çocuk arabası ile çarşıya veya gezmeye gitmek en büyük sıkıntılara sebep olacaktır.

Yeni trafik nizamnamesine göre bisikletleri kaldırımlar veya yol duvarları üzerinde on dakikadan fazla bırakılmamasında trafik bir fayda göremiyor, yolları tıkamamak ve trafiğe mani olmamak şartıyla bisikletlerin on dakikadan fazla durdurulmamasının hiçbir mahsuru olmaz kanaatindeyiz. Bir şahsın bir dükkanda veya bir müessesede işi on dakikadan fazla sürecek olursa ne yapmalıdır. İşini yarıda bırakıp gitmelidir. Yoksa bisiklete binerek bir tur yaptıktan sonra aynı yere gelmelidir. Trafik nizamnamesinin bu maddesinin de pek kabiliyet-i tatbikiyesi olacağına ve fayda sağlamayacağına inanıyoruz.

Her bisikletin arkasında kırmızı bir reflektör olmasını emreden madde de lüzumsuz görünmekte ve hikmeti anlaşılmamaktadır. Bir otomobilin önünde olan bisikleti otomobilin ışıkları şiddetle aydınlatarak görülebilir hale getirmektedir. O halde bisikletin bir arka reflektörünün bulunmasının hikmet ve lüzumu nedir?

Yeni trafik nizamlarının garip maddelerinden biri de durmakta olan taksi şoförlerinin asla ayrılmayarak daima taksilerinin içerisinde bulunmalarını emretmiştir. Münasip bir yerde duran şoförünün daima taksi içerisinde bulundurmaya mecbur etmeyi fazlaca taciz edici bulmaktayız. Böylece iş olmadığı saatlerde zavallı şoförler saatlerce otomobil içerisinde beklemek zorunda kalarak beyhude azap çekecekler demek olur.

Bütün bunlar yeni trafik nizamnamesinde kabiliyet-i tatbikiyesi olmayan birçok noktalar bulunduğunu göstermektedir. Lefkoşa'nın geniş yaya kaldırımları ve çok kalabalık trafiği mevcut değildir. Yeni trafik nizamları büyük şehirler için düşünülebilir ve oradaki şartlara uygun olabilir. Fakat yeni trafik nizamının birçok maddeleri Lefkoşa için maksat bifaide etmemekte ve halkı lüzumsuz izaç edici görünmektedir. Binaenaleyh Lefkoşa Belediyesi ile trafik polisinin tekrar bu nizamnameyi gözden geçirerek etki kabiliyeti olmayan lüzumsuz ve beyhude yere izaç edici maddelerin çıkarılmasını temenni etmekteyiz. Aynı zamanda bazı trafik nizamları halka kanun tehdidi altında olmadan da talim edilirse daha verimli netice elde edilebileceğine inanmaktayız.

Kıbrıs Müftüsü Parti Organı Olamaz

08 Mart 1952, s.1

Müftülük meselesi dolayısıyla İslam dinini ve din mensuplarını ele alan Küçük Bey hiç uygunsuz bir şekilde dinimiz ve din meseleleri hakkında neşriyatta bulunarak Cami mensuplarımızın halkı meskenete, tembelliğe, cehalete sevk ettiğinden dem vurarak Cami başlarının Kilise adamları gibi memleket idaresine baş kaldırmalarına temas ederek din reisimizin kendi tarafımızdan seçilmesine rıza gösterilmemesine temas ediyor . Dini reis seçme ile Cami mensuplarına hücum etme arasında ne münasebet vardır? Yoksa Küçük Bey din reisi olarak seçmeyi tasarladığı şahsın Rum din reisi gibi siyaset ve parti ile meşgul olmasını ve memleketin dini ve siyasi işlerini geri cepheden bir oyuncak gibi idare mi etmek istiyor? Küçük Beyin İslam dinine karşı kullandığı ağır ifade çok hayret vericidir. İslam dininin "Günden güne baş döndürücü bir süratle tedenniye yuvarlanma" bir din olduğunu ileri sürmek asla hakikate uygun değildir. Bilakis İslam dini terakki, medeniyet, zamanın icaplarına göre yükselme emreden bir dindir. Bu tedenni İslam dininde mevcut değil belki Küçük Beyin bu din hakkındaki inancında mevcuttur. Fakat böyle şahsi bir inanç ile İslam dini hakkında ağır ifade kullanarak "Günden güne baş döndürücü bir süratle yuvarlanan İslam dini" demek İslam dinini hakkıyla bilip anlamadığını ilan etmek olur.

Kıbrıs'ta şimdilik bu yüksek makamı hakkıyla dolduracak uygun ve ehliyetli bir şahıs olmadığını hükümet açıkça kabul ettiği için Türkiye'den Müftü celbine karar verdiği bir hakikattir. Bu vaziyet henüz değişmiş değildir. Kıbrıs'a Müftü yetiştirmek için hiç bir teşebbüse girişilmemiştir. Eğer hükümet Türkiye'den tekrar Müftü celbine karar vermiş ise Türkiye'den getirilecek müftünün ikinci bir Menzilioğlu olacağını Küçük Bey nerden ve nasıl iddia edebilir?

Küçük Bey bu yazısında coşarak "Sessiz ve hareketsiz kalmayacağız." Diyerek sestten ve hareketten dem vuruyor fakat Türk tarihini, Türk şerefini, Türk mukaddesatını, Türk milli gururunu ilgilendiren 382 senelik " Bayraktar Meydanı " isminin "Elefterios Venizelos" yapılması karşısında sesini yükseltmiyor, cemaati tatmin edecek ciddi bir jestle Lefkoşa Belediye azlığından çekilemiyor ve Belediye Meclisindeki sandalyeye yapışıp kalıyor. O halde Küçük Beyin cemaat meselelerine karşı samimiyetine nasıl inanılabilir?

Bayraktar Meydanı'nın "Elefterios Venielos" yapılması karşısında sükut eden veya tevil yoluna sapan Küçük Bey milli gururumuzu rencide eden bu elim hadise karşısında avutma ve unutturma yoluna saptıktan sonra Müftü meselesini ele alıyor ve altını üstünü naksederek yazısı ile etrafı bulandırmak istiyor.

“Yine Müftülük Meselesi” başlığını taşıyan başyazısının başlangıç kısmında Kıbrıs Türk halkının şikayet ve dileklerinden dem vuran Küçük Bey bu ifadesi henüz sona ererken yazısının ikinci paragrafında diyor ki:

“ Kıbrıs hükümetinin bizden daha iyi bildiğine ve kanaat getirdiğine biz de eminiz” Küçük Bey bir yukarı ibaresinde hükümetten şikayet ediyor : bir sonraki ibaresinde ise hükümetin daha iyi bildiğine ve kanaat getirdiğine emin olduğunu ilan ediyor. Birbirine zıt olan bu ifadelerin hangisi doğru ve samimidir? Yoksa Küçük Bey bu memlekette kendi kafasına, kendi arzusuna uyabilen şeylerin mi sadece haklı olabileceğini söylüyor.? Yoksa Küçük Bey en yüksek ruhani makam olan Müftülüğü de mi kendi arzu ve emellerine uyan bir oyuncak haline getirmek istiyor? Nitekim bu bilgileri Küçük Beyin alkışladığı çok görülmüştür.

Tali Okul Öğretmenleri

15 Mart 1952, s.1

Kıbrıs Türk Lisesi ile tali okullar kadrosunda bulunan ve tali okul öğretmenliği yapan talihsiz bir zümre vardır. Bunlar en kötü şartlar altında en büyük feragat ve fedakarlıkla çalışmalarına rağmen ne kafi maaaş almaktadırlar ve ne de tekaüdiyeleri vardır. Bunlar en çetin şartlar altında en mesleki faaliyetleri sırasında yokluk ve ihtiyaçla daima karşı karşıya pençeleşmek orundadır. İşin en acıklı tarafı ise senelerce memleket maarifine ve vatan çocuklarının yetiştirilmesine hasır ı enfiye ettikten sonra ihtiyarlık zamanlarında usaresi alınmış limon posası gibi açlık ve sefaletle terk edilmeğe mahkum olmalarıdır.

Yirminci Yüzyılın bu medeni ve flandroik teşkilat devrinde tali okul öğretmenlerimizin bu acıklı durumda kalmalarına meydan vermek asla doğru değildir. Bu mühim ve hayati davada Türk Tali Okulları Komisyonu ile tali okullara yardım yapan hükümete vazife ve faaliyet düşmektedir. Bu hususta gösterilecek lakaydi hiç bir sebep gösterilemez.

Kıbrıs'ta ilk tahsil önemli ve ilk okul öğretmenliği resmi vazife kabul edildiği halde tali tahsilin önem ve değerini hükümet niye resmen kabul etmiyor? İlk Okul öğretmenliği resmi vazife sayılarak hükümet tarafından himaye edildiği halde tali okul öğretmenliği ne diye hükümetin gereken yardım ve himayesine mahzar olamıyor? Yoksa bu memlekette tali tahsilin ilk tahsil kadar değer ve önemi yok mudur? Hükümet Kıbrıs'a bir üniversite açma tasarısını düşüncesinden geçirmezden evvel tali tahsili tam manasıyla organize etmek lüzumunu seçmelidir.

Kıbrıs'ta ilkökul öğretmenliği tekaüdiyeye tabi olduğu ve uygun maaş ve zam aldığı halde tali okul öğretmenlerinin bundan mahrum edilmesine sebep nedir? Yüksek mesleki eğitim ve üniversite tahsili gördükten sonra Kıbrıs'a gelip tali okul öğretmeni olmak bir kabahat imiş gibi tali okul öğretmenlerinin mağdur edilmesi doğru mudur? Bunu hangi sebep mazur gösterebilir? Kıbrıs halkının verdiği vergiler ile hükümet ilk okul öğretmenlerine maaş ve tekaüdiye verdiği halde tali okul öğretmenlerini bundan mahrum etmesinin sebep ve hikmeti nedir? Dünyanın hiç bir medeni ülkesinde daha yüksek tahsil gören ve daha yüksek ders veren zümre bu şekilde mağdur edileme. Bu hususta Türk tali okulları idare heyetinden faaliyet bekleriz. Vaziyet hükümete bütün çıplaklığı ile arz edilmeli ve Türk tali okullarında öğretmen olmanın bir talihsizlik bir haksızlık sebebi olması cihetini bir an evvel iade etmelidir.

Şoförlerin Grevi

05 Nisan 1952, s.1

Dün Cuma olmasına rağmen Lefkoşa çarşı ve caddelerinde büyük bir durgunluk göze çarpmakta idi . Buna sebep Kıbrıs şoförlerinin grevi olduğuna şüphe yoktur. Kıbrıs'ta , ilk defa olarak yapılan bu grevin esbab ı mucibesi üzerinde durmak ve gereken şartları yerine getirmek hususunda ilgili makamların geç kalmayacağını ümit ederiz.

Kıbrıs Şoförler cemiyeti merkez heyetinin kararıyla 3 Nisan 1952 gece yarısı başlamak üzere 4 Nisan 1952 gece yarısına kadar devam eden 24 saatlik greve bütün Kıbrıs şoförleri iştirak etmiş ve her çeşit taksi, yolcu otomobili ve kamyonlar çalışmalarını durdurmuşlardır.

Kıbrıs şoförlerin bu grevi yapmasını icap ettiren sebeplere hükümetin yakından alakadar olacağına şüphe yoktur. Şoförlerin metali batından haklı görülecek olanların ise yerine getirileceğine inanmaktayız. Bu hususta şoförler cemiyeti tarafından ileri sürülen istekler arasında

- a) Otomobil seferi için alınan paranın kaldırılması
- b) Benzinden alınan verginin azaltılması
- c)Yolcu otomobillerinin damları üstünde eşya taşımaları yasağının kaldırılması
- d) otomobil ithalinin kontrol edilmesi

gibi noktalar vardır. Bütün ada şoförlerinin greve iştirak etmesi gösteriyor ki meselenin önemle incelenmesi icap eden cihetleri vardır.

Kıbrıs'ın belli başlı taşıt vasıtası otomobiller olduğuna şüphe yoktur. O halde adanın nakliyat işlerinde otomobiller en mühim rolü oynamaktadır. Eğer otomobille yapılan nakliyatın ucuzlatılması icap eden şartlar mümkün mertebe yerine getirilecek olursa hem ada halkı dilediği yere kolayca gidebilecek hem de eşya nakliyatı daha ucuz yapılarak , memleketin ticari ve iktisadi faaliyeti artacaktır. Bu hususta göze batan ilk nokta benzin fiyatlarının ucuzlatılmasıdır. Bunun için de gümrük resminin tekrar gözden geçirilmesi icap etmektedir.

Kıbrıs'ın birçok köylerinde gerek yolcu ve gerekse eşya taşımak için sadece otobüsler vardır. Bu yolcu otomobillerinin içerisinde yolcular girmekte arka kısım ile dam üstüne eşya konmaktadır. Yolcu otomobillerinin üstüne eşya konmasının yasak edilmesiyle birçok köy ahalisi zorluklar ve imkansızlıklarla karşı karşıya kalmış bulunmaktadır. Binaenaleyh ilgili makamların muhitin imkan ve şartlarını göz önüne alarak gereken yasakları mevki tatbiki koymak cihetine gideceğine inanmaktayız.

Velhasıl şoförler cemiyetinin grev yapmaya karar vermesini icap ettiren bütün noktaları hükümetin tekrar gözden geçirerek gereken kararları almakta geç kalmayacağını ümit ve temenni etmekteyiz.

Kıbrıslı Hekimler Vatanlarında Çalışabilmelidir!

12 Nisan 1952, s.1

Kıbrıs'ın bazı kasabaları ile Türk çoğunluğunun bulunduğu birçok semtlerde Türk doktoru mevcut değildir. Bu gibi semtlerde Türk doktoru bulunsa cemaatımızın sıhhi durumu cihetinden hayli faydalı olacaktır. Fakat mateessüf adada kafi miktarda Türk doktor mevcut değildir. Tıp tahsilinin uzun seneler istemesi ve azim mesarifatı istilzam etmesi dolayısıyla kafi miktar Kıbrıslı Türk doktor adada mevcut değildir. Eğer cemaatımızın sıhhi işlerini sosyal bir emniyet altına alabilecek içtimai bir teşekkülün kurulması lüzumunu nazar l itibara alacak olur isek Türk doktor ihtiyacı bir kat daha kendini göstermiş olur.

Türkiye'de meccanen Tıp tahsili yapabilmek için Türk tabiyetine geçmiş ve hekim çıkarak Türkiye 'de çalışmaya koyulmuş bir çok Kıbrıslı doktorlar mevcuttur. Bunlar mecburi hizmetten sonra icap ederse Kıbrıs'a dönerek doktorluk yapabilmelidirler .Halbuki hekim kaydolma kanununu tadil eden yeni kanun tasarısı bundan böyle Kıbrıs'ta doktorluk yapmak için ruhsat alacak doktorların İngiliz tebası olmalarını şart kılmaktadır. Böylece Türkiye'de çalışan ve Türk tebası olan Kıbrıslı Türk doktorlarına Kıbrıs kapısı kapanmış oluyor ki bunun doğru olmadığı kanaatindeyiz.

Tıp tahsili uzun seneler ve azim masrafı istilzam ettiğinden yeter sayıda cemaat gencinin İngiltere'ye giderek tıp tahsili yapmasına imkan yoktur. Binaenaleyh Türk tebası olan Kıbrıslı Türk hekimlerine Kıbrıs kapılarını kapatmak sıhhatimiz ve istikbalimi bakımından endişeli gözükmektedir.

Kıbrıslı Türkler ile Kıbrıslı Rumların Türkiye'de veya Yunanistan'da tıp tahsili yaptıktan sonra Kıbrıs'ta hekimlik yapmalarında İngiliz tabiyetini şart kılmamak ve bu şartı sadece diğer yabancı milletlerin yabancı hekimlerine tatbik etmek çok daha uygun olacağı kanaatindeyiz.

Kıbrıs'ın bir takım sıhhat bölgelerine ayrılması ve buralara ayrı ayrı doktorlar tayin edilerek Kıbrıs toplumunun sıhhatini garanti altına alacak sosyal bir teşekkülün meydana getirilmesi icap ederken ve bunun için de birçok Kıbrıslı doktorlara ihtiyaç hissedilmesi mevzu bahis iken Türk veya Yunan tebası olmuş Kıbrıslı doktorların icra-yı tababet etmesini men edecek bir tasarı asla uygun olmaz.

Kıbrıs halkına hizmet etmek isteyen ve hekim olabilmek için Türk tebası olan Kıbrıslı Türk hekimlerinin veya Kıbrıslı Rum hekimlerinin vatanlarında hekimlik yapmalarına müsaade edilmemesiyle Kıbrıs'taki Türk- Rum cemaatinin zararlı olacağına ve bu zarar yanında azim bir fayda mevzu u bahis olmadığına inanmaktayız.

Maarif Müdürü ile Mülakat

07 Mayıs 1952, s.1

Son günlerde bazı Türk gazetelerinde, hükümetin tali okullarımız hakkında hazırlamak üzere olduğu projeye temas eden, fakat hazırlanan projenin ne olduğu bilinmeyen ve bu hususta hükümet tarafından bir kominike isdar olunması beklenmeden yapılan tenkitkar yazılar karşısında mütalaa yürütebilmek ve yapılan tenkitlerin ne derece kıymet ifade edebileceğini anlayarak efkar-ı umumiyeyi aydınlatmak için dün öğleden evvel, 11'de Maarif Müdürü Sayın Dr. Sleight ile yaptığımız mülakat neticesinde yapılan bu neşriyatın pek acele ve mesnetsiz olduğunu anlamış bulunmaktayım.

Sayın Maarif Müdürü Dr. Sleight, Kıbrıs Türklerine Maarif faaliyetimize karşı en samimi hisler besleyen şahsiyet olarak mülakatımıza yakın ilgi göstermiş ve tali okullarımız hususunda acele neşriyat ve lüzumsuz endişeye düşülmemesi hususunda değerli fikir ve mütalaa serdederek ezcümle demiştir ki:

Hükümet atıyesiyle devam eden tali okullar hakkında hazırlanan proje vesilesiyle Türk Tali Okulları hakkında son günlerde bazı gazetelerde acele neşriyat yapılmasını yerinde bulmuyorum.

Henüz hükümetin Tali okullar hakkında hazırlamak üzere olduğu proje tamamlanmış değildir. Bu proje ikmal edilince Hükümet komünike neşredecektir. Bu komünike neşrolunmadan size de fazla bir izahat veremeyeceğim. Komünike neşrolunduktan matbuat, proje hakkında fikirlerini serdetmiş olsaydı, daha yerinde bir hareket olacaktı. Proje hakkında komünike neşrolunduktan sonra size her türlü izahatı verebileceğim. Bunun için matbuat, projenin tamamlanması ile komünikenin neşrini beklemelidir.

Maarif Müdürü ile Mülakat (II)

08 Mayıs 1952, s.1

Tali okullar hakkında hazırlanmak üzere olan projenin tamamlanması ve komünikenin neşrinin uzun sürüp sürmeyeceği hakkına sorulan suale Dr. Sleight henüz cevap verecek durumda olmadığını fakat meseleyi hükümetin tezekkür etmekte olduğunu ve mümkün mertebe kısa bir zamanda komünikenin yayınlanması hususunda gayret sarf edildiğini beyan etmiştir. Aynı zamanda Türk Tali Okullarınca yardım ve mekteplerimizin ıslahı hususunda elinden gelen her yardımı esirgemeyeceğini beyan etmiştir.

Sayın Dr. Sleight'ın bizleri çok mütehassis eden bu beyanatından son derece memnun kaldığımızı ve göstermiş olduğu hüsnü muamele ve nezakete teşekkür etmeyi bir borç sayarız. İşte Maarif Müdürünün maarifimize karşı gösterdiği yakın alaka ve tali okullarımıza yardım hususunda göstermiş olduğu gayretten dolayı kendisine teşekkür ederek yanından ayrıldım.

Kıbrıs Türk Cemaatı hükümetin tali okullarımıza yapa geldiği mali yardımı artırmasını en büyük memnuniyetle karşılamaktadır. Bu sayede tali okullarımızın acınacak vaziyette olan bina meselesi hemen yok derecede denecek olan tedris vasıtaları, ıslah edilerek okulların seviyesi yükselecek. Talim heyeti de layık olduğu hayat ve istikbale kavuşabilecektir. Bu cihetlerin gerçekleşmesi için sarf edilecek gayretleri ve gösterilen alakayı sempati ile karşılamamaya imkan yoktur.

Maarif işleri ve tali tedrisat azim mesarif isteyen ve devlet bütçesine muhtaç olan büyük işlerdir. Fakir ve himayesiz olan cemaatımızın yalnız başına tali tedrisat faaliyetini idame ettirebilmesine imkan yoktur. Bu hususta hükümetin mali yardımı en lüzumlu ve en mübrem bir ihtiyaçtır. Bu sayede modern ve uygar okul binaları yapmak mümkün olabilecektir. Bu sayede öğretim vasıtaları tamir ve ıslah edilerek Tali mekteplerimiz tekamül edebilecektir. Bu sayede Tali okul öğretmenlerimizin mali durumları iyileşebilecek, istikballeri ve tekaüdiyeleri tahtı temine alınarak bugünkü acıklı durumdan kurtulabileceklerdir. Bu sayede okul duhuliyeleri azaltılabilecek, fakir talebeye tahsil fırsatı artırılabilir ve duhuliye vermekte müthiş zorluklar çeken birçok çocuk babaları bu zorluktan kurtulabilecek veya duhuliye vermediği için mektepten uzaklaşma bahtsızlığı ile karşı karşıya gelen fakir öğrenciler tahsilden mahrum edilmeyecektir.

Hükümetin uzattığı yardım elini ve yapacağı mali muaveneti ve Maarifimizin yükselmesi hususunda gösterdiği yakın alakaya karşı milliyeti istismar edecek neşriyatta bulunmak ve halkımızı yersiz endişeye düşürme asla doğru değildir.

Bu günkü Türkiye'nin bahtiyar durumu ve mesut Türk-İngiliz dostluğu sayesinde ve bu dostluğun iktizasıdır ki Kıbrıs Hkmeti, Kıbrıs Türklerine yardım ve himaye nazarlarına çevirmiş bulunmaktadır. Milli günlerimizi test ve milli heyecanlarımızı izhar edebilmek fırsatı da bu dostluğun tabi bir neticesidir. Bunun için lisemizde Türk müdür bulunmasına müdahale mevzuu bahis olamaz! Bunun için tali okullarımızda tatbik edile gelen Türkiye müfredat programının değiştirilebileceği söz konusu olamaz! Bunun için milli günlerimizin tesidine müdahale yapılamaz. Hakikat bu merkezde hissiyata kapılarak veya bazı şahısların tesir veya teşviki altında kalarak henüz daha hkmet tarafından bir komünike neşrolunmayan proje hakkında mesnetsiz ve vukufsuz neşriyat yapılması asla doğru değildir. Bu gibi neşriyat cemaatımızın menfaatlerini darp eylemesi bakımından mahzurludur.

Maarif ve Siyaset

17 Mayıs 1952 s.1

Maarif işlerinin ve Maarif mensuplarının siyaset işlerinden uzaklaşması ve Maarif idare edenlerin hiç bir partiyi ve siyasi fikri iltizam etmemesi en doğru ve en uygun bir harekettir. Hiçbir zaman maarif ile siyaset bir arada yürüyemez.

Bu memlekette sivrilme veya şahsi bir menfaat koparmak için kendini göstermek ve öne atılmak isteyenler her fırsat buldukça lise konusunu ele almakta, tahrif yolu ile etrafı bulandırmak istemekte ve hatta liseyle idare edecek komisyonun siyasetle ilgili kimselerden teşekkül etmesini isteyecek kadar ileri bile varmaktadırlar.

Memleket maarifini ve tali mekteplerimizi birkaç parti mensubunun oyuncağı haline getirmek asla doğru olmadığı gibi hükümetin de buna fırsat vereceğine hiçbir zaman ihtimal veremeyiz. Tali okullarımızı idare eden komisyon üyeleri hiçbir partiyi veya siyaseti iltizam etmeden dürüst bitaraf ve hakperver bir zihniyetle mekteplerimizin idame ile terakkisine çalışmalı ve irfan müesseselerimiz asla siyaset ocağı haline getirilmemelidir.

Dün lise komisyonunu alkışlayanların bugün her şeyi inkar eder görünerek asılsız neşriyat yapması komisyon halkının eftar-ı umumiyede şüphe uyandırmaya kalkması asla doğru değildir.

Lisenin başına Türk Müdür ve Viktorya'nın başına Türk müdire getiren bu komisyon değil midir? Milli günlerimizi resmi tatil günleri yapan ve Milli Bayramlarımızın talebeler tarafından okulda tesidini temin eden bu komisyon değil midir? Türkiye müfredat programını bu komisyon aynen devam ettirmekte değil midir? Lisenin randıman başarısı ve iyi neticeler verebilmesi için bu komisyon elinden gelen her niyet ve hüsnü niyeti göstermiş değil midir? Bütün bunları inkar eder mealde yazılar yazan ve sütunlarında her fırsat buldukça lise müdürünün değerinden dirayetinden dem vuran fakat hadiseleri olduğu gibi görmek ve anlamak istemeyen yazıların kimin tarafından yazılabileceğini ve hangi menfaata ve şahısları kayırmaya hizmet ettiğini anlamak artık fazla kavrayış istememektedir. Tali okullarımızın ibaresinde hiçbir parti ve siyaset hakim olmadan mekteplerimizi bilgili, ilgili ve bitaraf kimseler idare etmelidir.

Palavra

14 Haziran 1952 s.1

Halkın sesi gazetesi sahibi Küçük Bey bu memleketin en fedakar ve en cefakar münevverleri olan lise öğretmenlerine asılsız isnatlarda bulunarak dostlara ve düşmanlara parmak ısırtmıştır. Dünyanın hiçbir yerinde hiçbir gazete sütununda bu kadar mesuliyetsiz ve hakikatten uzak yazılar görmek imkanı yoktur. Hiçbir zaman ve hiçbir cemaat münevverlerine karşı bu şekil ifade kullanmak hatasını işlemiş değildir. Zaten Halkın Sesi sahibinin elinde bulunan gazete ile saldırmadığı hangi münevver ve hangi şahıs vardır?

Halkın Sesi gazetesinin 12 Haziran 1952 tarihinde yayınladığı "Lise Öğretmenlerinin Durumu" yazısının ilk kısımlarında Lise öğretmenlerinin durumunun takdir eder ve daha evvelki ifadelerle zıt görünür cümlelere rastlanmaktadır. Fakat yazının altında yine müspet yol gösterme yok ve birtakım yaldızlı ifadeler ile gönüller avutulmak istenmektedir.

Bu memlekette haris ve keselerini düşünmekten öteyi görmeyen hangi zavallılar vardır? Bu ancak 4 taraflı maaş ile keselerini dolduran ve bu nimeti yitirmek istemeyenler için mevzubahistir. Bunlar keselerini doldururken Milliyeti istismar ve palavra ile halkı avlamak istemektedirler. Bunlar her şeyi söyleyebilir, her türlü hesabı ferahı yapabilirler, Elverir ki kendi keselerine ve menfaatlerine dokunulmasın!

Laf ile peynir gemisi yürütmek isteyenlerin hesab-ı ferahına bakınız Kıbrıs'ta yaşayan yüz bin Türk'e isabet edecek ikişer şilin ile lisan idaresi şipşak temin edilebilir ve bu dava kolaycacık halledilmiş olur. Ne iyi ne kolay bir iş değil mi? Hele mezarlıklarımıza efkaliptüs ve hali yerlere kavak ekecek olurlarsa Lise davası hiç kalmaz! Ağaçlar büyür orman olur, keresteler ambarlara dolar ve piyasaları tutarak altın olur. Artık Lisenin bina meselesi istikbal meselesi en parlak şekilde halledilmiş ve Kıbrıs efkaliptüs ve kavak ormanlarıyla dolmuştur. Ne hoş sözler ve ne parlak icraat değil mi?

Nasreddin Hoca'nın o kadar borcu çoğalmıştı ki, her yolda karşısına birkaç alacaklı çıkarak para istemekte imiş Hoca, her karşısına çıkan alacaklıya bir yalan söyleyerek atlatıyordu. Hocanın vaad ettiği günler geldiği halde hiçbir alacaklının bir para bile aldığı yoktu. Alacaklıların talepleri karşısında mahcup vaziyete düşen hoca, eve kapanmaya mecbur kalmış. Bu defa alacaklılar evin kapısını dövmeye başlamışlar. Bir gün evin kapısında toplanan cevap vermekten usanan hoca daha henüz kapıdan eve girer girmez tekrar tekrar kapı çalmalarını işiten hoca, mühim bir alacaklının geldiğine zahib olarak karısını göndermiş, alacaklılara ne yolda cevap vereceğini karısına öğreten hoca pencereye gitmiş ve alacaklının karısına karşı ne vaziyet takınacağını seyretmeye başlamıştır.

Hocanın karısı alacaklıya dedi ki :

- Sana 500 lira borcumuz var, inkar etmiyoruz. Biraz daha sabredecek olursan borcumuzu tamamen ödeyeceğiz. Bu gün ovaya çıkıp dikenli tel (ballura) dikeceğim. Koyunlar artık dışarı çıkmaya başladı. Koyunlar bu teller üzerinde sürünecek ve yünleri dikenler üzerinde kalacaktır. Bu dikenler üzerindeki yünleri toplayıp iplik yapacağım. İplikten yün kumaş dokuyacağım. Kumaşı pazara götürüp satacağım ve borcu ödeyeceğim.

Bu sözler üzerine alacaklı kahkahalar ile gülmeye başlamış. Vaziyeti pencereden takip eden ve kahkahaları işiten hoca hemen pencereden başını uzatarak haykırmış.

-Ulan köftehor, alacağını sağlam kazığa bağlayınca keyfin geldi ve kahkahalar atıyorsun!

Şimdi Kıbrıs halkı da Lisenin varidatı ile bütçesini sağlam kazığa bağladığınız için gülmeli, midir.? Yoksa ağlanacak halimize mi gülmüş olalım!

Modern tahsil ve terbiye müesseseleri muazzam paraya muhtaçtır. Bu işlerin ikişer şilin zekat vermek ve kavak ekmekle halledileceğine acaba inanmak mümkün mü? Bize hesabı ferah yapanlar veya kavak diktirenler evvela keselerini açsınlar müspet iş göstersonlar. Yoksa cemaatin palavra dinlemeye artık takati kalmamıştır.

Para vermek veya para toplamak, halkımızın en büyük ümitlerle ve dilinden tırnağından artırarak verdiği KATAK paraları ile Ankara ve İstanbul gezileri yapmak ve ne istediğini bile anlatmadan geri dönmek kadar kolay bir iş değildir.

Kimin Hakkını Kime Veriyoruz?

17 Haziran 1952, s.1

Lefkoşa'da münteşir bir gazete Evkafın idaresini teslim almak istemekte ve yaldızlı sözlerle evkafı umumiyeiy oyalamaya yeltenmektedir. Evkaf komisyonunun seçimle olmasını istemekte ve gelirinden rasyonel bir şekilde Cemaatın menfaatine hadim olmasına taraftar bulunmaktayız. Fakat Evkafı asla kayıtsız şartsız ve kontrolsüz bu menfaat kahramanlarının elinde teslim edemeyiz. Acaba bunlar evkaf mallarının kayıtsız şartsız emirlerine amade olabileceğine ve istedikleri gibi atıp tutacaklarını mı zannediyorlar? Evkaf mallarının şartları, fermanı, mütevellileri kayıtlar vardır ve bunların dışına çıkılamaz. Acaba bunlar evkaf gelirinin keyfi mayeşa sarf edeceğini mi zannediyorlar?

Kıbrıs Türk cemaatının en büyük ümitlerle verdiği KATAK paraları ne oldu? Bir para ile ne gibi müspet işler başarıldı?

Bu gün elde mevcut para miktarı ne kadardı? Bu hususta her zaman açık hesap neşretmek ve ilgilileri aydınlatmak icap etmez mi? Bütün bu sorunlar cemaatın aklından geçmekte ve bu zaman söz konusu olmaktadır. Bu hususta gereken hassasiyeti göstermeyenler halka nasıl kıymet vermiş olabilirler? Yoksa Evkaf idaresini eline almak isteyenler bu tarz hareketleri tasvip edenler midir?

Cemaatımızın arasında öyle öne atılmak isteyenler oldu ki bunlar bir taraftan Evkafa ve sabık Evkaf murahhasına hücum ettiler; diğer taraftan menfaatleri için ona eteklemekte mahzur görmediler. Acaba bütün bunlar unutuldu mu zannediliyor? Evkaf malının en kıymetli ve yağlı bir parçasını ucuz bir fiyatla tesahübe kalkan şahıslar, acaba ata mallarımız ve dini emanetlerin idaresi ellerine tevdi olunursa ayrı roller oynayacaklarını mı sanıyorlar; Bu halet-i ruhiyede sözde millilere ve halkçılara kayıtsız şartsız ecdat mallarının idaresini nasıl teslim edebiliriz?

Cemaatımız arasında öyle sözde cemaatı düşünenler ve öne atılmak isteyenler görüldü ki, kendi hempalarına menfaat koparmak için Evkaf dairesinin arka kapısından gizlice sabık Evkaf murahhasının huzuruna çıkarak onu eteklemekten çekinmediler ve diğer taraftan Evkaf için en ağır hücumlar yapmaktan da geri kalmadılar. Bütün bu tezatların unutulduğunu veya fark edilmediğini mi zannediyorlar bu zavallılar?

Evkaf komisyonunun seçimle olmasını isteriz fakat Evkaf mallarını kayıtsız şartsız bunlara teslim edemeyiz. Zaten Vakıf şartları ve icapları da bunu emretmektedir.

Hakikatler Perdelenemez (2)

12 Temmuz 1952, s.1

Başarı ve istikbâl için didinen Lise gençliği birkaç kişinin hırs ve şahsi menfaatin için feda edilemez.

İstiklâl gazetesinin geldikleri günden beri Türkiyeli öğretmenler aleyhinde bulunduğu tamamıyla hakikatten uzaktır. İstiklâl gazetesi hakikat için çalışmakta ve vatan çocuklarının iyi bilgi ve parlak istikbal sağlaması kaygısı ile faaliyet göstermektedir. Binaenaleyh, başarı ve istikbal için didinen Lise Gençliğinin birkaç kişinin hırs ve şahsi menfaati için feda edilmesine asla göz yummayız!

İstiklâl gazetesinin açık hakikatlere dayanan ve günlerce yayınlanmakla bitmeyen sorularına cevap verilecek yerde yan çizerek ve safsata ile bu yazılarda hakikat yoktur demek kolay, fakat kıymet ifade etmeyen sözlerdir.

Lisenin bugünkü durumu yalnız Yavuz Konnolu ile kafadarlarını tatmin edebilir fakat hakikat çok acı hem de yürekler acısıdır. İşte bu durum karşısında hakikatleri haykırarak akıl hocalığı yapmak dalkavukluk ve riyakarlıktan çok daha müreccah değil midir?. Fakat "Bir okuyucu kisvesine bürünen mahut yazar ve kalemşörleri başkalarının ne konular üzerinde ve nasıl yazı yazacaklarını karalarken akıl hocalığını asıl kendilerinin yapmak istediklerinin farkında mıdırlar?

İstiklâl gazetesi, Türkiyeli öğretmenler hakkında hakikatten an ve onların şahsiyetini rencide etmek gayesini güden bir yazı yazmış değildir. Fakat hiçbir şahsı alkışlamak şatafatlamak veya şahsi amale hizmet etmek için asla hakikatleri ve Cemaat menfaatlerini feda edemeyiz!

"Bir okuyucu" kisvesine bürünen mahut şahıs ve yordakçıları, Türkiyeli öğretmenler ve yerli öğretmenler diye ortaya bir mesele atarak kaflar yapmaktadır. İlham kaynağı pek malum olan bu üzücü ve her cihetten hatalı tasdik karşısında sayın öğretmenlerimizin tolerans, ağır başlılık ve centilmenliklerini göstermekte devam etmelerini ve bu yanlış taktiğin nema bulmasına asla meydan vermemelerini hassaten rica edeceğiz!

Hakikatler Perdelenemez (3)

13 Temmuz 1952 s.1

Hakiki durumu bir an olsun görüp düşünmek lüzum ve cesaretini görmeyenler palavra ve mesnetsiz iddialarla artık cemaatı aldatamazlar.

Lisemizin bugünkü acıklı hali Kıbrıs Türk Cemaatını en yakından alakadar eden en hayati bir cemaatını en yakından alakadar eden en kati bir cemaat davası haline gelmiştir. Cemaatımızın hak ve menfaatlerini korumak için mücadeleden yılmayan İSTİKLÂL gazetesi gereken sualleri sormak cesaretini kendinde görmektedir. Fakat şahısların kayırmak ve şakşaklamak için asla hakikatleri ve cemaat menfaatlerini feda edemez.

Hakiki durumu bir an olsun görüp düşünmek lüzum ve cesaretini göremeyenler palavra ve mesnetsiz iddialarla artık cemaatı aldatamazlar. Milliyet istismarı ve mesnetsiz sözlerle cemaatı avutmak ve hadiseleri yaldızlı göstererek menfaat koparmak devri artık geçmiştir. Hakikatler, işler, eseler üzerinde çalışmak zamanının çatmış olduğunu artık iyice takdir etmek lazımdır.

Bir okuyucu imzasına bürünerek fedakar, cefakar ve idealist irfan sahibi velilerimiz olan yerli öğretmenlere asılsız ve uygunsuz isnatlarda bulunan Mahmut Yazıcı ve kalemşörleri artık hiçbir hakikati tahrif edemezler. Eğer bunlar uydurma ifadelerle ve biz çocuklardan daima işitiyoruz; diyerek palavralar atacak yerde kulaklarını okul çocuklarının ve ebeveynin söylediklerine çevirseler hatalar içerisinde püyan olduklarını hemen fark edeceklerdir. Vaktiyle Türkiye'den öğretmen gelmezken ve harbin en buhranlı yıllarında Kıbrıs Türk Lisesinde öğretmenlik eden dirayetli Millici, idealist ve vatan çocuklarına hizmet mefkuresi ile istikballerini feda ederek her türlü fedakarlıktan çekinmeyen Lise öğretmenlerimize dil uzatmaya kimsenin hakkı yoktur. Bu sayın öğretmenler en müşkül şartlar altında en büyük zorlu ve mahrumiyetlere katlanarak binlerce münevver genç yetiştirmiş ve Türkiye ile Kıbrıs'tan mesuliyetli ve şerefli makamlar işgal eden kültürlü ve şayan-ı iftihar vatan evlatlarının kalplerine sevgi ve saygı hisleriyle yerleşmişlerdir. Zaruri ve saygı hisleriyle yerleşmişlerdir. Zaruri ve fevkalede şartlar dolayısıyla birkaç yerli lise öğretmeni her ne pahasına olursa olsun liseyi idame ettirmek ve vatan evlatlarını yetiştirmek için cansiparane çalışmış ve hükümet imtihanlarına, devlet olgunluk imtihanlarına, üniversitelere, bankalara, devlet ve hükümet makamlarına en iyi nispette ve en muvaffakiyetli mezunlar yetiştirmişlerdir.

İstatistiklerle sabit olan bütün bu hakikatleri kin ve garaz ile buğulanmış gözleriyle görmek istemeyen bir okuyucu ve yordakçı kalemşörleri o günkü şartlar ile öğretmen sayısını bugünkü sayısı ve şartlarla nasıl mukayese edebileceğini hiç düşünmemiştir; buna rağmen her türlü neticenin yine yerli öğretmenler için başarılı ve şerefli olduğu gün gün aşıkardır.

Hakikatler Perdelenemez (4)

15 Temmuz 1952 s.1

Kıbrıs Türklerinin yaldızlı sözler ve beyhude nümayişler ile avutulmaya takati kalmamıştır.

Kıbrıs Türkleri yaldızlı sözler ve beyhude nümayişler yerine işler, eserler ve müspet neticeler beklerler. Bilgili, varlıklı ve azılı bir çoğunluk olan kültürlü ve kudretli bir gençliktir. Bu gençleri yetiştirecek olan kültürlü ve kudretli bir gençliktir. Bu gençleri yetiştirecek olan ilim müesseselerimizin başında gelen litemizin durumu acıklı faaliyeti semeresiz olursa halimiz ne olacaktır? "Benim Türkiye'de yerim açıktır. İcap ederse hemen giderim." Diye çocuk velilerine atıp tutan bir lise müdürü cemaatimizin akibeti ile nasıl ilgili olabilir?

Kudret ve kabiliyeti olmayan insanlarda verimli işler ve faaliyetler ve faydalı eserler beklenemez. Fakat eğer mevcut olan teşkilat ve eserler de perişan ederlerse halimiz ne olacak ve derdimize kimler yanacaktır?

Cemaatımızın nazik durumunu ve hayati davalarını samimi bir inanç ve hakikat aşkı ile mütalaa edemeyecek olanların cemaatin mühim dava ve derterleri karşısında sükut etmesi lazımdır. Hele yaldızlı sözler ve beyhude nümayişler ile cemaatimizi avutmaya kalkmak çok yanlış ve zararlı bir harekattır.

Lisenin bugünkü vaziyetini ve ilgililerin ve birçok vatandaşların pek iyi anlamış olduğuna ve haklı üzüntü duyduklarına eminiz. Buna rağmen Türkçe bir gazetenin hala daha birkaç kişiyi kayırmak için mesnetsiz yazılara yer vermekte devam etmesi hüznün vericidir.

Milli hisleri son derece kuvvetli ve asil olan Kıbrıs Türkleri bu ada üzerinde tutunup barınabilmek için eşsiz bir hayatiyet kudreti göstermişler ve bu kudretin mühim kaynağını milli his ve heyecanlarında bulmuşlardır.

Bunu istismar etmek asla doğru değildir. Kıbrıs Türkleri lisenin başında bir Türk müdür isterler. Bu güneş gibi nurlu bir hakikattir. Fakat Türk müdürden beklenen çok şeyler vardır. Biz öyle bir Türk müdür isteriz ki, parti ve siyaset işleriyle uğraşacak yerde, bitaraf ve kendisini kültüre vermiş maarif mensubu olarak gayret ve faaliyet gösterecek yerde işleri ve eserleri ile en büyük kültür ve eğitim başarısı sağlamış olsun. Biz öyle bir Türk müdür isteriz ki, göstereceği iş ve yaratacağı ahenk ile öğretmenlerine sevgi ve samimiyet, öğretmenlerine de kuvvetli bir kültür ve karakter telkin ederek liseyi adanın en başarılı irfan müessesesi haline

getirsin! Biz öyle bir Türk müdür isteriz ki nümayiş ve zevahirat ile vakit geçirecek yerde lise mezunlarının en bilgili, en kültürlü ve en karakterli olmasını sağlasın. Böylece milletimize ve insanlığımıza en faydalı elemanlara Kıbrıs Türklüğü kavuşmuş olsun !!!

Lisede Edebiyat Dersleri

16 Temmuz 1952, s.1

Lisede üç mütehassis tarih öğretmeni bulunduğu halde bir tek mütehassis edebiyat öğretmenin bulunmayışına hayret ediyoruz.

Lisemizin en önemli kültür dersi olan Türkçe edebiyat derslerini okutacak edebiyat mütehassısı bir öğretmenin Lisede bulunmayışına hayret ediyoruz. Türkiye'den Lise ve ortaokullara yirmi kadar öğretmen getirildiği halde Lisede bir tek mütehassis edebiyat öğretmenin bulunmaması ve bir ortaokul Türkçe öğretmenin edebiyat dersleri vermesi asla doğru değildir. Lisede edebiyat derslerini okutmakla vazifelendirilen öğretmen şahsını mevzu bahis ederek asla rencide etmek istemeyiz. Bizim tebarüz ettirmek istediğimiz bu şekil bir vazifelendirme ve bunun bir an evvel tahsis edilmesidir.

Londra'daki Kıbrıs Türk Birliği Yönetim Kurulu çalışma programı maddelerine göre Kıbrıs Türk Lisesinin edebiyat ve felsefe öğretmeni eksiklik ve ihtiyacını da uzaklardan bu kurum bile sezmış ve bu eksikliğin giderilmesi için çalışmayı programa aldığını kaydetmiştir. Hakikat ve ihtiyaç bu kadar vazih iken Lise müdürü Yavuz Kannolu'nun bu duruma meydan vermesi hüznü vericidir. Türkiye'den milli vazife ile adeta halaskör gibi geldiğini sanan! Yavuz Konnolu Türk milli kültürünün temeli olan Türkçe Edebiyata büyük önem vererek mütehassis Türk edebiyatı öğretmeni ile Türk edebiyatını en verimli ve en salahiyyetli bir şekilde Türk çocuklarına tedris ettirmeyi en ön planda bulunduracak yerde, bugün Lise de bir tek edebiyat öğretmeni bulunmaması ve geçen ders yılı Türkçe edebiyatını bir ortaokul Türkçe öğretmenin vermesi hayret vericidir.

Evvelce Türkiye'den yalnız üç öğretmen geldiği halde biri Türkçe Edebiyat öğretmeni Naim Buluç'tu. Bu sayın öğretmenin üç senelik kıymetli bir hizmetinden sonra edebiyat öğretmeni Mehmet Durulgan ise Lise'de bir sene ders verdikten sonra, yaz tatilini geçirmek için gittiği Türkiye'den geri gelmemiştir. Bunun üzerine hemen tertibat alınarak yeni bir Türkçe edebiyat öğretmeni getirilecek yerde, Lise Müdürü Yavuz Konnolu şahane teşkilat ve tensikatını yaparak Lefke Ortaokulu Türkçe öğretmenini Lefkoşa'ya getirtip edebiyat derslerini verdirtmiştir. Bu hareket Yavuz Konnolu'yu tatmin edebilir fakat Lise gençlerinin iyi yetiştirilmesi ve Türk kültürünün mimarlaştırılması bakımından bizleri asla tatmin edemez! Lisemize Türkiye Üniversitelerinin Edebiyat Fakültesi, Türkoloji bölümünde Türk edebiyatı üzerine ihtisas yapmış bir edebiyat öğretmeni getirilmesi için Lise Komisyonunun faaliyete geçmesini, müsaadeleriyle rica edeceğiz.

Bugün Lisede mütehassis üç tarih öğretmeni bulunduğu halde bir tek Türkçe edebiyat öğretmenin bulunmaması hiçbir sebeple mahzursuz gösterilemez. Belki bu vaziyet Yavuz

Konnolu'nun tensikat ve icraatını şaheser bir tecellisi olduğundan kendisini ve şakşakçılarını mahzursuz göstermek için sebep aramaya sevk edilebilir. Fakat bizleri asla tatmin edemez!

Türkçe edebiyat Lise talebesinin kültürünün can damarıdır. Türkçe edebiyat, Lise edebiyat kolunun en önemli dersidir. Türkçe edebiyat, Devlet Olgunluk imtihanlarının ana unsurudur. Binaenaleyh şahsi düşünce ve keyfi hareketlerle lise edebiyat öğretmenliği asla ihmal edilemez! Ne Türk kültürü ne Türk edebiyatının önemi ne de Türk Eğitimi teşkilatları böyle bir ihmale müsaade edemez!!

Şahsiyete Hücüm Lütü (1)

26 Temmuz 1952, s.1

Halkın sesi gazetesi sahibi Küçük Bey, şahsiyete hücum etmeyi bir başarı saymakla kalmıyor, cemaatin en mühim ve muazzam para isteyen işlerinin de gazete sütunlarında atıp, tutmak ve öğütler vermekle halledileceğini zannediyor. Cemaatin boş sözler ve yaldızlı ifadelerle avutulmaya ne vakti ve ne de takati kalmıştır. İş, eser, maddi feragat ve fedakarlık bekleriz.

Hükümetin yeni bir tuzak ve yeni bir ağ ile cemaatin önüne çıkmak cesaretini gösterdiğini yazan Küçük Bey artık beyhude söz ve lüzumsuz iddiaları bir tarafa bırakarak kesesini açsın, bu fakir ve masum cemaat için paranın sesini duyursun. Şimdiye kadar Türk cemaatinin tali mektepleri ve fakir öğrencileri için ne para verdi, ne gibi hibe ve teberrüerde bulundu sorabilir miyiz? Zengin olan ailesi ile birlikte mekteplerimiz için kaç bin lira yardımda bulunmuştur? Eğer gazete sütunlarında her birimiz ikişer şilin verir istek bu kadar bin lira olur ve mekteplerimizi idare ederiz diyerek hesabı ferah ile vakit geçirmek ve bu şekilde kendisinin ailesiyle birlikte 8-10 şilin vemesiyle tali okullarımızın idame ve terakkisinin mümkün olacağını sanıyorsa çok hayıflanmak bizimdir.

Gazete sütunlarında şahıslara hücum ederek veya milli his ve heyecanlarımızı basma kalıp sözlerle istismar ederek hak kazanmaya çalışmak zamanı kaçmıştır. Artık cemaat lafa söze değil işe ve eserlere bakmaktadır.

Tali okullarımızın hükümet yardımı görmeden idamesi için Küçük Bey bize yol ve iş gösterebilir, yoksa demagoji ve şahıslara hücum ile bu işlerin halledilebileceğine hiçbir kimseyi inandıramaz.

En büyük ihtiyaç ve mali müzayaka içerisinde kıvranan ve ihtiyarlık anlarında bir limon posası gibi atılmak fecaati ile karşı karşıya kalan lise öğretmenleri ile bedbaht aileleri şimdiye kadar kim ve nasıl düşünmüştür?

Çıplak denecek derecede pejmurde elleri ve tabanı delik ayakkabıları ile yarı aç ve perişan bir halde liseye devam eden ve duhuliyesini veremediği için mektepten kovulan öğrencilerimiz ile size de dahil kaç kişi meşgul olmuş ve dertlerine deva yanık yüreklerine su verici oldunuz? Hepsi gazete sütunlarında ve hepsi laf ile değil mi?

Şahsiyete Hücüm Lûtfu (3)

27 Temmuz 1952, s.1

"Hükümet gençliği öldürmek tam manasıyla dejenere bir hale sokmak için bizim yegane kaynağımız Lisemize el koyuyor" diyorsunuz. Tali okullar zaten hükümetin eli altında değil midir? Kıbrıs Rumları hükümetin mali yardımını reddeder ve okullarının kendileri tarafından idamesini isterken keselerini açmıştır, parmaklarını oynatmışlar ve lafta peynir gemisinin yürümeyeceğini takdir ettiklerini bilfiil ispat etmişlerdir. Buna rağmen birtakım Rum tali okullarının mali durumunun perişan olduğunu öğrenmekteyiz. Eğer sadece gazete sütunlarında herkes versin , olsun, yapsın gibi kelimelerle memleket maarifin idare ve idame edileceğini sanıyorsanız netice bir hiç ve perişaniyettir.

Küçük Beyin tezatlar muhassalası şu ifadesini beraber okuyalım: "Bu kanun günün birinde yürürlüğe girecek olursa ve lisemizin başında yine İngiliz müdürler, dejenere öğretmenler ve Türkiye liselerinde tatbik edilen programdan eser görmeyeceğiz." Bu ne demek? Biz lisenin başında dirayetli ve layık bir Türk müdür isterken siz İngiliz müdür isteğiyle hayıflanıyor musunuz? Biz lisemizdeki fedakar ve kıymetli öğretmenlerimiz ile iftihar ederken siz dejenere öğretmenler görmeyeceğiniz tasası ile kaygılanıyor musunuz?

Memleket maarifine en büyük fedakarlıklara katlanarak en müşkül şartlar altında hizmet için lise öğretmenlerinin istikballerinin taht-ı temine alınmasını ve kendilerine layık oldukları maaşın verilmesini istemelerinden daha tabii ne olabilir? Bu vazih vaziyeti takdir ve haklarını teslim edecek yerde tahriif ve muğalata yoluna saparak güya tali okullara ait kanun tasarısını yaptıran lise öğretmenleri imiş, gibi, onlara isnatlarda bulunmak ve nezih şahsiyetlerine haksız hücum bir keramet saymak asla doğru değildir.

Lisemizin muhtariyete kavuşması için sarf ettiğimiz ve senelerce devam eden bir mücadeleden sonra şimdi tekrar bunu hükümetin elinde bırakmak cinayetten başka bir şey değildir" diyorsunuz. Bu ifadenizi çok aşırı daha evvelki yazılarınıza zıt ve Kıbrıs Tali Okulları Kanunlarını incelemeden ve vukuf peyda etmeden yazılan ifadeler gibi bulduk.

Bugünkü şekli ile Lisenin muhtariyete kavuşmuş olduğunu nasıl iddia edebiliriz? Hangi lise muhtariyete kavuşmuştur. Kazanılan hangi muhtariyet için mücadele ettiniz? Bugün meriyette tali tedrisat kanunlarının hükümete verdiği kuvvet ve murakabeyi yaldızlamak mı istiyorsunuz?

Şahsiyete Hücüm Lütü (4)

29 Temmuz 1952, s.1

Lise de dahil adanın bütün tali okulları hükümetin kontrolüne tabi bulunmaktadır. Hükümetin tali tedrisat kanunlarının hikmeti vücudunu hiç düşünmeden atıp tutmak ve şahsiyete hücüm etmek kolay bir şeydir. Fakat artık herkesi avutamaz.

Bütün tali okullar hükümet müsaadesiyle açık bulunarak faaliyet gösterebilmektedir. Bütün tali okul öğretmenleri hükümetin izni ile muallimlik okul öğretmenleri etmektedir. Hükümet tarafından seçilmektedir. Mevcut kanunlara göre Maarif müdürü istediği zaman istediği mektebi teftiş ve murakabe edebilmekte ve hatta bütün hesabâtı bir müfettiş kontrol ettirmek salahiyetine haiz bulunmaktadır. Zaten kanunsuz ve kontrolsüz hangi memlekette tali okullar vardır? Bütün bu hakikatleri Küçük Bey'in tetkik etmesini ve hangi mücadeleyi yaptığını ve neyi hükümetin eline bırakmanın cinayet olduğunu bize açıklamasını isteriz. Yoksa laf ile asılsız isnatlar ile hayali mücadele ve zaferler ile şahsiyetine hücüm lütü ile hiçbir iş başarılamaz. Ve bu haber hiçbir kıymet ifade edemez!

Eğer hükümetin mali yardım ve kontrolüne tabi olmayacak müstakil bir Lise kurmak iktidarında iseniz keselerinizi açınız, fiiliyata geçirin ve iş gösteriniz. Buna kim ne diyebilir. Yoksa faydasız ve mesnetsiz baltalamalarla mevcudu yıkmak hiçbir kar sağlamaz. Madem ki her şahıs 2 şilin vermesi ve mezarlıklara kavak dikmek ile her iş görülebilecektir, faaliyete geçerek ayrı bir lise kurunuz ki biz de icraatımızı takdir ederek alkışlayalım!...

Halkın Sesi Gazetesi sahibi Küçük Beyin tezatlar dolu ifadelerine bakınız: "En küçük sınıftan münevverimize varıncaya kadar şayan-ı memnuniyettir ki hep bu kanun aleyhinde yürümekte layihadaki maddeleri birer birer tahlil ettiğimiz zaman bizi bekleyen akibetin ne feci olacağını umumi efkar daha kolaylıkla anlamış olacaktır. Demek oluyor ki umumi efkar daha henüz bu kanun tasarısını anlamadan aleyhinde bulunulduğunu iddia etmek bu iddianın hayali ve gönül isteği olduğunu göstermez mi? Böylece mesnetsiz ifadeler ise bütün bir devayı çürümekten başka ne olabilir? Fakat eğer sizin için dava şahıslara hücüm ise bu da dava iddia edenlerin halet-i ruhiyesini ifade edemez. Son olarak size mühim konularda ve cemaat davalarında şahsiyeti bir tarafa bırakmayı tavsiye edeceğiz!

Yeni Layiha ve Etrafı Bulandırmak

30 Temmuz 1952, s.1

Bugünkü şartlar altında yeni layiha tali okullarımızı mali perişaniyetten kurtaracak tali okul öğretmenliğine değer ve istikbal sağlayacak, tali mekteplerin mevcut idare ve programına müdahale etmeyecek cemaata nafi olacaktır!

Halkın Sesi gazetesi ve kafadarları tali okullar hakkındaki yeni layihanın kritiğe şayan görülen yerlerini tenkit edecek yerde; tarifler isnatlar, şahsiyete hücum, efkar-ı umumiyei kuşkulandırmak ve etrafı velveleye verip bulandırmak ile işgüzarlık göstermek istemektedirler.

Halkın Sesi gazetesi "Yeni Layiha " başlığı altında yayımladığı baş yazısında tezatlarda içerisinde çalkalanmakta, hem güttüğü tez ve hem de kullandığı ifadeler ile hakikatten ve hüsnü niyetten ne kadar uzak olduğunu açıkça göstermektedir.

Halkın Sesi gazetesi "Yeni Layiha" başlıklı baş yazısının 1 numaralı kısmında, Tali okullar idare heyetinin hiçbir şey ifade etmediğini cemaat namına bir tek söz söylemeye hak ve salahiyeti olmadığını ifade ederken bu memlekette söz söyleme ve iş yapma hakkının sadece Küçük Bey ile birkaç kafadarına ait olduğunu ima etmektedir. Bu memlekette söz söyleme ve cemaatı temsil etme hakkı şahıslara hücum ve hakikatleri söz ve demagoji ile bağlamak ve milliyeti istismar ile etrafı bulandırmak ile kazandığı zannediliyorsa çok yazık olur.

Halkın Sesi gazetesinin mezkûr yazısındaki atıp tutmalara bakınız: "Hükümet uzun bir inat ve ısrardan sonra bize de çok zaman evvel Rum vatandaşlarımıza bahsettiği bir hakkı vermek al cenaplığında bulunmuş ve ortaokul ve lisenin komisyon tarafından en nihayet idaresini kabul ettiğini ilan etmişti. Halkın Sesi gazetesi bundan yukarıdaki ifadelerinde tali okullar idare heyetinin hiçbir şey ifade etmediğini yazar. Ve cemaat namına tek bir söz söylemeye hak ve salahiyet olmadığını iddia ederken ifadesinde de hükümetin bahsettiği haktan ve alicenaplıktan! Dem vurmaktadır. Aynı zamanda bu iddiaların hakikate diğer bir bakımdan da uymadığını belirtmek isteriz. Türk Tali okulları senelerden beri komisyonlar tarafından idare ettiği bir alicenaplık! Değildir. Halkın Sesi gazetesinde bu yazıları yazarların Türk tali okulları tarihçesi ve idaresi hakkında tam bir bilgiye sahip olmadıklarını ve cemaat namına söz söylemeyecekleri açıkça meydana koymaktadır.

Halkın Sesi gazetesi yeni kanun tasarısı hakkında kritik yapacak yerde sadet ve mevzu harici çıkarak Türk tali okullar idare heyetine en yakışsız şekilde hücum etmekte ve onların şahsiyetleri hakkında şüphe ve nefret uyandırıcı ifadeler kullanmaktan çekinmemektedir. Bu durum karşısında Türk Tali Okulları idare heyetine vazife düşmekte; seslerini yükseltip halkı aydınlatmaları ve bu ağır ithamları şiddetle reddetmeleri icap etmektedir.

Halkın Sesi gazetesi koparmak istediği velvele ve etrafta meydana getirmek istediği bulanıklığı genişletmek hırsıyla lise öğretmenlerinin temiz şahsiyetini de kara fırçasıyla karartmak istemekte ve hiçbir hakikate hiçbir ispata hiçbir mesnede dayanamayan safsatalar ile fedakar ve cefakar öğretmenlerinin nezih şahsiyetlerine hücum etmektedir. Bu vaziyet karşısında Lise öğretmenlerinde vazife düşmekte ve bu asılsız ve yakışsız neşriyat karşısında ispatı delil ve haklarının müdafaasını isteme zamanı gelmiş bulunmaktadır!

Yeni Layiha ve Etrafı Bulandırmak

31 07 1952, s.1

Halkın Sesi gazetesi "Yeni Layiha" başlıklı yazısının birinci kısmının sonuna doğru Lisemizin tekrar hürriyete kavuştuğunu kaydeder ve onu hükümetin tekrar siyaseti altına: alacağı endişesini gösterirken yukarıda yazdığı satırları galiba veya bu ifadelerle tezat şekillendirip şekillendirmediğini anlamak için akıl ve mantık melekeleriyle kıyaslama lüzumunu hissetmemektedir.

Yeni layiha gibi cemaatımızın kültür ve maarifini ilgilendiren önemli bir konu hakkında yazı yazarken böyle tezatlar içerisinde çalkalanan Küçük Bey Vatan muhabbetinden, millet sevgisinden dem vurarak etrafı velveleye vermeyi en büyük başarı saymaktadır. Fakat eğer Küçük Bey bir gün evvel Halkın Sesi'nde neşredilen ve "İşinize Bakabilir misiniz?", başlığı taşıyan kendi gazetesinin başyazısının muhteviyatını iyice tetkik etmiş olsa milliyetten dem vurmakla boyasının meydana çıktığı ve diğer kozlarının kaybolduğunu ilan etmekte olduğunu kolayca fark etmiş olacaktır! Halkın Sesi gazetesi bir gün evvel neşrettiği "İşimize Bakabilir misiniz?" başlıklı başyazısında diyor ki milliyetten bayraktan bahsetmek mecburiyetinde kaldınız. Aman sakın devam etmeyiniz: Boyanız meydana çıkmıştır, bütün diğer kozlarınız kaybolmuş demektir" Herkes bunu anlamıştır. Acaba siz anlamadınız mı?

Cemaatlara hayallerden, hoşlarına gidecek yaldızlı olaylardan bahsetmek kolay ve hoş a gider bir şeydir. Bilhassa hakikat acı ve tahammülü güç olursa! Fakat boş hayaller ve yaldızlı sözler ile cemaatı avutma baharının kışı geldiği zaman bigane ve hazırlıksız cemaatin hali ne olur? Acı hakikatlerin tecellisi karşısında hayal ve yaldızlı söz kahramanlarının sonu neye varır? Halkı hayallerle avutma karşısında hakikat tohumlarının nema bulması güç olabilir, fakat tecelli eden hakikat kudreti karşısında hayalet peşinde koşanların ve cemaat istismarcılarının perişan olacağına şüphe yoktur.

Halkın Sesi gazetesi "Yeni Layiha" başlıklı yazısının ikinci kısmında tamamen sadet harici çıkmakta hükümetler siyasetinde, paradan dem vurduktan sonra tekrar şahıslara hücum geçmekte ve kin, hırs garaz kokan mesnetsiz ve asılsız yazılar muğalata ve safsatalarla cemaatin en önemli bir kültür konusunu tamamıyla çürütmektedir.

Enosisçi ve Komünist Bütün Rumlarla İşbirliği Yapabileceği İlan Edenler, Kıbrıs Türk Cemaatının Mukadderatı Hakkında Bir Tek Kelime Söyleyemezler

Genç hukukçumuz Ahmet Mithat Berberoğlu Tali Okulları tadil eden tasarı hakkında düşüncelerini Halkın Sesi gazetesinde neşredilen "Enosisçi olsun Komünist olsun bütün Rumlara işbirliği yapmak hususunda tereddüt göstermemeliyiz." Böyle bir ifadenin Türkiye'de tahsil görmüş münevver bir hukukçunun kaleminden çıkması hepimizi hayret ve teessür içerisinde bırakmıştır.

Kıbrıs Türk Cemaatı varlık ve bekasını kökünden sökecek olan Enosis maniyasını güden fanatik ve süper millici Rumlar ile hiçbir zaman işbirliği yapamaz. Bu cemaatın boynuna idam ve mahviyet ilmeğini geçirmek demektir. Kıbrıs Türkleri Enosis mevzubahis olmadığı takdirde ve cemaatımızın milli şeref ve haysiyetine gereken saygıyı gösterdiği müddetçe Rum vatandaşlarımızla iyi geçinmeyi bir centilmenlik saymaktadır.

Kıbrıs Türk Cemaatının Komünist Rumlarla işbirliği yapmakta tereddüt etmemesini tavsiye eden ifadeleri gazete sütunlarında gördüğümüz zaman gözlerimizin gördüğüne dimağımızın idrak ettiğine inanmak istemedik. Milli his ve heyecanlarını en asil inanç sayan ve komünistliği en büyük ve en korkunç tehlike bilen Kıbrıs Türkleri Kızıl Rumlarla nasıl işbirliği yapabilir? Ve bir Türk gazetesi nasıl sütunlarına alabilir?

Şurası iyice bilmek lazımdır ki Kıbrıs Türkleri Enosisi en büyük felaket ve komünistliği en korkunç tehlike bilmektedir.

Binaenaleyh Enosisçi Rumlar ve komünistler ile iş birliği yapmayı tavsiye edenler Kıbrıs Türk Cemaatı ve onun mukadderatı hakkında bir tek kelime söyleyemezler.

Kıbrıs Rum Millicileri her vesile ile hükümeti hırpalamak ve ilhak emellerinin gerçekleşmesi için hükümete teşvik-i mesaiden uzaklaşmak hedefini güderken bizler nasıl olur da ayrı yolu tutarak Rumların ilhakı emellerinin gerçekleşmesine yardım etmek basiretsizliğini gösterebilir? Nasıl olur da Kıbrıs Türk Cemaatının en feci akibetlere sürüklenmesine meydan verebiliriz? Bunu bir Türk nasıl tavsiye edebilir?

Komünizm, hürriyet ve demokrasi alemini için en büyük tehlike ve Türklük için de en korkunç felaket ve afet iken Kıbrıs Türklerinin komünist Rumlarla işbirliği yapması nasıl dile alınabilir? Böyle korkunç ve feci işbirliğini bir Türk nasıl ileri sürebilir?

Bu Ne İfade (2)
02 Ağustos 1952, s.1

Avukat A. Mithat Berberoğlu, Enosisçi ve komünist Rumlarla Kıbrıs Türk cemaatını işbirliğine davet etmezden evvel Tali tedrisat Kanunu tadil eden tasarıyı gereği veçhile kritik etse belki bu mühim hataya düşmeyecektir.

Eğer A. Mithat Berberoğlu mevcut tali tedrisat kanunlarını inceleyerek yeni tasarı ile mukayesesini yapsa ve mukayese ile belirecek mahzur ve iyilikleri kritik etse idi hem halkı aydınlatabilecek hem kritiği esaslı olacak ve hem de Enosisçi olsun veya komünist olsun bütün Rumlar işbirliği yapmayı istemeye dili varmayacaktır.

Kıbrıs adasını idare eden İngiltere Hükümeti memleketini kontrol eden kanunlar yapmasından daha tabi ne olabilir? Bir memleketin tali tedrisatı ile hükümetin meşgul olmasını men eden hangi kanun veya icra telakkisi mevcuttur. Mekteplerin açılmasını, öğretmenlerin vazife ve faaliyetlerini, tedrisatı, müfredat programını, verdiği paranın sarfiyatını bir hükümet elbette kontrol edecektir. Eğer Enosisçi Rumlarla işbirliği yapılır ve memleket Yunanistan'ın eline geçerse memleketin tali okulları daha iyi mi olacaktır? Eğer Kızıl Komünistler ile işbirliği yapılırsa size ne kazandıracaktır? Bolşevik Rusya'da ve Demir perde arkasında mekteplerin maarif faaliyetinin durumu Kıbrıs'taki ile kabili kıyas mıdır?

Mevcut Tali tedrisat Kanunları ile hükümet bütün tali okulları kontrol edebilmekte ve tamamıyla eli altında bulundurma kanuni kuvvet ve salahiyetine sahip bulunmaktadır. Eğer bunların A.M. Berberoğlu tetkik ve mukayeseli incelemesini yapsa idi hem daha yararlı bilgi verecek hem de Kıbrıs Türklerinin Enosisçi veya komünist Rumlara işbirliği yapmasını istemeyecekti.

Mevcut Tali tedrisat kanununa göre bütün tali okullar hükümetin lisansını (ruhsat) almak mecburiyetinde ve bu ruhsata göre vazife görebilmektedir. Hükümetten mali yardım gören bütün tali okulların idare heyetinin azaları Vali tarafından tayin edilmektedir. Aynı zamanda Maarif Müdürü bütün tali okulları teftiş ve kontrol hak ve salahiyetine haiz bulunmaktadır. Bundan başka Maarif Müdürü tarafından tayin edilen müfettişler hükümetten yardım gören tali okulların hesabatının ve tedrisatının kontrolünü yapabilir? O halde tali okullarımız asla muhtariyete kavuşmuş değildir. Aynı zamanda hiçbir tali okul bu kanun tasarısını kabule icbar edilmiyor. Bu tasarı tali okul öğretmenliğini resmi bir vazife haline getirerek elim haksızlık ve müzayaka içerisinde kıvranan tali okul öğretmenlerini bu acıklı durumdan kurtaracaktır.

Her halde bunlar Enosisçi ve komünist Rumlarla işbirliği yapmamızı icap ettirecek kadar feci şeyler değildir.

Bu Ne İfade (3)
03 Ağustos 1952, s.1

Eğer A.M. Berberoğlu Kıbrıs'taki Türk tali okullarının mali vaziyet ve perişanlığını tetkik etse, yardım gördüğü kaynakları ve perişanlığını tetkik etse, yardım gördüğü kaynakları ve bütçe vaziyetini incelese ve bu müesseselerin idame ve terakkisi için lazım olan paranın temini hususunda hükümet kanalından başka kanallar gösterse ve esasa müstenit, mevsuk malumat ile efkar-ı umumiyeyi tatmine çalışsa idi Enosisçi Rumlar ve komünistler ile işbirliği yapmanın hiçbir faydası olmayacağını takdir edecekti!

Daha henüz Ortaçağ zihniyeti güden ve Türklere mal ve hatta zeytinyağı mahsullerini bile satmayacak kadar kara ve hayretengiz bir taassup gösteren kilisenin idare ve direktifi ile hareket eden ve Kıbrıs Türklerinin milli servetlerini eritmeyi mukaddes vazife sayan Enosisçi Rumların bizlere ne faydası olabilir? Tali okullarımızın içinde bulunduğu mali müzayakayı nasıl önleyebilir?

Biz münevverlerimizden müspet ve yapıcı işler bekleriz. Cemaata zararlı, his ve heyecan eseri fakat ileriye ve tehlikeyi sezmeyen yazılar ile gazette sütunlarının doldurmanın ne kıymeti vardır? Eğer A.M. Berberoğlu'nun "Enosisçi olsun veya Komünist olsun bütün Rumlarla işbirliği yapmak" teklifini Kıbrıs Rumları tevil ve istismar ile milli emellerine veya komünizm amaline hizmet için kullanır ve efkar-ı umumiyede cemaatımızı hançerleyen bir koz oynamak isterse ki bunu yapacaklarına eminiz ve yapmaya da başlamışlardır.

Cemaatımıza iras olunacak zararları nasıl önleyeceğiz? Eğer hükümeti kuşkulandırır, cemaatı şaşırtır ve Enosisçi olsun komünist olsun hükümete muhalif ve Kıbrıs Türklüğünün mahviyetini istilzam eden akidelere bağlı Rumlar ile işbirliği yapar isek halimiz ne olacaktır? Bütün bunlar olurken kendini göstermeler, sivrilmeler, nümayiş hevesleri, öne atılma hırsları, karpisler, şahsi emeller tatmin olunabilir! Fakat cemaatin harabiyetine nasıl meydan verebiliriz? Bunun içindir ki Enosisçi ve komünist bütün Rumlarla işbirliği yapabileceğini ilan edenler Kıbrıs Türk Cemaatinin mukadderatı hakkında bir tek kelime söyleyemezler.

Yeni Layiha Tâli Okullarımızı Mali Perişaniyetten kurtaracaktır!

05 Ağustos 1952, s.1

Tali okullarımızın mâli perişaniyet içerisinde bulunduğuna şüphe yoktur. Hükümetin senevi 12.000 lira gibi hiç de küçümsenmeyecek bir yardımda bulunmasına rağmen Tali okullarımızın mali durumu perişan haldedir. Bu acıklı durumla cemaat zenginlerinin, önder geçinenlerin, Milliyet istismarcılarının yakından alakadar olduklarını ve hakiki bir iş gösterdiklerini, mateessüf hiç müşahade edemedik. Bütün faaliyetler sözde ve gösterişte kaldı. Tali okullarımızı kemiren mali perişaniyete zerre kadar deva bulamadık ve ne de alakadar olup deva arayanlar oldu. Hep, versin hükümet, yapsın Evkaf, neme lazım ile vakit geçirdik.

Her işte öne atılmak ve milliyetimiz ile cemaat iradesini istismar etmek isteyenler ise sözle, akıl hocalığı ile cemaat hissiyatını avutmak istediler. Fakat tali okullarımızın mali perşaniyetini fiili bir yardım ve alaka gösteremediler. Bizlere ne öğütler verilmedi, ne akıllar öğretilmedi. Kıbrıs'taki yüz bin Türk'ün her biri 2/- verse şu kadar bin lira olur ve her iş görülür diye hesabı - ferah ve gün- düz rüyalar ile bizlere akıl öğretenler oldu. Kendilerinden hizmet ve faaliyet bekledikleriniz mezarlıklara kavak, bataklıklara efkaliptus ekip ormanlar vücuda getirilse tali okul davalarımızın halledileceğini söyleyerek Nasrettin Hoca hikayeleri gibi masallarla bizleri avutmak istediler. Netice ne oldu? Bir hiç... Tâli okullarımız, mali perişaniyetin bütün acılarını idrak ederek ve yokluk içerisinde varlık göstermeye çalışarak tedris faaliyetlerine devam ettiler. Tali okullarımızın mali perişaniyetten kurtulması için kaç zenginimiz ve kaç sözde liderimiz kaç bin lira vermiştir? Hep laf ile değil mi? Tali okullarımızın perişan hali ile kaç maarifsever ve hayırseverimiz alakadar olarak perişaniyetimiz deva aramıştır? Eğer hükümetin parayı vermesini ve bizim de keyfi-mayeşa atıp-tutmamızı isteyenler varsa buna imkan olmadığını şimdiden anlamamız lazımdır.

Yeni layihaya göre bütün tali okullarımızda çalışan öğretmenlerin maaşlarını tekaüdiyelerini, ikramiyelerini hükümet verecek ve mektep duhuliyelerine de hükümet müdahale etmeyecek, toplanan duhuliyeler yine tali okul heyetine ait olarak mektebin faydasına sarf edilecektir.

Bu vaziyet karşısında Tali okullar idare heyeti, tali okullarımızı mali perişaniyetten kurtarmak ıslah ve imar etme imkanlarını bulacaktır. İşin içerisinde olanlar ve tali okullarımız mâli perişaniyetini acı acı müşahade edenler hükümetin mal yardımını kıymet ve ehemmiyetini takdir ederken milliyetimizi istismar ve etrafı velveleye vererek bulandırmak isteyenler kadar ve belki de daha ziyade millet ve vatan sevgisi ile meşbu olduklarından emin bulunmaktadır!

Tali okullarımızın mâli perişanîyetini pek iyi takdir eden hükümet, mekteplerimizi bu perişanîyetten kurtarmak için faaliyete geçmiş ve yeni tasarı ile yardım kolunu uzatmış bulunmaktadır. Binaenaleyh biz bu tasarıyı tasvîp eder ve bir an evvel kanunîyet kesbederek sûratle mevki-i tatbîke konmasını âlenen talep ederiz.

Yeni Layiha Tali Okul Öğretmenlerini Büyük Haksızlıktan Kurtaracaktır.

06 Ağustos 1952, s.1

Kıbrıs Türk Lisesi ile tali okulları kadrosunda öğretmenlik yapmak bahtsızlığı ile karşılaşan tâli okul öğretmenlerimiz en çetin ve en kötü şartlar altında en büyük feragat ve fedakarlıkla vazife görürken bunların acıklı ve perişan hali ile hangi cemaat ileri geleni ve hangi sözde lider alaka dar olmuş ve onları maddi müzayakadan kurtaracak tedbirleri düşünerek faaliyete geçmiştir. Hep söz ve gazete sütunlarını doldurma lütfu ile değil mi?

Kıbrıs Türk tali okulları kadrosunda çalışan öğretmenler yüksek tahsil ve ehliyetlerine rağmen ne kati maaş almaktadırlar ve ne de tekaüdiyeleri vardır. Bu cefakar ve fedakar bahtsızlar çalıştıkları müddetçe yokluk ve ihtiyaçla pençeleşmek zorundadırlar. İhtiyarladıkları zaman ise üsaresi alınmış limon posası gibi atılarak açlık, ızdırap ve sefalet ile karşı karşıya kıvranmak mecburiyetindedirler.

Lise öğretmenlerinin maaşları çok az, senelik zamlar ilkokul öğretmenlerinininki kadar bile değil ve tekaüdiyeleri yoktur. Bu medeniyet, insanlık ve flantropik teşekküllerin inkişaf devrinde senelerce ve senelerce lise öğretmenlerimiz bu yürekler acısı durum içerisinde çalkalandığı halde cemaat veya fert olarak ne yaptık? Hep ilgisizlik ve omuz silkme değil mi?

İlkokul öğretmenlerini himaye ile müreffah kılan hükümetin tâli okul öğretmenlerinden yardım ve himayesini daha fazla esirgememesine imkân yoktur. Akıl, mantık, vazife, insanlık bunu âmirdir. Kıbrıs'ta ilkokul öğretmenleri uygun maaş aldığı ve tekaüdiyeye tabi olduğu halde tâli okul öğretmenlerinin bundan mahrum edilmesine, hür, adil ve insani haklarını tanıyan bir hükümetin meydan vermesi asla doğru olamaz. Kıbrıs'ta tali okul öğretmenlerinin bir talihsizlik ve haksızlık vesilesi olmasına hükümet daha fazla nasıl göz yumabilir?

Hükümetin yeni lâyihası Tali okul öğretmenlerini bu büyük haksızlıktan kurtaracaktır! Yeni tasarıya göre öğretmenler tahsilleri ve mesleki şerefleriyle mütenasip maaş alabilecek tekaüdiyeye tabi olacaklardır.

Lise öğretmenlerinin senelerden beri devam edip gelen feci vaziyetleri karşısında gazetelerin birkaç sütun yazı yazması ve gönül alıcı birkaç temennide bulunması ile hiçbir müspet netice elde edilmiş değildir. Mademki cemaatımız tâli okul öğretmenlerinin acıklı durumunu gaileye alamamış hiçbir fiili neticeye varamamıştır. O halde hükümetin tali okul öğretmenlerini, içinde bulundukları feci durumdan kurtarmak için faaliyete geçmiş bulunmasını memnuniyetle karşılamalıyız.

Lise öğretmenlerini bu gün, içerisinde bulunduklar müzayaka ve büyük haksızlıktan kurtaracak olan yeni layihanın ilgili maddelerini gayet isabetli bulur ve geç de olsa güç olmamasını temenni ederiz!

Tali okullarımızda ders veren öğretmenlerimiz haksızlıktan kurtularak münasip maaş ve tekaüdiyeye kavuşunca tâli okul öğretmenliği daha cazip bir hale gelecek ve böylece müsteit gençler bu mesleğe sülüh etmekte tereddüt etmeyerek birçok dirayetli elemanlar öğretmen olarak yetişmek cihetine gidecek ve tali okullarımızın randımanı artacak ve gençlerimizin istikbali parlayacaktır.

Bütün bunların olabilmesi için hükümetin yardım elini uzatması şarttır. Nitekim bunu anlayan hükümet, tali okullar kanunu tasarısı ile fiiliyata geçmiş bulunmaktadır. Hükümetin yeni layihasını bu bakımdan tasvip eder ve bir an evvel mevkii-tatbiki konmasını talep ederiz!

Yeni Layiha Okul Binalarını ve Tedris Vasıtalarını Acıklı Halden Kurtaracaktır.

07 Ağustos 1952, s.1

Kıbrıs Türk Lisesi ile tali okullarının binaları ve tedris vasıtaları yürekler acısı bir haldedir. Tali okullarımız ne ihtiyacı karşılayacak vaziyettedir ve ne de modern eğitim icaplarına lüzumlu şartlar da mevcut değildir. Eğitim ve sıhhat kaidelerine asla uymayan havasız, ışıksız, nemli ve perişan dersanelerde ve iki kişilik sıralara dört öğrenci istifleyerek vatan evlatları çok acıklı ve sıkıntılı günler geçirirken kaç zenginimiz, kaç sözde liderimiz, kaç hayırseverimiz ve kaç maarif severimiz bu acıklı hallerle meşgul olmuş ve ne gibi inşaat ve ıslahatta bulunmuştur. Hep sözle değil mi?

Havasız, ışıksız, gayr-i sıhhi ve eğitime asla uymayan binalarda vatan evlatları sıhhat çürütür ve ömür heba ederken kaç liderimiz kaç defa bu binaları ziyaret ederek bu acıklı hallere deva aramış ve kaç zenginimiz, kaç bin lira vermiştir? Hep neme lazım ve hep hodkâm bir lakaydı değil mi?

Tali okul binaları ile dersane ve koğuşlarının acıklı halini ifade edecek kelime bile bulmak, güçtür. Çatı aralıklarından yıldızların sayılabileceği kadar harap ortaokul dersaneleri vardır. Kışın yağan yağmurdan sızıp odalara akan sulardan kurtulmak için şemsiye tutmak icap edecek kadar perişan ders odaları vardır! Okul avlusuna biriken çamur deryalarından kurtulmak için bataklık kuşları olmak icap etmektedir! Döşemelerin eski, delik deşik ve sıçan yuvası haline gelmiş vaziyeti insanı ürpertmektedir. Daha saymakla bitiremeyeceğimiz ve kelime ile ifade edemeyeceğimiz bu gibi perişan hallerden okul binalarımızı kurtarmak için ne yaptık? Bir hiç değil mi? Sıhhat ve eğitim kaidelerine uymayan bu acıklı haller karşısında, hükümetin daha fazla lakaydı kalmasına imkan yoktur ve bir an evvel yardım ve alaka elini uzatması icap etmektedir!

Birçok tali okul binaları icarla elde edilmiş ve mucirin irade ve insafına kalmıştır. Bugün Viktorya Kız Okulumuz bile icarla tutulan binadadır. Lise ile kolej ismini taşıyan iki ayrı müessesemiz dahi bir bina dahiline sıkıştırılmış ve ihtiyacı karşılamaktan çok uzak vaziyettedir.

Bütün bunlar milliyet istismarcıları ve her işte öne atılıp sözde kendini göstermek isteyenler müşahade etmiyorlar mı? Eğer müşahade ediyorlarsa ne diye bir tek mektep binasına bir tek helik taşı oturtmaya lâzım parayı bile vermeye teşebbüs etmediler? Versin hükümet, yapsın Evkaf ve biz de şarlatanlığını yapalım değil mi?

Mekteplerimizin yeni binalara ihtiyacı olduğu kadar muntazam ve modern laboratuarlara, seminerlere ve sair modern tedris vasıtalarına en büyük ihtiyacı vardır. Bu ihtiyaçların verdiği

ızdırapları hangi maarifsever ve vatanseverimiz duymuş ve gerekli ilgiyi göstermiştir? Belki bu haller zaten ızdırap ve perişanîyet içersinde kıvranan öğretmenlerin vazife ve mesuliyet kaygısı ile çarpan yüreklerini hançerlemiştir.

Velhasıl Türk Lisesi ile tali okullarımızın yeni binalara muntazam derslane ve eğitim yuvalarına, münasip laboratuvar ve tedris vasıtalarına en büyük ve en müstacel ihtiyacı vardır. Memleket Maarifinden mesul olan hükümetin bu acıklı durum karşısında daha fazla ilgisiz kalmasına imkan olmasa gerektir. Yeni layihaya göre öğretmen maaşlarını hükümet verecek ve mektep duhuliyelerine hiç karışmayacak, okul komisyonlarına bırakacaktır.

Böylece toplanan duhuliyeler, okul binaları ile tedris vasıtalarının ıslahına sarfedilerek tali okullarımız perişanîyetten kurtulacaktır.

Binaenaleyh Tali Okullar Eğitim Kanununu tadil eden layihanın bir an evvel kanuniyet kesbederek süratle tatbikini talep etmekteyiz!

Fevkalade Toplantı Münasebetiyle

08 Ağustos 1952, s.1

Çarşamba günü Evkaf binasında Türk icraat azası pek sayın Halit Bey başkanlığında yapılan toplantı bütün tahrifleri ve bütün yaygaraların mahiyetini meydana çıkarmıştır.

Çarşamba gün Ö.S. saat 3.30'da Evkaf binasında ve icraat Meclis Türk üyesi Halit Bey başkanlığında yapılan toplantı bütün tahrifleri ve bütün yaygaraların mahiyetini meydana çıkarmıştır.

Çarşamba gün Ö.S. saat 3.30'da Evkaf binasında ve icraat Meclisi Türk üyesi Halit Bey'in başkanlığı altında yapılan ve adanın muhtelif kazalarından gelen münevver ve temsilcilerin iştirakiyle iki buçuk saat kadar süren toplantı bütün hakikatleri ve tahrifçilerin asılsız inatlarını bütün açıklığı ile meydana çıkarmıştır.

İlk olarak söz alan Sayın pek Sayın Halit Bey bu toplantıya Federasyon Başkanı ile Yönetim Kurulunun gelmemeye kadar vermesini şayan-ı teessüf bulmuş ve bu toplantıda sadece bir müdavele-i efkarda bulunacağından ve şimdiye kadar cemaatla birlikte hareket edildiği halde şimdi Federasyon heyetinin cephe almasının şayan-ı teessüf olduğunu söylemiştir.

Bunun üzerine söz alan Dr. İhsan Ali Bey kendisi de yeni layihayı protesto ettiğini fakat bu toplantıya federasyonun iştirak etmeyişi yersiz bulunduğunu söyleyerek; bu ademi iştirakin cemaatımız aleyhine verebileceği hükmü düşünerek buraya gelmelerine ne diye ikna edilmediklerini sormuştur?

Halit Bey gelmeyen kurum ve gazete temsilcilerine haber verildiğini, telefon edildiğini hepsinin kabul ettiklerini fakat Fayız Kaymak Bey'in hepsine gelmemeleri için telgraf çekildiğini, haber saldığını ve bunun cidden şayanı teessüf olduğunu söylemiş ve kendisinin, alınan prensip kararının aleyhine gidip gitmemelerinin söylemediğini sadece itirazlarını bildirmelerini ve onların öğrenip müdavele-i efkarda bulunmaktan başka bir şey yapmayacağını söylemiştir.

Bu konuşma üzerine hazırın Halit Bey'in fikir ve ifadelerini kabul ile bazılarının davete icabet etmeyişi şayan-ı teessüf olduğunu teslim etmişlerdir.

Sözlerine devam eden Halit Bey hükümetin bu layihayı niçin kabul ettiğini izah etmiş; hükümetin bu tasarıyı kabul etmekle yaptığı fedakarlığı anlatmış ve Rumlar da kabul ettiği takdirde bu tasarrufların hükümete 400.000 liraya mal olacağını tebarüz ettirmiştir. Daha sonra hükümetin Türk mekteplerine himayesinin lüzum ve önemine temas eden Halit Bey hükümetin Türk mekteplerini himaye etmezse ne olacağı endişesini izhar etmiş; Türk öğretmenlerinin

yapacak siyasetleri olmadığını ve bu gibi işlerden ilhak davası güden Rumları ilgilendirdiğini söylemiştir.

Tekrar yeni layihaya sözü getiren Halit Bey bu tasarı için uğraşmasının yeni olmadığını iki seneden beri meşgul olduğunu ve bu mesele meşveret meclisine gelmezden evvel Zeka Bey ile konuştuğunu ve onun da herhalde beğenilir ve kabul ederler” dediğini ve kendisinin de tamamıyla aynı fikirde olduğunu; bu layihadan sonra Zeka bey ile tekrar görüştüğünü ve onun da kabul olunması fikrinde olduğunu ve Eski Tali Eğitim Kanunu ile yeni layihalar mukayese edilirse farklı ve cemaat aleyhine bir şey bulunmadığından açıkça görüleceğini ve eğer varsa tadilinin istenebileceğini söylemiş ve gerek kendisinin ve gerekse Zeka Bey’in hüsnüyetinden emin olabileceklerini ilave etmiştir. Sözlerine devam eden pek sayın Halit Bey, fikirlerde ayrılık olabileceğini fakat bu ayrılığın izolesi için fikirleri beyan ve müdevele-i efkar icap ettiğini ve bugünkü toplantıdan da maksat bu olduğunu söylemiştir.

Bundan sonra söz alan Dr. İhsan Ali bu layihanın şayanı kabul olmadığını ve hükümetin nüfuz ve baskı kullanmasından korkulduğu ve mazinin acı tecrübelerin tekrarlanmasına meydan verilmemesi için reddettiğini söylemiştir.

Bu kesin ifadeler karşısında Halit bey eski kanun ile Yeni layiha arasında Kıbrıs Türk Cemaatinin zararına bir madde göremediğini ve mevcut kanun ile Yeni Layiha ve tadil edilmiş layiha arasında mukayeseli bir inceleme yapıldığı zaman Türk Tali Okulları aleyhine bir nokta bulunamayacağını eğer böyle bir cihet varsa ne olduğunu söylemelerini talep etmiştir. Bunun üzerine Dr. İhsan Ali, henüz kanun ve layihaları incelemediğini fakat prensip olarak reddettiğini söylemiştir.

Fevkalade Toplantı Münasebetiyle

09 Ağustos 1952, s.1

Dr. İhsan Ali Bey'in henüz tali tedrisat kanunu ile yeni layihayı incelemeden mütelaa yürütmesi nasıl mümkün olduğu suali karşısında Dr. İhan Ali prensip itibariyle reddettiğini tekrarlamıştır.

Halit Bey tekrar sözlerine devam ederek yeni layihanın menfaatimize olduğunu hükümetin büyük fedakarlıklar yaptığını ve tali okullarımızın numune olabilecek hale gelebileceğini ve hususta hükümetin her şeyi yapmaya razı olduğunu beyan etmiştir.

Dr. İhsan Ali Tâli Tedrisat Kanunları ile yeni layihayı bilmediğini ve ikisini mukayese ederek bir şey söyleyebilecek durumda olmadığını fakat layihayı kabulde bizlerin Rumlardan ziyade korkmamız ve ürkmemiz icap ettiğini ve yeni layiha sayesinde tali okullarımız, Rumların kime numune-i imtisal olacak derken tecrübe tahtası olacağımızı belirtmiştir.

Bunu müteakip söz alan Necati Özkan eski kanun ile yeni layiha arasında mühim bir fark bulunmadığını; ürpermemize bir sebep olmadığını; kanun ve layihalar incelendiği takdirde bunun açıkça anlaşılacağını ve Kıbrıs Türk Cemaatının faydasına olan bu layihanın müzakere edilmesini ve Türk Cemaatını râfi olmasını temenni etmiştir. Bundan sonra söz alan Dâna Efendi Kıbrıs Türk Cemaatının kültür ocakları olduğunu onlar da cemaat idaresinin hâkim olması icap ettiğini; hükümetin kontrol etmeksizin de yardım etmek vazifesi olduğunu; tahsisatı artırmak suretiyle de bu yardımı yapabileceğini ve verdiği tahsisatın kesilebileceği gailisiyle Rum tali okullarının çekingen davranacaklarını söylemiş ve bu yeni layiha halk tarafından tasvip edilmediğinden bahsetmiştir.

Lefke Belediye Reisi Fadıl Nekipzade halkın istemediği tezinin doğru olmadığını ve kendisinin de halkın istemediğini iddia ettiğini söylemiştir.

Bunun üzerine Necati Özkan eğer halk hakikatı öğrenirse bu layihayı tasvip etmemeye hiçbir sebep mevcut olmadığını, çünkü yeni layihanın demokrasi ve cemaat menfaatlerine daha uygun maddeler ihtiva ettiğini; nitekim her kaza merkezinde ve belediyeleri bulunan yerlerde ayrı ayrı ortaokul komisyonlarının bulunması ile kendi mekteplerinin daha yakından ve daha esaslı idare edebilmek fırsatına nail olacaklarını ve ancak arzu ettikleri takdirde bu tasarı mucibince hükümete müracaat edebileceklerini ve bu tasarıyı kabule, mecburiyet olamadığını tebarüz ettirmiştir.

Bunun pek sayın Halit Bey yeni tadil olunan layiha üzerinde izahat vermiştir.

Bu izahatı müteakip söz alan Avukat Ahmet Zaim; eskiden mevcut kanun ile yeni layiha arasındaki farklı ve cemaatımıza zararlı noktaların incelenmesinin icap ettiğini ve bu noktalar üzerine müdavele-i efkarda bulunmanın münasip olduğunu tebarüz etmiştir.

Bunu müteakip söz alan Reşat Ebeoğlu biraz evvel Dâna Efendi'nin ileri sürdüğü gibi hükümet tahsisatını kesme tehdidi ile Rumların yola getirilebileceği iddiasının varid olmadığını ve bunun geçmişteki hadiseler ile sabit olduğunu, çünkü Lefkoşa Rum Cımnasiumunun hükümetin yıllık tahsisatı kesmesini 1939 yılında tercih ettiklerini; çünkü gereken parayı verdiklerini ve eğer Dana Efendi bunu göz önünde tutsaydı; Rumların hükümet tahsisatının kesilmesi kaygısı ile daha iyi murakabe edilebilecekleri iddiasını serdetmeyeceğini beyan etmiştir.

Bu sırada söze karışan Dr. İhsan Ali tekrar hükümetin tali okullara karışmasını istemediklerini ve Dana Efendi'nin bunu demek istediğini sözlerine ilave ile tevilde bulunmak istemiştir.

Bunun üzerine pek sayın Halit Bey bugünkü toplantıdan maksat hükümetin kanunlarını red, hükümetin halen uygulamada olan tali eğitim kanununu tadil eden layihanın kanundan farklı ve cemaatımıza zararlı olabilecek noktaları varsa onların incelenmesi ve müdavele-i efkarda bulunulması olduğunu tekrar tebarüz ettirmiştir.

Bu sırada söz alan Avukat Ali Dana Layihaya göre bazı farklar ve mahzurlar üzerinde fikir yürütmüş; Halit Bey kendilerinin gereken bütün incelemeleri etraflica yaptıklarını ve hemen hemen hiçbir fark olmadığını, sadece öğretmenlerin tayini meselesinin bir fark gösterdiğini fakat bazı neşriyatla bu hakikatlerin tamamıyla tahrif ve aksi gösterilmek istendiğini ifade ederek duhuliyeye meselesine temas etmiştir. Hakikate göre duhuliyeler tamamıyla komisyon tarafından tespit edilerek komisyon tarafından mekteplere sarf edileceğini yüzde yirmi talebenin meccane tutulması şartıyla duhuliyeleri azami 15 lira olabileceğini ve böylece hükümetin alınacak duhuliyeye miktarını tespiti komisyona bıraktığını ve fakat azam miktarın 15 lirayı geçmemesini şart koyduğunu beyan etmiş ve ancak vali hazretlerinin, komisyon tarafından vaki olacak müracaat üzerine ve Resmi gazetede yayımlamak şartıyla duhuliyelerin yüzde elli geçmemek şartıyla münasip bir miktar artırabileceğini ve bazı şahısların söylediği ve gazetelerde yayınladığı gibi hükümetin tali tahsile set çekmek için 22 buçuk lira ödemeyi mecbur kılacağı iddiasının yanlış ve şayanı teessüf olduğunu söylemiştir.

Bu sırada söz alan Reşat Ebeoğlu de bazı neşriyatın hakikatten tamamen uzak ve hayret verici olduğunu söyleyerek layihanın duhuliyeye meselesini ilgilendiren maddelerini okumuştur.

Fevkalade Toplantı Münasebetiyle

10 Ağustos 1952, s.1

Yapılan münakaşa ve serdedilen fikirlerden pek açık olarak temaruz etmiştir ki eski kanun ile yani layiha arasında hemen hemen hiçbir fark mevcut değildir. Sadece öğretmenlerin tayini meselesinde ufak bir fark mevcuttur. Yeni layihaya göre öğretmenleri, idare heyetleriyle istişareden sonra Vali Hazretleri tayin edecektir. Hazır bulunan bazı şahıslar bunun tadilini talep etmeyi istemişler ve öğretmenlerin tayinini Komisyonun yapabilmesi ve bu tayini Vali Hazretlerinin tasvibine arz olunması mealinde bir madde kalem alınmıştır.

Lise ve tali okullarımıza tayin olunacak öğretmenleri din ve ırklarının Cemaatin din ve ırkına uygun olacaklarına dair kayıtlar vardır. Sadece yabancı dersler için icap ederse yabancı öğretmen tayin edilebilecektir. Böylece müdür ve müdirenin Türk olması da hükümet tarafından garanti altına alınmış olmaktadır. Aynı zamanda Türkiye müfredat programının da aynen tatbikini istilzam eden vazih kayıtlar mevcuttur.

Müdürün Türk olması hususu müzakere edilirken Komisyon As başkanı Dr. Ziyad Bey söz alarak evvelce de bu meselenin bulunduğu ve komisyonun ısrarla ileri sürdüğü 4 şart olduğunu söylemiş ve şartlar sayılmıştır; 1. Lisenin ismi Türk Lisesi olacak; 2. Lisenin müdürü Türk olacak; 3. Lise programı Türkiye müfredat programının aynı olacak; 4. Öğretmenler komisyon tarafından tayin ve becayış edilecek. Muallimlerin tayini hususunda ilan çıkarılması ve müracaat eden namzetlerden münasip olanları tespiti ile Vali hazretlerinin tasvibine arz edilmesinin münasip olduğunu ve uygun Kıbrıslı namzetler bulunmadığı takdirde Türkiye'den getirilmesi cihetine gidilmesinin muvafık olacağını söylemiştir.

Bu sırada konu, talebe sayısı miktarına intikal etmiş ve talebe sayısını tahdidin hiç doğru olmadığı ileri sürülmüştür. Bu münasebetle söz alan pek sayın Halit Bey yeni tasarının bu mahzuru da izole ettiğini ve mektepte mevcut talebeden daha az müdavim talebe olmaması fakat imkan ve vasıtaların müsaade ettiği nispette fazla talebe alınabileceğini izah buyurmuşlardır.

Bu konu üzerinde söz alan Necati Özkan Cemaatımızın bütün çocuklarına tali tahsil fırsatının verilmesinin en muvafık bir hareket olacağını ve bunun göz önünde bulundurulması icap ettiğini çünkü ilkokulu 12 yaşında ikmal eden ve tali okullar istiap etmediği için tahsiline devam edemeyen çocuklar mahalli kanunlar 16 yaşından küçük çocukları sanat öğrencisi olmaktan da men ettiği cihetle, sanat öğrenmeye de devam edemedikleri için serseri olarak vakit geçirmek mecburiyetinde kalmaktadırlar. Binaenaleyh ilkokulu bitiren bütün fakir çocukların sanat işlerinde daha fazla başarı sağlayacağına şüphe yoktur. Yeni layihanın bu ciheti de temin

edeceğini ümit etmekteyiz. Bütün bu müdavele-i efkardan pek vazih olarak tebarüz etmiştir ki yeni layiha eskiden mevcut kanundaki şartlardan farklı ve cemaatımız aleyhine olabilecek hiçbir madde mevcut değildir ve bilakis cemaatımız maarifine mühim faydalar sağlayacak noktalar mevcuttur. Nitekim müdavele-i efkar sonunda ve hakikatler iyice anlaşıldıktan son muarız görünenler de bu açık hakikati teslim etmişlerdir.

Toplantının sonuna doğru Dana Efendi de layihanın eskisinden daha iyi olduğunu itiraf buyurmuştur. Bu itiraf üzerine Necati Özkan söz alarak mademki iyidir, neden kabul edilmesin? Sorusunu sorduğu zaman cevap verebilecek konu kalmadığı meydana çıkmıştır. Sözlerine devam eden Necati Özkan bu yeni layihanın şartları altına girme mecburiyeti olmadığını da tebarüz ettirmiştir.

Bundan sonra söz alanlardan Dr. Ziver tali okullarımızın durumu ve eski kanun ile yeni layiha hakkında mütalaada bulunduktan sonra tadili talep olunan bir madde bulunduğunu tebarüz ettirmiş ve bu maddeyi okumuştur. Son olarak söz alan Dr. Pertev, tali okullara tayin olunacak komisyon üyelerinin bu hususta bilgili ve ilgili olmasını, bu ciheti hükümetin göz önünde bulundurarak seçeceği üyelerin hiç olmazsa tâli okul mezunu olmasına dikkat edilmesini beyan buyurmuştur.

Bu sırada ayağa kalkan ve gitmeye hazır bulunan Dr. İhsan Ali madem ki ayrı ayrı komisyonlar seçilecek onlar düşünsünler ve cemaat fedakarlık etsin demiştir. Cemaatımızın mali takatini göz önüne almayarak söylenen bu sözler karşısında pek Sayın Halit Bey "Maddi fedakarlık edecek matesüf yok! diye pek bariz ve acı bir hakikati ifade etmekten kendini alamamıştır.

Netice itibariyle muallimlerin tayini meselesinde cüz'i bir tadil talebi ile yeni layihanın bütün maddeleri tasvip ve cemaatımızın menfaatine olduğu teslim edilmiştir.

Böylece yapılan bütün asılsız, mesnetsiz ve yakışsız neşriyatın açık tahriflerin ve bütün bu kötü yaygaraların mahiyetinin meydana çıkmasını mümkün kılan bu toplantıyı yaptıran pek Sayın Halit Bey ile Kemal Bey'e ve diğer münevver ve hakikatperver arkadaşlara alenen teşekkür etmeyi bir borç biliriz!

Reddetme Değil Şatafatlama

12 Ağustos 1952, s.1

Halkın Sesi gazetesinde, "Tasarlanan Tâli Okullar Kanununu Neden Reddediyoruz" başlığı altında yayınlanan baş yazı mevzudan tamamen uzak ve Lise Müdürünü şatafatlamak maksadıyla kaleme alınmış hissini vermektedir.

Mezkûr yazıyı kaleme alan şahıs eğer tali okullar kanunu ile yeni layihayı mütalaa etmiş olsa idi veya hiç olmazsa pek Sayın Halit Bey başkanlığında Evkaf binasında yapılan fevkaalede toplantı hakkında gazetemiz sütunlarında yayınlanan hakikatleri okuma lütfunda bulunsa idi bu tezatlar dolu ve şahıs şatafatlayıcı yazıyı bu şekilde kaleme almak lüzumunu sezemeyecektir.

Hükümetin halka empoze etmek istediği ifadesini kullanabileceğimiz yeni tali okullar kanunu diye bir şey mevcut değildir. Bu ifade tamamıyla hatalı ve yeni layihanın maddelerini mütalaa etmemiş bir şahsın beyanatı olabilir.

Dünkü geçmişin biri yakın diğeri uzak olmak üzere iki türlü tarihi mevcut değildir. Binaenaleyh dünkü geçmişin yakın tarihinden dem vuracağınız yerde yaşadığınız zaman icaplar ile hakikatleri görebilse ve bunlardan dem vursa idiniz daha yararlı hareket etmiş olacaktınız.

Yegane bir Türk Lisesi'nden bahsetmezden önce yegâne bir Türk Lisesi, yegâne bir Türk Lisesi...vs.nin ne ifade ettiğini bizlere anlatmalısınız ki yegane bir Türk Lisesi anlaşmış olsun.

Tamamıyla mevzudan uzak noktalara temas eden fakat asıl konudan uzaklaşarak hemen Yavuz Konnolu'nun şatafatını yapan bu yazıyı kaleme alanın bir köy ortaokul öğretmeni olduğu zehabını uyandırdı ve bu şatafatlamayı kaleme aldırان sebepleri de açıkça anlamış olduk. Hakikatlerin tamamen ve gün gibi aşikâr olduğu bir zamanda hâlâ daha cemaat zararına; hakikat zıddına kalem oynatan insanlar bulunmasına hayret ediyoruz!

Şahıs şatafatlamak için kaleme alınan mezkûr yazıda sorulan suallere ve verilen cevaplara bakınız.

Şatafatçı diyor ki: "Düşünelim bir kere!.....Tasarı halinde bulunan kanun yürürlüğe geçtikten sonra ve mekteplerimizi hükümete devrettikten sonra kazanacağımız nedir? Acaba masal mı söylüyorsunuz? Gündüz rüyasından mı bahsediyorsunuz mektepleri hükümet devralmak mı istiyor ve devreden kim? Hangi serbest hükümete teslim edilecekti?

Şimdiki idare hangi halkın elindedir ki muallimler ile müdür hükümetin ve komisyonun eline geçecektir?! Hangi hakikatlere dayanarak kalem oynatıyorsunuz? Sadece şahıslar şatafatlamak kolay fakat hakikati anlamak ve ifade etmek güçtür?

Tamamen asıl ve esastan uzak olarak şahıslara karşı kullandığınız ifadeler ve mevzu dışı sözler ise ancak mahiyetinizi meydana vermesi itibarı ile ibretle okunmaya değer olabilir.

Öyle mi Sanıyorsunuz?

22 Ağustos 1952, s.1

Türk Lisesi meselesinde İstiklâl gazetesinin yapmış olduğu samimi ve dürüst neşriyatın ne kadar yerinde ve ne kadar kıymetli olduğu gün geçtikçe daha iyi anlaşılmakta ve takdir olunmaktadır. İstiklâl gazetesi şahısları kayırmak şakşaklamak için hakikati ve cemaatin hakiki menfaatlerini asla feda edemez!

Acaba Lisenin son iki senelik randımanı Küçük Bey'i tatmin ediyor mu? Mezun gençlerin işsiz, istikbalsiz ve bedbin halde çile doldurması şayan-ı endişe değil midir? Türk Lisesinin Türk öğretmenden ders gören Türk talebesinin Türkçe'den hükümet imtihanında hiç muvaffak olmaması tüyler ürpertici değil midir? Fakat ifadesi ne kadar acıdır ki, Halkın Sesi gazetesi şahıslar şakşaklamak için hakikatler feda etmekte ve kararın ak olduğunu iddia etmekte hiçbir mahzur görmemektedir.

Dünyada ne şahsının ve ne de icraatının bir benzeri bulunmayan eşsiz dahi ve büyük inkılapçı Atatürk'ün Samsun'a ayak basması hadisesinin tarihi ve ebedi değeri ile Yavuz Konnolu'nun lise müdürü olarak Kıbrıs'a geldiği zaman Girne Limanı'na çıkması arasında bir değer ve teşbih safsatası yapan yazılara gazetesi sütunlarında yer veren bir gazetenin şahıslar şakşaklamak için kırabileceği potları varın siz anlayınız!

İstiklâl gazetesi Kıbrıs Türk cemaatinin hakiki menfaatleri ve evladı-vatanın parlak istikbal sağlaması için Lise hakkındaki tenkitlerine, icap ettikçe devam edecektir. Eğer Halkın Sesi, halk isteğinin zıddına olduğunu iddia ediyorsa böyle bir iddiaya cevap vermeyi zaman öldürmek sayarız!

İstiklâl gazetesi defalarca yazdığı ve pek açıkça belirttiği gibi tecrübeli, dirayetli, ecnebi lisana vakıf, protokol ve etiket bilen presentabı bir Türk Müdür istemekte olduğu halde, Halkın Sesi gazetesi şahısları kayırmak için demagoji yollarına sapsmış ve milliyet istismar ile hakikatleri perdelemek istemiştir. Fakat en büyük hakim olan zaman ve iki senelik hadiseler her şeyi meydana çıkarmıştır. Vaziyet bu merkezde iken Halkın Sesi'nin hala daha lise meselesinden ve halk isteği diye, gönül isteğinden dem vurması bilmem bir inattan başka ne ifade edebilir?

Boş sözler, yaldızlı ifadeler, şahıs şakşaklamaları yerine işlere, eserlere, gerçeklere bakmak zamanı çatmış bulunmaktadır ve en büyük halk isteğinin de bu olduğuna şüphe yoktur!

Öyle mi Sanıyorsunuz?

23 Ağustos.1952, s.1

Halkın Sesi gazetesi "Halkı Aldatmaktan Vazgeçelim" başlıklı yazısında hep konu dışına çıkmakta ve yeni layiha hakkında müspet bir kritik yapamamaktadır.

Eski kanun ile yeni layiha arasında hemen hemen hiçbir fark olmadığını belirtmek mevzumuzla alakadar olduğu halde Halkın Sesi gazetesi mevzu dışı çıkararak safsata yapmakta ve "Biz eski kanundan halkın tamamen memnun olduğunu iddia etmişiz" gibi dil kullanarak eski kanun ve hükümetin Tali Tedrisat siyasetine hücum etmekte ve mevzu dışı ifadelerle etrafı bulandırmak istemektedir. Böylece halkı aldatmak istemekte ısrar ettiğini izhar etmiş olmaktadır.

Yeni layihanın bazı maddelerinin değiştirilmesi ve eksiklerinin giderilmesi hususunda ileri sürdüğümüz fikirlere rağmen Halkın Sesi'nin yeni layihayı kayıtsız şartsız kabul etmek istememizden dem vurması acaba halkı aldatma zihniyeti ile kabili telif midir?

Her fırsat buldukça halktan, halk isteğinden dem vururken diktatörlere has bir eda ile atıp tutmakla halkı aldatmanın mümkün olmayacağını takdir ederseniz böyle atıp tutmalardan vazgeçmeniz icap ettiğini teslim etmekte geç kalmayacaksınız.

Hakikatten tamamen uzak olan ifadelerinizi, dinimiz ile beraber milliyetimiz ile de iftihar ettiğimizi, halkın hakikatleri sizin kadar ve belki de daha ziyade anladığını, gaflet içerisinde olanların gafleti takdir edemeyeceklerini ve demagoji ve milliyet istismarı ile artık halkın aldatılamayacağını iyice anlamanızı dileriz. Fakat başkalarına kısa ve kıt görüşlü! Diyecek kadar izhar edenlerden iyi anlayış beklemek hayli güçtür.

Bizden izah ispat istemezden ve herkesin görüş ve anlayışına dil uzatmazdan evvel mevcut Tali eğitim konularını etraflıca inceleyiniz. İlgili ilkokul kanunlarını inceleyiniz. Yeni layihayı dikkatlice inceleyiniz. Bir müzakere yaparak eski kanundan farklı ve cemaatımıza zararlı noktaları belirtiniz ki size meram anlatabilelim. Yoksa ölüm fermanlarından, idam ilmiklerinden, şahlanmalardan dem vurdukça size cevap vermenin boşuna vakit öldürmek olduğuna kani olarak Ağustos böcekleri gibi sizi sesinizle baş başa bırakacağız!

Yeni Tali Eğitim Kanunu

04 09.1952, s.1

Mevcut, Tali Eğitim kanununu tadil eden ve 29 Ağustos 1952'de kanuniyet kesbeden yeni Tali Eğitim Kanunu Kıbrıs Türk Cemaatına pek büyük faydalar sağlayacaktır. Zaman bu hakikati bütün açıklığı ile meydana çıkaracak ve bu kanun aleyhinde yanlış neşriyat yaparak yersiz yaygara koparmalara bilhassa asılsız isnatlarla şahıslara hücum edenlere nedamet ve mahcubiyet karaltıları kalacaktır.

Bir diktatör gibi cemaat namına atıp tutacaklarını sananlar ve idam ilmiklerinden, ölüm fermanlarından, cemaat mahviyetinden dem vuranlar hakikatleri kavramaktan ve hakiki cemaat menfaatlerini korumaktan çok uzaktırlar. Eğer kin ve garaza dayanan his ve heyecan ifadeleri ile cemaat meselesi ve Maarif işleri yürüyebilse idi, insanlık bugünkü kültür ve medeniyet devresine ulaşmış olmayacaktı. Fakat bu gibiler için kelimeleri sıralamak ve gazete sütunlarını hırs ve garaz ifadeleri ile doldurmak en büyük başarıdır. Çünkü bütün düşünce ve gayeleri yaldızlı ifadeler milliyet istismar ve hissiyata hitap ile masum Türk Cemaatı okşamak ve kendilerini göstererek öne atılmaktır.

Memleketin maarif işlerini gazete sütunlarından yapacakları diktelerle idare edeceklerini sananlar ve para ile fedakarlıktan dem vurulduğu zaman seslerini kesip bir kenara çekilenler cemaatin ihtiyaçları ve mukadderatı hakkında atıp tutarak etrafı bulandıramazlar. Çünkü cemaatin boş sözlere ve şakşaklara, palavralara, safsatalara tahammülü yoktur. Bugünkü Maarif işleri azim para ve büyük fedakarlıklar istemektedir. Bu isteğin gerçekleşmesi için gereken maddi fedakarlığı gösteremeyenlerin manevi fedakarlığı da şayanı kabul değildir. Cemaatımızın artık söz ve palavra kahramanlarına kıymet vermeye niyeti kalmamıştır.

Yeni Tali Eğitim Kanununun zamanla cemaatımıza pek büyük faydalar sağlayacağına ve bunu bilfiil müşahade edeceğimize şüphe yoktur. Bunu anlayamayan dar görüşlü söz ve palavra kahramanları ise o zaman ya sükut edecekler veya tahrif veya tevil ile yan çizerek sağa sola yalpalanmayı bir başarı sayacaklardır. Fakat Kıbrıs Türk Cemaatı numaralarını çoktan vermiş olacaktır. Yaşasın ileri görüşlü Kıbrıs Türkleri!

Yeni Tali Eğitim Kanunu ve Aksi Hücumlar

05 Eylül.1952, s.1

Halkın Sesi gazetesi yeni Tali Eğitim tasarısı dolayısıyla aksi neşriyattan çekinmemiştir. Hislerimizle oynamak ve milliyeti bir ticaret metası gibi istismar etmek kolay bir şeydir. Fakat hepsi sözde ve palavrada kaldıktan sonra ne kıymet ifade edebilir? Bu sözde milli kahramanların gösterdiği sözde milli hassasiyetin kendi hareketlerine uymadığı göz önüne alınırsa hayretler içerisinde kalmamak imkanı yoktur.

Yeni Tali Eğitim kanunu münasebetiyle milli matem ilan eden ve "Kara Bir Gün" başlıklı yazısında kaygı içerisinde çırpınırken işi şahsiyete döken Küçük bey aynı milli heyecan ve hassasiyeti "Bayraktar Meydanı" isminin hiç sebepsiz ve kanunsuz olarak "Elefeterios Venizelos" yapılması karşısında ne diye Belediye azalığından istifa etmemiştir? Türk ulusunun tarih ve şerefini ilgilendiren, 380 seneden fazla bir tarihi maziye malik olan Türk kanı ile yoğrulan Türkün mukaddes topraklarından şanlı Bayraktar isminin uzaklaştırılması karşısında ne diye halkın reyiyle kurulduğu Belediye sandalyesinden uzaklaşacak kadar olsun hassasiyet göstermediniz?

"Kara Bir Gün" başlıklı yazıda Kıbrıs Türkünden, Türk büyüklerinden Türk bayrağından dem vurarak sözde milli kahraman kesilmek isterken fiillerinize bakmak lüzumunu sezmiyorsunuz! Söz ile milliyet istismarı ile, başkalarına farksız hücumlar ile etrafı bulandırarak prestij sağlayacağınızı zannediyorsanız cemaati hiçe sayıyor ve durumu takdir etmiyorsunuz demek olmaz mı? Artık cemaatımızın boş sözler ve yaldızlı ifadeler ile avutulmaya tahammül yoktur. Cemaat iş, eser maddi ve manevi fedakarlık ister. Hele sözleri ile yaptıkları uymayanlara, gazete sütunlarında palavra ile cemaatin temiz hislerini istismar etmek isteyenlere kıymet ve ehemmiyet vermek zamanı geçmiştir.

Tali okullarımızın ıslahı ve bugün içersinde bulundukları perişan durumdan kurtulması laf ile, milliyet istismarı ve palavra ile olmaz! Gazete sütunlarında bulunduğu meydanda atıp tutmaların söz ile her iş yoluna girse idi, dünyadaki diğer söz ve yazı üstadları yanında da bu laf kahramanlarına sükut düşecektir. Müspet işler ancak müspet fikirler ve müspet faaliyetler ile başarılabılır. O halde boş sözlerin, şahıslara aksi hücumların hiçbir kıymet ve değeri yoktur. Hadiseler de bunun böyle olduğunu ispat etmektedir.

Prensip Yok mu?

06 Eylül 1952, s.1

Halkın Sesi gazetesi Yeni Eğitim Layihası hakkında şiddetli muhalefette bulunduktan ve memleketin temiz evlatlarını karalamaya yeltendikten sonra karaya oturan gemisini tekrar yüzdürebilmek için rota değiştirirken prensiplerin feda edileceğini izhar etmiş oluyor. Eğer Halkın Sesi gazetesi şakşakçıları Tali Eğitim tasarısını kritikleri sırasında samimi olarak bir prensibe bağlı olsalardı ne bu kadar şahsi ve asılsız hücumlarda bulunacaklar ve ne de bu prensiplerini feda veya ondan iskonto cihetine gideceklerdi? Demek hep laf ile cemaat avutulmak istenmektedir.

Halkın Sesi ceridesinin Tali Eğitim tasarısına aleyhtar görünen söz kahramanları idam ilmiklerinden ölüm fermanlarından, cemaat mahviyetinden dem vurduktan ve bu tasarımı tamamen ve katiyen reddettikleri halde Tasarı kanuniyet kesbedince rota değiştirilerek tevîl yoluna sapmakta ve bu ölüm fermanından şeref payı koparmak isteyen ifadeler kullanılmaktadır. Nitekim 2464 sayılı 30 Ağustos 1952 tarihli Halkın Sesi ceridesinde deniyor ki: "Baş Savcının bu izahatında da görüleceği veçhile Tali Okullar tasarısı hakkında tenkit ettiğimiz birçok noktalar kanunda az çok lehimize olarak değiştirilmişlerse de..." aziz okuyucular bu ne demektir? Cemaatı mahviyete sürülecek ölüm fermanı olduğu iddia edilen ve külliyyen reddedilen bir tasarıda cemaat lehine noktalar temin edildiği nasıl iddia edilebilir? Buna hangi prensip ve samimiyet uymaktadır? Demek hak laf ile ve halkın his ve heyecanlarını istismar ile cemaat avutulmak istenmektedir.

Tali Okul Komisyonlarımızın seçimle olmasını isteyen ve hükümet tarafından tayin edilen komisyonları tanımadığını haykıran Halkın Sesi ceridesi şimdi rota değiştirmekte ve 2968 sayılı ve 5 Eylül 1952 tarihli nüshasının baş yazısında yeni tayin edilen komisyonlar içerisindeki vatansever ve temiz arkadaşlardan dem vurarak bir taraftan iğneleyici, diğer taraftan şakşaklayıcı ifadeler kullanmakta ve haykırdığı prensipleri feda etmektedir. Aziz okuyucular bu da ne demektir? Hükümet tarafından tayin edilen ve tanınmayacağı evvelce ilan ve takbih edilen komisyonlar şimdi nasıl vazife yapmaya davet edilebilir? Eğer Halkın Sesi ceridesinin iddia ettiği gibi hükümetin tayin ettiği komisyonlar kukla ise ve böyle komisyonları tanımamak prensibine samimi olarak: bağlı ise bu rota değiştirmeler ve bu zıt ifadeler hangi prensip kaidelerine uymaktadır? Fakat her şey sözle palavra ile hissiyatı istismar ile sandalye işgal ve kendini gösterip sıvrılma ile olduktan sonra prensip nasıl mevzu-bahis olabilir? Aziz ve uyanık Kıbrıs Türkü hakikatleri anla ve ona göre hareket et! Seni avutmak ve kendini sıvırtmek isteyenlere artık meydan verme!

Hakikat Daima Tecelli Eder!

07 Eylül 1952, s.1

Yıllardan beri Lisemizin acıklı hali ve buna sebep olanlar hakkında haykırıp teessürlerimizi izhar ettiğimiz halde hakikat teslim etmek istememekte ve zıt neşriyat ile güneşin nurlu ışınlarını sıvamaya yeltenmek cihetine gidilmekte idi. Güneşin balçıkla sıvanamayacağını ve hakikatin er geç tecelli edeceğini iyice takdir ettiğimizden bu muhalefete ve hakikate aykırı neşriyata karşı gazetemiz daima hak ve hakikat sesini yükseltmeyi en büyük vazife bilmiştir.

5 Eylül 1952 Cuma günü yayınlanan Halkın Sesi gazetesinde Lisenin bedbaht hale sokulduğu kabul edilmektedir. Geç de olsa bu itiraf karşısında hakikatlerin idrak edilmeye başlandığı itimam ile müşahade etmemek imkanı yoktur.

Son iki sene Lisenin hiçbir ilerleyiş kaydetmediğini bilakis her hususta bir gerileme kaydettiğini ve bugünkü perişan hale geldiğini biz esefle karşılamaktayız. Eğer lisemizi bugünkü berbat durumundan kurtarmak isterse yapılacak pek çok ve pek çetin işler vardır. Bunların başında lisenin dirayetli, enerjik, lisan ve protokol bilen bir TÜRK MÜDÜRE kavuşması gerekmektedir.

Türkiye'mizden Kıbrıs Türkleri pek çok yardım ve alaka beklemektedir. Eğer Kıbrıs Türklerinin bugünkü durumu hakkıyla ve yakından takdir edilmiş ise ve Ada Türklüğüne gereken hizmet yapılmak istenmiyorsa Kıbrıs'a gönderilecek elemanların liyakat ve hizmet kudretine son derece dikkat etmesi icap etmektedir. Şahsi tavsiyeler ve indi düşünceler ile gereken randımanı sağlamak imkanı yoktur!

Daima hakikat için çalıştığımıza ve şahısları kandırmak ve şakşaklamak için cemaat menfaatlerini feda edemeyeceğimize inancımız ve hakikat telakkimiz bunu icap ettirmektedir. Hakikatin daima tecelli edeceğine eminiz. Ve bunu emniyetten en büyük kuvvet ve cesareti almaktayız!

Ayıplayıcıların Bocalaması (1)

11 Eylül 1952, s.1

“Ayıptır Efendiler” başlıklı yazınız zavallıların kim olduğunu ve martavalları kimlerin karaladığını pek iyi göstermektedir. Elverir ki onları takdir edecek kadar akli-selim ve kabul edecek kadar medeni cesaret sahibi olabilesiniz.

“Ayıptır Efendiler” başlığı altındaki safsataları karalayan sözüm ona şakşakçı kalemşörün hırs, kin ve garaz gözlerini o kadar bürümüş ki ne hakkını ve ne de haddini bilmeyecek kadar taşkın ve münasebetsiz martavallar serdetmekten kendini alamamaktadır.

Bir gazetenin taş olup kuyuya düşmesini istemek ve bunu gazete sütunlarında ilan etmek kadar ayıp bir şey olamaz. Binaenaleyh “Ayıptır Efendiler” yazısını karalayan Efendi, işlemiş olduğu ayıbı, seçmiş olduğu başlığında pek iyi itiraf etmiş olmaktadır. Elverir ki bunu takdir edecek kadar akli-selim ve kabul edecek kadar medeni cesaret sahibi olsun. Bir meslektaşının taş olup kuyuya düşmesini temenni eden yazıyı sütunlarına alan bir gazetecinin halet-i ruhiye ve meslektaşlık saygısını takdir etmeyi de sayın okuyucularımıza bırakıyoruz.

“Halkın Sesi” kisvesine bürünen, fakat karalamaları ve sırtan kin ve garaz, ile kim olduğu bizce pek iyi bilinen sözüm ona şakşakçı kalemşörün ikide bir ihdas etmek istediği Yerli öğretmenler ve Türkiyeli öğretmenler meselesinin artık hiçbir kıymet ifade etmediği bu son kozunun da suya düştüğünü artık anlamasını arzu ederiz.

Halkın Sesi ceridesinde “Ayıptır Efendiler” başlığı altında İstiklâl aleyhine yayınlanan bu yakışsız ve asılsız yazıları karalayan sözüm ona şakşakçı kalemşör, Halkın Sesi başlığı altında yazı yazabildiğinden, İstiklâlde de başkaları tarafından yazılan yazıların gazete namına çıkarmakla boş kuyuya taşlar atmak istemektedirler. Siyasi hayata ve gazetecilik sahasına atıldığı andan bu güne kadar söylediğim nutukları veya imzamlı çıkan yazıları bizzat kendim yazdığımı ve İstiklâl başlığı altında çıkan yazıları da gazetemizin meslek ve prensipleri dahilinde kendim neşrettiğimi ve bu yazıların sahip ve mesulü ben olduğumu sözüm ona şakşakçı kalemşörün pek iyi anlamasını arzu ederim. Gazetemde çıkan yazıların hak ve hakikatten ilham aldığını ve bu yazıların idare ve mesuliyetinin tamamıyla bana ait olduğunu sözüm ona şakşakçı kalemşör takdir etmiş olsa idi, hakikatten uzak olan isnadları ve asılsız karalamaları ile boş kuyulara taşlar atmak cihetine gitmeyecekti.

Hak ve hakikatten ilham alan ve cemaat menfaatlarını her türlü şahsi düşünce ve telakkinin üstünde tutulan İstiklâl gazetesinin Türkiye’den gelen öğretmenler hakkında, geldikleri günden beri asılsız ve esassız neşriyatta bulunduğu tamamıyla hakikate mugayirdir. Fakat İstiklâl

gazetesi şahısları kayırmak ve şakşaklamak için asla hakikati ve cemaat menfaatlerini feda edemez. Bunu ancak sözüm ona şakşakçı kalemsörler yapabilirler. Fakat ayıptan söz ederken bile Ayıplar içerisinde bocalayanlardan ne beklenebilir?

Türkiyeli öğretmenler ile yerli öğretmenler arasına kundak sokmak isteyen bu gibi yakışsız martavallara sayın öğretmenlerin hiç önem vermeden kültür faaliyetlerine samimiyet ve ciddiyetle devam etmelerini temenni ederiz!

Ayıplayıcıların Bocalaması (2)

12 Eylül 1952, s.1

“Ayıptır Efendiler” yazısını karalayan sözüm ona kalemşör fikirleri takdir edemiyor ve heri işi kese ve menfaat zaviyesinden görmek istiyor. Türkiye’den gelen öğretmenlerin çifte maaş aldıkları doğru değil midir? Eğer Türkiyeli öğretmenler sadece Türkiye’den maaş alsalar ve Kıbrıs’ta maaş almayarak hizmet edebilselerdi Kıbrıs Türk Cemaatına daha faydalı olacağı doğru değil midir? Eğer Kıbrıs, Türkiye’mizin bir vilayeti olsa idi bu öğretmenler sadece Türkiye’den maaş alarak hizmet edecek değiller mi idi?

Bu fikirler niçin suç oluyor? Yoksa sözüm ona kalemşör efendi keseye dokunan her şeyi suç mu görüyor? Yoksa maaş hakkında gazetemize yazı yazarken sözüm ona kalemşör efendiden izin mi almak lâzımdır?

Maaşlardan, kanun tekliflerinden Büyük Millet Meclisinden dem vuran sözüm ona şakşakçı kalemşör bize Yavuz Konnolu ile eşinin Kıbrıs’tan ve Türkiye’den aldıkları dört maaşın tutarının ne olduğunu ve kaç apartman kaldırmak niyetinde olduklarını söyleyebilir mi?

Sözüm ona şakşakçı kalemşör Türkiyeli öğretmenlerin anne ve babalarını terk edip buraya geldiklerini yazmakta ve onlar ona baba kucağında yaşayan yavrular imiş gibi bir his uyandırmaktadır. Eğer çifte maaş almaya bu bir vesile ise, Lise Müdürü Yavuz Konnolu Kıbrıs’ta ana ve babasına kavuştuğundan çifte maaş almaması icap etmez miydi? Fakat sözüm ona şakşakçıdan böyle derin hesaplar nasıl beklenebilir?

Sözüm ona şakşakçı kalemşörün martavalları arasında şahıslara çatmak,zavallılar, yetimler, tek şahıslar gibi tekerlemeler vardır . Kahve bucaklarında atıp tutmayı ve gazete sütunlarını boş sözlerle karalamayı bir başarı sayan sözüm ona şakşakçı kalemşörün bu gibi safsatalarına cevap vermeye ne vaktimiz ne de mesleki telakkimiz müsaittir.

Kıbrıs Türk Lisesi’nde müdür olacak şahsın ehliyet, dirayet ve meziyetleri hakkındaki fikirlerimizi mükerreren ve açıkça yazdığımızdan bu hususta çıkan safsatalara ve çocukça iddialara cevap vermeyi beyhude sayarız.

İstiklâl gazetesinin bir taş olup kuyuya batmasını temenni edecek kadar katı yürekliğin acımdan dem vurması ancak kendilerinin acınacak hallerini gösterir. Kisvesine büründüğünüz Halkın Sesi ceridesinin bu memlekette hücum etmediği münevver kalmamış gibidir. Yoksa yerli lise öğretmenleri hakkında yapılan asılsız ve yakışsız isnatlar hoşunuza mı gidiyor?! Eğer kimin nasıl yazı yazacağı hakkında öğüt vermek cesaretini kendinizde görüyorsanız evvela,

kisvesine büründüğünüz gazeteye bakınız fakat kendi kendine İstiklâl gazetesi namına dile gelen ve kendi aklınca bayram yapanlardan ne beklenebilir.

Yazılarınız, zavallıların kim olduğunu ve martavalları kimlerin kovaladığını pek iyi göstermektedir. Elverir ki onları takdir edecek kadar akılselim ve kabul edebilecek kadar medeni cesarete malik olabilesiniz!

Tali Okullarımız ve Hükümet Yardımı

17 Eylül 1952, s.1

Yeni Tâli Eğitim kanununa göre hükümetin tali okullarımıza yapacağı yardım en büyük kıymet ifade etmektedir. Hükümet yardımı sayesinde tâli okullarımız perişanietten kurtulacak, okul binaları ve tedris vasıtaları ıslah edilecek duhuliyeler azalarak fakir çocuk babaları çocuklarını kolaylıkla okutabilecek ve tâli okul öğretmenliği değerli bir meslek haline gelerek dirayetli ve kültürlü eğitim elemanlarından ada Türklüğü layıkıyla istifade edebilecektir.

Bütün bu hayırlı neticeleri cemaatımıza sağlayacak olan yeni eğitim kanunu, mevcut eski kanun ile mukayese edildiği takdirde yeni kanunda eskisine nispeten cemaatımızın aleyhine hiçbir nokta bulunmadığı ve belki de yeni tali eğitim kanununun daha mülayim ve cemaatımza, daha hayırlı olduğu memnuniyetle müşahade edilecektir. Nitekim yeni tâli eğitim kanununa göre, komisyonlar müfredat programını vakit vakit ve Türkiye müfredat programları değişikliğine göre değiştirebilecek ve maarif müdürü bu değiştirmeleri tasvip etmeme salahiyetini haiz olmayacaktır.

Yeni tali eğitim kanunun cemaatımız tali okullarına sağlayacağı mühim yardımı takdir eden Lefke, Poli, Lamaka Ortaokulları yeni kanuna göre yardım gören ortaokullar olmayı kabul etmişlerdir. Diğer ortaokul komisyonlarının da aynı yolda yürüyeceğine inanmaktayız. Bu suretle tali okullarımız feci durumdan hatta mahviyetten kurtularak modern ve mamur kültür müesseseleri haline gelebileceklerdir.

Tâli okullarımıza yeni tali eğitim kanununun sağlayacağı büyük faydaların gün geçtikçe tebarüz etmekte ve halk tarafından teslim edilmekte olduğunu görmekle memnuniyet hissetmekteyiz. Yeni tali eğitim kanununu kabul ederek pek sayın Halit Bey'in buyurdukları gibi tali okullarımız içinde bulunduğu feci durumdan kurtulacak ve cemaatımıza gayet faydalı olacaktır. Yeni tali eğitim kanununu kabul eden komisyonları takdir eder ve diğer komisyonların da erken vakitte müspet bir karara varmalarını temenni ederiz.

Lise Komisyonunun İsbetli Kararı (1)

18 Eylül 1952, s.1

Lise Komisyonunun yeni eğitim Kanununu ittifak-ı ara ile kabul edişini takdirle anar ve kendilerini alkışlar. Gerek hükümetin ve gerekse halkın sevdiği ve saydığı şahıslardan müteşekkil olan komisyonun verdiği bu karar hem halkımızın hem de hükümetin destek ve hikayesini sağlayıcı mahiyette olması itibariyle en hayırlı ve en isabetli bir karardır.

Lefkoşa Türk Tali okulları idare heyetinin etraflı bir tetkik ve müzakereden sonra tâli okulumuzun yeni Tâli Eğitim kanununa göre yardım gören okul olmayı ittifak-ı ara ile kabul etmesini alkışlar ve bu pek isabetli kararından dolayı idare heyetini candan tebrik ederiz.

Günlerden beri Halkın Sesi gazetesinin yaptığı asılsız neşriyat ve yakışsız hücumlar hakikat ve halk iradesi karşısında paramparça olarak bir hiç haline gelmiştir. Halkın Sesi ile birkaç sözde millici ve yordakçı kalemşörün artık kendi durumlarını anlayarak ses çıkarmaması lazım geldiği halde Halkın Sesi ceridesinin tekrar dile gelerek yeni komisyona hücum etmesi mağlup ve metruk bir şahsın son feryat ve saldırılarından başka bir şey olamaz.

Halkın Sesi gazetesi bütün velvele ve bütün yırtınmalarının bir hiç olduğunu bilmem ne zaman ve nasıl takdir edebilecektir. Fakat hakikatleri tahrip ve asılsız neşriyat ile etraflı bulandırmak suretiyle bir başarı sağlayabileceklerini zannedenlerden ne beklenebilir?

Lefkoşa Türk Tali Okulları İdare Heyeti gerek hükümetin ve gerekse halkın sevdiği ve saydığı şahıslardan teşekkül etmiştir. Binaenaleyh bunların verdiği karar hem halkın fikrine uygun, hem de hükümetin destek ve himayesini sağlayıcı mahiyette olması itibariyle Kıbrıs Türkleri için en isabetli bir karar ve en ideal bir başarıdır. Bu hususta komisyonu alkışlarken, bu kanunun hazırlanmasında hizmet ve himmeti geçenleri şükranla anar ve bilhassa Meşveret Meclisi üyesi pek sayın Halit Bey ile Lefkoşa Baş Hakimi Zeka Bey ve Evkaf Murahhası Kemal Bey'i takdirle yad ederiz.

Halkımızın sevip saydığı kültürlü ve kıymetli vatan evlatları olan Lise komisyonu üyelerinin verdiği bu isabetli karar cemaat menfaatleri ile halk iradesinin tam bir tecellisidir. Böyle olduğu halde Halkın Sesi gazetesinin boş iddia ve yaygaralarına devamı bilhassa asılsız isnatlar ile komisyon üyelerini cemaat nazarında karalamaya çalışması kin ve garaz ile şahsi düşünce ve hırsın müşahhas bir örneğidir. Demek bütün millet sevgisini, cemaat menfaatlerini koruma kabiliyetini mi Küçük bey yalnız kendi şahsında topladığını sanıyor!

Lise Komisyonunun İsabetli Kararı (2)

19 Eylül 1952, s.1

Halkın Sesi Ceridesi sahibi Küçük Bey'in yeni Lise komisyonu üyelerine karşı yaptığı yakışksız ve garazkar neşriyatı mağlup ve metruk bir şahsın son feryatları gibi telakki ederken bile bazı insanlar hakkında hayretler içerisinde kalmaktan kendimizi alıkoyamıyoruz. Meğer boş ve kuru iddialar ile sönmeyen hırs ve garazlar insanları nerelere kadar sürükleyebilirmiş.

Daha birkaç gün evvel yeni komisyon üyeleri arasında vatan ve milletini seven, asıl kanlı şahıslar bulunduğundan bahsedilirken birkaç gün sonra bütün bu sevgi ve asalet garip olmuş gibi, Halkın Sesi gazetesinin yeni komisyon üyelerini halk nazarında karalamaya ve böylece hırs ve garazını tatmin etmeye kalkması hayret vericidir. Yoksa Küçük Bey Milliyeti, vatan sevgisini, kan asaletini keyfine ve kaleminin ucunun karalamalarına göre değişen vasıflar mı sanıyor?

Lefkoşa Tali Okullar idare heyetinin yeni kanuna göre genel yardım görmeye ittifakı ara ile karar vermesi Küçük Bey'in yalnız olduğunu ve bütün yaygara ve patırtıların bu yalnızlığı ispattan başka bir şeye yaramadığını meydana çıkarmıştır. Bu hal Küçük Beyin siyaset ve gazetecilik hayatında en büyük mağlubiyet olduğu gibi bu tarz faaliyetlerden hiçbir başarı beklenemeyeceğini de açıkça meydana çıkarmış bulunmaktadır. O halde Küçük Bey için yalnız kaldığı siyasi hayattan ve gazetecilik faaliyetinden vazgeçmekten başka çıkar yol yoktur. Eğer hırs ve garazlar bir tarafa bırakılır ve hissiyattan uzak bir düşünce ile söylediklerimiz, mütalaa edilirse bu tavsiyemiz cemaata da faydalı olacaktır. Çünkü hem ortalık sükunet bulacak hem halkımız hatalı ve garazkar neşriyattan kurtulacak, hem de kültürlü ve temiz vatan evlatları memlekete yaptıkları kıymetli hizmete mukabil kara boyalı fırçadan kurtulmuş olacaklardır!

Küçük Beye soruyoruz Senelerce teşvik-i mesai ettiğini, fikirlerinden ve kalemlerinden faydalandığı bazı arkadaşların şimdi senin fikirlerine ram olmadıkları için Millet ve Vatan sevgileri ile şahsiyetlerini garip mi ettiler? Memleketin temiz evlatlarına karşı en asılsız ve en ağır ithamları yaparken acaba yüreğiniz titremiyor ve vicdanınız sızlamıyor mu? Fakat mağlup ve metruk bir şahsın son feryat ve son saldırılarını takdir ederek ona acımak lâzım geldiğini teslim etmek icap etmektedir!

Lise Komisyonunun İsabetli Kararı!

20 Eylül 1952, s.1

Lise Komisyonunun ittifakı-ara ile verdiği isabetli ve hayırlı karar karşısında Halkın Sesi gazetesi Küçük Bey, hırs ve garazını bir tarafa bırakarak hadiseleri sükunet ve bitaraflıkla incelese idi, Lise komisyonuna hak verebilecek hiç olmazsa komisyon üyelerini halk nazarında bu şekilde karalamaya yeltenmeyecekti. Komisyon üyeleri arasında üç de doktor meslektaş bulunduğu halde Küçük Bey'in bu yakışsız neşriyattan çekinmemesi mesleki saygı ve sevgi bakımından da insana hayret vericidir. Meğer şahsi hırs ve garaz ile sönmeyen kaprisler insan nerelere kadar sürükleyebilirmiş!

Halkın Sesi gazetesinin sahibi ve birkaç yordakçı kalemşörü iki de bir milli hislerimizi istismar etmeye ve bu şekilde halkın hislerini okşayarak parestiş sağlamaya yeltenmektedirler. Hele bunların kırık dökük tarihi bilgilerini tahrif ve demagoji yolu ile ikide bir ortaya atarak Sevr muahedesinden, Yüzdeliklerden ve Ali Kemallerden dem vurması tarih bilgileri ve tarih telakkileri hakkında da insanı hayrete düşürmektedir. Aynı zamanda kendi kendilerini milliyetperverliğin zirvesinde teşhir edenlerin hareketlerine bakmak cesaretini görememesi veya nümayiş ve milli hisleri istismar ve cemaatin ensesine basarak yükselip yaldızlı sandalyelere kurulmaya yeltenmeleri hayret ve ibretle seyredilmeye sezerdir. Bütün bu hakikatler karşısında memleketin temiz ve kültürlü vatan evlatlarını çeşit tahrifat ve isnat ile lekelemeye kalkmak mağlup ve metruk insanların yapabileceği işlerdendir. Bereket versin ki Kıbrıs'ın temiz Türk Halkı hakikatleri anlamaya ve herkese layık olduğu değeri vermeye muvaffak olmuştur. Memlekette menfaat düşkünleri ile uşak ruhlu ve uşak terbiyesi görmüş olanların kimler olduğu malumdur. Binaenaleyh memleketimizin şahsiyetlerini hırs ve kin uğruna bu şekil asılsız ve çirkin isnatlarla lekelemeye kalkmak hiçbir kıymet ifade edemez! Kendi sırtlarındaki ağır yükü baskı altında inleyenlerin kuş gibi hafif olduklarından dem vurması gülünç olduğu kadar acınacak bir haldir. Eğer bu şahıslar kendi kapılarının önündeki karları temizlemeye kalkarlarsa başkalarının kapıları önündeki karlardan bahsetmeye vakit bulamayacaklardır!

Lise komisyonunun isabetli kararı hayırlı faaliyetlerine karşı Küçük Bey'in yaptığı hücum mağlup ve metruk bir siyaset ve gazete adamının son saldırılarını andırmaktadır. Bu saldırılarına Lise komisyonunun asla aldırış etmeyeceğine eminiz. Binaenaleyh yapılan asılsız isnatlar ve demagoji ile hakikatleri perdeleme ifadelerinin hüsrana ve perişaniyeti onları ihdas eden söz ve palavra kahramanlarına aittir. Cemaat artık iş görmek, faaliyet ve fedakarlık müşahade etmek hasretiyle yanmaktadır.

Dikkatli Olalım!
23 Eylül 1952, s.1

MAĞUSA kazası Türk Tâli Okulları idâre kurulunun yeni Tâli Eğitim Kanununu kabul etmediğini ve mevcut eski tali tedrisat kanununa göre Mağusa kazasındaki Tâli okulların faaliyetlerine devam edeceklerini Halkın Sesinde okumuş bulunuyoruz. Mağusa Kazası Türk Tali Okullar komisyonu hükümet tarafından tayin edilmiş bir teşekkül olup idare salahiyetini hükümetten ve karar hakkını kanundan almaktadır. Binaenaleyh şimdilik -eğer doğru ise- bu karara hiçbir diyeceğimiz yoktur. Üzerlerine çok ağır ve mesuliyetli bir yük alan Mağusa Komisyonunun icraatına ve Mağusa Kazası Türk Tali Okullarının müstakbel durumuna göre söz ve kritik hakkımızı muhafaza edeceğiz. Eğer Mağusa komisyonu böyle bir karar vermişse ve bu okul binaları ile tedris vasıtalarını ıslaha, öğretmenlere münasip maaş ve tekaüdiye vermeye muvaffak olur ve tali okulların terakkisi ve inkişafın sağlayabilirse hiçbir diyeceğimiz kalmaz. Fakat, vaziyet ve hadiselerin değerini zaman takdir edecektir.

Bizim bugün burada temas etmek istediğimiz ve Halk ile komisyonların dikkatli olmaların talep edeceğimiz cihet, Halkın Sesi gazetesinin kin ve garaz ifade eden ve cemaatı ikiye ayırıcı bir mahiyet arz eden neşriyatına asla kulak verilmemesi ve böyle tehlikeli bir vaziyetin ihdasına zemin hazırlanmasına asla meydan verilmemesidir. Halkın Sesi gazetesi Mağusa Kazası Türk Tali Okullar Komisyonunu alkışlarken Mağusa komisyonu üyelerinin temiz Türk kanı taşıdığından ve var olmalarından dem vururken diğer komisyonların İngiliz amaline hizmet ettiklerini, temiz kan taşımadıklarını ima etmekte ve böylece cemaat arasına bir nifak, ikilik ve çekişme tohumu serpmeye gayret etmektedir. Cemaatin bu hale dikkat etmesini ve bu gibi nifak ve çekişme tohumlarının çimlenmesine meydan vermemesini samimiyetle arzu etmekteyiz. Halkın Sesi sahibi Küçük Beyin birtakım kulüp ve kurumları ikiye ayırmak veya azanın birbirine geçmesine sebep olmak gibi faaliyetlerine geçmişte şahit olduk. Şimdi de Cemaatı parçalayıcı ve araya nifak sokan neşriyat göze çarpmaktadır. Bu neşriyata ehemmiyet vermeden komisyonların ve ilgili cemaat fertlerinin çalışma ve faaliyetlerine devam etmeleri en isabetli bir hareket olacaktır.

Kıbrıs Türk Cemaatı arasında yüzellilikler, Ali Kemaller, Sevr muahedesini imza edebilecekler, milli hislerimizi yok edecekler mevcut değildir. Bunlar hangi dimağları işgal etti ise onlara aittir. Kıbrıs Türkleri milli hisleri ve milli kültürleri ile iftihar etmektedirler. Eğer Küçük Bey Milliyeti inhisar altına almak, milli hislerimizi istismar etmek ve milletin başında bir diktatör gibi ötmek istiyorsa bunda asla muvaffak olmayacaktır. Bütün Türkler var olsunlar ve safsata ile palavranın hiçbir kıymet ifade etmediğini mağlup ve metruk insanlar da anlasınlar!

Müftü Seçimi Layihası Dolayısıyla

27 Eylül 1952, s.1

Kıbrıs Türk Cemaatının ruhani reisi olacak müftünün seçimi hususunda neşrolunan yeni layiha dolayısıyla memnuniyetimizi ve hususta gayretleri geçenlere takdimimizi bildirirken aşağıdaki noktaların tadilinin cemaat menfaatleri icabı olduğunu belirtir ve gereği veçhile tadil edilmesini ilgili makamdan rica ederiz.

1. Seçilecek müftünün Türk-Müslüman olması hususunda sarih kayıt bulunması icap etmektedir. Aksi takdirde Kıbrıs Türk Cemaatının başına Müslüman bir Mısırlı, Habeşli, Hintli vs. müftü olmaya namzet olabilecektir ki bu hal çok yanlış olacaktır.

2. Neşredilen layihaya göre icazet diploması olan müftü olabilecektir. Halbuki sadece üniversiteden teoloji (ilahiyat) diploması olanlar müftü olabilmeli ve zamanımızda icazet diploması ile müftü olabilecek kâti görülmemelidir. Eğer bu kültür ve medeniyet devrinde ruhani reisimiz bile üniversite diplomasına malik olmazsa cemaatımız bilgi ve terakki yolunda yaya kalmış olacaktır.

3. Müftü namzeti şahısların 40 yaşını bulmuş olmasını talep eden maddeyi de zamanın icaplarına asla uygun bulmamaktayız. İlkokul, ortaokul, lise üniversite tahsil görerek gereken bilgi ve dini kültürü alabilmiş olan bir şahıs 40 yaşına varmadığı için ne diye müftü olmasın? Aklın yaşta değil başta olduğunu kabul etmeyen, insan dimağının en verimli çalışmalarının 30-40 yaşları arasında olduğunu takdir edemeyen bu maddenin kaldırılması ve müftünün yaşla takyidi yerine evsaf ve dirayet ile temyiz edilmesini talep ederiz.

4. Zamanımız hürriyet ve demokrasi devri olduğundan ve halk iradesinin tecellisini ancak bir dereceli seçim gösterebileceğinden müftünün bir derece seçimle seçilmesini ve iki dereceli seçim maddesinin tadilini rica etmekteyiz.

5. Halkın reyi ile seçilen ve birtakım evsaf ve dirayet şartlar göz önünde bulundurularak o makamı işgal eden Müftü cemaatin ruhani reisi olduğundan vazifesinde hür ve layüsel olmasının doğru hareket olacağından müftünün vali tarafından hesaba çekilmesi ve hatta müftülükten çekilmeye mecbur edilmesi bu mühim ruhani makamın kutsiyet ve istiklâli bakımından gayet mahzurludur. Bu hususun göz önünde bulundurulması ve layihanın bu kısmının kaldırılması kanaatimizce en isabetli bir hareket olacaktır.

6. Seçilecek müftüye yen camiler inşası ve mevcut camilerin tamiri vs. gibi kuvvet ve salahiyet verilirken Evkaf'ın vazife ve mesuliyetini ilgilendiren salahiyetlerle bir çarpışma göze

çarpmaktadır. Binaenaleyh müftünün vazife ve kuvvetini belirten tasarı maddelerine daha mufassal ve daha sarîh maddeler eklenmesi lüzumu belirtmektedir.

Kıbrıs hükümetinin müftü seçiminde Kıbrıs Türk Cemaatinin istek ve menfaatlerini ciddi surette göz önünde bulundurduğuna şüphe yoktur. Binaenaleyh arz ettiğimiz noktaların ilgili hükümet makamlarının dikkatli dikkatli tetkik ve mütalaasından geçerek gereken tadilatın yapılacağına şüphe olmadığına inanmaktayız.

Yıllarca sürüncemede kalan müftü meselesinin kısa bir zamanda halledilmesi için yeni layihada gereken tadilatın yapılmasını bir an evvel bu layihanın kanunîyet kesbederek yürürlüğe girmesini temenni etmekteyiz!

Türkiye Milli Gençlik Teşekküllerinin Raporu ve Tahrifleri

28 Eylül 1952, s.1

Türkiye Milli Gençlik Teşekküllerinin "Kıbrıs Meselesi ve Kıbrıs Türklerine yapılması gereken yardımlar" hakkında Türkiye hükümetine verdikleri raporda Kıbrıs Türk Lisesi ile tali okullar hakkında hakikate uymayan fikir ve mütalaat mevcuttur. Kıbrıs Türk Kültür Demeği başkan vekili Bay Mehmet Ali Pamir tarafından kaleme alınan bu rapor hazırlanırken bazı şahısların tesiri altında hakikatların tahrif edildiği anlaşılmaktadır.

Türkiye Gençlik Teşekküllerin Kıbrıs Türkleri hakkındaki yakın alaka ve ateşin hislerini takdir ve minnetle karşılırsınız. Fakat Kıbrıs Türklerinin Maarif davasından bahsedilirken hadiselerin iyice tetkik edilmesi ve hakikatlere tam olarak nüfuz edilip fikir ve mütalaa yürütülmesi icap etmekte idi. Yoksa tek taraflı tetkikat ve birkaç şahsın sözüne göre mütalaat ile ne hakikat tecelli eder ve ne de hak kazanılabilir.

Kıbrıs Türk Ortaokulları hakkında serdedilen fikir ve teklifler arasında tek taraflı ve hakikate mugayir mütalaat mevcuttur!

1. Kıbrıs adasındaki bütün ortaokullar aynı kanuna tabidir. Hükümet yardımı gören bütün ortaokulların komisyonları hükümet tarafından tayin olunmaktadır ve binaenaleyh hükümetin Türk ve Rum tali okullarına keyfi müdahalesi hakikat değildir.

2. Kıbrıs Türk Ortaokul ve liselerinde müfredat programlarının tatbiki teşebbüslerinin, hükümet müdahaleleri yüzünden daima akim kalmış olduğu iddiası tamamen hakikate aykırı olup hükümet daima Türkiye müfredatının aynen tatbikini talep etmiştir.

3. Kıbrıs Türk Lisesi'nin ehliyetsiz öğretmenler elinde sistematik bir şekilde tedenniye uğratıldığı tamamen hakikate mugayir olup yanlış telkinata ve şahsi tesirler altından kaleme alınmıştır. Kıbrıs Türk Lisesi'nin disiplin ve randımanı Yavuz Konnolu Liseye müdür olmazdan önce çok daha iyi idi.

4. 1949 yılında Mahalli Kıbrıs Hükümetinin tayin ettiği 12 kişilik lise komisyonunun, başlangıçta hareket serbestisini muhafaza ettiği ve sonradan edemediği ve ehliyetsiz öğretmenleri tasfiye ettiği tamamı ile hakikate aykırıdır. Lise ve ortaokullardan ehliyetsiz olduğu için hiçbir öğretmen uzaklaştırılmamıştır. Bazı öğretmenlerin kendi istekleri ile ve daha iyi istikbal temini için çok sevdikleri okul ve öğrencilerinden ayrılması karşısında öğrenciler ve komisyon müteessir olmuşlardır. Bu fedakâr ve cefakâr öğretmenlerin bu şekil asılsız isnadlara hedef olması teessüf vericidir.

5. İki sene evvel liseye müdür gelen Yavuz Konnolu marifetiyle Kıbrıs Türk Lisesi ve tali okullarının kısa bir zamanda ıslah yoluna girdiğini tamamen hakikate mugayir ve yürekler acısı bir tahrif ile yaldızlamadır. Yavuz Konnolu'nun iki senelik müdürlüğü sırasında Kıbrıs Türk Lisesinin düştüğü acıklı durum tahrif etmek imkanı yoktur.

6. Kıbrıs hükümetinin Maarif idaresinin Kıbrıs Türk tâli okullarına yaptığı kıymetli yardımı Kıbrıs Türkleri pek iyi takdir etmektedir. Maarif idaresinin yaptığı bu kıymetli yardıma mukabil mekteplerimiz müdahale ettiği ve son müşkül ve perişan durumu hazırladığı mütalâası da tamamıyla hakikate mugayir ifadelerdendir. Hükümet Türk Ortaokulları ile Liseyi tam hükümet kontrolü altına almak için komisyonlar üzerinde tazyikler yapmaya başladığı iddiası da tamamen hakikatten uzak ve yersizdir.

Türkiye ile İngiltere'yi ilgilendiren nazik meselelere temas eden Umumi Devletler Hukuku Ekalliyetler Prensipleri ile Birleşmiş Milletler İnsan haklarından dem vuran mühim ve ciddi bir raporda Kıbrıs Türk Tali Okulları içtimai meselesinin bu şekilde tahrif ve tağyir edilmesi karşısında hayret edilmektedir.

(Lefkoşa Polis Komutanlığına İthaf)

Gayri Ahlaki Haller ve Polis Faaliyeti

08 Ekim 1952, s.1

Lefkoşa'nın birçok mahallelerinde bilhassa Türk semtinin aile mahallesinde umumhanelerin bulunması ve kanun menettiği halde aşikar denecek derecede açık ve cesaretle gayri ahlaki Hallerin olması içimizi nefret ve hayret hisleri ile dağlamaktadır.

Mahalli polis otoritesinin bu hususta daha hassas davranması ve gereken faaliyeti göstererek bu gayri ahlaki ve iğrenç hallere meydan verenleri hemen adaletin pençesine teslim etmesi en büyük rica ve temennimizdir.

Birçok Türk mahallelerine umumhane kadınlarının sokulması, cemaatımızın ahlaki selameti bakımından da, en büyük tehlike şekillendirmektedir. Temiz aile yuvalarının nezih mektep kızlarıyla masum yuva kuzularının bu iğrenç manzaraları görmesi ve bu gayri ahlaki faaliyetlerin meydana geldiği semtlerde yaşamak mecburiyetinde kalması yürekler acısı bir dert ve felakettir.

Mağusa Polis Müfettişi Mr. Birch'in umumhaneleri ve şüpheli evlerini kopartmak ve sanıklarını adalete teslim etmek için giriştiği faaliyeti takdirle alkışlarken aynı faaliyeti Lefkoşa polis idaresinin de göstererek Lefkoşa'da gayri ahlaki iç gören umumhane ve yatı evlerine inzibati darbesini indirmesini ve bu iğrenç hale meydan verenleri adaletin pençesine teslim etmekte geç kalmamasını ciddiyet ve emniyetle rica edeceğiz. Kanun, gayri ahlaki halleri ve umumhanede vücut satmasını şiddetle menetmektedir. Fakat eğer kanun bu men edişi sanıkları yakalayıp mahkemeye vermek hususunda gereken polis faaliyeti takip etmezse netice bir hiç olur ve meydanı boş bulan birçok ahlaki düşkünleri serbestçe gayri ahlaki faaliyetlerine devam edebilirler .Binaenaleyh bu çirkin hallere son vermek ve Lefkoşa'yı ahlaksız kadınların iğrenç hallerinden kurtarmak için polis otoritesine çok mühim vazife ve mesuliyet düşmektedir.

Lefkoşa'nın gayri ahlaki hareketlerde bulunanların yaşayabileceği temiz bir şehir haline gelmesi en büyük arzumuzdur. Bu arzumuzun gerçekleşmesi için polis otoritesinden zecri faaliyet beklemekteyiz.

Şimdi Öyle mi?

09 Ekim 1952, s.1

Birtakım hükümet dairelerinde yüksek vazifelere Türklerin getirilmediğinden acı acı şikayet ederken Rum vatandaşlarımızın için için güldüklerini ve her fırsatta bir Türkü daha darbelemek ve yerinden uzaklaştırmak için giriştikleri sinsi gayretkeşliği artırdıklarını müşahade etmekte idik Vaziyet henüz değişmiş değildir. Aynı durum devam etmektedir. Fakat son zamanlarda bazı hükümet işlerinde Türklerin gösterdiği başarı ve kazandığı mevki bazı Rum vatandaşlarımızı ziyadesiyle rencide etmiş olacak ki; Bay Necati Münir'in Solicitor-General tayin edilmesi dolayısıyla birçok Rum gazeteleri gadaba gelmiş bulunmakta ve Adliye kurumunda Türk elemanların artmasından kuşku ile bahsedilerek Türk ve Rum memurlar arasında 1-4 nispetinin muhafazasından dem vurulmaktadır. Eğer Rum vatandaşlarımız birçok dairelerde Türk memurların azlığı ve hiçliği karşısında, aynı nispet duygusunu duymuş olsalardı sözleri bir hak ifade etmiş olabilecekti. Fakat her fırsatta Türkleri baskı v darbe altında bulundurmayı bir başarı, sayan Rum vatandaşlarımızın Bay Necati Münir'in Solicitor-General tayin edilmesi dolayısıyla fazla gayretkeşlik göstermeye kalkmaları samimiyet ve hakkaniyet ile kabili telif değildir.

Memleket Adliyesine kıymetli hizmetli geçen Crown Counsel Mr. N. Paschalis'in istifası karşısında müteessirsiniz, fakat bu istifa dolayısıyla bazı Rumca gazetelerin meseleyi Türklük ve Rumluk sahasına dökmeleri ve bir Rum yerine bir Türk tahin edildiği gibi ifadeler kullanmalarını asla doğru ve isabetli bulmamaktayız.

Bütün hükümet dairelerine nüfus nispetine göre ve hakkaniyet üzerine memur tahin edilmesine samimiyetle taraftarız. Nitekim gazetemiz her fırsatta bu hususu belirten neşriyatta bulunmaktadır. Fakat bizlere çuvaldız batırmak isteyen Rum vatandaşlarımıza iğne batırılınca bu kadar patırtı ve yaygara koparmalarını fazla görmekteyiz Binaenaleyh hükümetin Bay Necati Münir'i Solicitor-General tayin etmesini çok isabetli bulur ve bu hususta Rumların kopardığı haksız yaygaraları hırs ve samimiyetsizlik eseri sayarız.

Hür Sözcü'ye Ne Oluyor?
Güneş Balçıkla Sıvanamaz!
10 Ekim1952, s.1

Yerli Lise öğretmenlerine yapılan isnatlar, mugayiri hakikat raporlar ve yakışsız saldırılar karşısında sükut eden Lisemizin acıklı ve perişan durumu karşısında yapılan hakiki ve samimi neşriyata omuz silken Hür Söz gazetesi, şimdi Yavuz Konnolu'nun meddahlığını yapmak için yine dile gelmekte ve kendisi vesika ve ispat isteyecek kadar tezatlar içerisinde çırpınmaktadır.

Hür Söz tarafından siperlenmiş bu yazının arkasında saklananları ve bunların ifade ve taktiklerini pek iyi bildiğimizden hem nazarların kime ait olduğunu pek iyi sezmekteyiz. Artık, tahrifat ve milli hislerimizi istismar ile prestij; sağlamak olmaz. Artık menfaat ve şahısları kaydırmak için hakikatler perdelenemez. Artık Kıbrıs Türkü'nün kültür devası bir iki şahsın makam ve fayda sağlaması için feda edilemez.

Hür Söz'e şahısların meddahlığını yapmazdan evvel, hak ve hakikat yoluna gelmesini tavsiye edeceğiz. Kanunlarla Türk müdür olacağı tespit edildiği ve beşikteki çocuk bile bunu iyice anladığı halde, Hür Söz'ün İngiliz müdürden dem vurarak demagoji yapmaya ve milli hislerimizi istismara kalkması karşısında samimi olmadığın ve şahısların meddahlığın yapmak için öne atıldığını anlamaktayız.

Lisemizin milli tatillere kavuşması eski Lise komisyonu devrinde ve daha Yavuz Konnolu'nun ismi bile mevzuu bahis değilken temin edilmiştir. Bunu tahrif ederek Yavuz Konnolu'ya hamletmek ve Milli kültür inhisar ve istismarcılarının zurnasını çalmak bilmem hangi hakikat ve samimiyet telakkisine uymaktadır?

Eğer Kıbrıs Türklerinin kültürlü gençleri arasında milli iradenin Yavuz Konnolu zamanında tecelli ettiğini göstererek şeref payı koparmak istiyorsanız çok yanılıyorsunuz. Eğer birkaç şahsın meddahlığı için bütün hakikatleri perdelemek niyetinde iseniz bundan da muvaffak olmayacaksınız.

Şahısların kayırmak ve şahsi maksatlara hizmet için baş yazılar yazan bir gazetenin, şahsi işlemlerle uğraşmadığından ve meslek icabatından dem vurması kadar abes bir şey olamaz Lise iki senelik Yavuz Konnolu idaresinde çok acıklı duruma düşmüştür. Bildiklerinize ve bilmeniz icap edenlere samimi ve hakikate mütenahi nazarlarınız, çevirmiş ve şahsi düşünceler uğruna realiteyi feda etmemiş olsa idiniz hiç olmazsa mahut yazıya gazeteniz sütunlarında yer vermeyecektiniz. Güneş balçıkla sıvanamaz. Bunu anlayınız v beyhude didinmeyiniz!

Hür Sözcünün Yolu!

12 Ekim 1952, s.1

Lisenin acıklı ve perişan halini efkar-ı umumiye bütünü çıplaklığı ile arz ettiğimiz zaman Hür Sözle nerede idi? Yoksa o sıra, şatafatını yaptığı şahıs Kıbrıs'ta olmadığı için mi kalem yazamıyordu?

Demagoji ve safsata dinlemeye vaktimiz yoktur. Bizden vesika sormazdan evvel neşriyatınızın hangi vesikaya dayandığını söyleyiniz ve şimdilik şu iki suale cevap veriniz:

1. Liseden tasfiye edilen öğretmenler kimlerdir? Bu hususta vesikanız nedir?
2. Milli tali günlerini kabul eden Lise komisyonu olduğu halde Yavuz Konnolu'ya hamletmeniz hangi vesika ve hakikate dayanmaktadır.

Lise acıklı ve perişan halini hiçbir yazdıyla ört bas edemezsiniz: Bazı talebenin tavır ve hareketleri, imtihanlardaki muvaffakiyetsizlik ve yürekler acısı halleri görmemek sizin müşahade kabiliyetinizin zayıf olduğuna delalet etmektedir. Safsata ve riya peşinde koşanlar ancak hayal içerisinde bocalayarak hakikat göremezler!

Milli günler Yavuz Konnolu'dan evvel Lise'de kutlanıyordu. Fakat hakiki hislerle gösteriş ve istismar için değil!

Şahıslar kayırmak, menfaatlere realiteyi feda etmek ve tezatlar içerisinde çırpınmak gölgenize sığdırmak istediğiniz şahıslara aittir. Fakat hiçbir zaman hakikat güneşini elinizdeki çamurla sıvayamazsınız!

Menfaatleri için çeşit şekil ve kalıplara girenlerin vicdan ve insanlıktan dem vurması çok garip bir harekettir.

Realiteyi göremeyen, şahsi maksatlar uğruna realiteyi feda edenlerin hakikat yolunda yürümekten bahsetmesi, kızgın sahra seraplarında berrak pınar suları aramak kadar beyhudedir. Fakat siz yine bu yolda devam ediniz!

İnsanlık tarihinde hırs ve garazın bu kadar küçülttüğü insanlara rastlayabileceğimizi tasavvur bile edememiştik. Meğer cemiyet içerisinde kültürlü geçinen bazı şahısların kin ve garaz zehirlerini gazete sütunlarında aksettirebilecek kadar insanlıktan uzaklaştıklarını görüyor ve hayret ediyoruz.

Halil Fikret Alasya denilen şahıs lise öğretmenlerine , aynı sakf altında çalıştığı arkadaşlarına , kin ve garaz çamurları fırlatarak onları lekelemek için ikide bir dile gelmekte ve uzaktan her şeyi gören ve her işe nüfuz eden bir kahin gibi kin ve garaz zehirlerini saçmaktadır.

Vaktiyle lisede tarih öğretmenliği yapan ve mektebi en ihtiyaçlı bir devrinde istifa etmeden terk ederek Türkiye'ye giden Alasya ne Türk Lisesine ne de Kıbrıs Türk Cemaati'na karşı samimi ve iyi niyet sahibi bir insan olamaz. O, ancak ve yalnız hırs ve garazla dile gelen ve dilinden melanet saçılan bir zavallı olabilir. Eğer Halil Fikret Alasya , Türk çocuklarını ve Kıbrıs Türk Cemaati'nı zerre kadar sevse ve onlara samimi niyet beslese idi memleket çocuklarına hizmet için Evkafın (cemaat) parasıyla tahsil gördüğünü bir an için düşünür ve cemaat çocuklarını yüzüstü bırakıp istifa etmeden liseyi terk etmezdi.

Eğer Halil Fikret Alasya Kıbrıs Türk Cemaati'na karşı samimi ve vefakar olsa idi doğup büyüdüğü ve hizmet için ekmeğini yediği ve feyzini aldığı vatanında kalarak her hal ve şart altında vazifesine devam etmeği en başta gelen bir vatan , vicdan ve insanlık borcu bilirdi. Millet ve Vatan sevgisi bunu icap ettirmektedir. Hakiki Türkler ve vatanseverler Millet ve Vatanları için sırasında canlarını feda etmekte ve kanlarını dökmekte değil midir? Korede can veren Mehmetçikler hangi sevgi ve hangi duygu ile yabancı ülkelerin vahşi tabiatı içerisinde ana ve baba kucağından , evlat ayal ocağından uzak olarak can vermektedirler. Sen , Halil Fikret Alasya ise maaşının azlığını , eşinin Viktorya'ya müdire olamayışını , tekaüt alamayacağını , istikbalini parlak görmediğini hakiki sebep bilerek Kıbrıs'tan uzaklaştın ve sonradan yalnız kendi menfaatini düşünen ve bu hususta her şeyi feda eden bir kimse olduğunu unutturmak isteyerek Milliyet istismarı perdesine bürünmeye çalıştın ve uzaktan akıl hocalıkları ve çirkin isnatlar ile cansiperane ve feragatle çalışmalarına devam eden meslektaşlarını en ağır bir şekilde lekelemeğe ve ittiham etmeğe kalkıştın.

Keramet nedir? Münecimliğini hangi kin ve garazla tıslımlayarak gıyaptan ittihamlar ve tel'inler savuruyorsun?Alçalan insanlar kimdir?Eğer vicdanınız zerre kadar titrese idi evvela kendi hatanızı kavramanız icap ettiği lüzumunu duyacak ve sükut edecektiniz! Kıbrıs Türkünün cesedi üzerine basanlar ve Kıbrıs Türk Lisesi öğrencilerini lekelemek isteyen kimlerdir? Bunu

hangi vicdan ,hangi izan, hangi keramet ve hangi insanlık duygusu ile telif ederek alçaklıktan ve lanetlemeden bahsediyorsun? Eğer zerre kadar iyi niyet sahibi olsa idin yazıklar olsun diyecektik; fakat bu kelimeyi bile vicdanı olanlara bırakıyoruz.

Himayeye muhtaç annesini ve sakat kardeşini görmemek ve onların endişesinden uzak kalmak için Türkiye'yi boylayan bir şahıs kendi anne ve kardeşine sevgi ve himaye göstermedikten sonra vatan çocuklarını nasıl düşünebilir ve en büyük feragat ve fedakarlıklara katlanan cefakar ve vefakar meslektaşlarını yalan ve iftiralarla lekelemekte nasıl vicdan ıstırabı duyabilir?

Kendi bayanını Viktorya'ya müdire yapmak için her türlü iltifat ve nümayişten geri kalmayan ve sonunda rota değiştirerek Türkiye'ye giden Halil Fikret Alasya sönmeyen ve her fırsatta kabaran bir hırs ve garazla nazarlarını Kıbrıs Türk Lisesi'ne çevirmekte , öğretmenleri diline dolamakta , onları vicdansızca itham etmekte ve kötü tertip ve iftiralarla dem vururken kendisi en iğrenç iftiralarda bulunmakta ve lanete layık hareketlerden çekinmemektedir. Bu gibi kötü tertip ve iftiraları yapanlar hakkında efkar-ı umumiyenin ne karar vereceğini bir an olsun düşünebilenler amme efkarından dem vurmaktansa sükutu tercih ederek kendi kabına çekilmelidirler.

Gözleri hırs ve garazla kararan Alasya en çirkin ve en yalan isnatlardan çekinmemekte ve komisyona cumaller iletecek kadar düşkünlük ve bayağılık göstererek ve vicdanı titremeden , yüzü kızarmadan gazete sütunlarını karalamaktadır. Acaba Alasya bu çirkin cumalları ile komisyonu hulul ile tekrar Liseye göz mü koyuyor? İhtimal maaşların artacağı ve öğretmenlerin tekaüdiye tabi olacağı haberleri ile hırsı kabaran Alasya , eğer tekrar sterline kavuşmak niyetini güdüyorsa bu iftira ve sayıklamalarda ne fayda vardır?

Halil Fikret Alasya'nın öğretmenlik mesleğinde kalmayarak başka işlere atılması , bu mesleğe samimi olarak bağlı bulunmadığını ispat etmiş iken kin ve garaz ifadeleri ile öğretmenlerin ilmi kıymet ve karakteri hakkında akıl hocalığı yapması ve bu mukaddes mevzuu kin ve garaz ile iğrenç bir hale sokmağa yeltenmesi acınacak haldir.

Hareketleri, sözleri, icraatı vicdan mefhumu ile kabili –telif olmayan kimselerin Kıbrıs Türk Cemaatının vicdan kararından dem vurması kadar iğrenç bir hal olamaz.

Başkalarına fena temennilerde bulunmak , başkalarına asılsız ve çirkin isnadlar yapmak , başkalarını kin ve garazla lanetlemek ne yüksek ruh ve ne yaman insanlık telakkisi değil mi? Bunu aynı çatı altında aynı şartlar içerisinde çalışan meslektaşlarına yapan kimsenin ruhu ve insanlığı hakkında ise karar vermeği efkar-ı umumiyeye bırakınız!

Yaman Ders ve Yaman Nezaket

06.Aralık.1952, s.1

Bir öğretmen ağzına asla yakışmayan kaba bir hitap ile başlayan ve bozuk Türkçe ile gazete sütunlarını boş yere karalayan “ Bir Emekli Öğretmen” isimli hüviyeti maskelenmiş şahsın “ Necati Özkan’a Bir Ders” başlıklı safsatalarını okurken bu şahsın öğretmenlik vazifesinde nasıl bulunduğu ve tekaüt çıkana kadar bu mesleği nasıl devam ettirdiğine hayret etmekten kendimizi alamıyoruz.

Okuduğunu anlamaktan , fikrini ifadeden aciz gibi ve miş..miş’..lar ile Yavuz Konnolu’nun fahri avukatlığını yapmaya kalkan bu adam , eğer hakikaten öğretmen ise , senelerce körlediği genç dimağlara acıyor ve cemaat çocuklarına yaptığı büyük zararlar karşısında teessüf duyuyoruz.

Başkalarının sözüne herkesin güldüğünü ifade ederken gülünç mevkie düşenlere ve hele sizin gibi safsatalar ile hakikatleri tahrif etmek isteyenlere karşı gazete sütunlarımızı boş yere harcamakla üzüntü duymaktayız. Bilmediği ve anlamadığı işlere burnunu sokan ve mühim cemaat davaları hakkında “miş...miş’..lar ile laf kalabalığı yapmaktan çekinmeyen emekliye soruyoruz. Daha evvelki yıl mezun olupta olgunlukta muvaffak olamayanlar hangi müdür devrinde mezun olmuşlardı? Bunlar Yavuz Konnolu’nun müdürlüğü devrinde mezun olmuş değiller midir? Şahıs kayırmak için neye demagoji yapıyorsunuz?1952 yaz dönemi Devlet Olgunluk İmtihanlarını yalnız Ferhan M Sanlıkol’un başardığı ve bunun da Türkiye’de tahsil gördüğü hakikat değil midir? Ben 1951-52 ders yılında Türk Lisesinin lise kısmının mezun verdiğini asla söylemedim. Yalnız mezkur olgunluk imtihanına giren Kıbrıs Türk Lisesi mezunlarından hiç birinin muvaffak olamadığını tebarüz ettirdim. Bu inkar kabul etmez bir hakikattir ve mevzudan uzaklaşıp safsata yaparak hakikatler değiştirilemez. Yoksa liseden mezun olduğu sene olgunluğa girmeyen veya giren ve muvaffak olamayan talebe bir sene daha dışarıda çalıştıktan sonra imtihana girer ve muvaffak olamazsa artık o lise mezunu değil midir?

Siz lise idarecisi, Maarif Müdürü, Tali Tedrisat Müfettişi gibi bir tavır takınarak çizmeden yukarı çıkarken vaktiyle diş çeken berberlerin diş doktoru tavrı takınması mevkiine düştüğünüzü fark edemeyerek kendinize ait olan bir vasfı başkasına hamletmek istiyorsunuz.

Benim “Yavuz Konnolu zamanında talebeler mezun olamıyor...” dediğim, tamamen yalandır. Bu yalanı isnat ederek yalandan dem vurmak kadar iğrenç bir şey olamaz! Anlaşıyor ki bu Emekli Öğretmen, Lise nedir? Lise mezunu nedir? Devlet Olgunluk İmtihani nedir? Bunları fark edemeyerek ve anlamaktan aciz durumda olduğunu izhar ederek muallimlik taslayan bir safsatacının muallimliği artık tamamilen tebarüz etmiştir. Kendinin emekliye ayrıldığını imzalayan böyle bir şahsın aleme muallimlik ve Yavuz Konnolu’ya avukatlık yapması hayret vericidir.

Safsata üzerine safсата ekleyerek Lise Müdürünün talebenin yetişmesinden , muvaffakiyetinden mes'ul olmadığını kaydetmesi kadar garip bir şey yoktur! Hele bunun emekli bir öğretmen kaleminden çıkması kadar hayret verici bir hadise olamaz!

Mevzuunun özünü bilmeden safsatalarına devam ederek Lise muallimlerini itham edici bir ifade kullanmak kadar iğrenç bir şey olamaz. Nitekim bu sözde emekli öğretmen diyor ki: Haziranda kazanamadılar bunların ekserisi (tabiiye) ve (tarih) ve (hesap) dersinden kalmışlardır. Bu dersleri müdür gelmeden evvel, bu talebeler, Lisede mevcut muallimlerden okumuşlar..."Olgunlukta hesap dersinin mevcut olduğunu bilmiyoruz. Olgunluk dersleri de Tabiiye, Tarih , Matematik ile Tahrir olabilir . Ekseri ilk üç dersten kaldıktan sonra hangi dersten geçmişler demektir? Bu şekil garazkar ve vukufsuz ifadeler ile hangi amele hizmet ettiğiniz ve kimin avukatlık ve dalkavukluğunu yapmak istediğiniz tamamıyla aşikardır. Böyle zihniyet besleyen , bu şekil bilgi sahibi olan ve haddini bilmeden derme çatma bilgi ve kırık dökük ifadesi ile bir Emekli Öğretmen kisvesine bürünenin şahsiyeti gizli ama mahiyeti tamamilе meydandadır.

İstanbul basın toplantısında verdiğim beyanatı gazeteciler merak ve alaka ile takip ederek son derece mütehassis ve müteheyyic olmuşlardır: Bir Emekli Öğretmen kisvesine bürünen şahıs ile avukatlığını yapmak istediği şahısların, İstanbul'daki beyanatım hoşuna gitmeyebilir. Fakat şahısları kayırmak, fertleri şatafatlamak için asla hakikatleri ve Evladı-Vatanın hayati menfaatlerini feda edemeyiz.

İsnat ve İftira
21 Aralık 1952, s.1

Halkın Sesi gazetesi intişar sahasına atıldığı zamandan beri memlekette karalamağa çalışmadığı Cemaat Münevveri bırakmamıştır. Her işte öne atılmayı ve her cemaat meselesinde Milliyeti istismar ederek hırs ve garazını izhar etmeyi adeta yevmi bir gıda sayan bazı milliyet istismarcıları ve fırsat arayıcılar, vicdanları sızlamadan asılsız isnatlar ve tezvirat ile temiz vatan evlatlarını kötülemek ve cemaat nazarında prestijlerini darbelemek için adeta seferber olmuşlardır. Fakat her zaman ve her hadisede olduğu gibi bu defa da sürmek istedikleri kara boya meydana çıkarak mağlup ve metruk kalmaktadırlar. Eğer isnat ve iftira ile başarı sağlanabilse idi insanlığın ortaçağ zihniyeti ve Engizisyon devri karanlıkları içerisinde yaya ve muzlim kalmış olması icap edecekti. Fakat hakkın ve hakikatin vaad ettiği nurlu günler iyi insanların vicdanlarını aydınlatmış bulunmakta ve iftira zulmetleri ebedi bir mağlubiyet ve izmihlale mahkum bulunmaktadır.

Dünkü Halkın Sesi gazetesi, şimdi de Orta Okullar Türk Mezunlar Kurumu'nun yapacağı olağanüstü toplantıyı bahane ederek yine kara boyalı fırçasını kullanmakta ve asılsız isnat ve teviller ile bazı şahısları kötülemeğe çalışmaktadır. Halkın Sesi gazetesine soruyoruz? Ankara Ajansı'na Türk Lisesinde Komünistlik propagandası vardır diye asılsız haber neşrettirenler kimlerdir? Cyprus Mail gazetesinin ingiliz muharririni teşvik ederek uydurma haber yazdıranlar kimlerdir? Orta Okul Türk Mezunlar Kurumu'nu alet ederek hatalarını bertaraf etmek isteyenler kimlerdir? Bu zanlarınizi hangi vesika, hangi ispat, hangi doğruluk, hangi mantık, hangi vicdan telakkilerine dayayarak etrafa asılsız isnatlar saçıyorsunuz?

Lisede mürettebe veli toplantısının mecrasını değiştirenler kimlerdir? Ankara Ajansı'na Lefkoşa'dan haberler salanlar kimlerdir? Gazete idarehanelerine koşarak propagandalar yapan mitingler tertibi için yazılar yazdıranlar kimlerdir? Masum lise talebesini matbaalara göndererek protestolar yayınlatanlar kimlerdir? Bunların arasında kurnazca niyetler ve menfaat kaygıları güderek milliyeti istismar ve asil duygularımızı alet ederek cemaatin safiyetinden ve hadiseleri gölgelemekten medet uman kimlerdir?

Orta Okul Türk Mezunlar Kurumu'nun millici ve idealist gençlerini hegemonyalarına alarak hırs ve menfaatleri için bir kukla haline getirmek isteyen kimlerdir? Hırs ve garazları ile şahsi menfaatlerine göre hadiselere renk vermek ve hakikatleri tahrip etmek isteyenler meydandadır. Fakat hürriyet ve demokrasinin bu nurlu devrinde onlar daima akamete mahkumdurlar.

Halkın Sesi gazetesi her hadisede öne atılmak ve şahısları karalama cesaretini bulmazdan önce hakikatleri anlamalı ve kara boyalı fırçasını, bir kere daha eline almamak üzere, kırıp atmalıdır. Ancak o zaman işlediği hataların büyüklüğünü anlayacak ve belki nedim olacaktır.

Evkaf Komisyonunun Teşkilinde Halkın Arzusu

23.Ocak.1953, s.1

Evkaf işlerimiz hakkında Bay Faiz Kaymak tarafından Halkın Sesi gazetesinde yayınlanan seri yazılarda Evkaf idaresini halka teslim etmediği için hükümet muahaze edilmekte ve Evkaf idaresinin halka teslim edilmemesinin sebepleri sorulmaktadır.

Halkın büyük ümitlerle seve seve verdiği binlerce lira KATAK parasını cemaata sormadan istedikleri gibi sarf eden ve cemaata bu hususta hiç hesap vermeyenlerin halk namına konuşarak Evkaf idaresini ellerine almak istemeleri hayret vericidir!

Halkın dışından ve tırnağından artırarak verdiği binlerce liranın her sene açık hesabını vermek lüzumunu bile sezmeden ve bu hususta yapılan haklı neşriyata kulaklarını tıkayan şahısların Evkaf idaresini ele almaları nasıl tasvip edilebilir? Bu gibi şahısların Evkaf işini de KATAK işine çevirmeyeceklerini kim temin edebilir? Hükümet, Evkafın idare, idame ve masuniyeti için muadeleler ile mesuliyet yüklenmiş ve taahhüt altına girmiştir.

Zümre menfaati güden ve üç beş şakşakçı tarafından ortaya atılan şahısların cemaat namına söz söylemesi ve cemaat otoritesi kesilmesi zamanı artık geçmiştir. Hükümet bu şahısların cemaatı temsil etmediklerini nasıl ortaya atıldıklarını ve ancak birkaç kişiden ibret olduklarını pek iyi bilmektedir. Halkımız da bu istismarcıları pek iyi anlamış bulunmaktadır. Tali okullarımızdan Baf ve Mağusa Orta Okulları için iane listelerini açan bu sözde milli kahramanlar, kaçır lira ianede bulunmuşlardır? Halk bu iane davetine iştirak etmemekle bu apportunist yaygaracıların sözlerine kulak asmadıklarını ispat etmiş değil midir? Bütün bunları hükümetin bilmediği mi zannediliyor?

Bu sözde milliciler ve halk iradesini istismara kalkanlar evvela KATAK paralarının hesabını halka versinler; keselerini açarak cemaata karşı hakiki sevgi ve alakalarını gösterebilirler; halkın teveccühünü kazansınlar ve sonra Evkaf işine girişsinler! Ancak o zaman cemaattan kuvvet alabilirler! Yoksa sözleri ile icraatı birbirine uymayan kimselerin halk namına söz söylemek salahiyeti olmadığını herkes gibi hükümet de pek iyi bilmektedir.

Halkın, hükümetten Evkaf meselesinde beklediği en mühim şey; Evkaf Komisyonu'nun Lefkoşa Türk Bankası idare heyetinden alınan üç kişi ile şekillendirilmesi değil , her kazadan seçilecek azaların teşkil edeceği bir komisyon tarafından ve hükümet murakabesi altında idare edilmesidir.

Binaenaleyh, hükümetin Evkaf Komisyonunu tayinde düştüğü hatayı , halkın dilediği şekilde düzelteceği ve her kazadan seçilecek ehil üyelerin teşkil edeceği komisyonla Evkaf idaresi cihetine gidileceği ümidile halk beklemektedir!

«Ağalık»

«Ağalık»

«Ağalık»

«Ağalık»

«Ağalık»

«Ağalık»

**Mağusa'da Yeniden İnşa Edilen
Pertev Paşa Kabri ve Bay Faiz Kaymağın
Evkaf İdaresine Haksız Hücumu
29.Ocak.1953, s.1**

Konfederasyon başkanı Bay Faiz Kaymak Evkaf idaresine hücum ederken hadiseleri kendi veçhesinden görmekte ve hatta en isabetli icraatı bile baltalamaktan çekinmeyerek haksız bir takım hücumlarda bulunmaktadır.

Senelerden beri Maraş topraklarında bakımsız bir halde yatan ve ayaklar altında çiğnenen Pertev Paşa Kabri'nin en isabetli ve bu büyük Türk Şehidine yaraşır bir şekilde yeniden Evkaf idaresi tarafından, inşaasını kalemine dolamakta ve alkışlanmaya layık bu inşaata sarf edilen paraya içinin yandığını yazarak efkar-ı umumiyei bulandırmak istemektedir.

Bay Faiz Kaymak hiç bir kıymet ifade etmeyen isnatları arasında diyor ki: "Mağusa'da kontrolsüz bir şekilde yeniden inşa ettirilen Pertev Paşa Kabri'nin 300 liraya yakın bir paraya mal olduğunu içimiz yanarak hükümete söylemek isteriz.

Mağusa'nın fethinde asil kanını feda ederek şehit düşen ve Maraş'ın Rum semtinde bakımsız bir halde kalan bu aziz şehidin mezarının inşası için sarf edilen 300 liraya yakın paraya içinin yandığını söylemek kadar abes bir şey olamaz. Bu büyük Türk şehidinin mezarına daha nice yüz liralara sarf edilse bile azdır ve yeri vardır! Sarf edilen bu para ile aziz Türk şehidi Pertev Paşa'nın mezarı abideleşmiş oldu. Gerek Mağusa Türkleri ve gerekse Türk basını bu mezarın yapılması için senelerce uğraşmış ve Maraş Belediyesi'nin mümaneatına rağmen Evkaf idaresinin ciddi teşebbüsâtı ve hükümetin kıymetli müdahalesi sayesinde bu şerefli Türk eserinin meydana gelmesi mümkün olmuştur. Buna Türk olanın içinin yanması değil iftihar etmesi lazımdır. Efkarı umumiyei tenvir için bu muazzam eserin fotoğrafını neşretmekle şeref ve kıvanç duymaktayız. Bu işe sarf edilen 300 liraya yakın paranın tam yerinde ve pek isabetli olduğuna inancımız tamdır. Bu tarihi Türk eserinin Evkaf idaresi tarafından sarf edilen para ile abideleşmiş olması en muvaffakiyetli bir başarıdır. Bundan her Türkün memnun kaldığına şüphe yoktur. Belki tek başına Bay Faiz Kaymak'ın içi yanmıştır!

Mağusa Türk halkının bu mezarı inşa ettirmek en büyük emellerinden biri idi. Bay Faiz Kaymak Mağusa'da Belediye azası bulunduğu sırada halkın bu arzusunu pek iyi bildiği ve Belediyeye bu işi yaptıramadığı halde Evkaf idaresinin bu başarısı karşısında takdir hissi besleyecek yerde içinin yandığını ilan ederse nasıl Türk cemaatinin haklarını müdafaa edebilir? Bay Faiz Kaymağın Federasyon Başkanı olarak kaleme aldığı bu garazkarane yazılar halk tarafından hayretle karşılanmaktadır.

Bu Faiz Kaymak'ın Pertev Paşa Kabri'nin Evkaf idaresi tarafından yeniden inşası hususunda kullandığı ifade, Evkaf idaresi hakkında şüphe uyandırıcı bir mahiyet arz etmektedir. Eğer Bay Faiz Kaymak bu inşaatta bir aksilik olduğunu biliyorsa ispat ve vesikalara dayanarak efkarı umumiye karşısına çıksın! Yoksa en isabetli icraatı, kin ve garaza dayanarak hükümet ve halka nazarında aksi göstermek ve bu şekilde Evkaf idaresini haksız olarak baltalamak hiç bir kıymet ifade etmez!

Türkiye Bankalarının Kıbrıs'ta Şube Açmalarını İstemeyen mi var?

30.Ocak 1953, s.1

Esefle işittiğimiz ve çok acı hissederek kaydetmek mecburiyetinde kaldığımızı göre Kıbrıs Türkleri arasında Türkiye'mizin bu yavru vatanda banka şubesi açmasına imtiyaz verilmemesi için çalışanlar varmış. İşin daha acı tarafı gayretkeşliklerinin altında şahsi menfaat sırtmakta imiş! Sayısı ancak birkaç menfaatperest olan ve Kıbrıs Türk Cemaatının bütün ümitlerini ayaklar altında çiğnemek isteyen bu harislerin Türk oluşuna hayret ediyoruz!

Kıbrıs'ta bir çok Yunan ve ecnebi bankalarının açtığı şube ve hummalı faaliyetlerine göz yuman , bu bankaların ecnebilere sağladığı azim faydalardan mütenebbih olmayan ve şimdi de yüz bin hamisiz Kıbrıs Türkünün iktisadi kalkınmasına ve bu adada tutunabilmemize en mühim hizmeti yapacak olan Türkiye bankalarının ve anavatan sermayesinin Kıbrıs'a girmesine mani olmaya çalışanların Kıbrıs Türklüğünü can damarından hançerlediğine şüphe yoktur. Bu hareket ise en büyük hıyaneti –vataniye ve milliyet addolunabilir.

Senelerden beri Kıbrıs Türkünün en büyük emeli Türkiye'mizin yardım ve himaye elini uzatmasıdır. Anavatanın , bu yavru vatandaki masum ve hamisiz kardeşlerine yapabileceği yardım ve himayenin başında Kıbrıs'ta bankalar açması gelmektedir. Ancak bu sayede Kıbrıs Türkleri iktisadi, mali, ticari ve sınai ile ecnebilere karşı tutunabileceğiz. Aksi takdirde Kıbrıs Türklüğünün mahvolması ihtimali vardır. Bu ada Türklüğünün mahiyetini istemek demek olan bu mümanaatı Kıbrıs'ta tasvip edecek bir tek hakiki Türk olmasa gerektir. Birkaç haris, menfaatperest, milliyetsiz ve haini-vatan bu masum ve himayeye muhtaç cemaatin mukadderatı ve hayati menfaatleri ile oynayamaz!

Perde arkalarından entrika çevirerek cemaati mahvettirmek isteyenler meydana çıksınlar ve cemaat da bunların kimler olduğunu anlayarak bu hainlerin hareketlerini ve kara yüzlerini tespit etsin!

Kıbrıs Rumlarının göz kamaştırıcı imar ve faaliyetleri karşısında gün geçtikçe zayıflayan ve ezilen Türk cemaatinin imdadına koşacak olan Türkiye bankalarının Kıbrıs'a şube açmasını önlemeye ve neticede Kıbrıs Türk cemaatinin cesedi üzerine basarak şahsi menfaat ve hırslarını tatmin edecek olan bu kimselerin Türklük ile beraber insanlık duygularına da şüphe ile bakmak icap etmektedir.

Türkiye bankalarının Kıbrıs'ta şube açmalarını istememek ve bu suretle Kıbrıs Türkünün mahvına sebebiyet vermek, Rum amaline hizmet demektir ve Kıbrıs'ın Yunanistan'a ilhakına yardım etmek faciasından başka bir şey değildir.

Eğer günün birinde Kıbrıs'ın Yunanistan'a ilhakı meselesi Birleşmiş Milletlere intikal edecek olursa Kıbrıs'taki Yunan sermayesi ve Yunan menfaatlerine karşı Kıbrıs'ta hiç bir iktisadi ilişkisi olmayan Türkiye nasıl bir hak iddia edebilir ve o zamana kadar iktisadi mahiyet ve perişaniyete sevk edilmek istenen Kıbrıs Türklüğü ne yapabilir ve ilhak nasıl önlenir?

● Aziz Kıbrıs Türkü! Sütunlarımızı size açıyoruz. Aranızda Türkiye'mizin Kıbrıs'ta banka şubeleri açmasına mümanaat etmek isteyen bir tek hakiki Türkün bulunmadığına eminiz. Sayısı ancak birkaç kişi olan soysuzların Kıbrıs Türk cemaatine tercüman olamayacağını ifade eden ve bu hainane mümanaatı tel'in eden kıymetli yazılarınızı bu sütunlarda neşrederek Türk cemaatinin hakiki arzusunu hükümete belirtmek isteriz. Kahrolsun hainler!

Gençlerimizi İstikbale Hazırlamalıyız!

31.Ocak 1953, s.1

Kıbrıs Türk cemaatinin kalkınma ve terakkisi için gençlere istikbal hazırlamayı ve bu memleketin her sahasında hizmet görecektir. Kültürlü gençler yetiştirmeyi ön plana almalıyız. Gençlerimiz işsiz perişan kaldıkça istikbalimiz karanlık olacaktır. Hele kültürlü ve tahsil görmüş genç elemanların iş ve istikbal temin edememesi yürekler acısı bir haldir.

Son tali okullar kanunu yürürlüğe girdikten sonra lise ve orta okul öğretmenleri tatminkar maaşa ve tekaüdiyeye kavuşmuş bulunmaktadırlar. Bundan böyle tali okul öğretmenliği parlak ve emin bir meslek haline gelmiş bulunmaktadır.

Binaenaleyh, dirayetli ve çalışkan gençlerimiz tali okul öğretmenliği mesleğine süluk edebilmek için yüksek tahsil görmeleri hususunda ilgili makamların ciddi ve sistemli faaliyete geçmesi ve gençlerimizi yetiştirerek Kıbrıs'a dönmelerini temin etmesi çok hayırlı ve isabetli olacaktır.

Yüksek tahsil gördükten sonra Kıbrıs Türk tali okullarına dönecek vatan çocukları hem memleket maarifine ülkü ve imanla hizmet edecekler ve hem de müreffeh hayata kavuşmakla mesut aile yuvaları kurabileceklerdir. Böylece cemaatin kalkınma ve refahına hizmet edilmiş olacaktır.

Ümidimiz gençlikte ve nazarlarımız atidedir. Gençlerimizi istikbale hazırlamakla cemaatımızın atisini kuvvetlendirmiş ve ecnebi çoğunluğa karşı varlıklı ve emin bir topluluk meydana getirmiş oluruz.

Bugünkü cemaat mahrumiyet ve müzayaka içerisinde ise bunun köklerini gerilerde aramalıyız. Eğer istikbale aynı durumun tehaddüsünü istemiyorsak gençliğe gereken önemi vermeli ve onları istikbale hazırlamalıyız. Aksi takdirde bu ada üzerinde tutunmamız ve ezici bir çoğunluğa karşı mücadele kudretimizi arttırmamız imkanı kalmayacaktır. Yalnız bu günün düşünsek bile vaziyet çetindir. Eğer bu çetin vaziyetin büsbütün elim ve ümitsiz hale girmesini arzu etmiyorsak, gençleri iyi yetiştirmeye çalışmalıyız.

Kıbrıs Türk lisesi ile tali okullarında öğretmenlik etmek isteğini göstermeyen Kıbrıslı gençler şimdi bu mesleğe süluk edebilirler. Çünkü meslek ve şeref ile mütenasip maaş ve istikbale kavuşmaları emniyet altına alınmış bulunmaktadır.

Şimdiye kadar yetiştirilen Kıbrıslı tali okul öğretmenlerine her sene yenilerini eklemek ve bu hususta gereken teşebbüsat ve faaliyeti idame ve tezyit etmek ilgili makamların yapabileceği en önemli ve en faydalı işlerden biridir. Bunun için çalışan ve müsait gençlerimiz tahsile gönderilmeli ve Kıbrıs'a dönerek öğretmen olmaları temin edilmelidir. Bu suretle bir takım gençler iyi istikbale ve tali okullarımız kıymetli öğretmenlere kavuşmuş olacaktır.

Türk Hakimleri Gittikçe Azalıyor

03 Şubat 1953, s.1

İngilizler Kıbrıs Adası'na geldikleri zaman adli teşkilat mucibince her kaza merkezinde bir Türk kaza hakimi ipka edilmişti. Lefke, Poli ve Celocerada üç kura hakimi bulundurulmakta idi. Uzun seneler bu teşkilat devam ettirilmiş ve Türk cemaatının adli sahada bu mevkiler hakları olarak muhafaza edilmiştir. Bu hal Türk cemaatının hakkı- sarihi olarak teslim edilmiştir. Nitekim bir bir münhal zuhurunda bu mevkilere birer Türk hakim tayin edilirdi. Öyle zamanlar oldu ki hukuk tahsili görmüş Türk elemanlar bulunmadığı halde hükümet, bu Türk hukukuna riayet mecburiyetini sezdiğinden mahkemede hizmet görmüş mukayyitlerden dahi hakim tayin etmişti. Halbuki imdi memlekette birçok tahsilli hukukçular mevcuttur.

1931 yılında alınan tertibat ile Türk hakim mevkilerine Rum hakimleri tayin edilmeğe başlanmış ve Türk cemaatının haklarına indirilen darbe gün geçtikçe artarak bugün Türk hakimlerinin sayısı ve Türk hakimlerinin terfii hiçe indirilmiştir.

Kıbrıs'ta altı kaza merkezi bulunduğu ve her kazada Türk cemaatının mevcudiyeti nazarı itibara alınarak birer Türk hakimi bulunması isabetli olduğu ve eskiden bu hakkı tanıdığı halde şimdi Türk hakimlerinin sayı ve terfiinin azaltılması ve birçok kazalarda Türk hakimi bulunmaması Kıbrıs Türklerine indirilen en büyük darbe sayılmakta ve halkımızı derin endişe içerisinde bırakmaktadır. Kıbrıs adalet mevkilerinde Türklere mevki ve terfi kalmıyor mu? Kıbrıs adliye mekanizmasını idare edenler ile hükümetin bu noktaya ehemmiyetle nazarı dikkatini celbeder ve Türk hukukçularına gereken mevki ve terfiin verilmesini temenni ederiz. Eğer Türk hukukçularına layık oldukları mevki ve terfiler verilmeyecek olursa Türk cemaatının mukadderatı ve Türk hukukçuların istikbali ne olacaktır?

Birçok dairelerde yüksek Türk memurlarının bulunmaması ve tekaüde çıkan birçok Türk memurların yerine Rumların geçirilmesi ile Türk cemaatının yediği darbelerden bütün cemaat ve Türk gazeteleri daima acı acı şikayet etmekte ve bu cihetin düzeltilmesini beklemekte idi. Vaziyetin salaha doğru gitmesi beklenirken şimdi aynı darbe adli sahada da indirilmekle Kıbrıs Türk cemaatının sükutu hayali bir kat daha artmış bulunmaktadır.

Kıbrıs hükümeti Rum çoğunluğunu memnun etmek için bu harekette bulunuyorsa Türk azınlığının haklarının gözetilmesi icap ettiğini de teslim etmeli ve Türk mevkilerine Rumları tayin etmekle bir tarafı memnun etmek isterken diğer tarafı gücendirmek doğru değildir. Hele bir tarafı memnun etmek için diğer tarafın hizmetlerini ve haklarını feda etmek cihetine gitmek hak ve adalet prensipleri ile kabili telif değildir.

Mesnetsiz İddialar

04 Şubat 1953, s.1

Halkın sesi gazetesi sahibi Küçük bey, şahısların avukatlık ve meddahlığını yapmakta eşsiz örnekler verirken başkalarının avukatlık ve dalkavukluğundan dem vurması kadar abes bir şey olamaz. Fikre fikir ile mukabeleden kaçınan ve şahıslara hücum için hakikatleri tahrif ederek zurnasını çalmak istediği şahıslara göre hadiselerle renk veren ve perde arkası şahısların amaline hizmet eden Küçük Bey şimdi de Maarifçi kesilmekte ve lise ile ortaokul imtihan şekilleri hakkında bol keseden atıp tutarak etrafa tehdit ve ithamlar savurmaktadır.

Maarif işleri, tedris sistemleri, imtihan ve not verme şekilleri mesnet ve ihtisas işleridir. Bunlar hakkında söz ve salahiyet sahibi terbiyecilerin etraflı tetkikat ve etütler ile fikir ve mütalaa yürütmesi icap ettiği halde Küçük Bey hiç bir esas ve tetkike dayanmayan tekerlemeleri ile şimdide başımıza maarifçi kesilerek mesnetsiz yazılar ile efkar-ı umumiyei bulundurmaya çalışmaktadır.

Son yapılan imtihan talimatnamesine dünyanın neresinde ve hangi mektepte rastlanabileceğini soran Küçük bey, bu sahada söz ve fikir yürütme bilgi ve salahiyetinden tamamen uzak olduğunu açıkça ilan etmiş olmaktadır.

Dünyanın birçok yerlerinde bu sistem pek muvaffakiyetli neticeler vermiş ve verimli tahsil faaliyetleri icapları sırasına girmiştir. Bu imtihan ve not şekli ile imha siyaseti arasında münasebet bulunduğunu anlamak için kahin olmak lazımdır. Eğer her davamızı bu şekilde görür ve böyle mütalaalar yürütür isek cemaat davalarımızın değer ve önemini pek ziyade küçültmüş oluruz. Fakat mesnetsiz sözler ile sütunları doldurmakla her işin uhdesinden gelineceği zannolunuyorsa hiç bir diyeceğimiz kalmaz!

Yeni imtihan ve not sistemi talebenin derslerine iyi çalışması, yazılı imtihanlara iyi hazırlanarak layık olduğu notu almasını ve ancak ehliyetli talebenin terfi ederek tali okullarımızın verim ve muvaffakiyetinin artmasını istilzam etmektedir. Bizim de istediğimiz budur. Bunun, halkı cahil bırakmak, onlardan intikam almak yüz kızartıcı olmak ve cemaatı imha etmek , ile ne münasebeti vardır?

Böyle mesnetsiz sözler ile etrafı bulandırmak ve “ çocuk velileri ve talebelerle beklemekteyiz “ demek perde arkası şahısların ifadesinden başka bir şey değildir.

Hayat Pahalılığı
06 Şubat02 1953, s.1

Kıbrıs'ta hayat pahalılığının durdurulması ve birçok yiyecek ve giyecek eşyasının ürperti verecek derecede yükselmiş bulunması endişe vericidir.

Her sabah çarşığı veya belediye pazarını boylayan aile reisleri bu pahalılığın korku verici endişesiyle karşı karşıya kalmakta ve bu pahalılık dolayısıyla insanın Kıbrıs'ta yaşadığına hayret edesi gelmektedir.

İkinci Dünya Savaşı sırasında pahalılık ve kara para, Kıbrıs halkını pek ziyade hırpalamış ve sarmıştı. Fakat tedavülde olan paranın fazlalığı ve birçok şahısların kazancının bolluğu bu sarsıntıyı hayli gidermekte idi. Bilhassa harp sonrası tekrar ucuzluk ve bolluğa kavuşmak ümit ve inancı bütün ruhlara inşirah vermekte ve fakir halka teselli olmakta idi. Fakat harp yılları geçtiği halde, mazinin ucuzluk ve bolluğu tarihe karışmış bir masal halinde kaldı.

İşin daha kötü tarafı, harp zamanı pahalılığı devam ettiği halde eski kazanç ve para bolluğunun kalmamasıdır. Bu yüzden birçok orta halli ve fakir aileler en büyük sıkıntı ve müzayaka içerisinde kıvranmaktadır. Halkın bu sıkıntısını gidermek için hayat pahalılığını kontrol etmeğe daha fazla önem vermek ve bugünkü yüksek fiyatları düşürmek için gerçi tedbirler almak icap etmektedir. Bu hususta hükümetin daha sıkı kontrolde bulunması ve halkın da bu ucuzluğu temin için alınacak tedbirlere müzaharat etmesi şarttır. Aksi takdirde bu korkunç pahalılık bütün şiddetiyle devam edecek ve halkın zarureti ve endişesi günden güne artmış olacaktır.

İhtiyaç ve pahalılık halkın ruhuna pek fena tesir yapabilir bu fena tesirden ruhları kurtarmak ve halkı ucuzluk ve bolluğa kavuşturmak için hayat pahalılığını önlemek en başta gelen ve en hayırlı olan faaliyetlerden biridir! Bunu da hükümetten beklemekteyiz!

Hükümet Dairesinde Türk Memur Sayısı Artırılmaz mı?

11 Şubat 1953, s.1

Bazı dairelerde Türk memur sayısı gayet azdır, hele yüksek mevkilerde Türk memurlarının azlığı dikkat nazarını çekecek derecededir. Bu hal Türk cemaati arasında hoşnutsuzluk uyandırdığı gibi birçok Türk ashabı müracaatını da endişeye düşürmektedir. Binaenaleyh bu önemli cihete hükümetin dikkat nazarını çekmek lüzumunu sezmekteyiz.

Son hakim tayin ve terfilerinde Rumlar tercih edilir ve Türk kaza hakimi yerine bile Rum hakimi tayin edilirken adliye hizmetindeki Türk elemanları sayısı ve Türk nüfusu miktarı nazarı itibara alınmış ise bu cihet diğer dairelerde ne diye göz önünde tutmamada ve bazı dairelerde yüksek memurların ve diğer Türk memur sayısının hiç denecek derecede olmasına meydan verilmektedir?

Yoksa hadiseler, işe geldiğine göre mi mütalaa edilerek icraat ayarlanmaktadır. Terfi hakkı kazanan Türk memurların yerine Rum nispetini korumak için Rumlar tayin edilerek Türk memurların hakları alınırken birçok dairelerde niçin Türk memur sayısının azlığı alınmamakta ve Türklerin mağduriyetine fırsat verilmektedir. Hükümetin bu cihetleri bir sistem ve prensip çerçevesi dahilinde mütalaa ederek Türk haklarını korumasını temenni etmekteyiz.

Her dairede yüksek Türk memurlar bulundurulmalı ve Türk ashabı müracaatın işlerinin görülebilmesi kolaylaştırılmalıdır. Kıbrıs'ta muti olarak yaşayan, hükümete sadakat gösteren ve hiçbir taşkınlıkta bulunmayan Türk cemaatinin bu şekilde mağdur edilmesi asla doğru değildir. Bu hususa tekrar hükümetin dikkat nazarını çeker ve Türklere de hükümet dairelerinde layık oldukları mevkilerin verilmesini görmek isteriz!

Tek Taraflı Tetkik Nasıl Olur?

14 Şubat 1953, s.1

Federasyon heyetinin köylere gidip tetkikler yaptığı ve evkaf idaresi aleyhinde şikayetler işittiği halkın sesi gazetesinde yayınlanırken bu tetkikatin tek taraflı ve yanlış olduğu asla düşünülmemektedir. Eğer federasyon sırf evkaf idaresine hücum olsun diye hadiselere istediği rengi vermek cihetini tutmuş ise bunun diğer bir anlam ifade edemeyeceği bellidir.

Halkın sesi gazetesini 10 02 1953 tarihli yayınına göre federasyon heyeti 6 Şubat Cuma günü Abohor'u ziyaret etmiş ve Evkaf işlerine dair dinlediği şikayetlerde "Angastina Rum Köyü'nde" Evkaf mallarının Rumlar tarafından suistimali ileri sürülmüştür. Bu hususta federasyon heyetinin işittiği şikayetin tek taraflı olmaması ve hakiki bir kıymet ifade edebilmesi için evkaf dairesinden bu şikayet hakkında gereken tahkikatın yapılması ve efkar-ı umumiyyeye bitaraf olarak hakikatin sunulması icap ederdi. Aksi takdirde bu neşriyat evkaf idaresi hakkında etrafı bulandırmak istemekten başka bir mana ifade etmez.

Halkın sesi gazetesinde çıkan bu şikayet üzerine meseleyi Evkaf idaresinde tahkik etmek ve hakikati efkar-ı umumiyyeye sunmak istedik. Bu maksatla Evkaf İdaresinde yaptığımız tahkikatta öğrendiğimize göre yapılan şikayet bir tahrif ifadesidir.

Angastina'daki çok eski ve bir tarladan ibaret Türk mezarlığı evkaf idaresi tarafından asla ihmal edilmiş değildir. Sekenesi arasında Türk kalmamış olan Angastina Köyü'ndeki Türk mezarlığının etrafındaki harman sahipleri ekin demetlerini bu tarlaya koymakla tasarruf hakkı kazanmamaları için evkaf idaresi üç köylüye bu yeri icar etmiş ve bedeli icar almaktadır. Aynı zamanda müstecirler tarafından bu yere ekilen zeytin ağaçları da evkafa ait olduğuna dair koçan alınmıştır. Binaenaleyh ortada bir suistimal ve müessif durum mevcut değildir. Federasyon heyeti her işittiği şikayeti tek taraflı karşılar ve gereken tahkikatı ilgili makamlardan yapmadan evkaf aleyhinde neşriyata sebep olursa böyle tetkikat hiçbir kıymet ifade etmediği gibi garazkarlıkla efkar-ı umumiyyeye yanlış malumat vermek olur ki bunun da hiçbir bakımdan fayda ve değeri yoktur. Binaenaleyh federasyon heyetinin tetkiklerinde tek taraflı davranmaması ve hakikatlerin tezahürüne hadim olması gerekmektedir! Aksi takdirde federasyon heyetleri kendi yayınları çürütmüş olur!

Uydurma Mektup ve Hayali Şahıs!

19 Şubat 1953, s.1

6 Şubat 1953 tarihli Halkın Sesi ceridesinin "günün cilveleri" sütununda Evkaf ağaçlarına kasten zarar yapıldığına dair okuduğumuz uydurma ve hayali "Cafer Özkul Akanay" imzalı şahsın işgüzarlığı hakkında yapılan neşriyat üzerine Evkaf idaresinden yapmış olduğumuz tetkikat neticesi bu yazının tamamen hilafı hakikat olduğunu öğrenmiş bulunuyoruz.

Yalusa'da Evkaf'a ait yalnız üç dip zeytin vardır. Bunlar bu sene Ayantiranikolu Mulla Buhur Mustafa tarafından müzayede ile icar edilmektedir. Evkafa ait ağaçların kesildiğine dair Evkaf idaresince bir hadise mevcut değildir. Eğer evkafa ait ağaç kesilmiş ise ve "Cafer Özkul Akanay" hakiki bir şahsiyet ve yüreğine zehirli oklar batmış ise meydana çıkarak hakikati bildirsin , ağacı gösterson, zeytini kesen Rum'u meydana versin ve cezaya çarptırsın. Yoksa perde arkasından hayali hadiseler ile etrafı bulandırmak bir babayiğitlik değildir.

Temel Atma Törenleri ve Evkaf'ın Faaliyetleri:

20 Şubat 1953, s.1

Bazı garazkarların Evkaf idaresi hakkında kopardığı asılsız yaygaralara kulak vermeden Evkaf idaresi hayırlı faaliyetlerine hız vermekte ve kıymetli icraata her gün bir yenisini eklemektedir.

24 Kasım 1952 tarihinde Kandu köyü camiinin temel taşını vaaz eden sayın Evkaf Murahhası Kemal Bey bu köyün en büyük ihtiyarlarından birini en hayırlı bir şekilde gidermiş oldu.

8 Şubat 1953 tarihinde Konetra'da inşa edilecek camiinin temel taşını koyan sayın Kemal Bey bu köyün layık olduğu mabedin inşasını gerçekleştirmekle en hayırlı işlerden birini daha başarmış oldu.

Memnuniyetle haber aldığımıza göre yakın bir gelecekte Komikebir Köyü cami ve okul binalarının da temeli atılacaktır. Böylece Komikebirililerin öteden beri en büyük arzu ve emelleri yerine getirilmiş olacaktır.

Yine öğrendiğimize göre pek yakında bir Türk köyü olan Malya'nın camii ve minaresi yeni baştan inşa edilerek harabiyetten kurtarılacak ve Malya halkı arzularına nail olacaktır.

Şimdiye kadar Baf'ın Asproya Köyü'nde camii mevcut olmadığından köyün Türk halkı ibadetlerini yapabilmeleri için köyleri yakınındaki Mamundali Camiine gitmekte ve böylelikle hayli zorluklar ile karşılaşmakta idi. Bu durumu nazar itibara alan sayın Evkaf murahhası Kemal Bey hükümete müracaat ederek köyün ortasında hükümete ait bir arsayı mecannen elde etmeye muvaffak olmuş ve mezkur arsada hemen bir cami inşasına başlamak üzere lazım gelen planları yapılmış ve müteahhitlere ihalesi yapılmıştır. Böylece Asproya halkı senelerden beri özlediği camilerine kavuşmuş olacaklardır.

Mamundali Köyü'ndeki cami ve mektep binaları da harabiyete üz tuttuğundan yıktırılmış ve yerlerine yenilerinin inşası için gereken tedbir Evkaf ve Maarif idareleri tarafından alınmış bulunmaktadır.

Evkaf idaresinin gün geçtikçe artan bu hayırlı faaliyeti Türk halkını memnun bırakmaktadır. Ümit ederiz ki bu gibi hayırlı faaliyetler gittikçe artarak Kıbrıs Türk cemaatine yaralı işler görülecek ve bedbahtların asılsız yaygaraları da bu hayırlı icraat karşısında mahcubiyet sükutuna münker olacaktır.

Milli hisleri ve cemaat menfaatini düşünmeyi yalnız kendi şahıslarında topladığını zanneden DR. Fazıl Küçük sırf inat ve garazını yürütmek için ikide bir kaleme sarılmakta ve tezatlar dolu ifadelerle atıp tutarken şahıslara hücum etmektedir. Bu hücumlardan birkaç şakşakçının da hissesi olduğu pek iyi bilinmektedir.

Orta Okullarımız ile Lise'nin genel yardım gören okullar olmayı kabul edişinin mesut neticelerini bir türlü hazmetmek istemeyen Küçük Bey ikide bir tali okul komisyonlarını ele almakta ve esaret kukla komisyon, vicdanları titremeden gibi tekerlemeler ile hırsını izhar etmekten kendini alamamaktadır.

Meğer bütün lise faaliyetlerinde ve imtihan şekillerinde Küçük Bey en büyük söz ve kalem sahibi görünmek için gazete sütunlarına doldurmayı kafi görmektedir. Fakat bütün bunlar hırs ve inadın mücessem örnekleri olmaktan öteye geçemez medeni dünya terbiyecilerinden den vuran Küçük Bey ne demek istemektedir? Medeni olamayan dünya terbiyecileri de mi var? Komisyonun kabul etmediği imtihan talimatnamesi medeniyete aykırı mıdır? Hırs ve hayal ile kalem oynatmak bu kadar olabilir. Küçük Beyin her beyaz dediğine kara demeğe yemin eden ant içen zavallıdan dem vurması ise, gündüz sayıklamalarından başka ne olabilir? Hürriyet ve demokrasi devrinde söz ve fikir hürriyet tanımak istememek ve bu hususta inhisar zihniyeti güden ifadeler kullanmak kadar abes bir şey olamaz!

Gazetesinin baş makalesi olarak mektepler hakkında sütunlar dolusu yazı yazan , imtihan şekilleri hakkında direktifler verenlerin fiiliyatıyla başımıza terbiyeci kesildiklerini bilmem Küçük Beye nasıl anlatabiliriz. Eğer imzasını taşıyan bu yazılar başkalarının fikir ve amaline hizmet içinse bunda Küçük Bey'e ait dayanılacak hiç esas yok demektir. Eğer Küçük Bey üniversite tıp tahsili ile her şeyi söyleyebileceğini ve her mütehassısı olduğunu zannediyorsa hiç bir diyeceğimiz kalmaz!

Küçük Bey ikide bir en büyük bir terbiyeci gibi Lise program ve imtihan meselelerini diline dolayarak başkasından aldığı direktifle hareket ederken başkalarının baladan direktif almasından ve başkalarını memnun etmek için yapılan hareketlerden dem vurması kadar hayret verici bir hadise tasavvur edilemez.

Küçük Bey bir taraftan medeni dünya terbiyecilerinden dem vururken, diğer taraftan talebenin derslerini not almak için öğrendiğini yazacak kadar zamanın eğitim telakkisine hiç de uymayan fikirler izhar etmektedir. Öğrencileri her gün imtihan edip not vermeyecek öğretmenlerden zevk

ve gayret istenmeyeceğini ileri sürmek ise, Küçük Bey'e has şaheser bir terbiyecî düsturu olsa gerektir.

Küçük Bey dünya üniversitelerinden ve terbiye usullerinden dem vurmazdan önce İngiliz mektebinde tatbik edilen imtihan sistemini yakından tetkik etmesini ve mesnetsiz iddialarla kültür bünyemizin kuvvetlenmesine mani olmamasını tavsiye ederiz.

Tek Taraflı Görüşler!

22 Şubat 1953, s.1

Türk cemaatı arasında uyanıklık şimdi göze çarpmakta değildir. Türk idaresi adadan ayrılalı 75 sene geçtiği ve Türkler kahir bir çoğunluğun baskısı altında bulunduğu halde uyanıklık ve milli hislerine samimi bağlılığı sayesinde şimdiye kadar bu ada üzerinde tutunarak bir varlık göstermeğe muvaffak olmuştur. Kıbrıs Türk cemaatının milli ruh ve duygularının kaynağı ise çok eski bir milli tarih ve şuurlu damarlarındaki asil kandadır. Binaenaleyh Türkiye den gelen muallimlerin memleketimize yeni bir duygu aşıladığını iddia etmek Kıbrıs Türk cemaatının Milli irade ve asil duygularını inkar etmek demektir. Türkiye'den gelen her misafir, her mütefekkir ve her münevver Kıbrıs Türk cemaatının milli ruh ve milli hissini takdir ve hayranlıkla anmaktadır. Kıbrıs'a gelen Türkiye basın mensupları Türk matbuatında Kıbrıs Türkünün milli ruh ve asil duygularından sitayişle bahsetmektedir.

Binaenaleyh Dr. Fazıl Küçük 'ün 17 Şubat 1953 tarihli Halkın Sesi gazetesinde neşrettiği " Türkiye'den gelen muallimler memleketimize yeni bir ruh, yeni bir duygu aşıyorlar" ifadesini reddederiz. Yoksa kendisi Avrupa'da tahsilde iken milliyetini soranlara "Türküm demeğe utanıyordum" dediğini hatırlayarak bütün Kıbrıs Türk cemaatının aynı durumda bulunduğunu mu zannediyor? Eğer böyle zannediyorsa çok yanılıyor. Kıbrıs Türk cemaatının ruhu ve milli duyguları çok kuvvetli olup yeniden aşılana ihtiyacı yoktur. Eğer Küçük Bey bu ifadesi ile birkaç şahsın şakşakçılığını yapmak için bu ağır ifadeyi kullanmış ise Kıbrıs Türk cemaatının milli şeref ve haysiyetiyle oynadığını hatırlatır ve şakşakçılar hatırı için buna müsaade edemeyeceğimizi belirtmek isteriz.

Bu memlekette bin bir feragat ve fedakarlık ile çalışan bütün yerli öğretmenler en ateşin milliyet duyguları ile meşbu bulunmakta ve manevi evlatlarını bu duygularla yetiştirmektedirler. Bunun Küçük Bey'in takdir edememesi hayret ve teessüfle karşılarız. Küçük Bey'in safsata ve kaflarına bakınız " Türk çocukları, İngiliz uşağı olmaktan kurtulmuş..." Bu ne demektir?! Bu nasıl ifade?! Türk çocuklar hiç bir zaman hiç bir şekilde uşak olmamıştır ve olamaz da çünkü Türk çocukları milli his ve heyecanlarıyla şahlanan birer vakar timsalidirler! Yoksa Küçük Bey gündüz rüyaları ve birkaç hembasının şakşakçılığı için milli şeref ve haysiyetimizle oynamak mı istiyor?! Bu gibi ifadelerle Kıbrıs Türk cemaatını darbelemek en büyük bozgunculuğa amil olmaktır. Cemaat arasına bozgunculuk sokanların yuf borusunu çalmak icap ettiği anlaşıldığı gün cemaatin dev adımlarıyla ilerlediği takdir edilecektir.

Şahsi Görüşler ve Ferdi Menfaatler Şahlanıyor!

06 Mart 1953, s.1

Halkın Sesi Gazetesi daima bir taraflı ve mesnetsiz iddiaları sütunlarına geçirmekle hiç bir mahzur görmemektedir. Nitekim 5 Mart 1953 tarihli Halkın Sesi gazetesinin " Maarif müdürünün nazarı dikkatine" başlıklı başyazısında yani Tali Eğitim Kanunu gereğince yapılan muvaffakiyetli ve adilane sınıflamaya şahsi ve menfi bakımdan temas etmekte ve "kanuna göre sınıflara ayrılan öğretmenler, vaziyetlerinden memnun değillerdir" diyecek kadar umumi ve kati bir hükümle hakikatten uzaklaşmakta ve şahsi görüşler ile ferdi menfaatler uğruna etrafı bulandırmağa yeltenmektedir.

Bu neşriyat üzerine yaptığımız gerekli tetkikattan öğrendiğimize göre birçok öğretmenler yeni tasniften ve bu tasnifte kanunun muvaffakiyet ve adaletle tatbikinden son derece memnundurlar. Memnun olmayan biri varsa o da haiz olduğu dereceden daha yüksek bir sınıfa geçmek sevdasında olanlardır.

Eğer Halkın Sesi gazetesi şahsi düşünce ve hususi hırs ve menfaatler için hakikatleri tahrif ve neşriyat yolu ile emri vakiler ihdas etmek niyetinde ise bu taktiğin kıymet ve mahiyeti çoktan anlaşılmış olduğundan hiç bir ehemmiyet ifade edemeyeceği meydandadır.

Yaptığımız tetkikattan öğrendiğimize göre asgari üç sene üniversite tahsili yaparak üniversite derecesi almayan ve maarif idaresini muallimlik tahsil ve talimi hususunda tatmin edecek vesikaya malik olmayan hiçbir şahıs "A" kategorisine konmuş değildir. Binaenaleyh bu sınıflamada güdülen prensip tamamiyle kanuna uygun ve hiç bir mugalata ve şahsi hırsla bulandırılmayacak kadar berrak ve isabetlidir. Aynı zamanda bazı emekli ve kıdemli öğretmenlerin senelerce yaptıkları hizmet ve kazandıkları tecrübe ve mümareseyi hiçe sayıyor ve onları istiskal eder mahiyete ifadelerle onların "C" kategorisine konması hakkında küçümser şikayet eder ve izzeti nefis kırınlığı ifade eder mahiyette şahsi düşünce ve hırs ifade etmek de gazete sütunlarında yer almayacak ve resmi makamlar tarafından memnun olmayacak kadar şahsi ve indi iddialardır.

Yeni maarif kanununun, öğretmenleri tasnifte büyük bir ciddiyet, incelik ve bitaraflik ile tatbik edildiğine zerre kadar şüphe olmadığı halde kanunun " Tamamıyla Keyfe Göre Tatbik Edilmiş Bulunduğu" ileri sürmek ya bu kanunun maddelerini inkar veya hadiseleri şahsi hırs ve menfaat gözüyle uyarlamak istediğinden başka bir şey değildir.

Yeni tali okullar kanununun üniversite derecesi olmayan ve tahsil veya hizmet ile öğretmenlik ehliyeti kazanmayanlara keyfi terfiler veremeyeceği aşikar iken ve yapılan sınıflamada bu cihet

ehemmiyetle göz önünde bulundurulduğu halde şahsi menfaat ve indi mütalaat ile " kanunun muallimlik ehliyetini üstün tutmadığını" ileri sürmek hakikat ve bitarafıktan tamamen uzaklaşmaktadır. Hele bu vesile ile şahısları ima eder tarzda ferdi ve şahsi mütalaa yürütmek bütün davayı alenen ve külliye çürütmek olur.

Maarif idaresinin, Türkiye'den kontratla ve sabit maaşla gelen öğretmenleri, yeni kanuna göre ve Türkiye'deki bütün hizmet ve kıdemlerini nazarı itibara alarak, sınıflayıp dolgun maaş vermesi kadar hayırhane ve cazip bir şey olamaz. Eğer şahsi görüşler ve ferdi menfaatler uğruna bu cazip tarafı da inkar ile gazete sütunlarında şahlandığı izhar edilmiş olur

Ortaokul Öğretmenlerinin Avukatlığı

11.Mart.1953, s.1

Halkın Sesi'nde "Erdem Can" müstain namına bürünen ve Orta Okul öğretmenlerinin keselerinin avukatlığını yapmağa kalkan ve gazete sütunlarında öğretmen tasnifleri hakkında direktifler veren perde arkası şahısın bu yazılarında birkaç kişinin menfaati sırtmaktadır.

Haber aldığımıza göre tasnife göre "C" kategorisine girenler arasında sinir buhranı geçiren bile olmuş .Hırs ve menfaatini bu kadar köpürmesi olur şey değildir.

İşte "Erdem Can", Halkın Sesi gazetesi sütunlarında bazı öğretmenlerin avukatlığını yapmakta ve en büyük bir otorite gibi umumi ve kati hükümler vermek cihetine gitmekte bir mahsur görmemektedir.

"Yeni tasnif Orta Okul öğretmenlerini tatmin etmedi" diye başlık kullanan "Erdem Can" tatmin olmayan Orta Okul öğretmenlerinin isim ve hüviyetlerini vererek meydana çıksın. Yoksa perde arkasından keyfi hükümler vermek hiç bir kıymet ifade edemez.

Yeni kanun gereğince yapılan öğretmenler sınıflamasının gayet adilane, isabetli ve incelikli olduğu kanaatindeyiz. Bundan bütün Tali Okul öğretmenlerinin memnun ve mutmain olması icap ettiği tezine inanmaktayız. Hele Türkiyeli öğretmenler kontratla geldikleri ve Türkiye'den tam maaş aldıkları halde aynı barem çerçevesi dahilinde yeni maaşlardan istifade etmekle en ziyade fayda gören öğretmenler olmuşlardır. Buna rağmen daha yüksek sınıfa çıkabilmek için diğer öğretmenlerin durum ve şahsiyetine temas ile hak kazanmağa çalışmak hiç de doğru değildir.

Enstitü mezunu öğretmenlerin avukatlığını yapan erdem Can, yeni Tali Tedrisat Kanunu'nu yakından ve etraflıca incelemeden keyfi hükümler vermekte ve bu meyanda demektedir ki:" Diğer bir mesele de B sınıfına giren bir öğretmenin üç yıl tahsil görmesi mecburidir." Bunun kadar vuzuhsuz ve kanuna uymayan ifade olamaz. Bu gibi kanuni ve mühim meseleler hakkında Orta Okul öğretmenlerinin avukatlığını yapan şahsa kanunu ve hadiseleri daha yakından ve derinden incelemesini tavsiye edeceğiz.

Yapılan tasnifin kanuna uygun, bitarafane, isabetli ve adilane yapıldığı kanaatindeyiz. Buna Türkiyeli öğretmenlerin mağdur edildiği rengini vererek etrafı bulandırmaya çalışmak asla doğru değildir.

Yapılacak tasnifin uygun şeklinden dem vururken enstitü mezunlarının daha yüksek sınıfa girmesini talep etmek bu yazının kimler tarafından ve ne maksatla yazıldığını tebarüz ettirmeğe kafi gelmektedir. Her iş gönül ve menfaat isteğine göre olsa idi kanunlar, esbabı mucibe ve hakikatler ikinci planda kalırdı.

Mekteplerimizi Esaret Vermekten Bahsedenlerin
Çocukları Yabancı Mekteplerinde
19.Mart.1953, s.1

Kıbrıs Türk Cemaatı'nın çektikleri ve çekecekleri pek çok olsa gerektir. Cemaatin başında bir lider geçinmek isteyenlerin bir çoğunun söz ve hareketleri arasında dağlar kadar tezatlar bulunmakta ve her vesile ile şahsi menfaatleri sırtmaktadır.

Mekteplerimizi esarete verdik diye yaygara koparanların kendi çocuklarının yabancı mekteplere devam ettiği ve Türk mekteplerinden ürperdikleri acı bir hakikat değil midir? Paraları var diye evlatlarının parlak istikbali için ecnebi mekteplerini tercih eden bu efendilerin Türk mekteplerinin esarete verildiğinden dem vurması ne mana ve kıymet ifade edebilir?

Cemaata rehberlik etmek sevdasında olanlar çocuklarını ne için ecnebi mekteplerine yolluyorlar? Kendi çocukları için milli kültürü feda edenler Kıbrıs Türk Cemaatı'nın Milli Kültürünün nasıl müdafii kesilebilirler? Bunlar hala daha cemaatı istismar ve menfaat vasıtası olarak kullanmak istemekte nasıl hak bulabiliyorlar?

Eğer ecnebi memleketleri daha iyi ise veya daha iyi eleman yetiştirirse ve bunun için o memleketleri tercih ederlerse kendi mekteplerimizi bütün cemaat için ıslah ve iyileştirme lüzumunu sezmeden ne diye kendi gemisini kurtaran kaptan zihniyeti ile sivrilmek ve cemaata tepeden bakmak istiyorlar. Artık istismara, şahsi menfaat için cemaatı öne sürmeye bu ada Türklüğünün tahammülü kalmamıştır.

Cemaat evlatlarının iyi yetişmesi, zamana göre lisan ve bilgi almasını hepimiz candan özleriz . Fakat birkaç milliyet istismarcısının milli kahraman olarak temayüz etmesi için bunu istismar etmesine asla cevaz vermeyiz!

Artık her şey anlaşılmalı hakikatler meydana çıkmalı ve cemaat başında birer önder ve rehber olarak ötmek isteyenlerin sözleri ile icraatı meydana çıkmalıdır.

Cemaatin Tali Okullarının esaret zincirine verildiğinden dem vuranlar evvela kendi evlatlarını ecnebi mekteplerinden uzaklaştırmalı, sözlerinin samimiyeti ve hareketlerinin ciddiyeti ile cemaatı tatmin etmelidirler . Yoksa artık cemaat bir kukla gibi avutulamaz.

KATAK Paralarının Hesabı

26.Mart 1953, s.1

KATAK kurulurken Kıbrıs Türk Cemaatı dışından tırnağından artırdığı parayı vermekle en büyük iftihar ve ümit hisleri beslemekte idi . Nitekim KATAK için toplanan liralara binleri bulmuştu. Bu paralar ile cemaata nâfi hizmetler götürüleceğini ve cemaata her sene paralarının açık hesabı verileceğini ümit etmekte idiler. Seneler geçtiği ve KATAK paraları sarf edildiği halde ne cemaata hesap veriliyor ve ne de bu cemaat paralarının hangi maksatlar için sarf edildiği bildirilerek cemaatin tatmin edilmesi cihetine gidiliyor. Bu işin hikmeti ve bu tarz harekete sevk eden haleti-ruhiye bir türlü anlaşılamamaktadır.

KATAK ile Milli Parti birleştikten sonra KATAK paralarının Milli Birliğe devredildiği anlaşılmaktadır. Fakat Milli Birlik de devraldığı paranın miktarını ve cemaat menfaatine nerelere ve ne miktar harcadığını halka ilan etmiş değildir. Halbuki halkın verdiği paraların her sene açık hesabını istemesinden ve bu hususta tatmin edilmesinden daha yerinde ve daha lüzumlu bir hareket olamaz.

Cemaat için sarf edilmek üzere cemaat tarafından verilen paraların hesabını cemaate vermek.....(Devamı yanmış.)

Mugalata ve Şahıs İçin Konuşma Bu Kadar Olabilir.

07.Mayıs.1953, s.1

5 Mayıs 1953 tarihli Hür Söz gazetesinde "Kıbrıs Müftüsü Kim Olacak?" başlığı altında bir baş yazı yapan Fevzi Ali Rıza'nın tamamen mugalata ve şahıs için konuşmak maksadıyla kaleme sarıldığını gördüğümüz zaman hiç de hayret etmedik çünkü Fevzi Ali Rıza'nın şahısları iltizam için yazı yazabileceğini pek iyi bilenlerdiniz.

"Kıbrıs Müftüsü Kim Olacak?"başlığını okuduğumuz zaman bu en büyük cemaat davası hakkında bitarafane ve cemaat menfaatini her şeyin üstünde tutan bir yazı ile karşılamak ümidiyle beyhude yere emek sarfettik. Meğer Fevzi Ali Rıza Bey bir şahsın meddahlığını yapmak ve diğer şahısların fikir ve mülahazalarına garazkarlık ve mugalata damgası vurarak bulanık suda şahıs kayırmak ve lafları torbaya sığdırmak cihetine gitmiştir.

İstiklâl gazetesi Müftünün seçimle olması için haykırırken , Türkiye'den tayinle Müftü geleceği sırada tayinle müftü gelmesini sütunlarında alkışlayan Hür Söz şimdi Müftü seçimini alkışlamakta fakat bütün el çırpmalarını Dana Efendi'ye hasretmekte ve her zaman olduğu gibi şahıs için kaleme sarılmış bulunmaktadır. O derecede ki Müftünün Rumca bilmesi bile cemaatin menfaatine saymakta ve hatta bazı Türk köylüsüne Rumca olarak İslam dini hakkında vaaz ü nasihat yapılması icap ettiğini kaydedecek kadar potlar kırmaktadır. Nitekim Fevzi Ali Rıza bu şahane tezini savunur ve Dana Efendi'nin Rumca bilmesinin propagandasını yapmak isterken şöyle demektedir:"Türkçe'yi konuşmakta zorluk çeken Baf ve Karpas kısımlarındaki köylerimiz bulunmaktadır. Bunlara hitap etmek , bunları pek muhtaç bulundukları dini nasihatlerle irşad eylemek için Rumca bilmeyen bir Müftünün yanı başında tercümanla mı gitmesi düşünülecek ?" Bu ne demektir? Müftünün Türk köylüsüne Rumca konuşması ve Rumca , İslam dini hakkında vaiz ve nasihatla bulunması mı isteniyor? Ve bunu yapmayacak olan bir şahsın Müftü olamayacağı mı murad ediliyor? Yoksa Dana Efendi Rumca bildiği için yalnız onun mu Müftü olabileceği iddia edilmek isteniyor? Mugalata ve Kıbrıs Türk köylüsünü istiskal bu kadar olabilir.

Hür Söz'ün,Türk İşleri Komisyonu'nun cemaatı ilgilendiren en önemli bir iş olan Müftülük meselesi hakkındaki konuşmalarını sırf şahıs kayırmak için kıymet ifade etmeyen manasızlıklar şeklinde göstermeye çalışması ise şayan-ı hayret olduğu kadar müstesna bir mugalata örneğidir. Bunu yaparken mugalatalardan dem vurmak ise abestir. Hür Söz sahibi ve baş yazarı Fevzi Ali Rıza diyor ki:"Şu halde bin türlü mugalatalar ve Türk İşleri Komisyonu'nun da söylediği iddia edilen tek bir cümlelin boş ve kıymet ifade etmeyen manasızlıklarına isnat ederek " Bu ne demektir? Türk İşleri Komisyonu'nda boş ve kıymet ifade etmeyen manasızlıklar mı konuşuluyordu? O zaman Kıbrıs'ta Müftü olacak ehliyeti haiz bir şahıs bulunmadığı kabul edilerek Türkiye'den Müftü celbine karar veriliyor ve bunu Dana Efendi de bizzat kabul ediyor da

şimdi bu cümleler şahısları kayırmak ve illa da Dana Efendi Müftü olsun diye bu hakikatleri boş ve kıymet ifade etmeyen manasızlık mı oluyor? Eğer fikir ve hakikatlerin mana ve kıymet, şahıslara ve zamana göre, bukalemunun renk değiştirmesi gibi değişebileceği zannediliyorsa hiç bir diyeceğimiz kalmaz .

Hele şahıslara propaganda yapmak için Amerika'dan, New York'tan Türkiyeli talebe müfettişlerinden bahsetmek "sana rey veriyorum" eserinin hazırlanması ve sahnede gösterilmesi ve Kıbrıs Türklerinin de bu eseri görerek takdir etmesi vaziyetinden sonra asli kıymetinden öteye geçebilecek yaldızlı bir mana ifade edemez.

Her şahsın fikir ve kanaatine hürmet etmek lazımdır. Müftülük meselesi gibi en önemli ve hayati bir cemaat meselesi karşısında şahısları kayırmak için başka şahısların fikir ve düşüncelerine set çekmeye kalkmak ve garazkarlardan , mugalatadan, fikirler yumurtlamaktan ve bulanık suda balık avlamaktan bahsetmek asla doğru olamasa gerektir.

Müdahale Etmeseniz Daha Hayırlı Olur

16.Haziran.1953, s.1

Kıbrıs Türkleri misafirperverlikleri ile iftihar etmekte , milli his ve heyecanları her şeyin üstünde tutmakta ve Türkiye'den gelen misafirleri sinesine basmakta eşsiz sevinç duymaktadır. Fakat bu hal fazla atıp tutmağa ve parti mülahazası ile tek tarafı istilzam eden bulandırıcı fikir ve mütalaa serdetmeğe sebep olmamalıdır.

Kıbrıslı kardeşlerimize hitap eden Sayın Bayan İffet Halim Oruz bu yazısında bir partiyi istilzam için kaleme sarıldığı hissini vermekte ve muğlak ithamları ile bitaraf olarak Kıbrıs Türklerine hitaptan çok uzak olduğunu açıkça izhar etmektedir.

Müftülük için namzetliğini koyan Sayın Mahmut Kamil Efendi için yapılan muğlak ifadeler karşısında birkaç soru sormaktan kendimizi alamayacağız.

Eğer Mahmut Kamil Efendi "Türk vatanının parçalanmasına hizmet edici bir cemiyet içinde çalışan kimselerden biri ..." ise ne diye Türkiye Cumhuriyeti Diyanet İşleri Reisliği kendisini vazifedar kılarak İstanbul'un en muazzam camilerinde vaaz ü nasihat etmesine müsaade ediyor? Ne diye gazetenizde bu cihete temas ederek itiraz sesinizi yükseltmediniz? Sonra eğer Mahmut Kamil Efendinin mazisi böyle ise ne diye gençlik kendisini omuzlarında taşıyor? Bu hususta ne diye gençliği tenvir ve ikaz etmediniz? Ettiniz ise bu konuda kaç makale yazdınız ve niçin neşriyatınız müsmir olmadı? Eğer bu gibi mazisi olanlara devler resmi hizmet verir ve gençler onu omuzlarda taşırsa bunu önlemek için ne diye Türkiye'de mücadeleye atılmadınız? Yoksa milli hassasiyet ve mazinin değer hükümleri , kanaatimizce, Kıbrıs için mi mevzubahistir.

Kıbrıs Fuarında Türk müesseseleri pavyonunun bulunması dolayısıyla Kıbrıslı kardeşlerimiz arasında bulunmanıza biz de son derece memnunuz. Fakat bu vesile ile cemaatin işlerine tek taraflı nazar çevirmek ve muğlak fakat ağır ifadeler ile etrafa kuşku ve bulantı yaratmak bu memnuniyetimizle kabil i telif değildir kanaatindeyiz.

Türkiye'den gelen bir Türk vatandaşı olarak Türkiye'de ruhani bir mevki ve ödev sahibi bir vatandaşınızı bu şekil muğlak ifadeler ile teşhir etmek istemenizle ne kadar tesir altında ve tek taraflı hareket etmekte olduğunu açıkça göstermektedir. Bu sahada bir gazeteci ve Türk münevveri olarak Türkiye'de üzerinize düşen ödevi ve bu hususta yapmanız icap eden neşriyatı görmediğimizden Kıbrıs'ta bu şekilde dile gelerek gösterdiğiniz gayretkeşliği sözde federasyonun tesiri altında kaleme sarıldığınıza inandığımızı belirtir ve Kıbrıs Türk Cemaati işlerine müdahale etmemenizin müdahale etmenizden daha hayırlı olacağı kanaatinde olduğumuzu müsaadenizle bildirmek isteriz.

Vaktiyle Kıbrıs'ta mevcut medreselerde ancak iptidai dini tahsil verilmekte idi . Bu medreselerde tahsil görenler Müftü olmak için gereken ilmi almaktan çok uzak bulunmakta idiler . Nitekim Kıbrıs medreselerinde ihzari dini malumatı elde ettikten sonra yüksek dini tahsil görmek için Türkiye'ye ve Mısır'a gidilmekte idi Şimdiye kadar Kıbrıs medreselerinde tahsil görmekle Müftü olmuş hiç bir şahıs yoktur.

.....(Okunamıyor).....

Vaktiyle Kıbrıs Müftüsü Hacı Ali Efendi, Hacı Hafız Ziyai, Hürremzade Hakkı Efendiler buradaki medreselerdeki tahsil ile değil dışarı gidip yüksek tahsil görerek Müftü olmak hakkını kazanmışlardır. Eğer iptidai bir tahsil ile Müftü olmak mümkün olsa idi bunların dışarı giderek yüksek ilmiye tahsiline lüzum olmayacaktı.

Baf Medresesi'nden veya herhangi bir din adamından icazet almakla Müftü olmağa imkan yoktur. Bu hususta yüksek tahsil icap ettiğini teslim etmek dinimize, ilim ve hakikat telakkimize saygı ve değer in en iptidai icaplarıdır. Kanun da bu hususta hak ve hakikatleri müdafaa ederek ulema-yı izam huzurunda ve tasrih edilen müteaddit ilmi konulardan imtihan vererek alınan icazetleri makul saymaktadır. Binaenaleyh Kıbrıs Müslümanlarının başına getirilecek en yüksek ruhani reisin yüksek tahsil görmüş ve elyak bir şahıs olması icap etmektedir. İlmî kudreti, liyakatı, yüksek tahsili ve değerli şahsiyeti ile Kıbrıs Müftülüğüne en layık zatın Mahmud Kamil Efendi olduğuna şüphe yoktur. En mühim memleket ve cemaat davamızı şahsi duygular , zümre menfaati veya parti hegemonyası için yanlış mecralara dökmek isteyenlerin zararları hem bütün cemaata ait olacak ve hem de senelerce sürebilecek bir mahiyet arz edecektir.

Kıbrıs Müftüsü olmak için gereken ehliyeti haiz olmayanlara itiraz sesimizi yükselteceğiz. Bu hususta kanunun bahşeylediği hak ve salahiyetimizi kullanarak cemaatin hayati menfaatlarını koruyacağız. Mücadelemizi hiç bir şahsi düşünce, indi hareket ve zümre menfaati önleyemez. Şahısların menfaati, zümre hegemonyası veya parti hırsları ile cemaat bir bazuçe haline getirilemez! Ne de Güneş balçıkla sıvanabilir.

Evkaf Mallarının İdaresinde Halk Komisyonlarının Vazifesi Olmalı
Fakat Hükümet Murakabesi de Bulunmalıdır
26.Haziran.1953, s.1

Fertler ve cemaatler için din hürriyeti ve hukuk eşitliği tanımak demokrasinin icaplarından olduğu gibi Evkaf mallarını kayıtsız şartsız keyfi ellere devretmeyerek Hükümet ve kanun kuvveti ile kontrol etmekte cemaat ve halk menfaatlerinin başında gelmekte ve demokrasinin icaplarından sayılmaktadır.

Evkaf'ı bütün Kıbrıs'a şamil komisyonun idare etmesi arzumuzdur. Fakat bu idare hükümetin murakabe ve kontrolüne tabi olmalıdır. Kayıtsız şartsız bir idare talep etmek menfaatlerimizi koruyucu olmadığı gibi emniyeti de bahis değildir.

Evkaf mallarını idare etmek için halk tarafından heyetler seçilmiş ve bu heyetler Evkaf mallarının cemaat menfaatlerini koruyucu bir şekilde idaresinde vazifedar olmalıdır. Fakat Evkaf kanunları yanında hükümetin murakabe ve kontrolünde de bulunması şarttır. Bir takım his ve propaganda sözleri ile bir ciheti tahrif etmek olamaz.

Dana Efendi hadiseleri kendi görüşüne göre ayarlar ve lehine seçim propagandası yaparken hakikatleri tamamiye tahrif etmektedir. Dana Efendi'ye göre "Britanya'nın bir müstemlekesi olan adamızda din hürriyetine müdahale ve hukuk eşitliğine aykırı sayılacak kanunlar mevcuttur. Evkaf kanunu bunlardan birini teşkil etmektedir." Hükümetin din hürriyetine müdahale ettiği asla görülmüş ve işitilmiş değildir. Evkaf idaresi ile din hürriyeti arasında bir münasebet görmek hak ve hakikat icaplarını tahrif ve safsata yollarına yöneltmekten başka bir şey olamaz.

Evkaf mallarının idaresinde cemaat tarafından seçilen heyetlerin idaresine tamamiyle taraftarız. Fakat bu idarenin hükümetin kontrolüne tabi olması şart olduğuna inanıyoruz. Öyle kayıtsız şartsız idare istemek olmaz. Çünkü KATAK paraları ne şekilde idare edildiği ve ne olduğu henüz halk tarafından unutulmuş değildir. Kooperatifler, halk tarafından seçilen komisyonlar tarafından idare edilmektedir. Fakat bu idarede hükümetin murakabe ve kontrolü mevcuttur. Kayıtsız şartsız bir idare mevzuu bahis değildir. Hükümet kontrolü bu kooperatiflerin çok güzel işler yapmasına mani değil, belki de onu terakki ve emniyet altına almaktadır. Nitekim hükümet kontrolünde olan bu müesseselerin çok güzel işler yaptığını Dana efendi beyan etmekle hükümet kontrolünün lüzumuna ve güzel işler başarılmasına mani olmadığına inanmakta olduğunu itiraf etmiş bulunmaktadır.

Bazı banka ve kooperatiflerde hükümet kontrolü olmasına rağmen bazı ihtilasların olduğu inkar kabul etmez bir hakikattir. Bu hakikat karşısında hükümetin idare murakabesinin lüzum ve

önemini teslim etmek Evkaf mallarının emniyetini düşünmek bakımından asla yersiz bir korku olmaz.

Evkaf mallarının idaresi evvela sağlam kanunlar ve hükümet murakabesi altında olmalı ve o zaman kanunsuzlukla hareket olunursa mahkemeye müracaat cihetine gidilmesi söz konusu olmalıdır. Hükümet kontrolüne tabi olmayan hiç bir teşekkülde vukua gelen sui-istimalin mahkemeye götürüldüğü görülmüş değildir.

KATAK paraları ile Türkiye'ye gidenler arasında Dana Efendi de vardı. Dana Efendi bu hususta ne para sarfetti? KATAK paralarının hesabı müteaddid kereler sorulduğu halde hiç bir hesap verilmedi. Halktan toplanan ve halka açık hesabı verilmesi icap eden bu haller demokrasinin ve halka kıymet vermenin icaplarından değil midir? Medeni bir cemaat olan Kıbrıs Türk cemaatına kıymet vermek bunu icap ettirmez mi idi? O halde hiçbir teşekkül kayıtsız şartsız hiç bir mesuliyeti üzerine alamaz!

Türk İşleri Komisyonu Evkafın halktan seçilen komisyon tarafından idaresini tasvip etti ; fakat hiç bir zaman hükümet kontrolünden azade kalmasına taraftar olmadı. Zaten hükümet Evkaf mallarını kayıtsız şartsız istenilen ellere teslim edemez.

Çok şayan-ı kayıttır ki Dana Efendi Evkaf İdaresi meselesinde Türk İşleri Komisyonu'nun raporunu nazar-ı itibara alarak tatbikatını istiyor da aynı komisyonun Müftülük hakkında müttefikan verdiği kararı (Kıbrıs'ta Müftü olabilecek evsaf ı azimeyi haiz birisi yoktur kararını) meskut geçiyor. Dana Efendi'nin Müftü seçimi arifesinde bu şekilde dile gelmesi kendi lehine propaganda yapmak için kaleme sarıldığını açıkça göstermektedir. Yoksa seyyar vaizliği sırasında niçin halkın ve Evkaf'ın menfaatleri için bu şekil kalem oynatmıyor sualini sormak pek yerinde olur.

Miş ve Mış'lar ile
Türk Cemaati Hakkında Konuşulamaz
04. Temmuz. 1953, s.1

Kıbrıs Türkleri milli his beslemekte ve yıllardan beri milli heyecanlarından bir zerresini bile feda etmeden yaşamaktadırlar. Kıbrıs Türkleri arasında İngilizlere kölelik yapan Türkler bulunabileceğini iddia etmek milli hislerimiz ile asil duygularımızı istiskal etmek olur. Hele bu vesile ile İstanbul'a bin İngiliz kölesi gittiğini ve Mahmut Kamil Efendi isminde birini İngilizlerin el altından namzet çıkardıklarını yazmak hakikat, vicdan ve insanlık ilkeleri ile kabil i telif değildir. Mesuliyetsiz, mesnetsiz ve partizan tesirler altında kalem oynatmak bu kadar olur.

Eğer Hikmet Bil her işittiğini, her söyleneni ve kaleminin her ucuna geleni yazabileceğini zannediyorsa çok yanılıyor. Uzaktan dile gelerek İngilizlere kölelik yapan Türkler bulunduğu isnatlarını yapmak kolaydır fakat otuz seneden beri diyanet işleri hizmetinde bir memur olarak çalışan ve İstanbul'un yedi büyük camiinde vazife görmekte olan bir vatandaş hakkında bu şekil asılsız ve mesuliyetsiz "miş ve mış"lar ile kalem oynatmanın pek kolay olmadığını takdir etmek icap ederdi. Hikmet Bil Dana Efendinin hali vakti yerinde, vatansever, ilim sahibi, İngilizce bilir ve mahalli dillere vakıf olduğunu Kıbrıs gazetelerinin yazdıklarını ifade ve bunu kabul ederken kıymetli bir din adamı olan Türk vatandaşı Mahmut Kamil Efendinin otuz seneden beri temiz devlet sicil ve hizmet dosyasını neye bilmiyor? Onun yüksek dini bilgisini, ilmi kıymetini, kuvvetli hitabetini, Türk vatanına hizmetini neye bilmiyor? Bazı yerli Kıbrıs gazetelerinin partizan bir maksatla kaleme aldığı yazıları biliyor da, muhalif gazetenin yazdıklarını neye bilmiyor? Cevabını yine biz verelim. Çünkü Hikmet Bil "miş ve mış"lar ile mesnetsiz yazı yazmak için tesir altında kalem oynatmıştır.

Bu şekil tesir altında ve tarafkirane yazılan mesnetsiz yazılar ise Kıbrıs Türklerine hiç bir fayda sağlayamaz. Böyle uluorta ve şahıslar aleyhinde asılsız yazılar ile etrafı bulandırmak ise ne Kıbrıs Türk cemaati davalarının ciddiyetine uygundur ve ne de bu masum cemaata zerre kadar bir fayda sağlayabilir.

"İngilizlerin Kamil Efendi denen zatı namzet gösterip kanmasını temine çalışmalarında acaba ne menfaatleri vardır." Diye sualler sormazdan ve tahliller yapmazdan önce Hikmet Bil'in mesnetsiz ve hilf-i hakikat yazılar karalamasının ne faydası vardır? Sualini cevaplandırması çok daha yerindedir. Dini, idari, siyasi meseleleri uzaktan ve uluorta karalamalar ile analiz etmek imkanı yoktur. Böyle olunca da bu gibi karalamalar hiç bir kıymet ifade edemez.

Mahmut Kamil Efendinin salahiyeti hakkında uluorta ve bir şahsı veya bir zümreyi tazip etmek için yazı yazmak hiç de mesele değildir. Hikmet Bil, vesile ihdas ederek yaptığı ilavede

diyor ki:” Bu vesile ile hemen ilave etmek lazım ki mezkur seçimlerden sonra Kıbrıs’taki Evkafın kayıtsız şartsız cemaata devri meselesi gelecektir.”

Bu şahane ilave Hikmet Bil’in tesir ve telkin altında kalem yürüttüğünü Evkaf kanunlarının Berlin ve Lozan muahedelerini Kıbrıs’ın idaresini eline alan İngilizlerin üzerine aldığı mesuliyeti incelemeden ve yakından tetkik yapmadan bu yazıyı yazmak cihetine gittiğini açıkça göstermektedir. Evkafın kayıtsız şartsız, cemaata devri sözleri Dana Efendi tarafından Müftü seçimi propagandası yapmak ve rey sağlamak için ortaya attıkları tekerlemelerdir. Bu tekerlemelere harfi harfine kalem uydurmanın hikmetini bilmiyoruz. Fakat Hikmet Bil’in şunu bilmesini istiyoruz. Eğer Hikmet Bil, hakikati tebarüz ettirmek ve Kıbrıs Türk cemaatına hizmet etmek niyetinde ise evvela “Miş ve mış”lar dolu etrafa bulantı ve şüphe saçan muğlak isnatlar ile fikirleri teşevvüşten vazgeçmeli hür ve demokrat Türkiye Cumhuriyeti’nin nurlu neşir fırsatlarına uygun açık, kesin, müspet hak ve hakikati tecelli ettiren yazılar yazmalıdır. Yoksa “miş ve mış”lar ve uluorta yazılar ile etrafı bulandırmak istiyorsa Kıbrıs Türklerine hizmet için dile geldiğine veya hakikati tecelli ettirmek için kaleme sarıldığına kimseyi inandıramaz.

O zaman da :” Gölge etme başka ihsan istemeyiz” demekten kendimizi alamayacağız.

Hesaplaşma Değil Hırs ve Garazdır

08.Temmuz.1953, s.1

Halkın Sesi ceridesi 7 Temmuz 1953 tarihli baş yazısında güya "Açık Hesaplaşma" da bulunacak diye şahıslara ve mesleki hususiyetlere haksız bir şekilde saldırmaya yeltenmektedir.

Lefkoşa Türk Tali Okulları idare heyetini son yerinde kararlarını tetkik etmeden ve bu lüzumu sezmeden " Türkiye'li öğretmenleri komisyon geri gönderiyor ve yerine ilkokul öğretmenleri tayin edecekler" diye yaygaralar koparan Halkın Sesi ceridesi hakikatler karşısında susacak yerde tahrif ve mugalata yoluna sapmakta ve Lefkoşa Türk Tali Okulları idare heyeti başkanının 28 Haziran tarihli gazetelerde yayımlanan açıklamasını ele alarak "Açık Hesaplaşma" yapacağım diye tezatlar içerisinde çırpınmakta ve hırs ve garaz ile hususi şahıslara ve mesleki faaliyetlerine de temas ederek etrafı bulandırmaya çalışmaktadır. Böyle şahsi hırs ve garaz ifadeleri ve miş'li-miş'li sözlerin ne hakikatle ilgisi vardır v ne de bir kıymet ifade edebilir.

Açık hesaplaşmadan dem vururken sadece şahıslara karşı kıskançlık hissi ile etrafı bulandırmak her halde sadece Halkın Sesine ait olmasa ve bu kisveye bürünerek hırs ve menfaatlerini tatmin etmeleri ile yananların tesiri olsa gerekir.

Kıbrıs Türk Lisesi ile Tali Okullarının standardını yükseltmek için namzet öğretmenlerden en liyakatlılarını seçmekten daha isabetli bir hareket olamaz. Eğer bu hal bazı şahısların menfaatine dokunursa bu hiç bir ehemmiyet taşımaz . Böyle bir durum karşısında hırs ve garaz ile etrafı bulandırmaya çalışmak ve bilhassa şahısları ve mesleklerini hedef tutan isnatlar ile gazete sütunlarını doldurmak asla hesaplaşma olmaz.

Köpüren hırslar , kırılan ümitler ile bocalayanların ikide bir Kıbrıs Türkünden dem vurması da artık bir kıymet ifade etmez . Şahsi menfaatler ve özel gayeler için Kıbrıs Türklerini ve onların milli his ve heyecanların istismar etmek zamanı da artık geçmiştir. Halkımız söz ve propaganda yerine iş ve eser görmek arzusundadır.

İki sene için Kıbrıs'a gelen ve bir sene de fazla olarak çalıştırılan Türkiye'li öğretmenlerin yerlerinin münhal ilan edilmesi kanunun icabıdır. Münhal öğretmenliklere istid'a eden namzetler arasından en münasibini seçmek ise Kıbrıs Türk cemaatinin hakiki menfaati icabıdır. Bunu tahrif ederek yanlış mecralara dökmek isteyenler asla muvaffak olamayacaklardır. Hele bu vesile ile şahsiyete girişmek ve hususiyete temas etmekte hak ve hakikat aramak hırs ve garazın şahane bir örneğidir.

Hırs ve garaz ile gözleri buğulanan şahıslar ancak bu kadar şahsiyete temas edebilirler .Bu ise memleket ve maarif davalarına hakiki bir alaka değil özel gaye ve menfaatlerin ifadesi olabilir. Binaenaleyh birisini kandırmak ancak bu tarz hareket edenler için söz konusu olabilir.

Lise Musiki öğretmeninin yüksek tahsili, ehliyeti, mesleki kabiliyeti ve vesikaları meydandadır ve bunları ilgili makamlar tetkik etmişlerdir. Binaenaleyh hiç luzumsuz soru sormağa kalkmak ve hele bu vesile ile standart yükselmeğe temas etmek çok yersiz ve abes bir sualdir.

Bütün şahsi kastların bir muhasalası olan bu "Açık Hesaplaşma" karşısında hayret etmemek imkanı yoktur. Ancak açık hesaplaşmayı böyle sananlar "Herkesi kör ve aleni sersem " telakki edebilir. Bu ise hakikatle asla kabil-i telif değildir.

Hükümet Dairelerinde
Türk Memur Sayısı Artırılmaz mı?
09.Temmuz.1953, s.1

Bazı dairelerde Türk memurların azlığı veya eksikliği Türk ashab ı müracaatın lehinde olmayıp çok kereler müşkül durumda kalmalarına sebep olmaktadır. Hele bazı kereler Türk ashab ı müracaatın meramlarını bile anlatmak fırsatına malik olmamaları hayli üzüntü vericidir.

Hükümet dairelerinde yüksek Türk memurları istihdamı sayesinde Türk cemaatı meramlarını ve durumlarını layıkı vecihle anlatabilecekler ve işlerini gördürmek kolaylaşmış olacaktır. Bazı dairelerde odacılık , mübaşirlik gibi işlerde çalışan Türklerin veya Türk polisler ile gardiyan ve bekçilerin hükümet memurları arasına ithal edilerek istatistik çıkarılması asla tatminkar ve vaziyete tercüman olucu değildir. Hükümet dairelerinde vazife gören ve otorite sahibi olan memur sayıları nazarı itibara alınarak bir istatistik yapılsa vaziyet Türklerin lehine olmayacaktır. Hele hükümet daireleri münferiden nazar ı itibara alınırsa bazı dairelerde Türk memur sayısının hemen hemen hiç denecek derecede az olduğunu teessüfle müşahade edilmiş olacaktıdır.

Bir çok hükümet işleri görülürken ashab ı müracaatın vaziyetlerini içtimai mevkilerini ve layık oldukları mukabeleyi bilerek ona göre muamelede bulunmak ve daire talimatını tatbik etmek icap etmektedir. Türk cemaatı fertlerini tanımayan , lisanlarını bilmeyen , içtimai durumları hususunda haberleri olmayan Rum memurlarından icap eden muamele ve kolaylığı beklemek beyhude bir ümit ve intizar olabilir kanaatindeyiz.

Hükümet dairelerinde yüksek mevki işgal eden Rum memurlar yanında Türk muavinler veya yüksek Türk amirler yanında Rum muavinler bulundurmak suretiyle hem işler kolaylaştırılacak ve hem de iki unsurun tatmin edilmesi mümkün olacaktır. Bu hal ise hem hükümet otoritesini , hem Kıbrıs Türk cemaatını ve hem de Rum vatandaşlarımızı tatmin edecek bir vaziyet olsa gerektir.

Kıbrıs Türk cemaatı hükümet dairelerinde yüksek makam işgal eden kafi miktarda Türk memurlar görmekle son derece memnun olacak ve Türk ashab ı müracaatı da işlerini kolaylık ve itminan ile gördürebileceklerdir. Bunun için hükümetten her dairede yeter miktarda Türk memur bulundurmak hususunda gereken hassasiyeti göstermesini temenni ederiz.

Memleket gazetesinin son sayısında çocuğumu İngiliz okuluna kaydettirdiğim için bana çatan ve güya beni teşhir eden bir fıkra neşredilmiştir. Öğrendiğime göre bu fıkra, aile sahibi olduğuna acıyarak bir zamanlar İstiklâl gazetesinde çalıştırdığım Hikmet Afif Mapolar tarafından kaleme alınmıştır. Hikmet Afif Mapolar'ın kin ve garaz eseri olan bu fıkrasına hiç de hayret etmedim. Çünkü hizmetine son veren her gazeteye çatan ve bu gazetelerin sahiplerini teşhir etmeye teşebbüs eden bu adamdan böyle bir hücumu çoktan beklemekteydim. Fakat ben Hikmet Afif Mapolar'dan gelen bu hücumdan dolayı memnunum . Çünkü onun verdiği bu yeni kadirbilmezlik örneği, çıkmakta olan ve ileride neşredilmesi muhtemel bulunan gazete ve sair neşir vasıtalarının sahiplerine bir ikaz mahiyetindedir.ve çünkü Hikmet Afif Mapolar'ın bu yeni hareketi, onun herhangi bir davaya kafasıyla değil midesiyle bağlı olduğuna yeni bir delildir.

Hikmet Afif Mapolar'a haber vereyim ki akidesi sağlam olan çocuklar hangi mektebe gönderilirlerse gönderilsinler milli hislerini asla kaybetmezler. Akidesi bozuk olan kimselerin çocukları hangi mektebe gönderilirlerse gönderilsinler, nafiledir. Tahsil bunları milliyetçi yapmaz. Ben çocuğumun akidesinden memnun olduğum içindir iki çocuğumu İngiliz okuluna göndermekte mahzur görmedim. Bilakis bunda büyük bir fayda gördüm. Çünkü zamanımız Anglo Sakson Maarifi zamanıdır. Her sahada örnek ittihaz ettiğimiz Türkiye'miz dahi yeni kurduğu maarif müesseselerini hep Anglo Sakson Maarifi usulüne göre tesis etmektedir. Fransız Maarif usulü artık rağbette değildir. Kıbrıs'taki İngiliz okulu ise Anglo Sakson kültürü bakımından ileri bir müessesedir. Kaldı ki, benim çocuğum İngiliz Okulu duhul imtihanlarına giren tek Türk çocuğu değildir. Bahis konusu imtihana doksandan fazla Türk çocuğu girmiştir. Bu çocukların ebeveynlerinin milliyet hislerinden şüphe etmek affolunmaz bir harekettir.

Hikmet Afif Mapolar'a haber vereyim ki , yeni intisap ettiği sözde federasyona mensup bir çok liderler, bu arada Faiz Kaymak, Dr. Fazıl Küçük, Yavuz Konnolu ve diğerleri çocuklarını yabancı okullarında tahsil ettirmiş ve ettirmektedirler.

Geçen gün şahidi olduğum mesut bir vaka yukarıda belirttiğim fikirlerin ne derece isabetli olduğunu ispata yeter. Çocuğumun İngiliz Mektebi'ne gitmeye başlamasını takip eden ilk cuma günü, onu Cuma namazını kılmak üzere Bayraktar Camiine muallimleri nezaretinde götürülen İngiliz Okulu Türk talebeleri arasında görmekle bahtiyar oldum. Bu hususun Türk Lisesi İdaresi tarafından önemle dikkat nazara alınmasını diler ve evvelce cari olan ve Yavuz Konnolu tarafından son verilen bu geleneğin yeni müdür Salih Mecit Bey tarafından ihtiyasını temenni ederiz.

Ben dini bütün bir Müslümanım ve çocuklarımın da ulvi İslam duygularıyla meşbu olmalarını görmek isterim. Bu hadise –ki yıllardan beri devam eden bir geleneğe dayanmaktadır–İngiliz Okulu idaresinin talebelerin dini hislerine ve bu arada ulu İslam dinine olan hrmetinin derecesini göstermektedir. Hilmet Afif Mapolar bu hadiseye ehemmiyet vermeyebilir, hatta daha ileri giderek bunu bir irtica rneği olarak vasıflandırabilir. Fakat bu beni ilgilendirmekten uzaktır. Çünkü kanaatimce Türk–İslam ananelerine hürmet ettiğimiz ve dört elle sarıldığımız takdirde ileri hamleler atabilir ve milli bir varlık olarak ayakta durabiliriz.

Bir asırdan çok fazla bir müddetten beridir bir çok Türk gençleri ecnebi mekteplerinde ve bu arada Paris ,Londra ve Amerika’da tahsil edegelmektedirler. Bu münevverlerin milliyet hislerinin noksanlığı müşahede edilmiş midir? Asla. Ben de, ocuğumun kısmetse ticarete intisap edeceğini dikkat nazara alarak İngiliz Okulu’na gönderdim. Ve bu tedbirin oğlumun istikbalini hazırlayacağına inanıyorum.

Temennim Hikmet Afif Mapolar’ın da çocuklarını Avrupa’da tahsil ettirmek imkanına malik olması ve bunun için gerekli maddi imkanlara sahip olmasıdır. Belki bu sayede onun çocukları olsun toplu bir tahsil ve nimetşinaslık duygusuna bu suretle malik olurlar.

Mehmet Dana'nın Teşviki

24.Kasım.1953, s.1

Kendi kendini İnkılapçı Türk Vatanperverler Cephesi Merkez Heyeti diye adlandıran solcu şebeke tarafından neşredilen Müftülük beyannamesinde şu satırlar gözümüze ilişmiştir: "İki defa mümessilimizle gayrı resmi temaslarda bulunan Dana Efendi programımızı beğendiğini bildirdi ve bu program mucibince faaliyetlerimize devam etmemiz için teşviklerde bulunarak, kendi programının da bu programla benzerliği bulunduğunu ilave etti."

Yukarıya aldığımız satırlar açıkça ispat etmektedir ki Kıbrıs Türk Kurumlar Federasyonu adına müftülüğe namzetliğini koyan Mehmet Dana , Müftülük sandalyesine yerleşmek için her şeyi, bu arada solcularla müzakerelerde bulunmayı ve hatta ileri giderek onları teşvik etmeyi bile mübah saymaktadır.Bu inkar edilemez gerçek , Mehmet Dana'nın ve onun şahsında Kıbrıs Türk Kurumlar Federasyonu diye anılan ismi var cismi yok teşekkülün Müftülük konusunda ne tehlikeli ve cemaat için zararlı bir yolda bulunduklarını göstermeye kafidir.

İnkılapçı Türk Vatanperverler Cephesi diye adlanan solcu şebekenin yukarıda bahsettiğimiz beyannamesi 15 Kasım 1953 tarihinde neşredilmiştir. Aradan on gün geçtiği halde Mehmet Dana bu beyannamenin muhteviyatını tekzip edici herhangi bir yalanlama neşretmiş değildir. Bu da göstermektedir ki, İnkılapçı Türk Vatanperverler Cephesi tarafından neşredilen beyannameden yukarıya almış olduğumuz satırlar hakikate tamamen uygundur.

Solcu bir şebekeye mensup şahısları, Müftülük konusunda giriştikleri ve hedefi malum faaliyetlerden dolayı takdir etmek ve onları " bu konudaki faaliyetlerinde ısrar ve devam etme konusunda teşvik etmek" solcularla işbirliğinde bulunmaktan başka bir şey addedilemez. Bu yazımızda bahis konusu ettiğimiz beyannamenin neşredilmesinden sonra geçen on gün zarfında beyannamenin maksadını açıklayıcı mealde gazetemizde neşredilegelen makaleler Mehmet Dana üzerinde herhangi bir ikaz tesiri yapmış değildir. Bu da göstermektedir ki Mehmet Dana , İnkılapçı Türk Vatanperverler Cephesi Merkez Heyeti diye kendini isimlendiren solcu şebekenin neşrettiği beyannamenin hükmi şahsında mükemmel bir müttefik bulmuştur.

Bu keyfiyet, bu adadaki istikbalimiz için cidden ibret vericidir. Kıbrıs Türk Cemaati solculuğa ve solculara karşı mücadele etmek durumunda iken bu ananevi yoldan sapıp solcuların siyasi entrikalarını teşvik etmek, solculara Müftülük ve vazifeleri hususunda müteaddid defalar fiskos etmek Kıbrıs Türk Cemaati'nin istikbali için tehlikelidir.

Mehmet Dana'nın zihniyetini açıkça gösteren bu acı hakikati genel efkar önüne sererken vazifesini yapan insanların vicdan huzurunu hissetmekteyiz. Bu satırlar Mehmet Dana'nın şakşakçılara armağan olsun.

KAYNAKÇA

1. ALTAN, Mustafa Haşim, *Belgelerle Kıbrıs Türk Vakıflar Tarihi*, (Cilt 1-2), Kıbrıs, 1986
2. AN, Ahmet, *Kıbrıs Türk Liderliğinin Oluşması (1900-1942)*, Lefkoşa, 1997
3. ATEŞİN, Hüseyin Mehmet, *Kıbrısta İslami Kimlik Davası*, İstanbul, 1996
4. BEDEVİ, Vergi, *Kıbrıs Tarihi (Başlangıcından Zamanımıza Kadar)*, Lefkoşa 1966
5. BEHÇET, Hasan, *Kıbrıs Türk Maarif Tarihi (1571-1968)*, Lefkoşa, 1969
6. BERATLI, Dr. Nazım, *Kıbrıs Türk Kimliğinin Oluşması*, Lefkoşa, 1999
7. BERATLI, Dr. Nazım, *Kıbrıslı Türklerin Tarihi*, 3. Cilt, Lefkoşa, 1999
8. BİRİNCİ, Ergin, *M.Necati Özkan (Cilt 1-2-3-4)*, Lefkoşa, 1998
9. DEDEÇAY, Servet Sami, *Viktorya İslam İnas Sanayi Mektebi ve Kıbrıslı Türk Kadının Hakları (1902-1983)*, Magosa, 1983
10. DENKTAŞ, Rauf R., *Koloni İdaresinde Kıbrıs Türkleri*, İstanbul, 1997
11. FERİDUN, Dr.Hüsnü, *Eğitimle Bir Ömür*, İstanbul
12. FERİDUN, Dr.Hüsnü, *Kıbrıs Türk Eğitiminin Tarihçesi (1571-1974)*,
13. GAZİOĞLU, Ahmet C., *Enosis Çemberinde Türkler*, Lefkoşa, 2000
14. GAZİOĞLU, Ahmet C., *Direnış Örgütleri Gençlik Teşkilatı ve Sosyo-Ekonomik Durum 1958-1960* Lefkoşa 2000
15. GAZİOĞLU, Ahmet C., *İngiliz İdaresinde Kıbrıs (18778-1960)*, İstanbul (Cilt 1), 1960
16. GAZİOĞLU, Ahmet C., *Kıbrısta Türkler (1570-1878)*, Lefkoşa,1994
17. GAZİOĞLU, Ahmet C., *Kıbrıs Tarihi – İngiliz Dönemi (1878-1960)*, Lefkoşa,1997
18. GÜREL, Şükrü Sina, *Kıbrıs Tarihi (1878-1960)*, (Cilt 1-2), İstanbul, 1985
19. GÜRKAN, Haşmet M., *Bir zamanlar Kıbrısta*, Lefkoşa, 1986
20. IRKAD, Oğuz, *Kıbrıs Türk Eğitiminde Tarihsel Gelişmeler*, Lefkoşa, 1997
21. İSMAİL, Sabahattin, *Kıbrıs sorunu (1571'den Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne)*, İstanbul 1986
22. KAYMAK, Faiz, *Kıbrıs Türkleri Bu Duruma Nasıl Düştü?* İstanbul, 1968
23. KÜÇÜK, Dr.Fazıl, *Evkafın Kayıtsız Şartsız Topluma Devri Teslimi, 56 Yıl Süren Kavga* Lefkoşa 1999
24. NESİM, Ali, *Batmayan Eğitim Güneşlerimiz*, Lefkoşa, 1987
25. NESİM, Ali, *Kıbrıslı Türklerin Kimliği*, Lefkoşa, 1990
26. OĞUZ, Süleyman, *KIBRIS Ekonomik ve Sosyal Yönleriyle*, İstanbul, 1975
27. SADRAZAM, Halil, *Dr.Fazıl Küçük*, İstanbul, 1996
28. SERTER, Vehbi Zeki, *Kıbrıs Türk Mücadele Tarihi*, Lefkoşa
29. TEKAKPINAR, Kemal-DOĞASAL, Demiray, *Dr.Fazıl Küçük (1906-1984)*, (Cilt 1-2) Lefkoşa, 1991

Gazeteler

1. *Halkın Sesi* Gazetesi, 1952-1954 yılları arası.
2. *İstiklâl* Gazetesi, 1952-1954 yılları arası.
3. *Kıbrıs Mektubu* Degileri (Ocak-Şubat, Mart-Nisan, Mayıs-Haziran 2000)
4. *Söz* Gazetesi, Sayı:460, 577, 594